TÜRK EDEBİYATI KLASİKLERİ - 53

GÜNÜMÜZ TÜRKÇESİYLE

SAFFET NEZİHİ

ZAVALLI NECDET

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Genel Yayın: 5114

TÜRK EDEBİYATI KLASİKLERİ DİZİSİ

SAFFET NEZİHİ
ZAVALLI NECDET

UYARLAMAYA KAYNAK ALINAN ÖZGÜN ESER
SUHULET KÜTÜPHANESİ, İSTANBUL
1336 [1920]

Sertifika No: 40077

EDİTÖR
AYŞEGÜL ÇAKAN

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

REDAKSİYON
HACER ER

GRAFİK TASARIM UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

I. BASIM: MART 2021, İSTANBUL

ISBN 978-625-405-351-1

BASKI: AYHAN MATBAASI
MAHMUTBEY MAH. 2622. SOK. NO: 6 / 31
BAĞCILAR İSTANBUL
Tel. (0212) 445 32 38 Faks: (0212) 445 05 63
Sertifika No: 44871

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Faks (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

GÜNÜMÜZ TÜRKÇESİNE UYARLAYAN: BANU İŞLET

Üsküdar Amerikan Lisesi'nin ardından Bilkent Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nü bitirdi. Yüksek lisans ve doktora eğitimini Marmara Üniversitesi'nde Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde yaptı. Tanpınar Merkezi'nde, Tanpınar Arşivi çevrimyazı ekibinde yer aldı. Halen Türkiye Sosyal Tarih Araştırmaları Vakfı Komintern Arşivi çevrimyazı çalışmalarını ve Yapı Kredi Yayınları'nda editörlük görevini sürdürüyor.

TÜRK EDEBİYATI KLASİKLERİ - 53

Roman

zavallı necdet

SAFFET NEZİHİ

Günümüz Türkçesine Uyarlayan: Banu İşlet

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Sunuş

Saffet Nezihi, Servet-i Fünun edebiyatı etkisi altında yazdığı duygusal romanlarla tanınan bir yazardır. En ünlü eseri, kendisinin "ilk zâde-i tab'ım" (ilk evladım) olarak nitelediği *Zavallı Necdet*'tir. Roman 1902'de *İkdam* gazetesinde tefrika edildikten sonra 1902'de, 1905'te ve 1920'de eski harflerle basılmıştır. Romanın Latin harfleriyle ilk basımı 1936'da gerçekleşmiştir. 1920'de yapılan üçüncü baskısında on dört bin rakamına ulaşmış, dönemin en çok okunan eserlerinden biri olmuştur.

Zavallı Necdet, Servet-i Fünun dönemi romanlarının özelliklerini taşır. Olay 1890'ların İstanbul'unda, seçkin semtlerde yer alan köşklerde, yalılarda geçer. Batılı hayat tarzına özenen varlıklı kişilerin yaşamı yasak aşk ekseninde ele alınır. Roman bu bakımdan, Servet-i Fünun edebiyatı örneklerinden *Eylül* ve *Aşk-ı Memnu* ile benzerlik gösterir.

Romantik unsurlarla kurulmuş olan, duygusallığın ağır bastığı *Zavallı Necdet*'te yazar, duyguları ve olayları vurgulamak için, kişilerin ruh hallerini yansıtan müzikler kullanır. Özellikle Necdet Feridun'un psikolojisinin detaylı olarak ele alındığı romanda, anlatıya karakterlerin ruh halini yansıtan müzikler eşlik eder.

Okur, roman boyunca Necdet Feridun'un iç hesaplaşmalarına, duyguları ile mantığı ve vicdanı arasında bocalayışına tanık olur ve arkadaşının/anlatıcının yaşananlara ilişkin düşüncelerini, yargılarını gözlemler. Aşk/şehvet ile toplum-

sal değerler arasındaki çatışmanın ifadesi olan bu duygu ve düşünceler romanı ilginç kılar ve aynı zamanda günümüz okuruna dönemin aile, ahlak ve değerlere bakış açısı hakkında bilgi sunar. Bunun yanı sıra, romanın arka planında dönemin toplumsal-kültürel koşulları, Batılılaşma etkisindeki varlıklı çevrelerin yaşantısı, İstanbul'un seçkin mekânları canlı bir şekilde yansıtılır.

Elinizdeki kitapta eserin 1920 tarihli, yazarın gözden geçirerek düzeltiler yaptığı, bir de önsöz yazdığı üçüncü baskısı temel alındı.

Saffet Nezihi, yazdığı önsözde eserinin bu kadar sevilmesinin nedeninin samimiyet olduğunu söyler. Roman kişileri "bizden"dir, "gerçek hayat sahnesinden alınmıştır", olaylar da öyle... Yazıldığı zaman çok sevilen *Zavallı Necdet*'i günümüz okurunun da severek okuyacağını umuyoruz.

Banu İşlet

Bu Bedbaht Eserin Üçüncü Baskısı Münasebetiyle

Zavallı Necdet ilk evladım olması itibarıyla gözümde daima özel bir kıymete sahip olmuştur. Hakikaten –diğer eserlerimle karşılaştırıldığında– bunun özel bir edebi mahiyeti var mıdır? Bunu bilmem ve araştırmaya da lüzum görmem. İnsan ilk evladını nasıl bir tutku ve hayranlıkla severse ben de *Zavallı Necdet*'i öyle taşkın bir sevgiyle yücelttim; tutkumdaki bu aşırılık mazur ve makbul görülmelidir fikrindeyim. Bu samimi ufak itirafı –biraz mahcubiyetle– açıkladıktan sonra diyebilirim ki naçiz eserlerim arasında en çok okunmuş, belki de okurların çoğu tarafından takdir edilerek sevilmiş olanı yine *Zavallı Necdet*'tir. Bunun açık delili üçüncü baskıya ulaşma başarısıdır.

Üçüncü baskıya ulaşmak... Gerçi bu, medeni ülkelerin matbuatındaki işleyiş bakımından özel bir anlam ifade etmez. Yüzlerce adet baskıya ulaşmış şaheserler o kadar çoktur ki beğeninin ölçüsü olarak bu kadar az baskının sözü bile edilmez...

Fakat ya bizde! Şu dikenler ve taşlarla kuşatılmış biçare matbuat âlemimizde birkaç defa basılmak ayrıcalığına nail olmuş kaç eser sayılabilir? Bu rağbet eksikliği başlıca iki sebebe atfedilebilir. Ya basılan eserler rağbet görebilecek meziyetlerden mahrumdur veyahut o meziyetleri takdir edecek okur çok azdır... Bu ihtimallerden her ikisinin de zayıf ve kuvvetli dayanak noktaları vardır. Bunu açıklamak ve ay-

dınlatmak, toplumsal yaralarımızı bütün çıplaklığıyla göstermek neticesine varır ki bu yönde kalem oynatmaya cüret edemem. Yalnız şu kadar diyebilirim ki okuru en az olan memleket şu bedbaht ülkemizdir. Anavatandan ayrılalı henüz bir asır geçmemiş olan komşu memleketlerde matbuatın kazandığı önem ve saygınlık dikkate alındığında, bizde eğitimin ne derece geri kaldığı, okumak ve okuduğundan zevk almak meziyetine sahip fertlerin sayısının ne kadar sınırlı miktarda olduğu ortaya çıkar.

Evet, acı bir hesap neticesi! Elim bir hakikat! Zaten hakikat daima acı ve elim olur. Bu muazzam devletin, şu kuvvetli ve zinde milletin geçirmiş olduğu birçok inkılap onda bir uyanış tesiri bırakamamıştır. Memleketimiz ortaçağ devrini tamamen üzerinden silkip atamamış; halkımız derebeylik zihniyetinden silkinip hedefi tamamen bilim, fen, sanat gibi hayati alanlara yönelmiş bir ideale sahip olamamıştır. Ya yıkıcı ve zorba bir tarzda emir ve kumanda edebilmek lezzeti veya tam bir kabullenme ve boyun eğme içerisinde itaat perişanlığı... Böyle birbirine taban tabana zıt iki ters kuvvete boyun eğen ve bütün hayatı huzurdan yoksun olan bir halk kitlesinin eğitime ne derece düşkünlük ve yatkınlığı olabilir?

Son asırlarda bizim toplumsal hayatımızdan yavaş yavaş ayrılmış olan gayrimüslim ahali bilim, fen ve sanat akımlarının sihirli cazibesine kapılmış ve biz hâkim bir millet konumunda olmamıza rağmen çağdaş ilerlemelerde herhalde bizden ileri gitmişlerdir. Ah! Evet evet, bunlar hep elim hakikatler!.. Fakat netice nasıl gözümüzün önünde şimdi açık ve hazin bir halde bulunmasın ki, asırlarca zamandan beri biz bu gayeye doğru gitmişiz.

Bizde eğitim esasen hayati bir mecburiyet olarak hiçbir zaman görülmemiştir. Eğitim bazı çevrelerin özel bir zevki, bir süs aracı olarak kalmış, yaygınlaşma eğilimi taşımamış ve tabii ki az sayıda beyinde yeşererek yine onunla sönüp giden görüş ve düşüncelerin kaynağı olabilmekten öteye geçememiştir. Bunlar da yavaş yavaş hep sönüp gitmiş, çağdaş bir eser bırakamamıştır.

Bunun içindir ki Fransa'da Büyük İnkılabı gerçekleştiren büyük zihinler, düşünceleri uğruna sevine sevine giyotine hayatlarını teslim eden kafalar bizde yetişemedi, bütün fedakârlıklar, kahramanlıklar faydasız bir şekilde heba olup gitti... Cehalet ve gaflet bizi bu hale getirdi.

İnkılabımız maskaralık, Meşrutiyet dönemimiz sahtelik, yalancılık kisvesinden kurtulamadı. Her ne yapıldı ise yok oluşa yardım etmek niyetiyle icra edilmiş gibi bir şekil aldı. Ordular, zırhlılar oluşturuldu. İktidarın büyüklüğünü ve gücünü gösterecek her çareye başvuruldu. Bir mağlubiyet bunları hâk ile yeksan etti... Ne ordu kaldı, ne zırhlı... Ey muktedir efendiler! Sizin kılıç altında heder ettiğiniz o kafaları eğitimle doldurduğunuzu şimdi bir kere düşününüz... Başımızı taşa vurduğumuz şu acı zamanda artık itiraf ediniz ki bize kılıçtan ziyade kitap, ordudan ziyade mektep lazımdı... Bunu biz anlayamadık. Fakat zaman kafamıza vurdu, beynimizi meydana çıkardı; çağın seçkin doktorları muayene ettiler ve baktılar ki o lifler, dokular arasında asrın gerekli gördüğü bilgiden, akıl yürütmeden eser yok. Evet, işte bizi asıl o zaman yok olmaya mahkûm ettiler.

* * *

Ooh! Konudan ne kadar uzaklaştım. Ben size *Zavallı Necdet*'ten, onun hayatının tarihçesinden bahsetmek istiyordum. Bu ilk evladımı yazdığım günden beri bir daha okumamıştım. Şimdi düzeltmek için tekrar gözden geçirdiğim zaman kanaat getirdim ki bu eserin gördüğü rağbeti sağlayan yegâne meziyeti baştan sona kadar samimiyeti muhafaza edebilmesidir. Evet, samimiyet! Ne büyük bir meziyet. Bunu nasıl başardığımı ben de bilmiyorum. Hayallerimin henüz yeni gelişmeye başlamış olması, yaratıcılığımın tazeliğini muhafaza etmesi bunun belki önemli nedenlerindendir.

Yaratıcılık, yaratıcılık... Evet, hayal ve yaratıcılık diyorum. Çünkü *Zavallı Necdet*'in hikâyesi hayal ve yaratıcılığın eseridir. Yarabbi, neler işitmiştim! Bazı meraklı kadınlar, sinirli okurlar Müzehher'in, Necdet'in, Meliha'nın mezarlarını şehitlik kabristanında aramaya gitmişler. Öyle mektuplar

aldım ki okuduğum zaman eserin tamamen hakiki olduğuna kendimin de inanacağı geldi. Meliha'nın oğlunu, Haldun Fikret'i tanımak ve görmek için benden adresini gizlice isteyenler oldu.

Ey benim hassas kadın okurlarım! Bu hikâye büsbütün hayal ürünü, tabii ki karakterler de hayali idi. Ben onları hayalimde yaşattım, olayları düşünce sahnemde canlandırdım. Karakterleri istediğim şekle soktum. Maksadım taklitçilik değildi. Tipler hep bizdendi; olaylar bizim çevremize uygun şekilde gerçekleşiyordu; tıpkı vatanımızın bir köşesinde huzurlu, gösterişten uzak, sakin akan bir dere gibi. O, bizim kendi türkülerimizi söyleyen serin çağlayanlar, yosunlu şelaleler vücuda getirerek akıp gittikçe o şırıltıları dinleyen bizler anlarız ki bu bizim hazin nağmelerimizdir, kalbimizden süzülen milli hislerimizdir.

İşte eserin samimiyeti buradan geliyor. İçimizde kim bilir kaç Feridun Necdet vardır, hele Müzehher tipindeki kızlarımızın sayısı herhalde pek çoktur. Meliha'ya gelince, o da tamamen bizdendir. Tabiatın mecburiyetlerine kapılmış bir kadın... Evet, bir Türk kadını. Biraz sıra dışı bir hanım. İbrahim Şemsi herhalde benzeri bizde çok olan örneklerdendir. Bu tipler doğaldır, çünkü gerçek hayat sahnesinden alınmıştır... Muhterem kadın ve erkek okurlarım, onların mezarlarını nafile şehitlikte aramayınız; onlar benim kalbimde gömülüdür.

9 Haziran 1920
Saffet Nezihi

1

Haydarpaşa İskelesi'ne on bir numaralı vapurdan iniyordum. Saat sekiz buçuk olmuş, kâinat siyah bir örtüye bürünmeye başlamıştı. Kalabalık içinden kendimi kurtarıp da iskele üzerinden geçerken sevdiğim bir sima gözüme çarptı. Kendi kendime, "Feridun Necdet," dedim. Sevgili laf cambazının kim bilir hikâye edecek ne tatlı hatıraları vardır. Aldanmamışım, sağ salim kendimizi büyük iskele üzerine attığımız zaman kadim dostumun, sınıf arkadaşımın koluna girdim.

— Nereye? dedim.

— Fener İstasyonu'na.

— İsabet, vagonda görüşürüz.

* * *

Biz kalabalığın içinden, o bunaltıcı beladan kurtulmak için biraz süratle yürüyorduk. İskeleden uzaklaşıp da istasyon yoluna girdiğimiz zaman Necdet Feridun'un yüzüne baktım; bana beş dakikalık sessizliği garip görünüyordu. Pekâlâ biliyordum, buna emindim ki Necdet bu fırsatları kaçırmak istemez. O kendi hissine, ilgisine ve zevkine aşina olan kadim bir dosta tesadüf etsin, kavuşsun da uzun hikâyelerini, aşk zaferlerini dinletmesin. Bu mümkün değildi. Mektep sıralarında bulunduğumuz zamandan beri şu biçarenin nasıl büyük bir meraka, tedavisi imkânsız bir illete tutulduğunu bilirdik. Bu merak, bu sevda illeti kısaca şundan ibaretti: Meşgul olduğu veya takip ettiği her kadını kendine âşık sanmak.

Necdet Feridun yüzünün güzelliği bakımından tabiatın cömert davrandığı şanslılardandı. Sarı lepiska saçları, küçük,

uçları kıvrık bıyıkları, mavi büyük gözleriyle erkek güzelleri arasında kendini göstermişti. Hele giyinmekteki kusursuz zevki kendisine şıklık bakımından büyük bir meziyet bahşediyordu. Servet yönüyle de talihin lütfuna ermiş bulunuyordu. Mektepten çıktıktan sonra Necdet Feridun'u nadiren görürdüm; Şişli'de ikamet ettikleri için kış mevsimleri bazen Lüksemburg Gazinosu'nun[1] bilardo salonunda, Concordia Tiyatrosu'nun[2] fuayesinde[3] kendisine tesadüf ettiğim zaman büyük bir neşeyle beni selamlar, şakalaşır, sonra da adeta zorla ele geçirir; işte o zaman aşk zaferlerini sayar dururdu. Biz de o uydurma hikâyeleri lezzetle, hazla dinlerdik. Oh! Aşktaki başarıları öyle bitmez tükenmez olaylara yol açardı ki... Necdet bu sevda vakaları sahnelerinde büyük rolleri, fedakârlıkları kadınlara ayırırdı. Bir aşk hikâyesi anlatmaya başlar başlamaz biz daha baştan bilirdik ki Necdet Feridun şüphesiz ona ilgisizdir. Düşkünlüğün şiddeti kız tarafından yüz gösterir, fedakârlıklar sevgilisinden gelir, sözün kısası o aşk vakalarında *heroin*[4] kadınlardır. Kaç defa dinlemiştik: İsmini hatırlayamayacağım milyoner bir İngiliz *miss*, Union Française[5] balosunda Necdet Feridun'a tesadüf eder, prezante edilir. *Miss* kendisini sever, o derece şiddetli bir tutkuyla sever ki o gece bütün kadrilleri[6] ona bahşeder. Zarif bir ipekli mavi kurdeleyle asılmış olan karnede[7] Feridun Necdet ismi beş altı yerde görünür. Bu hal genç *miss*'i takip eden

1 Beyoğlu'nda Saray Sineması'nın ön kısmında, şimdilerde Demirören Pasajı'nın olduğu yerde, arka tarafı bilardo ve oyun salonu olan büyük bir kahvehane.

2 İstiklal Caddesi'nde, içinde bir birahane ile yazlık ve kışlık tiyatroların olduğu bahçe. Bunlar 1906 yılında yıkılarak yerine St. Antoine Kilisesi yapılmıştır.

3 Aktrislere mahsus özel salon. (Yazarın notu)

4 Bir hikâyenin, bir dramın üzerine kurulduğu kahraman kadın. (Yazarın notu)

5 Beyoğlu Meşrutiyet Caddesi'nde, Fransız kolonisi için lokal olmak üzere 1896'da inşa edilmiştir. Sahnesi, büyük toplantı salonlarıyla kültür ve sanat merkezi işlevi görmüştür.

6 Bir salon dansı ve müziği.

7 Balolarda dansların kime bahşedilmiş olduğu içine yazılacak küçük defter. (Yazarın notu)

birtakım erkeklerin dikkatini çeker. Her taraftan "Bu derece ilgi gören şu Türk kimdir?" soruları tekrar etmeye başlar. Meraklılar başlarıyla, gözleriyle bu muzaffer âşığı birbirlerine gösterirler. Evet, şimdi çok iyi hatırlıyorum, Necdet Feridun bu *miss* hikâyesinin o kısmına geldiği zaman başarısından, onun yol açtığı mutluluktan gülümserdi... Sonra onayladığını ima eden bir tavırla başını sallayarak, "Balodaki kibar kişiler *miss*'in kusursuz bir zevk sahibi olduğunu kabul ediyorlardı ya, bu da başka bahis," derdi.

Evet, Necdet Feridun biraz lüzumundan fazla kendini beğenmiştir; kendisini sevmiş olan kadınlara hak verir, onları zevk sahibi kadınlar arasına dahil eder. Dikkatini üzerine çekmeyi başaramadığı kadınları bu kusurlarından dolayı hiçbir zaman affedemez. Fakat bundan dolayı meraka lüzum yok, çünkü Necdet Feridun cins-i latife mensup öyle hissiz, zevksiz birinin mevcut olacağına mümkün değil ihtimal veremez. Bu *miss* hikâyesi pek uzundur; bunu işite işite artık ezberlemiştik. Bu genç, güzel, milyonlar sahibi *miss*, o akşam şampanya tüccarlarının zihinlerine son derece tesir ettiği, gözlerine bir sevda mahmurluğu bahşettiği bir dakikada... Sinir krizinin kendini hissettirdiği bir anda... Ruhları yakıcı, ateşli bir pembelikle sevda ışınları püskürdüğü sırada başını göğsü üzerine eğerek Necdet Feridun'a ilan-ı aşk ettiği zaman... İşte hikâyenin tam bu can alacak noktasında Necdet Feridun'un ufak bir dudak bükmesi, manidar bir nazlanma tavrı vardı ki bunu Coquelin'ler, Monet-Sully'ler[1] taklitten âcizdir. Sonra yine hikâyesine devam eder, söyler, söyler; sonu gelmeyen fedakârlıklar, bitmez tükenmez aşk teklifleri, her taraftan aşk ve fedakârlık kumaşları top top önüne dökülüyor... Sevda zehri demet demet isteksizliğinin önüne serpiliyor. O, kâh içlerinden bazı yeni açılmış güller, açılmaya yüz tutmuş beyaz zambaklar alıyor... Birkaç defa koklar koklamaz onu bırakıyor. Çünkü... Çünkü arz çok, talep daimi.

---

1 1800'lerin sonlarında kumpanyalarıyla İstanbul'a da gelerek, Tepebaşı Tiyatrosu gibi sahnelerde temsiller vermiş, dönemin ünlü Fransız oyuncuları.

Necdet Feridun'un bu haline, ahlakının garipliğine biz bir çeşit hastalık gözüyle bakardık. Doğrusu o da bir hastalıktı ya! Bir kere başladı mı, artık o *miss* hikâyesi bitmezdi; çok defa o uzun sohbetler bizi tiyatroya yetişmekten, vaktiyle yemek yemekten mahrum ederdi.

Fakat o kadar garip hikâyeleri vardı ki... Kocasını terk ederek onunla beraber seyahat etmeyi teklif eden genç madamlar, nişanlısıyla bozuşup kendisine gönül veren güzel matmazeller, onun için bozulmuş evlilikler, ertelenmiş seyahatler, düzenlenmiş ziyafetler, suareler...

Bu hikâyelerin her birinde birer *heroin* mevcut; onlar da tabii ki güzellikte nadir matmazeller, madamlar olacak. Sonunda küçücük bir sebep, önemsiz bir olay, velhasıl bir hiç için Necdet Feridun onu terk ediverecek. İşte o uydurma hikâyeler böyle son bulurdu. Sözüne son vereceği zaman Necdet Feridun aşk felsefesini çoğunlukla şu sözlerle özetlerdi:

— Budala! Hayatımı tamamen ona adayacağımı sanıyordu galiba. Hakikaten! Kadınlar fikirsizdir.

* * *

Haydarpaşa İskelesi'nden çıkıp da Necdet Feridun'un koluna girerek istasyona doğru yürüdüğümüz zaman aklımdan dinlediğim bu hikâyeler geçiyordu. Dayanamadım, kendisine sordum:

— Nasıl, yeni bir sevda macerası var mı?

— Evet var, var ama çok dehşetli.

— Acayip, dehşet neresinde?

— Hele vagona girelim de... Hikâyem bu defa acıklı olmakla beraber uzun. Netice vahim. Ah! Bilemezsin! Çok rahatsızım, zihince, vücutça rahatsızım.

— Görüyorum, biraz bozulmuşsun, neyin var?

— Sinir illetine tutuldum. Doktorlar ruhumun ıstırabını duyamıyorlar, o ince noktalardaki yaraları tedavi edemiyorlar.

— Adam sen de, merak edilecek bir şey değil.

— İşte bu bir söz ki bin birinci kez senden de işitiyorum: Merak edilecek bir şey değil. Pekâlâ, pekâlâ! Ama niçin insa-

noğullarından binlerce kişi bu dert ve eleme düşüyor? Niçin buna sinir diyorlar? Demek ki bir şey var. Maddi, manevi bir şey var, evet, var ki tedavisi zor, belki imkânsız. Ah, anlatamıyorum, anlatamıyorum; kalbimin ince bir damarının koptuğunu, ruhumun bir hüzün örtüsüne büründüğünü açıklayamıyorum ki...

Ben vagondan içeri Necdet Feridun'u iterken o devamlı: "Anlatamıyorum ki, anlatamıyorum ki..." diyordu.

* * *

Kadife sedirlerden birinin üzerine yan yana oturduk. Birdenbire kalkarak pencereyi açtı.

— Bilemezsin, diyordu. İçimde öyle bir kasvet var, öyle bir sıkıntı mevcut ki tarif edilemez. Sana hikâyemi anlatayım. Evet, itiraf ederim, kalbimi anlayan bir arkadaşa hikâyemi söylemekle üzerimden büyük bir ağırlığın kalktığını hissediyorum. Sanıyorum ki bahtsızlığımı herkese, özellikle sevdiklerime anlatmakla talihimi utandırmış olacağım. Bunu adeta kötü kaderime karşı bir intikam, ciddi bir öç alma sayıyorum. Azizim, çok büyük bir felakete uğradım, o kadar büyük ki şimdiye kadar kadınlar üzerindeki aşk zaferlerimin tamamına bedel bir felaket. Kederli bıraktığım gönüllerin, ümitsizlik içinde terk ettiğim aşkların intikamının toplamından daha müthiş bir felaket darbesi. Nasıl tasvir edeyim, bilmem. Öyle müthiş bir darbeye uğradım ki kalbimin en ince damarlarını kuruttu. Şimdi orada kadın aşkı yerine kezzap akıyor. Ah! Yakıyor, ciğerlerimi, kalbimi yakıyor. Ben bunu hak etmiştim, kederli bıraktığım bunca kadın kalbinin ağlayışlarının tesiri sanki; ah evet, sanki...

Bundan fazlasını söylemeyi başaramadı. Elleri üzüntüsünden titriyordu. Anladım; bu defa çok ciddi bir hikâye dinlemekte olduğumu anladım, kendisine dedim ki:

— Yoksa geçmişteki aşk zaferlerinden dolayı kederli misin, ümitsiz misin?

— Kederli, ümitsiz. Halimi anlatmak için bu kelimelerin ifade ettiği manalar yetmez. Bu başka bir hal, garip bir macera, nadir tesadüf edilir bir felaket.

Necdet Feridun biraz durdu; bir şey düşünüyordu, zayıf parmaklarıyla saçlarını karıştırıyor, sanırım hikâyesine neresinden başlamanın münasip olacağına karar vermeye çalışıyordu. Ben de hayret ediyordum. Hikâye uydurmakta hünerli, küçük, önemsiz bir aşk vakasını yücelten, görkemlileştiren bu tecrübeli anlatıcının hakiki bir sevda hikâyesini anlatırken gösterdiği bu ifade güçlüğü doğrusu beni hayrette bırakıyordu. Bu hal, şu hakikati gözümün önünde canlandırıyordu: Bu defa dil söylemiyor, kalp söylüyordu.

Beş on saniyelik bir sessizlik, derin bir sessizlikten sonra hikâyesinin neresinden başlamak gerekeceğine karar vermiş olmalı ki gözlerinde bir parlaklık belirtisi hisseder gibi oldum.

Karşımızda şişman biri oturuyordu. Katmer katmer olarak cisimleşmiş bir et şelalesi oluştururcasına kocaman karnı vücudundan yarım metre ileriye fırlamış; dizlerimize değmemesi için adeta kendimizi biraz köşeye çekmiş, sıkıştırmıştık. Koşmuş, yorulmuş olmalı ki geniş geniş nefesler aldığı sırada yeleğinin cebinden çıkardığı büyücek bir altın kutudan bir iki tutam enfiye çekti, birkaç kere de büyük bir zevk ve lezzetle hapşırdı. Bu gamsız, kasavetsiz, hissiz; evet evet, hissiz adam, karşısında kimse bulunmuyormuş gibi lakayt duruyor, o kocaman vücudunu güzelce yerleştirecek –iki kişinin rahatsızlığına yol açsa bile– istirahat edecek yer arıyordu. Necdet Feridun'un o anlık sessizliğinden istifade ederek bu adamı incelemekte olduğum sırada Necdet yüzüme baktı, acı bir tebessüm arasında sanki bana şunu anlatmak istiyordu: "Beyinsiz, hissiz olmaya da talih mi diyeceğiz, şunun bu lakayt halini görüyor musun? Şu hali elde etmek için dünyada her şeyi feda ederim." Necdet biraz bana doğru eğildi. Yavaş konuşmaya mecburduk. Çünkü o şişman efendi rahat, derin bir uykuya dalmıştı.

O, hikâyesine başladı:

Geçen sene nisan başındaydı, kız kardeşim kansızlıktan, sinirden rahatsızdı. Doktorlar Kızıltoprak, Fener semtlerini tavsiye ettiler; münasip bir köşk aradık, bulduk. Nisan'ın ortalarında Fener'e taşındık. Ben bu taraflardan pek hoş-

lanmazdım. Her gün daireye gitmeye mecburiyet var, o halde bana yalnız bir cuma kalıyordu; bir gün nasıl olsa geçer. Kız kardeşimin rahatsızlığının tedavisi için ben de razı oldum. Köşke taşındıktan sonra iki hafta geçtiği halde önemli hiçbir olay olmadı. Hane halkı köşkün düzenlenmesiyle meşgul oluyordu. Ben her nedense her tarafı, her şeyi kuru olan bu köyden bir haz duymam, onun için vakit geçirmek amacıyla her gün erkence İstanbul'a iniyordum. Daireye biraz uğradıktan sonra kâh bir ayakkabı ısmarlamak için Bergui'ye,[1] bazen yazlık bir kostüm siparişi için Botter'e[2] uğrar, vakit geçirirdim.

Tam iki hafta sonra, bir perşembe günü istasyona gitmek için evimden çıktığım sırada yanımızdaki pembe köşkün önünde eşya yüklü iki üç öküz arabasının durduğunu gördüm. Kendi kendime, "Yeni komşular, kim bilir nasıl can sıkıcı adamlardır," dedim. Akşam köşke döndüğüm zaman bu yeni komşularımızın kim olduğunu araştırmak aklıma bile gelmedi. Artık kendilerine ne kadar önem vermiş olduğumu anlıyorsun ya?

İki gün sonra bizim sayfiyenin kapısından içeri girerken annemle kız kardeşimin yanımızdaki pembe köşkten çıkmakta oldukları gözüme ilişti. O sırada onları kapıya kadar yolcu eden bir iki kadın çehresi, kıvrılmış saçlarıyla, bir hayal gibi gözümün önünden geçti. Birkaç dakika sonra annemle kız kardeşim geldi, gülerek:

— Yeni komşulardan mı, diyordum.

— Bilsen Necdet, bir kızları var ki... Melek!

— Bundan bana ne anneciğim.

— Hele piyanosu, olmaz şey. Şimdiye kadar böyle güzel piyano işitmemiştim. Ya annesi, hele kendisi o kadar nazik

---

1 Beyoğlu'nda, özellikle şık giyinmeye meraklı insanlara ısmarlama ayakkabı yapan, dönemin ünlü bir markası.

2 Türkiye'nin ilk modaevi. Sultan II. Abdülhamid tarafından tasarımlarını çok beğendiği Jean Botter için yaptırılmış ve 1901'de açılmıştır. Botter Apartmanı (ya da bugün Botter Han) adıyla bilinen yapı İstiklal Caddesi'nde Tünel'e doğru giderken sol kolda; İsveç Konsolosluğu'nun bitişiğindedir.

ki. Fakat bilmem, bunları niçin söylüyorum. Doğru, hakkın var, sen ömür boyu bekâr kalacaksın, değil mi oğlum?

— Canım, şimdi bunlara ne lüzum var, şu aralık evlenmeye niyetim yoksa ebediyen...

Annemle kardeşim kahkahalarla gülmeye başladılar. O akşam pembe köşkün güzeli aklımdan çoktan çıkmıştı. Ertesi gün pazardı. İstanbul'a gitmeye üşendim. Bugün de bir süre gazetelerle, kitaplarla vakit geçirir, akşamüzeri de Fener'e giderim dedim. Guy de Maupassant'ın *Bel Ami* adlı kitabını okuyordum. Birdenbire kapı açılarak kız kardeşim içeri girdi:

— Ağabey, işitiyor musun? diyordu. Meliha Hanım'ın piyanosunu işitiyor musun?

— Meliha Hanım kim oluyor?

— Canım, şu pembe köşkte oturanların kızı.

— Şimdi meşgulüm, gevezelik etmeye vaktim yok, diye cevap verdim.

Kardeşim üzülerek odadan çekildi. Yalnız kaldığım zaman elimde olmayarak pencerenin panjurlarını açtım, piyano dinlemeye başladım. Aman yarabbi! Ne işitiyordum. Mozart'ın bir valsi öylesine sanat ve ustalıkla çalınıyordu ki adeta kendi kulaklarıma inanamayacağım geliyordu.

Bu kadar ince musiki sanatının bizim kadınlarda görülmesini ben mümkün değil düşünemezdim. Kendimden geçerek dinledim.

Piyano çalınması ne kadar sürdü bilmem. Ben pencerenin önünde kollarımı panjurun kenarına dayamış düşünürken, evet, bu ahenkli, ruhu okşayan musiki nağmelerini yaratan ince, zarif parmakları, o parmakların bir araya gelmesiyle oluşan beyaz tombul elleri gözlerimin önüne getirerek hayaller arasında yuvarlanıp dururken bir ses, "Buyurunuz beyefendi yemeğe" dedi.

Bu kadar zaman nasıl geçmişti bilemem. Yemekte çok neşeliydim. Dünkü ziyaret konusu tekrar açılır ümidiyle sözü oraya yönlendiriyordum.

Kadınlara gevezelik ettirmek için o kadar yol bulduğum halde sözü mümkün değil arzu ettiğim vadiye yöneltemedim.

Yemekten sonra tekrar odamdaki koltuğa uzandığım zaman şunları aklımdan geçiriyordum:

Önümüzde bütün bir yaz var... Ciddi bir uğraşım yok. Bir sevda hikâyesi oluşturacak minimini bir melek şurada, yüz adım ötede bulunuyor. Güzelliğini ve zarafetini dün annem methediyordu. Oh! Eminim, o olur olmaz güzellere melek adını vermez. Ne diyordu, "Melek gibi bir kız." Nezaket ve terbiyesine musikideki yeteneği şahitlik ediyor. Fransızcası mutlaka mükemmeldir. Düşününüz, Mozart'ın bir valsini o kadar mükemmel çalan bir kız... Ona şüphe yok, mutlaka fevkalade bir talim ve terbiye görmüştür. Musikiye bu derece merak ve düşkünlüğü olan kadınların çoğu zaman kalpleri biraz hassas olur; onların kalplerini avlamak daha kolaydır. Ben bu düşüncemi hayalimde çok ileri götürüyordum, o kadar ileriye ki annemin melek gibi kız dediği şu komşu küçük hanımı adeta kendime âşık olmuş sanmaya başladım.

Necdet Feridun burada durdu; keskin, kulak tırmalayan bir düdük sesi trenin hareketini bildiriyordu. Vücudunun konumunu trenin hareket etmesi üzerine değiştirerek, kadife yastıklar üzerine yaslanıp iyice rahat ettikten sonra hikâyesine devam etmek istedi. Yüzünde yorgunluk belirtisi görüyordum.

— Çok yorgunsanız devam etmeyiniz, başka bir gün...

— Yoksa rahatsız mı ediyorum?

— Emin ol, bilakis, bu sevda macerası cidden meraklı bir şey.

O aralık Necdet Feridun'un gözlerinde birkaç damla keder yaşı görüyordum. Hayret edilecek bir durum. Necdet, şu bizim layıkıyla tanıdığımız, çocukluğundan beri bildiğimiz geniş kalpli, taş yürekli Necdet zayıflık ve ağlama belirtisi göstersin, hayret.

— Anlıyorum, diyordu, gözlerimin yaşarmakta olduğunu gördün, buna şaşırıyorsun, değil mi? Fakat o bildiğin Necdet değişti, şimdi ufacık bir sebep, önemsiz bir bahane, bir hiç beni ağlatıyor, buna da sinir zayıflığı diyorlar; bizim hastalığın tamamlayıcılarından. Evet, ne diyordum, o gün kalbimi

tatmin edecek açıklama alamadım; fakat sonradan annemle kardeşimden fırsat düştükçe bazı bilgiler alıyordum. Babası servet sahibi biriymiş; bunların bir erkek, bir de kız evladı olmuş. Erkek Viyana Sefarethanesi'nde memurmuş. Ebeveynin sevgi ve şefkatleri hep kızlarının üzerine yönelmiş. Sarı lepiska saçlı, mavi gözlü, kamelya rengini andırır pembe beyaz, zarif bir renge sahip bir melekmiş. Fakat kendisini yalnız hayalde gösteren bir melek. Gülme!!! Evet yalnız hayalde... Hakikatte yüzünü bir kere olsun görememiştim.

Biraz durdu... Geniş bir nefes almak istiyordu... Sanki bir şey, bir sıkıntı boğazını, gırtlağını sıkıyordu. Yavaş yavaş sözüne devam etti:

Evet, sonraları epey bilgi topladım. Fakat bunlar bana istediğim şeyleri öğretemiyordu. Ben onun kendine has özelliklerini, ruhunun duygulanışlarını anlamak istiyordum. O mümkün olmadı. Gezmeye nadiren çıkardı, o da çok kapalı bir şekilde; sık, siyah bir peçe o güzel yüzü daima bakışlarımdan saklardı. Fener'de tesadüf etsem hiç tanımadığı bir yabancı hakkında reva görülecek bir umursamazlığa, bir ilgisizliğe maruz kalırdım. O zaman adeta sıkılırdım. Oysa beni tanımaması mümkün değildi. Köşke girip çıkarken görmemek, gözüne çarpmamak nasıl mümkün olabilirdi ki? Bilerek birkaç gün köşklerinin karşısında ve bahçedeki kiraz ağacının altında kanepeye uzanmış, güya kitap okuyor gibi yapmıştım. O yine piyanosunun başına geçer, fildişi tuşların üzerine aralıksız kondurduğu darbelerin çıkardığı hoş ahenkle, hayat feryatlarıyla sanki sinirini geçirmeye çalışırdı.

Kardeşim anlatıyordu. Bir gün pembe köşkteymiş, o sırada ben de evimize girmek üzere ince yoldan yürüyormuşum, "İşte bizim birader" demiş. O, gözlerini benim bulunduğum tarafa çevirmeye bile lüzum görmeyerek, "Evet, ağabeyime benziyor" demiş.

Oh! Bundan birçok netice elde etmiştim! İyice hatırlıyorum, kız kardeşimin bunu anlattığı akşam saat on bire kadar uyku uyuyamadım. Bundan ne anlam çıkarılabilir? Demek oluyor ki beni birçok defa görmüş, incelemiş, izlemiş. İzle-

miş ama ne hüküm vermiş? Ne neticeye varmış? Bunu keşfetmek mümkün değildi. Kendi kendime düşünüyordum:

Bu derece zarif, bu kadar nazik, terbiyeli bir kızın benim gibi bir genci beğenmemesi mümkün değildir... Fakat kendini beğenmiş, çok, pek çok kendini beğenmiş. Kadınlık gururunu kırmamak, erkeklere karşı aşkta zayıflık belirtisi göstermemek... Evet, mağlup olduğunu anlatmamak için bu gizlilik, bu ilgisizlik bir çeşit maske, kibir maskesi, kararını verdim.

Bu hal tam bir ay devam etti. Bu müddet zarfında artık İstanbul'a nadiren iniyordum. Her günkü şahsi meşguliyetlerim artık belli olmuştu: Sabahleyin yataktan kalkıp pencerenin önüne oturularak pembe köşkün sarmaşıklı odasına bakılacak.

Saat sekiz oldu mu, piyano başlar. Kâh felakete uğrayan birinin hicran ağıdı kadar ağır, hazin, elim sesler duyulur, kâh çılgın, uçarı bir aşk tutkununun feryadı kadar dansa davet eden, oynak havalar çalar. Bazen piyanonun sesi alçalır alçalır, öyle bir hale gelir ki ben artık o hafif nağmeleri işitemez olduğum halde kalbimin vuruşları o acıklı nağmelerin kalanlarını tamamlar. Bazen parmakların darbeleri şiddetlenir, yükselir, yükselir, fırtınalar çıkarır. O insanı kendinden geçiren nağmeler kalbi garip bir korkuya uğrattığı zaman da birdenbire durur.

O bir dakikalık sessizlik, yıldırımlar yağdıran müthiş bulutların her tarafa saldığı gök gürültüleri sırasında bir saniyelik ara vermesine benzer ki o sırada şimşek ışığını etrafa yansıtır. Kalpler elim bir iç sıkıntısından kurtulur. Fakat yine o hal, aynı elim hal devam eder. Of, hatırlamak bile şimdi kalbimi heyecana getiriyor. Bir gün Bizet'nin, şu ünlü musiki üstadının meşhur Funebre'sini[1] çalıyordu... Can çekişen bedbaht bir gencin dilinden dökülür gibi o hazin nağmeler havaya saçılıyor; sonra birdenbire müthiş bir gümbürtü, bir ağıt gümbürtüsü başlıyor ki sanki ümitsiz bırakılan aşkımın feryadıdır, yardım figanıdır. Bu ölüm nağmeleri beni son derece

---

1 Cenazelerde söylenen dokunaklı, elim havalardır. (Yazarın notu)

etkilemişti. Sanki aşkımın uğrayacağı felaket o zamandan içime doğmuştu... Bu havayı, elim, yanık nağmeleri hemen her gün tekrar ederdi. Sonraları hüzünle beraber beni gazap ve hiddet de almıştı... Ah! Bulsam, o havayı barındıran notayı bulsam, nasıl bir intikam zevkiyle yırtacaktım; aşkımın felaketiyle alay eden, adeta yüzüme karşı sırıtan o ölüm havasını nasıl bir öç alma coşkusuyla mahvedecektim...

Necdet o sırada iradesini kaybetmişti. Sesi yavaş yavaş yükseliyor, yumruklarını sıkarak dehşetle belirsiz bir yere doğru sallıyordu.

Karşımızda oturan, rahat, huzurlu bir uykuya dalan o şişman adam, konuşmanın gittikçe şiddetlenmesinden ve seslerin yükselmesinden uyanarak rahatsız olduğunu ima eden bir tavırla ayağa kalktı. Vagonun diğer bir kısmına gitti.

— Azizim Necdet, diyordum, bu kadar üzülmene lüzum yok. Ben hikâyenin buraya kadar olan kısmında olağanüstü bir hal göremiyorum.

— Netice, netice vahim... Hayır, netice de değil... Çünkü ıstırap bitmiyor, devam ediyor. Maceramın sonrası pek yürek yakıcıdır... Öyle ki beni canımdan usandırıyor. Nasıl tarif edeyim bilmem. Arzuladığım bir yer var, oraya varmak imkânsız. Oradan uzaklaşmak mümkün, fakat uzaklaşamıyorum, uzaklaşamıyorum... Bir kuvvet, karşı koyamadığım bir çekim kuvveti beni o tarafa çekiyor, sürüklüyor. Kendiliğinden, rızam olmadan çekip götürüyor, bana ciğerlerimden kopan kan pıhtılarını ona göstermemek, onun bakışlarından ebediyen saklamak için güle güle yutturuyor...

—Abartıyorsun, diyordum, daima hayaline kapılıyorsun. Hiçbir zaman yaşanan olayları kendi koşulları çerçevesinde değerlendiremeyecek misin?

Bunun üzerine elini sıkarak biraz zoraki gülmek istedim, vakitsiz gülüşler dudaklarımdan dökülüyordu. Artık anlamıştım ki bu sevda macerasında ciddi, elim, çok elim taraflar var.

Tren birdenbire durdu, kondüktör Rum şivesiyle "Feneryolu" sesini bir baykuş sesi gibi etrafa duyuruyordu.

— Gelmişiz, dedi. (Başını pencereden çıkararak) Görüyor musun? Şu Fener'e ayrılan yolda, ağaçlar arasındaki beyaz köşkü görüyor musun? İşte orada oturuyoruz. Pembe köşkün bir tarafı da azıcık görülüyor. Beş altı gün İstanbul'a inmeye niyetim yok. Vaktin müsait olursa gel, orada, maceramı geçtiği yerde sana anlatmaya çalışırım.

* * *

Necdet Feridun tam zamanında inmişti. Vagondan çıkmasının ardından boru sesi, düdük feryadı işitildi. Tren yavaş yavaş hareket ederken ben istasyon yolunu dönmüş, düşüne düşüne Feneryolu'nu takip eden Necdet Feridun'u başımla, ellerimle selamlıyordum. Zavallı Necdet derin düşünceleriyle meşgul; kendisini selamlayan, kalben ıstırabına ortak olan bir dostun hediyesi selamı bile göremiyordu.

Ertesi sabah dokuzu kırk beş geçe treniyle İstanbul'a iniyordum. Vagonun bir köşesine oturmuş, istasyonda dağıtıcının elime tutuşturduğu bir gazeteyi okuyordum, "Feneryolu" sesi etrafa yayıldı.

O anda dünkü hal zihnimi işgal etti. Şurada Necdet Feridun'la ayrılırken "Sana maceramı geçtiği yerde hikâye edeyim, oraya gel" demişti. Böyle merak uyandıran bir macerayı öğrenmek fırsatını neden kaybedeyim? Hemen vagondan atladım. Acele etmekle isabet etmişim, çünkü ben istasyon köşesini dönerken teknik mükemmelliğin o heybetli timsali, beyaz dumanlarını etrafa saçarak, korkunç, tekdüze sesini havaya yayarak gidiyordu.

Fener şubesine giden demiryolunu takip ederken gözlerimle karşımda, beş yüz metre uzakta görünen beyaz boyalı köşkle sanki onun kanadı altına sığınmış gibi duran pembe köşkü seyredip inceliyordum. Necdet Feridun bana macerasının geçtiği yer olarak o köşkleri göstermişti. Birbirinden yüzer adım mesafede olan bu köşklerden pembe boyalısı çok zarifti; hele bir tarafı tamamen sarmaşıklarla kaplı, o yeşil yapraklar arasındaki panjurlar gözlere sevimli bir manzara sunuyordu. Kendi kendime söyleniyordum:

— Evet, işte şu uçtaki oda Meliha Hanım'ın olacak, Necdet öyle tarif etmemiş miydi? Fakat şu macerayla benim ne alakam var ki bu derece merakımı uyandırıyor?.. Bunu anlayamıyorum.

Beyaz köşkün bahçesini çevreleyen duvarı takip ediyordum. Şurada, on adım ileride kapı görünüyor. Çok erken, bu zamanda ziyaret biraz uygunsuz ama merakımın şiddeti daha fazla beklemeye izin verir mi? Kapıdan sonra uzunca bir yolla köşke gidiliyor. Titrek bir elle çıngırağı çektim. Bir uşak beni içeriye aldı. Köşkün önüne geldiğimiz zaman kapının önünde Necdet Feridun beni bekliyordu. Sanırım pencereden geldiğimi görmüştür. Büyük bir sevgiyle elimi sıkarak dedi ki:

— Kalbinin temizliğinden emindim. Kalbimin ümitsizliğini anladın, hikâyemi dinlemek, sonra da beni teselli etmek için geldin değil mi? Teşekkür ederim kardeşim.

Necdet Feridun elimden tutarak biraz önden gidiyordu. Küçük bir sofayı geçtikten sonra diğer bir kapıdan girdik, sanırım harem dairesine[1] dahil olmuştuk. Merdiveni çıktıktan sonra büyük bir salonun soluna açılan diğer bir kapıdan girdik. Muntazamca döşenmiş bir kabul salonuyla, kapısı güzel, çifte halılarla yarı örtülü bir halde bırakılmış bir yatak odası... İçerideyse gayet süslü bir karyola, bürümcük cibinlikleriyle göze çarpıyordu.

— Benim dairem, dedi. Ben burasını...

O cümleyi bitiremedi. Söz söylemesini engelleyen bir şeyin boğazına dayanmakta olduğunu düşündüm.

Oda biraz karanlıktı, panjurları açıktı. Ben de bir koltuğun üzerine uzandım. Necdet sigarasını yaktı. Öteden beriden bir iki söz ettikten sonra ben rica ettim, o da macerasını anlatmaya başladı:

— İki üç hafta daha böyle devam etti. Gündüzleri birkaç saat piyano çalar, bazı akşamlar saat yediden sonra arabalarına binerek Fener Bahçesi'ne giderdi. Bahçeye hiçbir zaman

---

1 Eskiden saray, konak ve evlerde yabancı erkeklerin giremediği yalnız kadınlara mahsus bölüm.

çıkıp oturmaz, yalnız gezmezdi. Köşklerinin balkonuna ise hiç çıkmazdı. Ya ben... Hakikaten pek acayip olmuştum. Daireden iki ay izin aldım. Artık hiçbir işe önem vermiyordum. En büyük arzum, emelim Meliha'yı izlemek. O sırada seviyor muydum bilmem. Yüzünü yakından o zamana kadar asla görmemiştim, onun için buna sevda denilemezdi. Ben başlarda buna bir heves, Fransızların kapris dedikleri asabiyet neticesi olan düşkünlük adını vermiştim. Aldanmışım, çok aldanmışım...

Bir sabah gayet erken uyandım: Güneş ilk ışınlarını henüz ufka serpiyordu. Şu köşedeki pencerenin panjurunu açtım, pembe köşkün sarmaşıklı odasını gözden geçiriyordum. Bakışlarımı pencereler, duvarlar perdeleyemiyor; görüyordum, hayalimde Meliha olarak canlandırdığım o güzel varlığı, o narin vücudu görüyordum: Zarif olarak hayal ettiğim karyolasını kaplayan muslin örtüler, beyaz keten çarşaflar üzerine sarı saçları dağınık bir halde yayılmış, pembe küçük dudakları yarı açık; sanki gökyüzünde uçuşan aşk meleklerine gülümsüyor. Rengini gökyüzünden alan gözleri kapanmış, sarı uzun kirpikler birbirine girerek o çehreye başka bir güzellik bahşetmiş. Yüzüme niye hayretle bakıyorsun? Bu şiirle karışık sözlerimi ezberlenmiş saçmalar mı sanıyorsun? Hayır. Emin ol, bunlar içimden gelenler. Aşkın insanı şair edebileceğine inanıyor musun? Eğer inanmıyorsan hata ediyorsun, benim gözümde şiir kusursuz güzelliktir. Kusursuz güzellik ise aşkı çağırır. Evet ne diyordum, bakışlarım oraya, ta Meliha'nın mahremine kadar gidiyordu. O sırada yeşil sarmaşık yapraklarının arasından bir baş, sarı kıvırcık saçlarla taçlanmış bir baş göründü. O, ta kendisi; Meliha güneşin doğuşuna bakıyordu, güneşin görünmesini bekliyordu. İlk defa Meliha'yı böyle açık bir halde görüyordum. Sarı saçları doğal olarak kıvırcık, çehresini öyle tatlı bir şekilde yarı örtülü bırakıyordu ki...

Dikkatle seyrettim. Şimdiye kadar hayalimde Meliha olarak canlandırdığım çehre bunun yanında söndü. Yok olmaya mahkûm bir gölge gibi gözden kayboldu.

Şimdi bir aydan beri aklımı, hayalimi işgal eden o aziz varlığı görüyordum, bana bin türlü umut malikâneleri kurduran, bir anda onları yerle bir ettiren o kusursuz saadetin canlı timsalini inceliyordum.

Kalbim hızla atmaya başladı. Gözlerim sanki görmüyordu. Titrek ellerimle pencerenin kenarına dayanarak başımı dışarı çıkardım. Eski aşk vakalarımda çoğu kez başarılı olmuş bir tecrübede bulunacaktım. Saçlarımı parmaklarımla tarayarak gözlerimi Meliha'ya dikmiş, bakıyordum. İstiyordum ki bakışları yön değiştirdiğinde gözlerimiz birbirine çevrilsin; bakışlarımız bir noktada karşılaşsın. Ben o zaman aşkımın bütün şiddetiyle yardım arayan bir tavır gösterecek, sonra hayranlıkla, büyülenmiş gibi gülecektim. Bu bir tecrübe, bana göre kesin bir tecrübeydi. Onun vereceği karşılık o tecrübenin neticesi olacaktı. Ben bu aşk vuruşunu tamamıyla hedefe isabet ettirmeye hazırlanıyordum. Meliha ise lakayt bir halde beyaz muslin geceliğinden çıkardığı kollarına başını dayamış, yüzüne parıltılar serpen güneşi seyrediyordu.

Beş dakika ben böyle sinir krizi içinde o tarafa baktıktan sonra Meliha gözlerini benim pencereye çevirdi. Bakışlarımızın karşılaştığını ve birleştiğini hissettim. Sanki güneş ışığı gözlerimi kamaştırdı. Gülmeye gayret ettiğimi hissediyordum. Meliha lakayt bulunuyordu. Kendisine yönelttiğim ateşli bakışları en küçük bir karşılığa bile layık görmeyerek yine kayıtsızlıkla içeri çekildi.

O anda gözlerim karardı. Bu tecrübe bana bir hakikat, bir hüküm bildiriyordu. Meliha beni sevgisine layık görmüyor, sevmiyordu. Hemen o anda şiddetli bir sinir krizi beni yakaladı. Boğuluyorum sandım. Demirden iki el boğazımı tutmuş, şiddetle sıkıyordu. Bağırmak istedim, sesim çıkmadı. Yardım istemeye çalıştım, başaramadım. Hemen şuraya, kanepenin üzerine yığılmışım, o sırada kan ter içinde kaldığımı anlıyordum. Gözlerimi açtığım zaman kendimi yatakta buldum. Zavallı annem başımın ucunda bekliyordu.

— Ne oldum? diye sordum.

O, üzüntülü bir ifadeyle:

— Hiçbir şey, biraz ateş... Merak etme oğlum, cevabını verdi.

Halimde bir fenalık görüyordum, ağırca bir hastalığa tutulmuş olduğumu anlıyordum. Çağrılan doktor yetişti. Sorulan sorulara:

— Ateş, cevabını verdi. Önemli bir şey değil. Bir haftalık istirahat, biraz perhiz, azıcık dikkat etmek yeter. Fazlaca soğuk algınlığı var.

Bununla birlikte ben halimi layıkıyla anlıyordum, hastalığımı teşhis etmiştim. Beni güya aldatmaya çalışan şu adamın varlığı ruhumu sıkıyordu.

Yatakta bir hafta kaldım. Annemin, kız kardeşimin dikkatleri beni iyileştirmeye yetiyordu. Yine de kendimde biraz güçsüzlük hissediyordum.

Kardeşimle yalnız kaldığımız zaman kalbimi kemiren o uğursuz darbenin intikamını almak isterdim:

— Senin kendini beğenmiş hanımefendi ne yapıyor? Nezaketine doğrusu diyecek yok... Yüz adım ötede bir hasta varken piyano çalmak... Teşekkürlerimi tarafımdan iletirsin, olmaz mı, derdim. Bazen daha fazla açıklama almak ümidiyle:

— Kibirli hanımefendi hastalığımı hiç soruyor mu? sorusunu yöneltirdim.

Kardeşim mahzun bakışlarını gözlerime dikerek yavaşça:

— Hayır, cevabını verirdi.

İşte o zaman sinirlerim yine bozulurdu. Kırılmış olan ümitlerimin intikamını almak için:

— O sarı çıyan büyüklüğüne yedirir mi, derdim...

Sarı çıyan; şu iğrenç sıfatı onun hakkında kullandıktan sonra bilsen ne kadar üzülürdüm. Meliha'nın sözü açıldığı gün rahatsızlığım artardı. Bununla birlikte yine onun sözünü etmekten lezzet duyardım.

Bir sabah kız kardeşime yine bu sözü açmıştım. Ben köpürüp de birtakım yakışıksız sözler püskürdüğüm sırada bana dedi ki:

— Ağabey! Yoksa siz Meliha Hanım'ı seviyor musunuz?

O sırada artık iradem elden gitmiş; demek ki hor görülen aşkım, kırılmış, yenilmiş ümitlerim kadınlara, kızlara maskara olmuş. Artık ne yaptığımı bilmiyordum. Sesim çıktığı kadar:

— Yıkıl karşımdan terbiyesiz! dedim. Benim gönlüm o kadar sefil midir ki sarı çıyanların alay konusu olsun? Bundan böyle Meliha ismini ağzına almayacaksın.

Zavallı kardeşim uğradığı şu şiddetli azardan çok incinerek odadan çıktı. Ben uzanmış olduğum koltukta aşk felaketimi düşünürken... Evet, aşk felaketi! Artık emin olmuştum, ben âşıktım. Aşkın en şiddetli özlemiyle, heyecanıyla âşıktım. Fakat hüzünlü, ümitsiz bir sevda. Neden; sebebini bilemiyorum. Fakat bir şey, gizli bir ses bana:

— Sen bedbahtsın, diyordu.

O aralık annem içeri girmiş, benim öyle düşüncelere daldığımı mahzun seyrediyormuş, yavaşça bana dedi ki:

— Ne düşünüyorsun Necdet? Yavrum, annen seninle bir konuyu görüşmeye gelmişti.

— Görüşmek mi? cevabını verdim.

Aklıma o sırada neler gelmişti. Farz edelim Meliha'nın annesiyle bizim anne arasında kararlaştırılmış bir evlilik. Bana kabul etmem için tembihlerde bulunulacak, ben biraz nazlanacağım. Sonra ısrar edecekler, ben de kabul edeceğim. İşte o zaman kara bulutlar altında kalmış olan saadetimin ufkunda yeni güneşler doğacak, saadet ve bahtiyarlık yüz gösterecek... Şu düşüncelerin verdiği sevincin hararetiyle:

— Emrinizi bekliyorum, cevabını verdim.

— Oğlum, sen evliliğin öteden beri aleyhindesin, bilirsin ki ben annelik vazifesini yerine getirmek için seni evlendirmeyi ne kadar istedim, kabul etmedin, her türlü kısıtlamadan uzak yaşamayı arzu ediyorsun. Pekâlâ. Buna bir şey denilmez. Fakat şu halde o hakkı, o sırayı diğerlerine bırakmalıdır. Mesela kız kardeşin...

Sözünü keserek hemen dedim ki:

— Bu girizgâha ne lüzum var anneciğim. Kız kardeşimin münasip bir talibi çıkmışsa tartışmaya ne gerek var. Siz tabii

ki saadetimizi sağlamaya çalışırsınız. Benim evlenmemem buna mani değil. Bir erkek için evlenmek her zaman mümkündür. Fakat kızlar... Öyle değil mi? Anne, kardeşim artık yirmi yaşını geçiyor, evlenme çağı çoktan gelmiş demektir. Fakat isteyen kim? Hâlâ onu anlayamadım.

— Meliha Hanım'ın büyük kardeşi, Ferit Saffet Bey. Viyana'dan geleli beş altı gün olmuş. Bugün istediler. Ben kararımı seninle görüşmemin neticesine bırakmıştım. Demek ki sen de uygun görüyorsun.

— Ferit Saffet Bey'i yakından tanımam, biraz aşinalık var ama isabetli bir karar verebilecek derecede özel durumunu bilmiyorum. Fakat siz tabii ki araştırmışsınızdır. O başka; ancak bu evliliğe benim konumum mani olamaz.

Daha fazla sözü uzatmaya bende kuvvet kalmamıştı. İrademi kaybederek sesim çıktığı kadar "Beni verem etmek mi istiyorsunuz? Halimi görmüyor musunuz? O kibirli, kendini beğenmiş kızı sevmekte, çıldırasıya sevmekte olduğumu hissetmiyor musunuz? Yoksa yaramaz çocuklar gibi, bana falanı alın, yoksa kendimi öldürürüm diye feryat etmemi mi bekliyorsunuz?" demekten korkuyordum.

Istıraptan, üzüntüden titremekte olan ellerimle panjuru açtım, piyano sesi geliyordu. Yine o elim musiki, ölüm havası; sinirleri bozan, kalbi heyecana getiren hazin nağmeler, mezardan yankılanırcasına gelen o kederli ağıt...

***

Ertesi gün kendimi biraz daha fazla rahatsız buluyordum. Vücudumda dehşetli bir bitkinlik, rahatsızlık veren bir halsizlik vardı.

İki gün sonra annem bana şu haberi getirdi!

— Söz verdik, dedi. Pazartesi günü nikâh; daha altı gün var. Vücutça iyisin değil mi oğlum? Evimizin erkeği sensin, bu nikâhta bulunacaksın ya, iki gözüm?

— Tabii ki bulunurum, cevabını istemeyerek verdim. Kardeşimin biraz canını sıkmak istiyordum. Yanıma geldiği zaman birdenbire:

— Sizin baldız hanım ne kadar da keyifli piyano çalıyorlardı, dedim. Zavallı kardeşim mahcubiyetinden kendisini dışarı attı.

O gün elbisemi giyindim, biraz gezmeye çıkmak istiyordum. Bir arabaya binerek Fener'deki Sebastiano Oteli'ne gittim. Oradaki ağaçlık benim pek hoşuma gider. Çam ağaçlarının altına doğru ilerliyordum; "Necdet Bey, teşrif buyurur musunuz?" diye bir ses işittim. Başımı çevirdim, Ferit Saffet Bey. Selamlaştık. O, rahatsızlığımı işiterek gelip beni rahatsız edeceğinden falandan bahsederken ben yine ümitlerim üzerine birer hayal malikânesi kurmakla meşguldüm.

Beni Ferit Saffet Bey'in varlığı da sıkmaya başladı. Bundan böyle sık sık görüşme vaadi ve bir özür sözüyle yanından kalktım, diğer bir tarafa gittim.

Köşke geldiğim zaman fikren karar verdim. Anneme üstü kapalı olarak işi anlatacağım. Her iki anne arasında ufak bir karşılıklı yoklamadan sonra onay... Ah evet, Meliha razı olursa resmen isteyeceğim. Fakat anneye işi ne şekilde açmalı, ne demeli? Kızın kınanmadık hiçbir yerini bırakmadıktan sonra yine onu istemek için aracılığına müracaat etmek... Burası beni düşündürüyordu. Ben bunu nasıl yapacağımı bin şekle kor, bin şekle sokar, sonunda hiçbirini beğenmezdim.

İki gün de bu yolda düşüncelerle geçti. Perşembe günü sabahı hizmetçi kız ufak bir zarf getirdi.

"Pembe köşkün uşağı..." cümlesini tamamlamaya vakit bırakmadım, "Pekâlâ, anladım" dedim. Elinden zarfı kaptım.

O zarif zarfın içinden bir kartvizit çıktı.

Önce Fransızca[1] "Ferit Saffet" kelimeleri gözüme ilişti. "Oh, bizim enişte beyden" diyordum. Arka tarafında şu kelimeler yazılıydı: "Rahatsız ettim, af buyurunuz. Babam sizinle mühim bir meseleyi konuşmak için görüşmek istiyor. Vaktiniz müsaitse fakirhanemizi lütfen teşrif ediniz."

---

1 Latin alfabesiyle yazılmış olduğu kastediliyor.

Nezaket icabı gitmek lazım geldi. Gittim; pembe köşke doğru ilerlemeye başladım. Selamlık[1] kapısından Ferit Saffet Bey beni karşıladı. Babasının huzuruna çıktık. Zaten arada biraz aşinalık vardı. Bize çok yakınlık gösterdiler. Nihayet biraz mahcubiyetle dediler ki:

— Beyefendi oğlumuz, bundan böyle her iki aile yekvücut demektir. Bizim sırlarımız birbirimize mahrem olamaz. Sizi zaten pek sever ve takdir ederdim. İyi ahlakınızı işiterek iftihar ederdim.

Of, bu girizgâhlar ne kadar uzayıp gidiyordu. Kalbim de ne kadar şiddetle çarpmaya başlamıştı, söylenecek bir sözü, dili altında dolaşıp duran bir cümlesi var, onu bir türlü söyleyemiyor. Biraz tereddütle sözüne devam ederek dedi ki:

— Evet, gıyabınızda iyi halinizi işitmekle iftihar ediyordum, şimdi aramızda kurulacak olan akrabalık münasebetinin şerefi bu gururu artıracaktır. Buna şüphe yok.

Kulaklarıma inanamayacağım geliyordu. Akrabalık münasebeti, aman yarabbi ne işitiyordum, akrabalık münasebeti; ben kendimden bahsedildiğine katiyen emindim. Ah, bu sözler kalbimi ne acayip bir mutluluğa düşürmüştü. Ben artık bütün dikkatimle sözün sonunu bekliyordum. O muhterem zat engelleyemediğim sevinç belirtilerini bir kere layıkıyla süzdükten sonra sözüne devam etti:

— İbrahim Şemsi Bey'i tanır mısınız?

Böyle bir soruya birdenbire hedef olmayı beklemiyordum. Alıklaşmışım. Tereddüdümü gidermek için o, sorusunu açıklıyordu:

— Erkân-ı harbiye binbaşılarından İbrahim Şemsi Bey'i?

— Evet, tanırım, hem pek güzel, layıkıyla tanırım. Mekteb-i Sultani'de altı sene bir sınıfta öğrenim gördük. Altı senelik düzenli bir hayat, bir insanı layıkıyla gözlemlemek için yeterlidir. Ben kendisini pek severim. Mekteb-i Sultani'den çıktıktan sonra asker olmak istedi, o yüce mesleğe girdi,

1 Eskiden konak, köşk ve evlerin erkeklere ayrılan bölümü; hariciye de denirdi. Genellikle evlerin ön tarafında yola bakacak biçimde yapılır, kapısı doğrudan ana yola açılırdı.

Mekteb-i Harbiye'de sınıfın daima birincisi olduğunu işitirdim. Tahsili fevkalade mükemmeldir, hele Almanya'da beş sene devam eden askerliği orada güzel hatıralar bırakmış, bunu yine kendi arkadaşlarından işitmiştim.

Ben bu açıklamayı ezber edilmiş bir ders okur gibi anlatıyordum. Gelen sorunun bende yarattığı şaşkınlığı gizlemek için böyle uzun sözler söylemek lazımdı.

— Başarılarını bendeniz de işittim. Tamamen uygun. Fakat asıl öğrenmek istediğim ahlakıdır.

— Ahlakı, ahlakı, emin olunuz, hiçbir leke getirmez. İbrahim Şemsi mükemmel bir insandır. Mektepte geceli gündüzlü altı senelik hayatımız süresince kendisinden kırılmış bir kişi görmedim, yüz kızartıcı hiçbir halini işitmedim. Hele kalbinin temizliği, masumiyetinin el değmemişliği şimdiki gençlerde nadiren görülen hallerdendir. Af buyurun ama bu kadar açıklamayı neden almak istiyorsunuz?

— Şimdi bendeniz de orasını izah edeyim, bey oğlum. İbrahim Şemsi Bey kızımı istetmiş. Hepimiz bu evliliği münasip bulduk. Sizin sınıf arkadaşınız olduğunu akşam Saffet söylüyordu. Kararımızı sizden alacağımız açıklamadan sonraya bıraktık. Demek ki siz de münasip buluyorsunuz. Aklıma bir şey de geliyor, bilmem uygun bulur musunuz? Her iki nikâhı bir arada kıymış olsak, bendenizce daha şerefli olurdu.

Artık bundan sonrasını hatırlayamıyorum. Demek ki son ümit, saadetle son bağ da mahvoldu. Hele "Hepimiz münasip bulduk" cümlesi gözümde büyüdü, genişledi; öyle genişledi ki gözümün önünde ufuksuz elem dünyaları, hudutsuz keder âlemleri belirdi. Gözlerim karardı, o karartı arasında, keder ve ümitsizlik bulutları içinde görüyordum, açıkça izliyordum: Meliha gelinlik beyaz saten elbisesiyle İbrahim Şemsi'nin koluna girmiş gidiyor; saadetimi, emellerimin en yücesini almış götürüyor. Arkasından koşmak, onlara yetişmek için yerimden fırlamışım. Sonralarını artık hatırlayamıyorum. Bizim köşkün kapısından girerken gözlerimin karardığını, midemin dehşetli bir şekilde bulandığı-

nı hissettim, odama kadar çıkabilmeyi güçlükle başardım. Orada bir ölü gibi halıların üzerine düşüp uzanmışım.

Düşmemle çıkan şiddetli gürültü üzerine koşup geldiler. Bende sinir krizi başlamıştı. Sinirlerim engellenemez bir şekilde titriyor, boğazımın damarları geriliyor, gözlerim kızarıyordu. "Ben ölüyorum!" diye bağırmış ve bayılmışım. Ayıldığım zaman aile efradının hepsinin odada bulunduğunu ve yüzlerinde keder ve ıstırap belirtileriyle, gözlerinin bana dikilmiş olduğunu gördüm ve bundan fena olduğumu anladım.

Doktor henüz gelmemişti. Sinir krizi yine şiddetle devam ediyordu. Kolonya sularıyla kollarımı, ayaklarımı ovuyorlardı.

Yine o âlem, o düşsel âlem gözlerimin önüne geldi; beyaz saten gelinlik elbisesiyle Meliha'yı görüyordum. "Hepsi onaylamış, öyle mi?" Demek Meliha da münasip görmüş, kalbimin en son ümidini kırmaya, mahvetmeye yürümüş, gidiyor öyle mi, onu takip etmeli, değil mi? Yerimden fırlamak istedim, beş altı kol beni engellemeye çalışıyor, sinirlerim kuvvetli bir elektrik akımına maruz kalmış gibi dehşetle, şiddetle titriyordu. Hayalimden o beyaz gelinlik elbisesiyle Meliha kayboluyor, gözlerim kararıyor, bir karanlık, koyu bir karanlık arasından onların gölgelerini görüyordum. Tekrar bir hamle yapmak istedim, faydası olmadı. "Ölüyorum" diye feryat ettiğimi biliyorum. Gözlerimi kapadım, bitap düşüp tekrar bayıldım. O baygınlık içinde etrafımda bulunanların ağladığını işitiyordum, sahi ölüyor muydum? Yoksa ben ölmeye mahkûm muydum?

***

Necdet Feridun burada durdu, devam etmeye kendisinde mecal kalmamıştı. Rum hizmetçi kızın getirmiş olduğu kahve çoktan soğumuştu. Şu maceranın her ikimiz üzerinde yaptığı tesir bize kahveleri içmeyi çoktan unutturmuştu. Necdet kahveleri tekrar ısmarladı. Bir puro yaktıktan sonra koltuğuna gömüldü. Yavaşça ve tereddütle diyordu ki:

— Sanırım sinir krizi yine başlayacak, belirtiler görünüyor. İşte görüyor musun, boğazımın damarlarını görüyor

musun? Nasıl geriliyor, sertleşiyor. Bu sinir tutacağına işarettir. İşte, işte ellerim de titriyor. Lütfen yatak odamdan kolonya şişesini alır mısın?

Ben ne yapacağımı şaşırmıştım. Hemen yatak odasından kolonya şişesini aldım geldim, kendisinin tarifi üzerine bileklerini, boğazını kolonya ile ovuyordum. Sinir krizi biraz yatıştı. Fakat biçare Necdet'e ağır bir yorgunluk hali gelmişti. Daha fazla üzülmesine yol açmamak için kendisinden müsaade istedim. Özür dileyen bir tavırla bana diyordu ki:

— Beni mazur gör, bu hal elde değil, bugün maceramı tamamlamak istiyordum; çünkü diğer bir ikinci defa bu azaba uğramak istemezdim, bitiremedim. Artık diğer bir güne, olmaz mı kardeşim?

— Evet, ben de gitmek için müsaadeni rica edeceğim, bugün saat yarımda idarehanede bulunmak lazım. Diğer bir gün, olmaz mı?

— Seni yolcu edemeyeceğim, beni mazur gör.

Rum hizmetçi kız beni dışarıya çıkardı. Ben de düşüncelere dalmıştım; neler düşünüyordum. Kapıdan çıkmak üzereyken:

— Vay, ne güzel tesadüf, Necdet Bey'i görmeye mi gelmiştiniz? Beyefendi nasıl?

Baktım, İbrahim Şemsi Bey. Necdet kadar sevdiğim, gençliğimin, altı senelik okul hayatımın ayrılmaz dostu İbrahim Şemsi. Elini elime aldım, samimiyetle sıktım.

— Mutluluğunu tebrik ederim, diyordum. Necdet, saadetini bana anlattı.

Bu cümleyi söz bulabilmek için söylemiştim, artık maceranın gidişatından anlamıştım ki Necdet'in mahrum ve hasret kaldığı o bahtiyar gelin odasının mesut talihlisi İbrahim Şemsi'dir.

— Teşekkür ederim, cevabını verdi. Tebrikiniz çok geç, fakat samimiyeti itibarıyla kıymetli. Ancak o bahtiyarlığı ben Necdet Feridun'a borçluyum. Zavallı çocuk; bilsen ne kadar üzülüyorum, şu dert, bu garip hastalık kendisini günden güne bitiriyor. Bütün aile, hepimiz üzerine titriyo-

ruz. Şu dertten kurtarabilmek için ne yollara müracaat ettiğimizi bilsen, gülmekten bayılırsın. Geçenlerde bir kitapta okumuştum. Keman sesi sinir krizini sakinleştirmek için pek etkiliymiş. Karım şimdi her sabah o uykudan uyanmadan kemanını çalmaya başlıyor. O içe işleyen nağmelerle kendisini uykudan uyandırıyor. Ne dersin, bu tecrübede çok başarılı olduğumuzu söyleyecek olsam inanır mısınız? Evet, sizi temin ederim, Necdet o sesle uyandığı günler hiç ıstırap çekmiyor, kriz belirtisi göstermiyor. Sizi yolunuzdan alıkoydum ama, affedersiniz değil mi?

Şaşkınlığım ve hayretim dakikadan dakikaya artıyordu. Cevap vermiş olmak için dedim ki:

— Az önce yine rahatsızlığı tutmuştu. Bunda mutlaka bir sebep olmalı.

— Hayır! Hiçbir şey yok. Biraz hazımsızlık. İşte o kadar. Bundan böyle görüşürüz, değil mi?

Artık cevap vermeye bile lüzum görmedim; büyük bir hürmetle kendisini selamlayarak köşkten dışarıya çıktım, istasyona doğru adeta koşmaya başladım. Yolda ne düşündüğümü, ne garip değerlendirmelerde bulunduğumu anlatmak mümkün değil. Ben Necdet'in bulunduğu durumu düşünüyordum, felaketine acıyordum, zavallı Necdet, zavallı çocuk.

* * *

O günlerde idare işleri o kadar çoğalmıştı ki vakit bulup Necdet Feridun'a bir daha gidemedim, macerasının neticesini biraz tahmin ediyordum, ne kadar elim olduğunu da anlıyordum. Cesaretim kırılmıştı, ikinci ziyaretimi yapmaya kendimde bir türlü kuvvet bulamıyordum. Sanırım, on beş gün kadar geçmişti. Göztepe'nin yakıcı havası bana bazen gece uykusunu kaybettirdiği zaman Necdet Feridun'un hali gözlerimin önüne gelirdi. Şiddetli bir aşk, gizli, saklanan bir aşk... Sevilen kadın sevildiğinden belki haberdar değil... Sabahları beyaz gecelik elbisesiyle saçlar dağınık bir halde Mozart'ın, Wagner'in en dokunaklı nağmelerini havaya serpsin, o, sevda feryatları arasında gözlerini açtığı zaman aşk melikesinin kendi karşısında gülümseyen bir çehrey-

le bulunduğunu görsün. Ah, ne saadet, değil mi? Aksine, bedbahtlık; bir an sonra o aşkın ebediyen sönmüş, hiçliğin derinliklerine atılmış olduğu hakikati de göz önünde canlanmış bulunsun. Bunun düşüncesi ve hayali bile insanın tüylerini ürpertmeye yeter.

Bir gün idarehanede masanın önünde oturuyordum. "Sevdiğim" redifli birkaç gazeli, "Fuzuli'nin Bir Gazelini Tahmis" başlıklı bir saçmalığı, "Tiyatroda Bir Gece" adlı bayağı bir hikâyeyi gözden geçirerek, bunları okumak için kaybettiğim zamana acıyarak parçalarını sepete attığım sırada ufak bir zarf gözüme ilişti. Diğerlerinden önce onu açtım. Güzel bir talik[1] ile üzerinde "Necdet Feridun" kelimeleri yazılıydı. Altında ise şu satırlar var:

> Şimdiye kadar bekledim, gelmedin. Bunu neye yorayım? Yoksa ıstırabımdan korktun mu? Bu akşam köşkte bekliyorum. Yarın Midilli'ye doğru seyahat için hareket etmek arzusundayım, mutlaka beklerim.

Doğrusu on beş günden beri Necdet'i aramamam münasebetsiz olmuştu.

O gün saat yedi vapuruyla hareket ettiğim zaman Necdet Feridun'un Midilli'ye seyahatinin sebeplerini zihnimde tartıyordum. Derdinden kurtulması için belki bir seyahate lüzum vardır. Saat sekiz sıralarında Feneryolu istasyonunda tren durdu, Necdet ayakta beni bekliyordu.

— Gelmemiş olsaydın darılacaktım, diyordu. Seni yolundan çevirmek için özellikle istasyonda bekliyordum. Fakat ona lüzum bırakmadın.

Bir an durduktan ve birkaç defa samimiyetle ellerimi sıktıktan sonra sözüne devam etti:

— Aniden böyle bir seyahate kalkışmama bilmem ne mana verdin?

---

1 11. yüzyılda İran'da ortaya çıkan, Osmanlı tarafından da kullanılan bir yazı türü.

— Bunu hiçbir şeye yormadım, küçük bir kapris, senin tabirinle sinir.

— Evet, evet. Sinir, pek doğru bulmuşsun.

Bunun ardından acı acı güldü.

— Sana maceramı tamamen anlatmadan hareket etmeyi istemedim.

— Teşekkür ederim, diyordum.

— Fener Bahçesi buraya yakındır. Aheste aheste oraya kadar gidebiliriz. Bilmem, yoksa yorgun musun?

— Hayır! Fener'de gurubu da seyretmiş oluruz.

Kol kola girdik. Demiryolunu takip ettik. Yavaş yavaş yürüyorduk. Köşkün önüne geldiğimiz zaman Necdet uşağa bazı şeyler söyledi. Ben ağır adımlarla ilerliyordum. Tekrar yanıma geldi, beraberce yürümeye başladık.

Diyordu ki:

— Seyahatim münasebetiyle bu akşam İbrahim Şemsi ile bizim enişte bey yemekte bulunacaklar, arzu ettiğimiz gibi konuşamayız. Fener'de hüzünlü akşamın tesiri altında maceramı bitirmek istiyorum. Eğer o macera bununla sona erecekse... Ne yazık, sanmam.

Fener Bahçesi'ne gidinceye kadar öteden beriden konuştuk. Gazete işlerini soruyordu. On dakika sonra Fener Bahçesi'ndeydik. Sahile yakın bir yerde ihtiyar ağaçlardan birinin altına koydurttuğumuz sandalyelere oturduk. Biz orada olan diğer zevk sahiplerinden uzak bulunuyorduk. Zaten çarşamba olması münasebetiyle Fener mesiresi biraz tenhaydı. Dönüp dolaşan beş on faytonla sekiz on çekçek arabası var. Onlar da kendi mahremiyetleri içerisinde zevkleriyle meşgul. Gurup manzarası başlamıştı; güneş Marmara'nın uzak, pek uzak ufku üzerinden kayboluyordu. Bir süre bu manzarayı seyrettik. Necdet Feridun diyordu ki:

— Kaç defa şu gurup manzaralarını seyrettiğim zaman ağladım. Bilmezsin, bunların bana nasıl dokunduğunu anlayamazsın. Sevda felaketi insanı başka türlü tecellilere eriştiriyor. Kalbi pek ince duygulanışlara alıştırıyor... Maceramın neresinde kalmıştım; evet, hatırlıyorum. Odamda düştüm,

bayıldım. Doktor hazımsızlık, sinir zayıflığı diyordu. Birtakım beyhude ilaçlarla beni tedaviye kalktılar. Ben, bunlardan fayda olamayacağını anlıyordum; bizmutlu, potaslı bromürler bana ne şifa bahşedecekti?! Annemin ısrar ve zorlamalarına karşı koyamazdım. O ilaçları, bin türlü mide bozan ilaçları iğrenerek kullandım, gerçekten midem de bozuldu.

Pazartesi günü nikâhın kıyılması kararlaştırılmıştı. Malum, her iki nikâh da bir arada gerçekleşecekti. Annem cumartesi günü beni yokluyordu.

— Rahatsızlığın uzadı oğlum, diyordu. Acaba nikâhı ertelesek mi?

— Buna gerek yok, dedim. Nikâhın ertelenmesi münasebetsiz olur, ben de o gün törende hazır bulunurum. Bizim taraftan ertelenmesi belki dedikoduya sebep olur.

Sonunda o gün geldi. O gün ki emellerim tamamen altüst oluyordu, Meliha ile aramda aşılması zor bir duvar oluşuyordu. İşte o gün vücudumda geriye kalan kuvveti topladım. En beğendiğim redingotumu giydim; resmî olarak nikâh töreninde hazır bulunacaktım. İyice hatırlıyorum, o gün akıl kuvvetimi neredeyse kaybetmiş gibiydim, iç dünyamı bir yorgunluk bulutu kaplamıştı.

Nikâhlar pembe köşkte kıyılacaktı. Öyle kararlaştırılmış. Her iki köşkte olağan dışı bir faaliyet var; herkes çalışıyor, koşuyor. Hazırlıklar mükemmel. Ben ruhtan ayrılmış bir ceset, elektrik kuvvetiyle hareket eden kuklalar gibi bir şey duymayarak, hissetmeyerek ilerliyordum. Sonunda nikâh zamanı yaklaştı, Ferit Saffet Bey, Meliha'nın kardeşi yanıma geldi.

— Bizi diğer bir şerefle onurlandırır mısınız? diyordu. İbrahim Şemsi Bey kardeşiniz sizin şahit sıfatıyla nikâhta bulunmanızı arzu ediyor ve özellikle bunu temenni ediyor. Biz de o ricaya katılıyoruz.

Garip kader, görüyor musun, anlıyor musun, bilmem; kendi felaketime şahit bulunacağım. Hayatımın acılığına, saadetimin, emellerimin yok olmasına kendi elimle hizmet edeceğim. Ani bir sinirsel heyecan bana çirkin bir gülümseme getirdi; gülüyordum. Fakat ne acı gülüş, değil mi?

— Pekâlâ, dedim. Emrinize itaat ederim, benim için bu...

Cümleyi bir türlü tamamlayamıyordum. Bir dermansızlık, şiddetli bir tutkunluk konuşmama mani oluyordu.

— Evet, evet, diyordu, şereftir, o malum.

Harem dairesiyle selamlık arasında bir koridora gittik, ben kapının sağ tarafında durdum. Vekil efendi, beyaz sakallı muhterem bir ihtiyar, bu gibi işlere alışık olduğunu gösterir bir tavırla nikâh muamelesini yerine getirdi.

Ben bunlara dikkat bile etmiyordum. Sonunda "Bu beyler şahit olsunlar mı?" sorusu üzerine gözlerim dışarı fırlayacak bir derecede algılarım açıldı. İşte bu son kelime, son cevap hayatımı zehirleyecekti, ömrümün bağlarını kıracaktı. O anda bağırmak istedim. "Meliha, halimi anlamıyor musun, seni çıldırasıya sevdiğimi, hayatın sensiz bana azap olacağını bilmiyor musun?" diyecektim. Boğazımın damarları yine çekildi. Kesinliğine emin olduğum cevaba gönlüm bir türlü razı olmak istemiyordu. O sarsıntının şiddetine karşı koyabilmek için ellerimle açık bulunan kapının bir tarafına tutundum. İçeriden bir ses, bir cevap işitilmiyordu. Soru tekrarlandı, yine cevap yok. O bir saniye içinde ne hülyalar kuruyordum. Üçüncü defa yine aynı soru tekrarlandığı zaman vekil efendinin münasebetsizliğine artık canım sıkılmaya başladı. Bir zavallı kızı bu derece zorlamak insafa sığar mı?

O bir saniyelik ara, o ani duraklama, bende bilmem ne tesir yarattı. İdama mahkûm olanların son anları gibi bana bir şey, garip, tarif edilemez bir şey hissettiriyordu. Ah, o cevap, "Olsunlar" cevabı beni benliğimden çıkardı. Yanımda olan kişiler oradan çekiliyorlardı. Ben biraz kendimi toplamak için dinlenmeye muhtaçtım. Kadınların seslerini güzelce işitiyordum.

Annem Meliha'yı tebrik ediyordu. Bir aralık annemin sesini işittim. "Darısı Necdet'imin başına," diyordu. Evet evet, o anda başıma sıcak sular dökülüyordu, ateşler, yıldırımlar, cehennemler yağıyordu...

Nikâh haziran başlarında kıyılmıştı. Doktorlar Bursa'ya kadar bir seyahat yapmamı tavsiye ettiler. Ben de bir süre

için olsun buradan uzaklaşmak istedim. Bursa'ya gittim. Niyetim beş on gün kalmaktı. Annem düğünde bulunmamı istiyordu. Ben de o zamana kadar döneceğimi kendisine vaat etmiştim. Kalma süremi uzattım. Düğün töreninde bulunarak diğer bir ikinci sarsıntıya uğramak istemiyordum. Bursa'da kaplıcalarda, kırlarda gezerek ölmüş gönlümü tekrar canlandırmaya çalışıyordum. Anneme yazdım, düğünde bulunamayacağımı bildirdim. İstanbul'a döndüğüm zaman yeni gelin güveyi balaylarının ilk haftalarında, evlilik saadetinin en mükemmel devrinde bulacaktım. Meliha'yla, kardeşinin bizimle akrabalık münasebetinden dolayı, aramızda hısımlık doğmuş oluyordu. Öyle ya! Meliha eniştemin kız kardeşiydi; o halde bana da bir dereceye kadar mahrem demekti... Fakat gönlüm istiyordu ki İbrahim Şemsi, Meliha'yı benden gizlesin. Bilmem, bunu gönlüm neden bu derece şiddetle temenni ediyordu? Sanki içime doğan bir his bana bu yakınlığın elim neticeler doğuracağını söylüyordu. Düşünüyordum ki kendisinin karşısında bulunmak, her zaman serbestçe konuşmak beni sıkacaktı, kalbimi ezecek, azap verecekti. Özellikle, bu yeni karı koca karşımda sevişecekler, gülecekler, eğlenecekler; emellerimin en yücesi olan bu saadeti, demek ki bir diğerinde ben kendi gözlerimle göreceğim. Onlar, belki benden bu sınırsız saadetlerinin belirtilerini saklayacaklardı. Ancak bedbahtlığımı bu hal hiç değiştirebilir miydi! Birbirlerine yöneltecekleri sevgi ve mutluluk dolu bir bakış kalbimde yeni bir yara açabilirdi. Onlar bana "Bilsen ne kadar mesuduz" deseler bu sözün yankısı kalbimde "Bilsen ne kadar bedbahtsın" şekline dönüşebilirdi. Kendi kendime "Ahh! Bu hale dayanılmaz" dedim. Bunun için İbrahim Şemsi'nin şiddetli bir kıskançlığı neticesi olarak Meliha'nın bana çıkmamasını[1] temenni ediyordum.

Vapurumuz İstanbul'a vardığı zaman bizim yeni enişte beyle İbrahim Şemsi Galata Gümrük İskelesi'nde beni bekli-

1 Yabancı erkeğe görünmemek, örtüsüz olarak yanına çıkmamak, kaçgöçe uymak.

yorlardı. Hemen Feneryolu'na, köşke gittik. Beni karşılayan kadınlar arasında Meliha'yı görüyordum. Demek ki temennilerim gerçekleşmiyordu. Bu elim karşılaşmaya rıza göstermek mecburiyeti kati olarak ortaya çıkmıştı. Meliha'yı işte bu şekilde ilk olarak karşımda gördüğüm zaman dikkatlice yüzüne bakmaya bile cesaret edememiştim. Ben bu felaketten sonra aşkımı gömmek, ebedi bir ölüme mahkûm etmek istiyordum. Güya böylelikle iyileşmeyi beklemekteydim. Ne çare ki işte onu da başaramadım. Uğursuz talihim o ıstırabın uzamasına sebep oluyordu. Görüyordum. Onları her gün, her zaman görüyordum: Sevişiyorlardı; saf ve samimi bir sevgiyle sevişiyorlardı. Benim nail olmak istediğim saadet meyvelerinin başkası tarafından avuç avuç toplanmakta olduğunu görerek ben de eriyordum, ıstırap duyuyordum, çıldırıyordum. Bununla birlikte onlara renk vermek de istemiyordum. Kendimi öyle güzel idareye çalışıyordum ki... Onlarla beraber gülüyordum, saadetlerini tebrik ediyordum. Garip kader, ne elim hal, değil mi? Aralarındaki küçük anlaşmazlıkları bile hallediyordum. Şu İbrahim Şemsi, saf kalpli çocuk... Ona da şimdi acıyorum. Köşkte geceleri çoğu zaman bir araya gelirdik. Meliha bize piyano, keman çalardı, şarkı söylerdi, kitap okurdu; bizi bütün bu güzelliklerle meşgul eder, zevk verirdi. Gündüzleri İbrahim Şemsi dairesine gideceği zaman beni yalnız bırakmaması için karısına tembih ederdi. Zavallı çocuk, bunda ne kadar haklıydı bilsen, ben başka biriyle asla eğlenemiyordum, lezzet alamıyordum. Bütün gün beraberce güler, söyler vakit geçirirdik. Beni bu hayat tarzı da avutmaya başlamıştı. Fakat geceleri, yalnız kaldığım zamanlar hastalığım kendini hissettirmeye başlar, bana ıstırap verirdi. Artık bu öyle bir hayat ki...

O sırada gurup tamamlanmış; yalnız ufku etkileyici bir kızıllık perdesi kaplamıştı.

— Artık gidelim değil mi? diyordu.

Kalktık; koluma girdi, yavaş yavaş yürüyorduk.

— Şu hayat şekli iki ay devam etti. Sonunda, sonunda bir gün iradem elden gidiyordu. Ağustos sonlarındaydı; dikkat ediyordum, Meliha'nın bana sokulması, ilgisi günden güne

artıyordu. Meliha kendi zevkini okşayan davranışları, meziyetleri, hevesleri İbrahim Şemsi'den daha çok bende buluyordu. Ben musikiye, şiire, kusursuz güzelliğe değer veririm. İbrahim Şemsi; o bir asker. Ruhu, kalbi bir askere layık tecelliler ve hislerle dolu. Manevralarda başarılı olmayı gönül avlamaktan daha kolay, lakin daha şerefli buluyordu. Zevki, hazzı haritalar üzerinde inceleme yapmak, manevralar düzenlemekten ibaret... Hele sonraları Meliha ile çok az meşgul olmaya başlamıştı. Bazı geceler yemekten sonra hemen odasına çekilirdi... Askerlikle ilgili yazılacak uzun bir raporu var; bu kendisi için her türlü aşktan aziz, muhterem. O rapor benim ne kadar işime yaramıştı. On on beş gece Meliha benden ayrılmıyordu. Bazen kız kardeşimle enişte bey de bizim eğlencelere katılırlardı. Fakat onların her ikisi de gizlenerek, gözden uzak yaşamayı seviyorlardı. Kuşlar gibi aşklarını yapraklar, dallar arasında, meraklı ve kıskanç bakışlardan uzak olarak saklamak istiyorlardı. Ne kadar haklıydılar...

Bir gece Meliha yine benimle beraberdi. Piyano çalmasını teklif ettim. Büyük bir memnuniyetle çaldı. Sonra kemanını aldı.

— Size çok sevdiğim bir havayı çalayım, diyordu.

Annemle beraber yan yana koltukta oturuyorduk. Kemanın yayı yanık nağmeleriyle havayı titretmeye başladı... Kendimden geçtim... Yine o ölüm havası... Chopin'in ağıdı, yavaş yavaş ağlamaya başlamışım. Annem merakla soruyordu:

— Necdet, niye ağlıyorsun yavrum?

— Bu bir ölüm havasıdır da...

— Bundan sana ne iki gözüm. A kızım, sen de tuhafsın, hasta çocuğun yanında çalacak başka şey bulamadın da bu havayı mı çalıyorsun?..

— Zararı yok anneciğim, darılma. Geçer, geçer...

Meliha kemanı elinden bırakmıştı. Gönlünü almak için yanına gittim, kendisine dedim ki:

— Kardeş, –ah, kendisini kardeş diye çağırırım– ben ölürsem, evet, belki ölürsem rica ederim, tabutum kapıdan çıkarken sen bu havayı çal. Buna söz verirsin, değil mi?

Dargın bir tavırla:

— Valide hanım, bakınız Necdet Bey ne diyor?

— Ne diyor kızım?

— Ben ölürsem...

— Ah! Ah düşman başına, ben böyle ölüm sözleri istemem, siz yoksa çıldırdınız mı?

Evet, sahiden çıldırmıştım.

* * *

Necdet koluma dayanıyordu. Biraz durdu, ben de beklemeye mecbur oldum... Bir iki dakika sonra sözüne yine devam etti:

— Eylül başlarında İstanbul'a taşındık. Biz Şehzadebaşı'nda ikamet ediyorduk. Onlar Şişli'de oturuyorlardı. Tabii görüşmeler azaldı. Beyoğlu'nda kaldığımız bazı geceler orada yatıyorduk... Biraz kendisinden uzaklaşmak arzusu bende uyanmıştı; neticenin vahim olabileceğini anlıyordum. Ramazan geldi, bizde birkaç gece misafir kaldılar. Dikkat ediyordum, Meliha bana başka bir gözle bakıyordu. Kendisine kardeş diye hitap ettiğim zaman çehresinde garip bir memnuniyetsizlik ifadesi beliriyordu... Bir gün bana dedi ki:

— Niçin beni kendi adımla çağırmıyorsunuz?

— Dilim varmıyor kardeşçiğim.

— Ah bu erkekler, bu erkekler!..

Bilmem zavallı erkeklerin bunda ne kabahati vardı. Bayramın birinci günü Şişli'ye gittim. İbrahim Şemsi, Ferit Saffet, hepsi oradaydı. Erkekler birbirleriyle el sıkıştılar, biz İbrahim Şemsi ile birbirimize sarıldık. Kardeşimi saçlarından öptüm, o da benim ellerimi öpüyordu. Meliha da bu manzarayı seyrediyordu.

İbrahim Şemsi karısına dedi ki:

— Meliha, ne duruyorsun? Sen Necdet'le bayramlaşmayacak mısın? Yoksa birbirinize dargın mısınız?

Bu teklif, onu ne yapacağını bilemeyecek bir derecede şaşırtmıştı. Yüzü hafif kızararak titreyen adımlarla bana doğru geldi. Ben ne yapacağını bilmediğim için hayrette kalmıştım. Elini uzattı. Yavaşça, saygılı bir tavırla elimi aldı.

Dudaklarına doğru kaldırdı. Kendisi de eğildi. Elimin üstüne ateşli dudaklar, yakıcı bir sevda öpücüğü kondurdu. O anda kalben eziyet çektiğimi, zor bir durumda kaldığımı anlıyordum. Enişte beyle İbrahim Şemsi gülmeye başladılar. Neşeli kahkahaları arasında diyorlardı ki:

— Öyle değil mi ya? İhtiyarların elleri öpülmez mi?

Konuşmanın bu şekli alması beni o zor durumdan kurtarabilecekti. Çünkü o sırada ayaklarımın titrediğini, kendimi tutamayarak hemen orada yığılabileceğimi hissediyordum. Kendimi topladım ve onlara dedim ki:

— Çok doğru, ben de bir çeşit ihtiyarım. Kalp ihtiyarlar, vücut hasta olursa buna başka ne ad verilir?

Bu konuşma üzerine aramızda çocukça alaylar, şakalar başladı.

Elimin öpülmüş olmasından dolayı benimle eğlenmek istiyorlardı. Gülmekten kendisini tutamadığı bir sırada enişte bey bana diyordu ki:

— Ee Necdet, el öpmelik kardeşine ne alacaksın bakalım?

Beni kendimi tutmaya gücümün yetmeyeceği zor bir duruma sokmasının intikamını almak, çocukça, çılgınca hareketini yüzüne vurmak için cevaben dedim ki:

— Güzel bir oyuncak.

Meliha'nın yüzünün birdenbire kızardığını gördüm. Bir an sonra yüzüne hücum eden kan tekrar kalbine çekildi. Hiddetinden, sarı bir renk o güzel simayı kapladı. Dudakları titriyordu. Titrek parmaklar şık bayramlık elbisesinin ipek dantelalarını karıştırıyordu. Aramızda bir fırtına başlayacaktı. Bereket versin onlar alaylarına devam ediyorlardı. O gürültü buna mani oluyordu. İbrahim Şemsi diyordu ki:

— Çok doğru, çok doğru. Güzel bir oyuncak lazım. Bunu Necdet mutlaka almalıdır, öyle değil mi Saffet?

Bizim enişte bey biraz düşünüyor gibi bir vaziyet aldıktan ve parmağını şakağına bir saniye kadar dayadıktan sonra dedi ki:

— Evet evet. Benim aklıma güzel bir oyuncak da geldi. Hani ya şu yattığı zaman gözlerini kapayan, kalktığı vakit

açan bebekler yok mu? Canım, şu Bonmarşe'de[1] tesadüf ettiğimiz sarı saçlı, mavi gözlü bebekler, işte Necdet onlardan bir tanesini kardeşime...

Ferit Saffet Bey bundan fazla söyleyemedi. Bizim kahkahalarımız arasında Meliha, yüzüne kan hücum ettiğinden kıpkırmızı kesilmişti. Titreyen elleriyle kardeşinin ağzını kapamak istiyordu. Sinirlendiğini gösteren titrek, rahatsız bir sesle:

— Asıl bebek, hem de bıyıklı bebek sizsiniz, diyordu. Sonra titreyen elini bize doğru tehdit eder gibi sallayarak ilave etti:

— Böyle çılgın çocuklar gibi benimle alay etmekten ne zevk alıyorsunuz bilmem.

Bu sözün ardından ateşli, öfkeli bakışlarını birdenbire gözlerime dikti. Sanki bu bakışla bana demek istiyordu ki, "Hele sen, bana böyle eziyet etmekten ne zevk alıyorsun?" Kız kardeşim nezaket gereği Meliha'nın tarafını tuttu. "Hakikaten bunlar bugün çılgın" diyordu. Kocası kendisine cevap verdi:

— Ah, o samimi çılgınlıktaki hakiki saadeti hissetseniz, anlasanız!!!

Eniştem biraz gücenmiş bir tavır alan Meliha'ya doğru yönelerek ellerinden tuttu, onu piyanoya doğru götürerek dedi ki:

— Kuzum kardeşim, rica ederim. Bize "Çılgın Çocuklar" valsini çalar mısın?

Meliha mecburen piyanonun önüne oturdu. "Çılgın Çocuklar"ın hareketlerini andıran, etrafa kahkahalar, feryatlar saçan nağmelerden oluşan bu meşhur valsi çalmaya başladı.

Bunda ne garip nağmeler vardı. Birdenbire gök gürlemesini andıran dehşetli feryatlar, sonra bir an duraklama, tekrar nağme tufanı... İşte bunlar, hayatın musikideki timsali

---

1 Bonmarşe (Bon Marche): Beyoğlu İstiklal Caddesi'nde şimdiki Mısır Apartmanı'nın olduğu yerde bulunan mağaza. Her türlü mal ve eşyanın satıldığı mağaza daha sonra caddenin karşı tarafına taşındı. Bugün yerinde Odakule vardır.

değil mi ya! Musiki, aşk, kalp, bunlar ikiz yaratılmış hayatın sıkıntı, üzüntü veren yanları. Fakat bu acılıklar, bu tatsızlıklar olmasa hayatın samimi zevkleri nasıl kendini hissettirebilirdi. Bu gibi hislerin kalbime verdiği elem sebebiyle üzüntümü gizlemek için ben de onlarla beraber gülmeye, çılgınlık etmeye gayret ediyordum. Fakat sözü uzatıyorum, burada şahsi felsefemi açıklamaya neden lüzum görüyorum bilmem.

Necdet biraz durdu. Mahzun bakışlarını gözlerime dikmişti. Galiba hikâyesinin bu yönü bende ne gibi tesir meydana getirecek, buna dikkat etmek istiyordu. Ben sakin, üzgün duruyordum. Sözüne devam etti:

— Sözün kısası o gün Meliha hırsını, hiddetini piyanonun fildişi tuşları üzerinden alıyordu. Sinirlerinin bozukluğunu o tuşlar üzerine vurmakla yatıştırmak istiyordu. Valsi birçok kez tekrar ettirdik. Piyano çalınırken gülüyorduk, söylüyorduk, bin türlü şakalar icat ediyorduk. Sonunda Meliha tahammül edemeyerek dedi ki:

— Eğer biraz daha bu alaylarınıza devam ederseniz ben de sizin gibi çılgın olacağım.

Bu, benim çektiğim bir senelik azabın mükâfatı oldu. Bundan sonra ziyaretlerimi daha da seyrekleştirdim. Çünkü görüyordum, hissediyordum ki Meliha'nın bakışlarında bir hararet, şiddetli bir sevda belirtisi var. Kesin olarak anlıyordum ki İbrahim Şemsi'yi sevmiyordu, sevemezdi. Çünkü, çünkü o, şiddetle sevilmek istiyordu. Onun göz koyduğu buydu: Kocasının bütün emeli, hevesi kendisine olsun.

Yaz geldi. Köşklerde zaten eşyanın bir kısmını bırakmıştık. Mart'ın on beşinde yine Fener'e taşındık. O zamandan beri Meliha ile görüşmelerimiz daha çok tekrar etmeye başladı. Bunları azaltmak iradem dahilinde değildi.

Kendi hissimi, şiddetli tutkumu yenmek için çalışıyordum. Sinir krizim arttı. Sinirlerimin zayıflığı daha çok kendini hissettirmeye başladı.

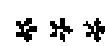
İbrahim Şemsi, şu zavallı saf kalpli çocuk asabiyetimi, sinir hastalığımı hafifletecek bir çare bulmuş. Fakat ne garip

çare! Bilmem hangi kitapta okumuş ki keman nağmeleri sinir krizini, ruhsal ıstırabı yatıştırırmış. Buna da musiki ile tedavi mi diyeceğiz? Meliha çok güzel, cidden bizim İslam kadınlarında görülmemiş derecede güzel keman çalar. Biçare çocuk beni ıstıraptan kurtarmak için karısına adeta emredercesine ısrar etmiş; sabahleyin ben henüz yataktayken o kemanını alıp gelecek; tatlı, düşsel nağmeler arasında uykudan uyanacağım. Bu durum tam bir aydan beri devam ediyordu. Bu hali tarif edemem. Bunu hayalinin genişliğine bırakıyorum. Ben bu masum hayattan memnundum. Her sabah o gönül çelen nağmeleri ruhumun gıdası kabul etmiştim.

Sonunda dün sabah, aklımı altüst eden bu hadise beni şaşırttı. Uyuyordum, tatlı keman sesi beni uykudan uyandırdığı halde gözlerimi açmadım. O ruhu canlandıran nağmelerin devamını arzu ediyordum. Meliha'nın yavaş yavaş bana doğru geldiğini hissettim; hararetli dudakların alnıma bir öpücük, ateşli, sevda saçan bir öpücük kondurduğunu duydum. Vücudum buz kesilmiş, tüylerim ürpermişti. Benim namusuma, vicdanıma o kadar güvenmiş olan bir dostun, bir kardeşin her şeyden kıymetli iffetine leke getirmek; aman yarabbi! Gözlerim kararmıştı.

Dün Midilli'ye bir seyahat yapmaya karar verdim. Ev halkına bunu söylediğim zaman hiçbiri şaşırmadı. Doktorlar zaten bana seyahati tavsiye ediyorlardı. Yalnız Meliha, o çok kederli. Kendisinden uzaklaşmak istediğimi sanırım anlıyor, sebebini de biliyor. Çünkü bu sabah kemanını çalmaya geldiği zaman oda kapısını kilitli bulmuştu. Bir kere düşün, namusu, karısı için bana güvenen İbrahim Şemsi'ye hıyanet etmek, evladına bir utanç lekesi bırakmak... Hayır, hayır, bu mümkün değildi. Zavallı İbrahim Şemsi iki üç ay sonra evlat babası olacak... Ah kadınlar, bu kadınlar...

Köşke varmıştık; bizi İbrahim Şemsi, Ferit Saffet karşıladı. Güldük, söyledik, mektep âlemlerinden sohbet açtık, o masum hayattan zevk ve lezzetle konuştuk, Necdet de bu umumi neşeye karışıyordu.

Ertesi gün Necdet Feridun, Fransız postasıyla hareket etti. Biz de uğurlamada hazır bulunuyorduk. Ayrılacağımız zaman kendisine sabır ve metanet tavsiye ettim. Esasen o tavsiyeye lüzum var mıydı? Macerasında gösterdiği metanet vicdanının temizliğini ispatlamaz mı?

Necdet Feridun'u ara sıra hatırladığım zaman zavallının aşk felaketine üzülürdüm. Gidişinden bir ay geçmişti; bir gün mektubunu aldım, bana şöyle yazıyordu:

> Kardeşim, felaketimi devam ettiren elim hatıraları hayalimden silmek için yaptığım bu seyahat boş, çok beyhude oldu. Benim için o azaptan, o ıstıraptan kurtulmak, uzak yaşamak mümkün değil, bu bence kesinlik kazandı. Ondan uzak olmak yaşamak değil, bu hafta içinde geliyorum.
>
> Zavallı Necdet!!

2

İki ay geçmişti, temmuzun ateş püskürdüğü bir gün, sanırım öğleden biraz sonraydı, Kalpakçılarbaşı'ndan[1] geçiyordum. Öyle sıcak, yakıcı havalarda oradan geçmek ne kadar hoştur. Nemli, serin bir hava insana çarpar... Ooh, benim öteden beri garip bir âdetim de vardır. Çarşıdan geçtiğim zaman, mutlaka Bedesten'e uğrardım. Bu âdet sebebiyle orada o kadar acayip, garip sahnelere tesadüf etmişimdir ki... Bu merak benim bir saatlik zamanımın orada heba olmasına sebep olur. Fakat ben bundan yine memnunum; çünkü bunda bir zevk var, bin türlü entrikanın dönmekte olduğunu görmek, bunu hissetmek hazzı mevcut. Mesela bir defasında görürsünüz ki İngiliz tavırlı ciddi bir gezgin, boynunda maroken kaplı bir kılıf içinde enstantane fotoğraf makinesi asılı, uzun boylu paçaları lüzumundan fazla kıvrık, ihtiyarca bir mösyö, antika bir seccade, bir yatağan, bir karabina, bir

---

1 Kalpakçılarbaşı, Bedesten, Şark Çarşısı Kapalı Çarşı'nın içinde yer alan çarşılardır.

tüfek, üç etekli bir entari, işlemeli bir kapı perdesi almak için dükkânların birinin önünde bulunuyor. Yanında bazen güzel, çoğu zaman pek çirkin bir veya birkaç madam da mevcut, pazarlığa girişilmiş. İşte bu öyle bir hakikat sahnesidir ki bunu taklitte Coquelin'ler âcizdir. Mesela ortada acemkârî bir eski seccade bulunuyor. O gezgine eşlik eden tercüman, yarım yamalak İngilizcesiyle bunu methetmek için neler söylüyor neler... Efendim, bu seccade İran'ın, Turan'ın eski zaman işlerindendir. Şimdi bunlara nadiren tesadüf olunuyor, adeta bir kelepir. Doğrusu bulunur şey değil. Fiyatı da ucuz, on iki İngiliz lirası, pazarlık en son on İngiliz lirasında kalırsa gezgin için bu büyük başarıdır. Rumca şivesiyle İngilizce konuşan, Yahudi telaffuzuyla Almanca söyleyen tercümanların çenelerinin yardımıyla satılmış olan bu seccadenin iki üç gün önce bir ihtiyaç sahibinin elinden yüz altmış beş kuruşa alınmış olduğunu söylemek hayrete sebep olmamalıdır. Buna vurgunculuk mu diyeceksiniz? Hayır! Ne münasebet. Buna nazik tabiriyle işgüzarlık derler. Akşamüzeri tercümanın o dükkâna uğradığı ve oradan memnuniyetle, bazı kere de ufak bir çekişmenin ardından yine yüzü gülerek çıktığını görürseniz buna da şaşırmayınız. Bu gibi menfaatlerde ortaklaşmak doğaldır. İşte böyle tuhaf alışveriş sahnelerine tesadüf edebilmek ümidiyle Bedesten'de bir süre dolaştıktan sonra insan açlık belirtileri hissetti mi, hemen akla doğal olarak Tokatlıyan'ın lokantası[1] gelir. Mıgırdiç Efendi nefis yemekler pişirmekle meşhurdur. O gün Bedesten'deki gezintiye son verdikten sonra ben de öyle yaptım. Kuyumcular içinden geçerek Tokatlıyan Lokantası yolunu tuttum. Dönme merdivenden çıkıp da kendime tenhaca bir masa aramaktayken sol tarafta köşeye tesadüf eden sofra gözüme ilişti. Dinlenmek, bir nefes almak için hemen kadife sandalyeye oturdum ve süslü yemek listesini incelemeye başladım. Hayret etmeyiniz. Büyük lokantaların listeleri incelenmeye değerdir. Orada ismini bile şimdiye kadar işitmediğimiz garip yemeklere

---

1 Tokat'tan İstanbul'a göç etmiş Tokatlıyan ailesine mensup Mıgırdiç Tokatlıyan'ın o tarihte Kapalı Çarşı'da işlettiği lokanta.

tesadüf ederiz. Bunun nasıl bir şey olabileceğini düşünürüz. Bunlar az iş midir? Listenin çiçekli, zarif nakışlarına göz gezdirirken, seçilmeye değer iki et yemeği arasında tercih yolu ararken bir elin omzuma dokunduğunu hissettim. Bu laubali muameleye teşebbüs eden kişinin kim olduğunu anlamak için dönmeye bile lüzum görmeden bir ses, tatlı, ezgili bir ses:

— Bu defa seni yakaladım, diyordu.

Ayağa kalktım. Bin türlü özürler arasında sevgili arkadaşımın, Necdet Feridun'un ellerini sıkıyordum.

— Rica ederim, diyordum, kabahatlerimi yüzüme vurma. Sen İstanbul'a döneli bir buçuk ayı geçiyor değil mi? Aldığım son mektubundan böyle olacağını tahmin ediyordum. Ziyaret edemedim, seni aramadım, bundan dolayı kabahatliyim, itiraf ediyorum, af diliyorum. Artık bu bahis bitti değil mi? Hakikaten Midilli'nin havası sana ne kadar yaramış, ne derece büyük bir fark... Ee, şimdi nasılsın bakalım?

Yanımdaki kadife kaplı sandalyeye oturan Necdet Feridun mahzun bakışlarını gözlerime dikti, dedi ki:

— Çok iyiyim, teşekkür ederim.

Biraz durduktan sonra gülmeye başladı.

— Doğru söyle, diyordu, yoksa böyle bir hava değişikliğinden istifade edemeyeceğime mi inanmıştın?

— Bunun faydalarını inkâr mümkün müdür! Tabii iyileşecektin; sinirlerin kuvvetlenecek, sen de o eski acı hatıraları unutacaktın. Adam sen de, gençlik insana neler unutturmaz ki...

Necdet Feridun elimi tuttu, samimiyetle fakat şiddetle sıkıyordu. Yüzünde gördüğüm garip bir memnuniyetsizlik ifadesi bana fikrimin pek de doğru olmadığını gösteriyordu; kederini gösteren ümitsiz bir tavırla dedi ki:

— İsabet edemiyorsun. Şu fikirlerine karşılık gayet sade cevap vereceğim. Hayır, hayır, hayır.

Bu sözler aramızda derin bir sessizliğe, konuşmamızda bir iki dakikalık kesintiye yol açtı. Bu acıklı bahsi kapamak istiyordum. Yemeklerimizi ısmarladık. Sonra sohbeti başka yöne çekmek için arkadaşıma sordum:

— Ee, Midilli'de neler gördün bakalım?

— Saf bir hava, berrak bir gökyüzü; bazen durgun, mavi, bazen köpüklü coşkun bir deniz. İşte bu kadar kısa. Gözlerim yalnız bunları gördü, kalbim ne gibi şeyler hissetti? Bunu soruyorsan, o başka...

— Canım, memleket hakkında ne gibi gözlemlerde bulundun? Senin her tarafı gezmek merakındı da...

— Midilli'yi layıkıyla gezmedim, mahallelerini iyice tanımam. Bir kaldığım oteli biliyordum, bir de şehir dışında ve doğu yönünde bilmem hangi hayır sahibi tarafından inşa edilmiş minimini zarif bir köşkü. Sabah ve akşam o köşke kadar giderdim. Hekimler bana yürümeyi tavsiye etmişlerdi. Ben de yürüyordum. Yüksek bir tepenin üzerinde inşa edilmiş bu köşk çoğu zaman tenha olurdu. O zaman Midilli körfezini, bazen tam bir durgunluk içinde uyuyan mavi denizin yüzeyinde gördüğüm ufak yelken kayıklarını martı olarak farz ederdim, onları hayalimde uçururdum, uçururdum... Onlar da sonu gelmeyen uçuşları arasında beni, hayalimi uçururlardı. O kadar yukarı çıkarırlardı ki Marmara'yı, Adaları, Fener'i görmüş gibi olurdum. Tam o noktada beni hava boşluğunda kendi kendime bırakırlardı. Niye hayretle yüzüme bakıyorsun? Halbuki bu pek sade bir şey; hayal.

Necdet Feridun'un eski konuşma yeteneği yine coşmuştu. Hayatın kendisine gösterdiği acılıkları kısa, dokunaklı sözlerle söyledi. Bir an sustu, ardından omuzlarını biraz kaldırarak hayat hakkında lakaytlık gösterir gibi oldu. Sonra garsonun getirmiş olduğu ikinci tabak yemeğe çatalını batırarak yemeye başladı. O tabak bitinceye kadar bir şey söylemiyor, durmadan düşünüyordu. Ben de yemeğimi bitirmiş, garsona iki dondurmayla meyve ısmarlamıştım. Elinde tuttuğu küçük bıçağı yavaşçacık masanın üzerine –tekdüze bir usul tutarak– vururken söze başlamak için iki defa teşebbüste bulundu, sonunda söylemeye karar vermiş bir tavırla elinden bıçağı bıraktı ve dedi ki:

— Biliyor musun o beni bugünlerde çok fazla düşündürüyor.

Bilmem neden, Meliha ismini tekrar söylemeye cesaret edemedi. Yüzüme bakarak söz söylemeye cüret edemiyormuş gibi garsonun getirip masa üzerine bıraktığı elmalardan birini alarak soymaya başladı. Elleri biraz titriyordu. Kimsenin işitmemesi için sözlerini yavaşça söyleyerek devam etti:

Midilli'den dönüşümde onu hasta buldum, hem de cidden hasta. Nasıl söyleyeyim bilmem, bir düşük, anlıyorsun ya. Buna çocuk düşürme diyemiyorum, dilim varmıyor. Halbuki kendi itiraf etti kardeşim, kendi. Buradan gittiğim zaman altı aylık hamileydi. O kadar büyük çocuk düşürmek, biliyorsun ya, ne kadar tehlikelidir. O tehlikeyi göze alarak buna cesaret etmiş... Nekahetteyken kendisine bunun sebebini sormak cüretinde bulunduğum zaman bana ne demiş olsa beğenirsin? Kararlılığın verdiği metanetle yüzüme karşı, hiçbir girizgâha lüzum görmeden dedi ki:

— Benden uzak olmak istiyordunuz, bunu hissettim. Aramızdaki mesafeyi uzaklaştırmak, ebediyen uzaklaştırmak arzusuna ben de düştüm. Hem de sevmediğim ve hiçbir zaman sevemeyeceğim adamın...

Artık daha fazla sabredemedim:

— Meliha, Meliha, Allah aşkına sus! diyebilmişim.

Bu bana ilk itirafı oldu. Aradan beş on gün geçtiği halde tekrar aramızda buna dair bir söz konuşulmadı. Ben çekiniyor, adeta kaçıyordum.

Kendisiyle yalnız bulunmamaya mümkün mertebe gayret ediyorum. Şimdi bir arada bulunmak mecburiyetinde kaldığımız zaman hararetli bakışlarıyla devamlı aklımı başımdan almak istiyor, i999999 irademi, her türlü tercih özgürlüğümü elimden almak kararında bulunuyor. Beni etkisi altına almak ve sonra da... emellerine oyuncak etmek istiyor. Yok, buna karşı koyacağım; zavallı İbrahim Şemsi, daha üç gün önce bana ne diyordu, bilir misin? "Kardeşim, karım iyileşti, artık ben mesudum, bahtiyarım, fakat şunu da hiçbir zaman unutmam ki beni o saadete eriştirmeye aracılık eden de sensin." Ah! Biçare, bedbaht çocuk... Öyle değil mi? Ben şimdi kendimden çok ona acıyorum.

Bu hararetli, heyecanlı sözler üzerine gayet güzel yapılmış dondurmalarımızı yedik. Necdet sigarasını yaktı.

— Artık gidelim, dedi.

Yemeklerin hesabını görmüş, bastonlarımızı elimize almıştık. Birdenbire bana:

— Ah! Az daha söylemeyi unutacaktım, dedi. Mühim havadis, bizim enişte bey büyük bir mirasa kondu. Hava değişikliği için Beyrut'a giden halaları orada vefat etmiş, hem de çocuksuz, malının büyük kısmını bizim enişte beye, bir miktarını da Meliha'ya bırakmış, şimdi enişte bey aile içinde bir alyon[1] kesildi. Heybeliada'da kendisine o kadar güzel bir köşk aldı ki olmaz şey. Belki bilirsin, çamlar yolunda, canım, şu mektebe giden Çamlık Yolu'nun üzerinde tirşe boyalı büyük bir köşk yok mu? İşte o. Yakında oraya taşınacaklar. Bir türlü söz dinlemiyorlar, kışın Ada'da oturmak pek münasebetsiz olur dedik ama, mümkün değil, kandıramadık. Sonbahar kasıma kadar devam edermiş, bilmem neymiş... Sözün kısası gitmeye karar vermişler. Bunlar ne kadar bahtiyar bir çift... Hep yalnız yaşamak, birbirleri için yaşamak istiyorlar.

Bu sabah kardeşim bana dedi ki: "Ağabey! Bakalım bizim yeni köşk için ne hediye alacaksın! Hediyesiz o kadar büyük bir köşk döşenir mi?" Bugün İstanbul'a inmiştim. Bu bahtiyar çifte güzel bir halı, birkaç seccade almak istedim. Sana şu tesadüfüm ne kadar isabet oldu; beraber gider, şu hediyeleri alırız. Fena çıkarsa enişte beye senin seçtiğini söylerim, kabul ediyor musun?

— Pekâlâ! Beraber gider alırız. Fakat tercümanlık ücreti olarak bana ne var bakayım?

Yüzüme alık alık bakıyordu. Necdet Feridun ile beraber lokantadan çıktık. Kendisine bu tercümanlar hakkında bildiklerimi söylüyordum. O da gülüyordu. Bedesten'i bırakarak doğru Şark Çarşısı'na kendisini götürdüm. Birkaç kıy-

---

1 Tanzimat döneminin zenginliğiyle ünlü ticaret adamlarından Antoine Alion'un adından türeme aşırı zengin anlamında kullanılmış bir sözcük. Beyoğlu'nda bu adda bir de sokak vardır.

metli halı ve seccade seçtik. Bir balya haline getirerek arandığı zaman teslim edilmek üzere orada bıraktık. O kocaman Şark Çarşısı'ndan çıktığımız zaman Necdet'e dedim ki:

— Ee, bu alışverişten bize ne düştü bakayım?

Elimi saflıkla sıktıktan sonra:

— Büyük bir teşekkür azizim, dedi. Yoksa bu yeterli değil mi?

***

Aheste adımlarla Mahmutpaşa yokuşundan Köprü'ye[1] doğru inmeye başladık. Orada göze çarpan tuhaf, çürük ticari eşya sergilerine, halis ottan yapılmış elbise mağazalarının modellerine göz gezdirerek aheste aheste yürüyorduk. Ben öteden beriden söz açarak neşeli bir zaman geçirmek istiyordum. Gençliğimize ait hatıraları tekrar etmeye başladım. O da bana katılarak gülümsüyordu, bir an için sandım ki yine biz mektepteyiz veyahut mektepten henüz çıkmışız. Mektep hatıralarını, çocukluk maceralarını tekrar etmek bizi şen, neşeli bir hale getirmişti. Muzıka Pazarı'nın önüne gelmiştik. Camekânlar içine konulmuş olan nefis eşyaları da birer defa gözden geçirmekteyken birdenbire elimde olmayarak dedim ki:

— Hatırlıyor musun? İbrahim Şemsi'nin buradan alıp bize getirmiş olduğu İngiliz çakısı meselesini hatırlıyor musun?

— Onu unutabilmek mümkün mü?

Mektep hayatı hatıralarına ait olan bu çakı hikâyesi de, doğrusu unutulur bir şey değildi. Mektepte olduğumuz sırada Necdet Feridun ile ortak kullanmak üzere buradan güzel bir İngiliz çakısı almıştık; bilmem nasıl oldu, daha o hafta kaybettik. Kabahati birbirimize ata ata aramızda bir soğukluk oluştu. Çekişmeye, bozuşmaya adeta bahane arıyorduk. Bu sevgili çakının kaybolması meselesi her ikimizin de canını o kadar sıkıyordu ki... Sonunda tatil günü geldi, mektepten çıktık. Fakat bu defa birbirimize küskünmüş gibi her

---

1 İstanbul'da Haliç'in iki yakasını, Eminönü ile Karaköy'ü birbirine bağlayan Galata Köprüsü. 1800'lü yılların sonlarında vapurlar Galata Köprüsü'ndeki iskelelerden hareket ediyorlardı. 1994 yılında tamamlanan ve bugün kullanılan yeni Galata Köprüsü'nde vapur iskelesi yoktur.

zamanki âdetimizin aksine birlikte Bonmarşe'yi gezmedik, Pazar Alman'a[1] uğramadık. Anlaşılıyor ya! Adeta birbirimize kırılmıştık. Ertesi gün akşamüzeri mektebe döndüğümüz zaman bu saf kalpli, vicdan sahibi İbrahim Şemsi bizi bir araya getirdi, dedi ki:

— Bu dargınlık, doğrusu münasebetsiz, buna lüzum yok. Ben size aynıyla bir çakı aldım, benim tarafımdan ufak bir yadigâr, artık barışın bakayım.

Ben Necdet Feridun'a bu eski hatırayı; çocukluk, samimiyet hatırasını anımsattığım zaman bir anda bu açıklama aklımıza gelmişti. Her ikimiz de aynı hisse kapılarak:

— Saf çocuk, hamiyetli arkadaş... demiştik.

Bir saniye sonra ikimize de bir durgunluk geldi. Kalpten gelen bu hitaba karşılık şimdi de "Zavallı koca, biçare çocuk" demek mi lazım gelecek? Ona şüphe mi var, ona şüphe mi var... Artık orada duramadık, biraz süratli adımlarla gidiyorduk. Ömer Efendi Mağazaları[2] önünde ayrılmak lazım geldi. Birdenbire bana sordu:

— İçinde bulunduğum sevda tufanının her noktasını biliyorsun. Doğru söyle. Bana nasıl bir davranış yolu tavsiye edersin?

— Sabır ve tahammül... Özellikle devamlı bir sebat.

Samimiyetle, arkadaşça birbirimizin ellerini sıkarak ayrıldık. Kendi kendime düşündüm ki sabır, sebat tavsiye etmek kolay bir şey. Fakat ona tahammül etmek ne kadar zor, ne derece dayanılmaz. Ya Necdet Feridun'un davranışında bir değişiklik olsa, o zaman asıl acınacak İbrahim Şemsi değil midir? İlerisine artık bakamıyordum. Gözlerimin önünde kana benzer bir şey, cinayeti andıran bir hal görüyor gibi oldum. Vücudum titredi.

* * *

---

1 Pazar Alman (Bazar Allemand): Bonmarşe ile birlikte Beyoğlu'nun en işlek mağazası. Bonmarşe'nin aksine, pahalı, iyi cins malların satıldığı Pazar Alman daha sonra Bazar dü Levan adını almıştır.

2 Orosdi Back Mağazası: 1855'te Avusturya Macaristan kökenli Orosdi ve Back aileleri tarafından kurulmuş, Osmanlı tebaasına sıcak gelsin diye Ömer Efendi Mağazası adıyla faaliyette bulunmuştur. 1943'te kapanmıştır.

Bir ay sonra seyahat arzusu beni uzaklara sürükledi. Filistin sahralarını, Dicle vadilerini gezdirdi. Seyahatim altı aya yakın devam etmişti, bu sırada Necdet Feridun'dan haber alamadım. Kendisiyle mektuplaşmıyorduk. Zaten İstanbul'dan nadir olarak mektuplarım gelirdi. Necdet'i ara sıra hatırladıkça kalbimin sızladığını duyardım. Bu düşünceyi aklımdan çıkarmak, kovmak için beyhude uğraşırdım. Necdet Feridun'un hatırasını bu elim fikrin takip etmemesi mümkün müdür? Bereket versin ki yoğun işlerim bu elim hatıraları sık sık hatırlamaktan beni alıkoyuyordu. Sonunda işim bitti. 1894 Mart'ında İskenderun'dan bindiğim Gironde adındaki Mesajeri Maritim Kumpanyası'nın[1] bir vapuru beni İstanbul'a getiriyordu. Saklamaya lüzum yok, doğduğum yere döndüğüm için adeta çocuk gibi seviniyordum. Çanakkale Boğazı'ndan girdikten sonra İstanbul kokularını alır gibi oldum. Ertesi gün sabah erkenden kalktığım zaman Makriköy, Ayastefanos[2] sayfiyelerini gördüm. Fabrikaların iri bacaları gözümde birer sevinç heykeli oluşturuyordu. Sonunda Kadıköyü önünden geçtiğimiz sırada İstanbul'u tanıdığımdan daha parlak manzaralı, havasını öncekinden fazla cana can katar, gökyüzünü daha da şairane, gönül okşar buldum... Oh, sonunda memleketime dönmüştüm.

3

İşlerime ait muameleleri bitirmiş, rahatça gezebilmek için artık kendi keyfime kalmıştım. O zaman sevdiklerimi ziyarete başladım. Altı ay devam eden o usandırıcı seyahatim sırasında İstanbul'a döndükten sonra güzelce gezmek, layıkıyla eğlenmek için ne güzel planlar yapmıştım. Şimdi onlar

1 (Compagnie des Messageries Maritimes) 1851'de Messageries Nationales adıyla kurulan, Avrupa-Asya ticaret rotasında faaliyet gösteren, Paris merkezli Fransız nakliye şirketi. Osmanlı'da da 1851-1914 yılları arasında deniz taşımacılığı yapmıştır.

2 Bakırköy, Yeşilköy.

bozuldu, karıştı. Her gün rastgele bir tarafa gidiyordum; akrabadan birini görmeye, sevenlerimden biriyle görüşmeye koşuyordum. Önceden hazırlamış olduğum planlarda Dersaadet'e[1] vardıktan sonra Necdet Feridun'u arayıp bulmak, ne olduğunu anlamak da vardı. On on beş gün geçtiği halde gidip kendisini görmemiştim. Nerede ikamet ettiklerini de bilmiyordum. O sırada bir gün Şişli tramvayında İbrahim Şemsi'ye tesadüf ettim. Kendisinde yine eski metanet, eski samimiyet mevcut, ben kendisine seyahatim hakkında biraz bilgi verdim. Biraz şakalaştık, güldük, söyledik. Sonunda, mühim bir şeyi unutmuş gibi sordum:

— Necdet nerede ikamet ediyor? Kendisini görmeyi çok arzu ediyordum da...

— Bebek'teki yalıda. Zavallı çocuk. Bilseniz kendisi için ne kadar üzülüyorum, annesiyle şimdi ücra yalıya çekildi.

— Siz nerede ikamet ediyorsunuz?

— Feneryolu'nda. Orasını, bilmem neden, ben çok seviyorum, yazları o güzel yerden ayrılmak istemiyorum.

— Eski köşkte mi?

— Hayır, biraz ileride.

Galatasarayı'na varmıştık. Veda ettim. Tramvaydan aşağı atladım. Kendi kendime dedim ki: "Yarın Bebek'e gitmeli."

Zihnen buna karar vermiştim.

Ertesi gün saat on iki sıralarında Bebek İskelesi'nde bulunuyordum. Belediye bahçesine doğru sahil boyunca biraz yürüdükten sonra sahilhanenin[2] önünde durdum. Ben yalıyı önceden biliyordum. Çok seneler önce Necdet Feridun ile bu yalıda pek tatlı çocukluk âlemleri geçirmiştik. Yalıyı şimdi biraz harap buldum. Geçen bunca senenin meydana getirdiği haraplık izleri acaba bundan mı ibaretti? Çıngırağı çektim. Temizce giyinmiş, tanımadığım bir uşak karşıma çıktı. Dedim ki:

— Beyefendiyi görmek isterim.

---

1 "Saadet kapısı" anlamındaki kelime, Osmanlı döneminde İstanbul için kullanılmıştır.

2 Yalı.

Uşak beni bir süzdü, sonra şu yolda cevap verdi:

— Çok rahatsız, kimseyi kabul etmiyor.

Buraya kadar geldikten sonra geriye dönmeye razı olmadım. Uşağa ismimi söyledim. Yabancı olmadığımı anlatmaya çalıştım. Beni selamlıkta bir odaya aldı. Bir iki dakika sonra Necdet Feridun da büyük bir hevesle koşup geldi. Saf çocuklar gibi birbirimizi kucakladık. Bana dedi ki:

— Alelacele lüzumlu bir seyahate çıktığını işittim. Bu ne kadar uzun sefer! Doğrusunu ister misin? Seni dünya seyahatine çıkmış sanıyordum.

— Hemen onun gibi bir şey.

Bana seyahatim hakkında bin türlü soru sordu. Irak, Filistin hakkında birçok bilgi, açıklama vermeye çalışıyordum. Dicle vadileri, Irak çölleri üzerine, doğal özellikleri, konumlarının güzelliği bakımından ayrıntılı bilgi verdim.

Sonra, artık bu bahsin uzayıp gitmemesi için başka bir konu açmak istedim:

— Ee, şimdi nasılsın bakalım? dedim.

— Şimdi mi? Çok, çok iyiyim. Yoksa bunu fark edemiyor musun?

— Öyle! Hakikaten çok fark var.

Onu onaylamak için ağzımdan birdenbire çıkmış olan bu sözleri söylediğim sırada kendisini inceliyordum. Zayıflığı, çehresinin sarı rengi, gözlerinin altını çevreleyen siyah halkalar bana bunun aksini kanıtlıyordu. Seyahatimden önceki haline göre şimdi daha fazla düşmüş, daha fazla derin ıstırapla ezilmiş olduğunu anlamamak, hissedememek mümkün değildi. O halde niçin kendisinin çok iyi olduğunu söylüyordu? Önceden sağlığından devamlı şikâyet eden Necdet değişmiş miydi? Sanmam. O halde... Benden saklanacak, itiraf edilemeyecek bir şey olabilir, üzüntülerini, ıstıraplarını tamamen itiraf etmek, onları anlatmaya bir girizgâh açabilir. Bunları söylemek ise belki... Bu fena fikirleri zihnimden çıkardım, daha doğrusu çıkarmaya çalıştım. Kendi kendime dedim ki: "Bunu niçin başka bir sebebe atfetmemeli. Mesela veremliler hastalığı şiddetlendikçe bunu itiraf edemezler.

Hatta bunun zerresini bile üzerlerine kondurmak istemezler. Bu da öyle bir şey olamaz mı?" İşte bunlar bir dakikada zihnimden geçti. Kendisine sordum:

— Burada nasıl yaşıyorsun bakalım?

— Pek sade bir şekilde. Yalıya taşınalı yedi ay olduğu halde bir defa İstanbul'a inmedim. Hatta inanır mısın, o kadar sevdiğim Göksu'ya bile bir kere olsun gitmedim. Yok, şunu söylemeyi unutacaktım: Hava açık olduğu zaman yemekten sonra dağ yoluyla biraz gezmeye gidiyorum. Bunun neresi olabileceğini zihnen arama. Beyhude, bulamazsın. Gezinmek için, daha doğrusu biraz hava almak için şehitliğe gidiyorum; bu ne kadar ulvi mezarlık...

Bu sohbetimiz epeyce uzamıştı. Ben artık gitmek için müsaade istedim. Bırakmadı. "Birlikte yemek yeriz, sonra da şehitliğe doğru gezmeye çıkarız" diyordu. Vaktim müsaitti, kendisini kıramadım. Kabul ettim, yemeği yedik. Necdet Feridun üstündeki robdöşambrı çıkararak bir ceket giydi. Yalının koruluğa doğru açılan kapısından çıktık. Ağaçlar arasından biraz yürüdükten sonra kuru tarlalar arasından, patika yollardan ilerleyerek Robert Kolej'in aşağılarına doğru sarktık. Rehberliği Necdet yapıyordu. O gün hava bir de sıcaktı ki... Mendil elde, terlerimi sile sile kendisini takip ediyordum. Şehitliğin sağ tarafında fakat biraz uzakta yeni kabirler bulunan bir mezarlık görülüyordu. Henüz layıkıyla büyümemiş olan ağaçlar bu kabirler üzerine hafif bir sükûn gölgesi bahşediyordu.

Necdet Feridun oraya doğru yürüyordu. Ben de kendisini takip ediyordum. Yeni dikilmiş olduğu apaçık görülen ufak bir ağacın sağ tarafında bir mezar... Hem de kadın mezarı. Yüreğim birdenbire oynadı. Aklıma ne garip şeyler gelmişti. Mezar görülüyordu ki pek yeni yapılmıştı. Sade fakat zarif taşlar yenilikleriyle, parlaklıklarıyla bu mezarın henüz yirmi otuz günlük bir şey olduğunu gösteriyordu. Taşın üzerine dikkat ettim, celî hatla[1] "Fatma Müzehher... 1310"[2] keli-

1 Sülüs yazının camilerde, kervansaray ve medrese kitabelerinde yaygın olarak kullanılan bir türü.

2 1894.

meleri yazılıydı. Necdet Feridun büyük bir hürmetle mezara yaklaştı. Bu hareket şeklinden hiçbir şey anlamıyordum. Yalnız hayretle bakıyordum. Necdet Feridun bana ıstırap dolu bir konuşma tarzıyla dedi ki:

— Bu, bedbaht bir kızdı. Yirmi gün önce vefat etti. Ruhuna dua edelim.

O ilahi huzur ve vahşi ıssızlık arasında ellerimizi kaldırarak alçakgönüllülükle dua ettik. Necdet Feridun elimden tutarak aşağı doğru, Hisar'ın sarp kayalıklarla kuşatılmış eteklerine doğru beni çekiyordu.

— Bu kız, diyordu, bu bedbaht kız da benim için hayatımda bir ukde oldu. Bilmezsin...

Bu kadar sevilmiş olduğuna bile üzülmüş bir tavırla sonra ilave etti:

— Adam sen de, bu acıklı hadiseyi bırakalım. Beyhude seni üzmüş olmayayım. İşte bu da benim gibi bedbaht vesselam.

O acıklı macerayı da öğrenmek arzusu bende uyanmış olsa bile o noktada ısrar edebilmek mümkün müydü? Yavaş yavaş Hisar'ın deniz sahiline kadar indik. Ben oradan ayrılıp Rumelihisarı İskelesi'nden vapura binecek ve İstanbul'a inecektim. Sahildeki fener mevkiinin önünde veda ettik. Kendisine elimde olmayarak sordum:

— Eski elim hatıraları artık unuttun değil mi kardeşim?

— Ona şüphe yok; tamamen, tamamen...

Çehresinde garip bir memnuniyetsizlik ifadesi görür gibi oldum. Istırap belirtisi olan bu yüz ifadesi neden? Yoksa Necdet Feridun beni teminatıyla aldatmak mı istiyordu? Fakat neden aldatmaya lüzum görecekti? O halde şehitlik ziyaretleri neden gerekliydi? O mezar neydi??? Rumelihisarı'ndan Köprü'ye kadar Şirket-i Hayriye[1] vapuru içinde bir saat devam eden yolculuk sırasında hep düşündüğüm bunlardı. Bin türlü makul açıklama buluyordum; sonra onları

1 1851'de kurulan ve 1854'ten 1945'e kadar Boğaziçi'nde yolcu ve yük taşımacılığı yapan gemicilik şirketi.

birbirine kaynaştırmaya, birbirlerine bağlamak için alaka ve birleşme noktaları bulmaya çalışıyordum. Beyhude, pek beyhude... Aklımda bulduğum makul açıklamalar güneşin yakıcı ışınlarına maruz kalmış buz kütleleri gibi yine birdenbire eriyordu. Hayalimde yine belirsizlikten ibaret bir buhar tabakası oluşuyordu. Ötesinde berisinde siyah, ama çok siyah, karanlık bulutların uçuşmakta olduğu geniş, sonsuz bir sıkıntı ve felaket havası içinde bulunuyorum sandım. Köprü'ye çıkıp da kalabalık içine karıştığım zaman kalplerde saadet ümidi uyandıran mavi gökyüzünü gördüm. Hayalden kurtulmuş, hayatın hakikatine dönmüştüm...

4

Ağustos içinde bir cuma günü sanki gökyüzü yeryüzüne ateş püskürüyordu. O derece sıcaktı ki... Sabahleyin evimden kendimi dışarıya attığım zaman biraz rüzgâr, bir taze hayat soluğu bulabilmek için Köprü'nün üzerine koşmuş, Rumeli Gazinosu'nda oturmuştum. Halk akın akın geliyor. Şişman efendiler kırmızı çehreleri üzerinden aralıksız akıp duran terlerini durdurabilmek için sürekli mendilleriyle yüzlerini silmekte, bilet alabilmek maksadıyla gişenin önünde oluşan izdihamı yarabilmeye uğraşmaktayken diğer birçok ses "Meserburnu, mevki"[1] "Büyükdere, iki mevki" sözlerini etrafa saçmaktaydılar. Dolup dolup giden Şirket-i Hayriye vapurları sıcaktan bunalmış olan bir sürü insanı taze bir hava, serin bir rüzgâr bulabilmek ümidiyle Boğaziçi'nin çeşitli yerlerine taşıyordu. İzdihamın arkası alınmıyor; yine birçok hanımlar, efendiler, madamlar, mösyöler geliyorlardı. Bunlar gözümde birçok insanın devamlı yürüyüşünden oluşan mecburi bir döngü halini aldı. Bende de o akışa kapılmak arzusu uyandı. Çoğu Boğaziçi'nin en ileri taraflarına gidiyordu. Hakikaten

1 Ulaşım araçlarında yolculara veya tiyatro, sinema gibi yerlerde seyircilere sağlanan hizmete ve ödenen bilet ücretine göre düzenlenen yer.

Boğaz'ın girişine yaklaştıkça Karadeniz'in geniş yüzeyinden hava katmanlarının dalgalanmalarına yenilerek süzülüp gelen esinti, doğal tazeliğiyle ciğerlere nasıl da nefes rahatlığı, ferahlık verir. Düşündüm, akşama kadar şehrin yakıcı havası altında sıcaktan bunalmaktansa Sarıyer'e, Sular'a gitmeye karar verdim. Hemen yerimden fırlayarak bilet gişesi önündeki kalabalığa karıştım. Birçok ağızdan çıkan sesler, her taraftan uzatılan eller arasında biz de sesimizi işittirdik, paramızı aldırttık. Bileti almayı başardıktan sonra vapura binmek için yine biraz beklemek gerekti. Çünkü yeni yanaşan vapurun o kadar çok olmayan müşterileri çıkıyordu. Oh! Vapura kendimi atabildim. Yukarıya güverteye çıktım. Rüzgâr yok, hava durgun. Herkesin mendili elinde, durmadan yüzler siliniyor. Madamlar, matmazeller yelpazeleriyle serin hava arıyor. Vapurumuz sonunda hareket etti. Yine rüzgârsızlık. Kabataş önlerine geldiğimiz zaman havada bir canlanma olur gibi göründü. Hafif bir serinlik... Saf, serin havayı solumak için geniş nefesler alınıyordu. Rumeli sahili iskelelerine uğraya uğraya ilerliyorduk. Yalnızlık da canımı ne kadar sıkıyordu. Yanımda konuşacak birini bulsam bir buçuk saatten fazla sürecek olan şu yolculuktan bu kadar rahatsız olmayacaktım. Yazık ki etrafımda hiçbir tanıdık göremiyordum. Vapur Bebek İskelesi'ne yanaştı. Gayet sevdiğim birini iskele üzerinde gördüm, vapura binmeye hazırlanıyordu. Kendisine elimle işaret ettim. Başıyla karşılık verdi. İki dakika sonra yanıma geldi, vapur da hareket etti. Ben biraz sıkışarak, yanımızda oturanları da rica eden bakışlarımla sıkışmaya mecbur ederek onun için biraz yer açtım; yanıma oturdu.

— Bu ne sıcak hava... diyordu.

Etrafımızda sıkışmış kalmış olan insanlar da bakışlarıyla kendisine sanki şöyle cevap veriyorlardı:

— Bu ne dayanılmaz izdiham!

Bu kişi Necdet Feridun'un yalı komşusudur. Kendisine tesadüfüme memnun oldum. Öyle ya! Hemen hemen dört ay oluyor ki Necdet Feridun'u görmedim. Sağlığı hakkında ondan bilgi alabilirdim. Kendisine sordum:

— Necdet ne halde? Kendisini görüyor musun?

Birdenbire arkadaşım fena bir halde bozuldu. Ne diyeceğini şaşırmış insanların konuşmalarında görülen bir tavırla:

— Ha, Necdet mi? diyordu. Zavallı gitti.

— Nereye?

— Ebediyete.

— Allah aşkına, doğru mu söylüyorsun?

— Çok doğru. Dün şehitlik yakınındaki mezarlığa gömdük.

Yerimden fırladım. Vapur Rumelihisarı'na yanaşmak üzereydi. Kendimi iskele üzerine attım, orada ilk tesadüf ettiğim kayığa bindim. Aşağı doğru çekmesini kayıkçıya işaret ettim. Akıntıya kapılmış süratle gidiyorduk. Ben neler düşünüyordum. Hiç. Bununla birlikte zihnim karmakarışık birtakım şeylerle doluydu. Korkunç hayaller gözümün önünden geçiyordu. Yalnız arada bir dilimden "O da öldü, o da öldü" sözleri dökülüyordu. Bilmem, kayıkçı bu tavırlarımla hakkımda ne düşünmüştü.

Yalının önüne gelmiştik; işaret ettim, kayık durdu. Hemen rıhtım üzerine atladım. Yalıda tam bir sessizlik hâkim. Sanki bu eski, büyük yalıyı bir hürmet suskunluğu kaplamıştı.

Kapının önüne geldiğim zaman düşündüm. Ben şimdi buraya niçin geliyordum? Bilmem. Derin bir üzüntü beni oraya, Necdet'in yaşadığı, son nefesini aldığı bu yere sürüklüyordu. Oraya ne maksatla gidiyordum... Hiç bunu bilmek mümkün müydü? Elimi çıngırağın düğmesine uzattığım zaman titriyordum. Karşıma önceki ziyaretimde gördüğüm uşak çıktı. Beni tanıdı. Ne diyeceğini şaşırmış bir adam tavrıyla yüzüme bakıyordu. Kendisine ne soracağımı bir türlü zihnimde toplayamıyordum. Ben bu evde artık kimi sorabilirdim? Sonunda uşak halimin perişanlığına eklenen üzüntümden maksadımı anlayarak:

— Beyler burada değil, dedi. İbrahim Şemsi Bey yarım saat önce yalıdan çıktı, Saffet Bey ise sabahleyin erkenden İstanbul'a indi.

Artık orada durmaya lüzum var mıydı? Dışarı çıktım, büyük köhne kapı ıstıraplı bir iniltiyi andıran yürek parça-

layan bir gıcırtıyla üzerime kapandı. Sahil boyunca yavaş yavaş yürüyordum. Biraz daha ilerleyince gözümün önüne selviler, mezar taşları dikildi. Kalbimi bir korku kapladı. Garip bir içgüdü bundan dört ay önce Necdet Feridun ile indiğimiz mezarlık yolunu bana tutturdu. Taşlıklar, kayalıklar arasından tırmanarak yukarıya doğru çıkmaya başladım. Sıcak, sıcak... Her taraf ateşler içinde, mezar taşları sanki ateş püskürüyor, selviler gölge yerine yüzeye sıcak bir örtü yayıyor. Şüphesiz ciğerlerim yakıcı bir hava soluyordu ki kalbim böyle ateşler içinde yanıyordu. Durmayarak ilerliyordum. İşte bu aralık o küçük fidan, ziyaret ettiğimiz mezar iki yüz adım ileride görünüyordu. Dizlerime karşı konulamaz bir halsizlik, dehşetli bir dermansızlık geldi. Şimdi önceki gibi süratle yürüyemiyordum. Yavaş yavaş ilerledim. Serin bir rüzgâr da esmeye başlamıştı. İşte o küçük fidan, sağ taraftaki mezar aynıyla duruyor. Üzerinde kurumuş, ne olduğu belirsiz bir gül. Acaba Necdet Feridun'u nereye gömmüşlerdi? Bakışlarımla etrafı arıyordum, civarda öyle yeni bir mezar yok. "Bedbaht! Ayaklarının ucunda şu yeni kazılmış toprağı görmüyor musun? Yüzeyden biraz yükseltilmiş olan şu toprağın altında işte Necdet Feridun yatıyor." Gaipten bir ses sanki bunları bana söylüyordu.

Dikkatle baktım, küçücük fidanın sol tarafında bir tepecik, taze toprak yığıntısı, başucuna dikilmiş bir tahta parçası. Hayatın hakikati bundan mı ibaretti! O aziz varlığın dünyaya gelip gittiğine şimdi şu tahta parçası mı tanıklık edecekti? Oradan kaçmak, uzaklaşmak istiyordum. Kuvvetim kalmamıştı. Yukarıya çıkabilmek için sarf ettiğim kuvvet beni halsiz bırakmıştı. Bununla beraber büyük bir gayretle aşağı doğru koşmaya başladım.

***

Ertesi gün evden çıkmak üzereyken bir zabitin beni görmek istediğini haber verdiler. Birdenbire kim olduğunu hatırlayamadım. Kendisinin kabul edildiği odaya girdiğim zaman İbrahim Şemsi'nin karşısında bulunuyordum. Birbirimizin elini sıktık. Her ikimiz de şaşkınlık içindeydik. Ke-

derli, ümitsiz bakışlarımızla birbirimize meram anlatmaya mı çalışacaktık? Ne yazık... Sonunda İbrahim Şemsi metanetini toplayarak dedi ki:

— Dün yalıya gelmişsin. Tabii o uğursuz haberi almışsındır.

— Evet, o gün vapurda işittim. Yalıya koştum. Hiçbiriniz orada yoktunuz. Şehitliğe çıktım. Bir yığın toprak...

— Biz o aziz varlığı işte toprak altına gömdük. Beklenmedik bir ölüm. Adeta utanmasam... Hayır! Söyleyemeyeceğim. O akşam beraber güle güle yemek yemiştik. Yemekten sonra sinirlerinde bir nöbet hissettiğini söyledi. Bizden müsaade istedi. Odasına çekildi. Biz saat bire kadar piyano çalmış, eğlenmiştik. Sabahleyin kalktığımız zaman matem içindeydik. Annesi odasına girmiş. Yatak içinde oğlunu serili bulmuş. Halının üzerine atılmış ufak bir şırınga, masanın üzerinde bırakılmış küçücük bir şişe, mühürlü bir zarf olayın önemini zavallı anneye anlatmış. Acı bir feryat hepimizi uyandırdı. Koştuk. Necdet çoktan hayattan uzaklaşmış bulunuyordu. Vefatı bu şekilde oldu. Sebebine gelince...

Bu anda nasıl bir kalp çarpıntısına uğradığımı bilemiyordum. Acaba İbrahim Şemsi elim hakikati biliyor muydu? Belki. Fakat her ne şekilde olursa olsun ona dair acı, elim açıklamalar duymamak arzusuyla dedim ki:

— Kardeşim, bu gibi hallerde pek de sebep aranmaz; aşırı heyecan, dışarıdan hissedilmez acılıklar... Hayatın bin türlü felaketleri...

— Evet evet. İşte bu gibi şeyler kalbi zayıf olanları ölüme götürüyor. Fakat neler diyorum. Böyle uzun uzadıya gevezelik etmektense hizmetimi yerine getireyim.

Bunu söylerken cebinden büyük bir zarf çıkardı, "Sizin için," dedi. Sonra da ufak bir lavanta kutusu. Bu da yan tarafından kırmızı mumla mühürlüydü. "Bu da sizin için," sözlerini ilave etti. Biraz sustuktan sonra dedi ki:

— Masa üzerinde bıraktığı mektup annesine hitaben yazılmıştı. Uzun bir mektup, bütün bu gibi felakete uğrayanlarda görüldüğü gibi o da hayattan usandığını, ölmeye

karar verdiğini, bütün sevdiklerinden af dilediğini, onları üzerse ruhunun ıstırap çekeceğini yazıyordu. Anlıyorsunuz ya, birtakım şairane, dokunaklı sözler. Ah! Onu okurken askerliğimi unutarak ben de hüngür hüngür ağladım. Sonra da "Beni şehitliğe defnediniz" diyor. Biz bundan maksadını anladık. Kendisinden önce vefat eden bedbaht bir kızın yakınına gömdük.

Kendimi tutamadım, dedim ki:

— Müzehher'in yanına, değil mi?

— Evet, fakat siz Müzehher'i nereden biliyorsunuz?

— Dün mezar taşının üzerinde ismini okumuştum da...

— Hakkınız var, üzüntü beni böyle ahmak etti. Az önce dün şehitliğe gittiğinizi söylemiştiniz. Annesine yazdığı mektupta kütüphanesinin gözünde saklı olan iki mektupla bu kutunun yerlerine verilmesini rica ediyordu. O iki mektuptan biri benim içindi. Diğeri ile kutu ise size ait. Son vasiyetini gerçekleştirdim. İşte onları getirip yerlerine verdim. Bana ait olan mektupsa...

— Onda ne yazıyor?

— Okumadım.

— Niçin?

— Çünkü hemen muma tutmuş, onu yakmıştım.

— Sebep?

— Çünkü zarfı yırttığım zaman içinden diğer bir zarf çıktı. Üzerinde "Cinayetlerim, itiraflarım" yazılıydı. Vefat etmiş aziz bir kardeşin cinayetlerini bilmek yetkisine sahip olamazdım. O itirafları öğrenmek haksızlığında bulunamazdım. Saf, pak olarak tanıdığım bir varlığın hatıralarını kirletmek istemedim. Bunun için yaktım. Fena mı etmiş oldum? O ince kalp cinayet işleyemez. Eğer o cinayet kendisine yönelik değilse... Zavallı Necdet...

O anda her ikimizin de gözlerinde birkaç damla keder gözyaşı göründü. Bu birkaç damla tuzlu suyun ne önemi olabilirdi? Biz ona kalben ağlıyorduk. İbrahim Şemsi kalktı, veda ederek odadan çıktı. Ayrılırken bir şey söylemeyi unutmuş mahcup bir adam tavrıyla dedi ki:

— Rica ederim, size yazılan mektubun içeriğinden bizi haberdar etmeyiniz. Belki bazı acıklı şeyler...

Tekrar elimi sıktı. Metanetli bir kalbin ortaya çıkardığı ciddiyetle ağır adımlarla uzaklaştı. Kendi kendime diyordum ki: "Saf kalpli kahraman, hamiyetli, vicdanlı arkadaş."

***

Hemen odama döndüm. O gün bir yere çıkmaktan vazgeçtim. Kalbimi yakan bir merakın susuzluğuyla Necdet Feridun'un bana bırakmış olduğu son hatıralarını okumak istiyordum. Her şeyden önce küçük lavanta kutusunu büyük bir dikkatle açtım. İçinde kurumuş sarı bir gül, buna sarılmış bir de minimini beyaz kurdele. Bunlar ne olacaktı? Kim bilir... Bunları kutudan çıkardım, kurdeleyi inceledim. Bazı yerleri lekeliydi. Beyaz, parlak ipekli kurdelenin ötesinde berisinde görülen bu küçük krem rengindeki lekeler acaba gözyaşlarından mı meydana gelmişti? Sarı, kurumuş bir gül... Bundan ne anlaşılabilirdi? Bir süre düşündüm. Bu aşk muammasının anahtarı işte orada, gözümün önünde bulunuyordu. Mektubu hemen elime aldım. Büyük bir zarf, açtım. Ah! Şüphesiz bunu okuyacaktım; okumaya mecburiyet duyuyordum. İbrahim Şemsi'nin konumu, metaneti bende yoktu. Onu okumakta mazur görülebilirdim.

"Cinayetlerim, itiraflarım!" İbrahim Şemsi bu kelimeleri söylerken kalbim nasıl titremişti. Aman yarabbi! Demek oluyor ki Necdet Feridun'un hareketlerinde cinayet sayılacak bir şey var. O da, İbrahim Şemsi'ye karşı işlenmiş bulunuyor. Evet, anlaşılıyor ki Necdet ona yazmış olduğu mektubunda bu cinayetleri itiraf etmiş! Ondan af dilemiş. Bu düşünceler bir saniye içinde zihnimden geçti. Mektubu titreyen ellerimle açtım. Zarfın içinden birçok kâğıt çıktı. Renklerinin başka başka olduğuna bakarak bunların farklı zamanlarda yazılmış olduğu anlaşılıyordu. Bunları sırasına koymak beni bir iki dakika oyaladı. Bu uzun mektup adeta dertleşme tarzında yazılmıştı. Bana şöyle hitap ediyordu:

"Kardeşim, hatırına geliyor mu bilmem, sen seyahatinden dönüp de Bebek'e beni görmeye geldiğin zaman şehitliğe

doğru beraber bir gezinti yapmıştık, orada sana bir mezar göstermiştim, bu konuda benden açıklama istediğini de bakışlarından anlamıştım. O vakit başlangıcını bildiğin hikâyemin pek acıklı olan devamını da sana, fakat yalnız sana söylemek hevesi şiddetle kalbimde mevcuttu. Birkaç defa söylemeye cesaret eder gibi oldum.

O elim hakikati sana itiraf için kelimeler dudaklarıma kadar geliyordu. Fakat itiraf edemeyecektim, maceramın devamını söylemeyecektim. Çünkü ben bir hatada bulundum. Yok yok, şimdi sana her şeyi itiraf edebilirim, çünkü bu satırları okuduğun zaman ben bu dünyanın elemlerinden kurtulmuş olacağım. Ebedi istirahate çekilmiş bulunacağım. İşte o sırada sen artık beni ayıplayamayacaksın, kınayamayacaksın; yüzüme karşı "Alçak! Senin yaptığın kabahat değil cinayet" diyemeyeceksin, evet bunun için itiraf edeceğim. Ah! Tamamen söyleyeceğim. Yaptığım bir cinayetti, hem de müthiş bir cinayet, fakat elimde olmayarak; hareketlerimde kasıt yoktu. Beni uğursuz talihim –gözlerim bağlı olduğu halde– bir uçurumun kenarına sürüklemişti.

Gözlerimi açtığım zaman elimde olmayarak hareketlerim beni uçurumun dibine yuvarladı. O anda ne yapabilirdim? Kazaya sürükleyene boyun eğmek, değil mi? İşte ben de öyle yaptım. Bundan bir cinayet meydana çıktı. O vicdansızca hareketimin cezasını sonra kendi elimle hazırladım. Bilmem cömert kalplerde şu davranışım bir merhamet ve af hissi uyandıracak mı? Ne yazık... Yine o gün bana hasta olup olmadığımı sormuştun. Ben de rahatsız olmadığımı, artık hayatımın son macerasının acılıklarını, üzüntülerini unutmuş olduğumu söylemiştim. Bilsen, bu cevabı verinceye kadar ne derece sıkıldım, ıstırap çektim. Çünkü o gün, bu sözlerimle seni aldatıyordum. İlk defa olarak sana karşı da yalan söylemeye mecbur bulunuyordum. Halbuki o zamanlar ben çok bunalımlı bir hayat sürüyordum. Bunu itiraf edemezdim. Çünkü bunu itiraf etmek hikâyemin devamını sana söylemeye beni zorlayacaktı. Buna kalbim razı olmuyordu. En sevdiğim kişilerden "sefil" sözüne maruz kalmayı nasıl

isteyebilirdim? Bunun için yalan söyledim, seni aldattığıma da üzüldüm. Fakat görmüştüm. Gözlerinden hissetmiştim ki sen o sözlerime, bu teminatıma inanmamıştın. Çünkü halim, tavrım felaketimi anlatmakta benden daha açıklayıcı, daha doğrudandı. Şu satırları yazdığım zaman yine tüylerimin ürpermekte olduğunu hissediyorum. Gaipten bir ses bana "Hayatının o siyah sayfalarını resmeden kâğıtları yırt at, cinayetini kimse öğrenmesin, sonra sana lanet ederler" diyor. Hayır! Yırtmayacağım, bu açıklamayı ben sana borçluydum, çünkü benim felaketimi en iyi bilenlerden, bana acıyanlardan biri sensin. Ben seni de mecburen aldattım, onun için bu ayrıntıları vermeye mecburum. Fakat bilmem hikâyemi okuyup bitirdiğin zaman bana lanet edecek misin? Yoksa aşkımın felaketine acıyacak mısın? "Bedbaht çocuk" demeye layık görecek misin? Bu satırları okuduğun zaman gerçi ben bu dünyadan göçmüş olacağım. Fakat ya ruhum, ya ruhum... O eziyet çekmez mi? Acaba çekmeyecek mi?.. Bilmem. Lakin ben ruhların ebedi olduklarına inanırım...

Girizgâh... Evet, güya dertleşmeye girizgâh olarak yazdığım şu birkaç satırı tekrar gözden geçirdiğim zaman kalemim orada durdu. Onu hareket ettiren parmaklarımda kuvvet kalmamıştı, yazamıyordum, yazamayacaktım. Meğer suçu itiraf etmek ne kadar zormuş. Hareketime cinayet diyemiyorum. Aklım birtakım hafifletici sebepler arıyor ve buluyor, gözümde o hareketimi suç haline getiriyor. Her ne hal ise... Suç, cinayet, ne ad verilirse verilsin, ah, şu vicdan azabı yok mu? İnsana en müthiş ıstıraplardan, en korkunç işkencelerden daha çok acı, eziyet veriyor.

Tam bir hafta, her gece yatak odama çekilip de kalemi elime aldığım zaman o vicdan azabı düşünceleri beni yazı yazabilmekten alıkoydu. O düşüncelerin şiddetli hücumlarından kurtularak kalemi hareket ettirmeye başladığım zaman sonradan layıkıyla okumayı başaramadığım birtakım eğri çizgilerin yazılmış olduğunu görürdüm. Birtakım yerlerinde ancak şu kelimeleri fark ediyordum: "Felaket, bedbahtlık, ah Meliha!"

Meliha... Evet, Meliha, işte ben sana ondan bahsetmek istiyorum...

Hatırlıyor musun? Midilli'den geldikten bir süre sonra Tokatlıyan'ın İstanbul'daki lokantasında sana tesadüf etmiştim. O zaman maceramın devamını anlattığım sırada Meliha'dan pek çekindiğimi ve vaziyetin neticesinden korktuğumu söylemiştim. Ah! Bunda ne kadar haklıymışım. Bir altıncı his bana felaketlerimin henüz sona ermediğini ihtar eder dururdu. Meğer ne kadar doğruymuş. O zaman demiştim ya! Midilli'den döndüğüm zaman Meliha'yı çok fazla sabırsızlık içinde bulmuştum. Ah, o beni aşkının ve kahrının pençesinde ezmek istiyordu. Ben o narin pençenin kahrına mağlup olmaktan çekiniyordum, olmamaktan da üzülüyordum. Bilmem bu ince noktaları layıkıyla hissediyor musun? Sonraları kati olarak anlamıştım ki Meliha hakiki aşktan mahrumdur. Şiir gibi, musiki gibi sırf gönülden manevi zevkler bahşeden hakiki aşk, içten sevda onun yaradılışına uygun düşmüyordu. Eğer onda samimi sevda hissi bulunmuş olsaydı, zavallı İbrahim Şemsi ebediyen mesut olurdu. O saf, vicdanlı çocuk kocalığın bütün mutluluğunu hak ediyordu. Yazık! Ne çare ki kendisinin alçakgönüllülükle, saf, sessiz bir aşkla taptığı karısı o tabiatta yaratılmamıştı. Evet, Meliha'da şiddetli bir ihtiras vardı. Bir senelik gözlemlerim bana bu hakikati gösteriyordu. Meliha ateşli, yakıp geçen bir sevdanın sahibidir. O istiyor ki biraz sevsin, pek çok sevilsin. Âşığı yalnız kendisine ait kalsın, sevdiğinin hisleri, ihtirasları, zevki, hevesi, hayatı... her şeyi kendisine mahsus olsun. O geçici sevdanın kurbanı kendi heveslerine boyun eğsin... O, artık bıktığı zaman adi oyuncak, geçici olarak tatlı bir zaman geçirmeye hizmet eden hissiz, ruhsuz bir oyuncak gibi âşığını kırıp atsın. Onun göz koyduğu, heveslerine boyun eğmeyenlerdir. O zaman onu sever, olağanüstü bir tutkuyla sever. Evet, onu kahrının pençesine almak, sevdasına mağlup edebilmek için neleri feda etmez... Kocasını, çocuğunu... Neleri göze almaz... Rezalet ve utancı, ahlaksızlık ve sefaleti... Ah, işte bunlar o hayvani ihtiraslar ve şehvetlerin neticeleridir. Bunlar öyle içgüdülerdir

ki çoğu zaman neticeleri vahim, ölümcül olur. Fakat ne çare tabii... İçgüdüye karşı konulabilir mi? Ancak o netice ortaya çıkıncaya kadar ne kadar felaket meydana geliyor, ne kadar sevdaya mağlup olan biçare mahvolup gidiyor. Bunlara da içgüdülerin kurbanı mı diyeceğiz, hayvani ihtiraslar ve şehvetlerin mağduru adını mı vereceğiz? Hayır! Bence bunlar öyle biçarelere benzer ki kaza onları hudutsuz, uçsuz bucaksız bir çöle atmıştır. Hayatın acılığını andıran kızgın güneş her taraftan onları yakıyor, kavuruyor. O sırada bir hurma ağacı gözlerine ilişir. Tatlı meyveleri demet demet etrafa sarkmış... Onun gölgesine sığınırlar, meyvelerine imrenirler, onları zevk ve hazla yerler. O sırada kuzey rüzgârı esmeye başlar. Göğüslerini açarlar. O serinliğin kalbi gıcıklayan nemli tazeliğinin sonu gelmeyen hazlarını tatmak, doya doya tatmak isterler. Orada kalırlar, yollarına devam etmek istemezler. Ta ki... Sonunda bir samyeli eser, onları maddi zevklerinin en coşkulu bir zamanında ölüm toprağına serer. O zavallılar yollarında bu ağaca tesadüf etmemiş olsalardı seyahatlerine devam edeceklerdi, belki bu feci akıbete uğramayacaklardı.

Bu akılları burada neden yürütüyorum, bilmem. Kendimi temize çıkarmak içinse o mümkün değil. O halde... Bu sorunun cevabını bulamayacağım, onun cevabını kalbimde hissetsem bile söylemeye cesaret edemeyeceğim. Niçin mi? Bilmem...

Bu satırları okuduğun zaman yoksa düşünme gücümü yitirdiğime mi inanacaksın? Hayır! Aklım tam. Fakat başka bir sebep var ki onu da mazur göreceksin. Hikâyemi sana başka türlü yazabilmem mümkün değildi. Kalemi elime almadan önce damarlarıma renksiz bir sıvı şırınga ettim. Şimdi ben hayallerin etkisinde bir uyurgezer gibi düşüncelerimin sahasının her yerinde gezebiliyorum, her noktasına yetişebiliyorum. Ancak hayalimde bu şiddetli faaliyet varken uzun yazı yazmak da mümkün değil... Vücudumda şiddetli bir bitkinlik var, kalemi bırakarak düşünmeye dalmak istiyorum. Öyle düşünceler ki orada içtenlikli sevda, kusursuz güzellik var.

***

Midilli'den dönüşümden sonra Meliha ile nadiren görüşmeye karar verdim lakin bu mümkün değildi. Her iki aile Fener'de bulunuyordu. Köşkler çok yakın, Meliha düşükten dolayı rahatsız. Gidip görmemek, hatırını sormaya koşmamak ne kadar nezaketsizce olacaktı. Özellikle aile arasında bu hale başka manalar verilmesine bile sebep olabilecekti. Öyle ya, birdenbire Midilli'ye seyahat etmem, orada üç aydan fazla kalmam kararlaştırılmışken aniden dönmem, dönüşümden sonra da beni bir sene tamamen meşgul etmiş olan Meliha'ya karşı pek ilgisiz davranmam birtakım şüpheler uyandırmaz mıydı? Bundan dolayı yine nezaketin gerektirdiği ziyaretlerde kusur etmiyordum. Meliha ile odada yalnız kaldığımız zaman bana biraz dargınlık tavrı gösterirdi. Veda edip gitmeye hazırlandığım vakit bir garip bakışı, sonra da sitemli bir el sıkışı vardı ki bana neler neler anlatıyordu. Bununla birlikte ben onları anlamamayı tercih ediyordum. Zavallı İbrahim Şemsi o günlerde ne kadar kederli, ümitsiz bulunuyordu. Karısının rahatsızlığı onu çok üzmüştü. Karısına karşı samimi, sağlam bir sevdaya sahip olan İbrahim Şemsi, yalnız kaldığımız bir gün adeta çocuk gibi ağlamıştı. O, bu düşükte karısının kayıtsızlığından, dikkatsizliğinden şikâyet ediyordu. Eğer hakikati bilse!

Ben de kendisinin itirafına değin böyle bir şeye ihtimal verememiş, hatta şüphe bile etmemiştim. Bir gün pembe köşkün küçük salonunda yalnız oturuyorduk. Meliha artık iyileşmişti. Yalnız biraz kansızlığı, dermansızlığı vardı, işte o kadar. Sohbetimizi birtakım rastgele sözlerle sınırlamak istiyordum. Sonunda Meliha hastalığı sırasında geçirmiş olduğu ıstıraplardan bahsetti. Kadınlık hayatının nasıl ağır bir yük olduğunu açıklamaya girişti. Ben kendisine dedim ki:

— Kardeş, gebeliğinizde niçin dikkatsiz davrandınız? Çocuk düşürmenin ne kadar elim ve bazen de ölümcül olduğunu bilmiyor muydunuz? Kocanız, aileniz ne kadar üzüldü, gördünüz, bir daha böyle bir tedbirsizlikte bulunmazsınız değil mi?

Meliha bu sözlerimi büyük bir dikkatle dinledi. Sonra kararlı olduğunu gösteren bir tavırla yaslanmış olduğu koltukta biraz doğruldu. Kollarını kavuşturmuş, uzun bir münakaşaya hazırlanarak, alayı andıran bir tebessüm dudaklarından dökülerek sert bakışlarla bana bakıyordu. Birdenbire dedi ki:

— Necdet Bey, sizinle biraz ciddi konuşalım mı? Bence buna lüzum var, hem de kati bir lüzum... Çünkü artık sahte tavırlardan, maske altında yaşamaktan bıktım, bundan emin olunuz. Bundan sonra o maskeyi atalım; ciddi, samimi konuşalım, olmaz mı? İşte ben kalbimin hissettiklerini açıktan açığa size söylemeye başlıyorum.

Meliha bir an durdu. İri mavi gözlerini gözlerime dikti, yavaş yavaş sözlerine devam etti:

— Beni seviyorsunuz değil mi? Ah! Bunu inkâra lüzum yok. Sizi sevdiğime emin olduğum kadar ben buna da inanıyorum. Hem de şiddetle seviyorsunuz, bunu da anlıyorum. Bu sevdanın vahametinden korkarak benden devamlı uzaklaşmak istiyorsunuz. Çünkü sevginize benden karşılık göremeyeceğinizden korkuyorsunuz. Bu sevdanın münasebetsizliğinden ürküyorsunuz. İşte, işte bu noktada aldanıyorsunuz. Çünkü sizi seviyorum, sevginizin layık olduğu bir derecede, belki ondan fazla seviyorum.

Bu son cümleleri söylediği zaman Meliha önüne bakıyordu. Tamamıyla teslim olduğunu gösteren bir tavırla kollarını yanlarına bıraktı. Kendisine ne cevap vereceğimi bekliyordu. Halbuki ben bir söz söylemiyordum, çünkü söyleyemiyordum. Beklemediğim bir darbeye uğramıştım. Hem de bu ani darbe beni tam can evimden vurmuştu. Vücudumun ter içinde kaldığını hissettim, koltuğun üzerine kendimi bırakmış, adeta yığılıp kalmıştım. Meliha metanetli bir ses, ciddi bir ifadeyle sözüne devam ederek dedi ki:

— Sözlerime inanmıyorsunuz, cevap vermeye bile layık görmüyorsunuz. O halde sizi ikna için her şeyi itiraf etmeliyim. Çektiklerimi, duygularımı söylemeliyim beyefendi. Şimdi benim için talihsiz olan evlilik henüz gerçekleşmeden... Daha doğrusu biz Fener'e taşınır taşınmaz beni sev-

meye başlamıştınız, değil mi? Bunu beyhude inkâra kalkışmayınız. O sıradaki her türlü hal ve hareketiniz bunu bana anlatır dururdu. O zaman ben sevginizi karşılığa layık görmedim. Çünkü sizin geçmişteki halleriniz beni korkutuyordu. Siz her çiçeğe konan kelebekler gibi hercai huyluydunuz. Sevdalarınız geçici, arzularınız çok yüzeyseldi. Görüyorsunuz ya! Sizin hakkınızda ne güzel araştırma yapmıştım. O sırada ben size güler yüz göstermiş olsaydım, diğer maceralarınız gibi bu sevda hikâyeniz de arkadaşlarınıza güle güle anlatılacak zevkli bir hikâye olacaktı. Fakat ben öyle yapmadım. Yaradılıştan, hissen intikamcıydım. Sizin sevdanızı çiğnedim, varlığınıza önem vermedim. Çünkü o sevdanın bana layık olduğunu anlayamamıştım. Çünkü o varlığın benim emellerimin en yücesi olduğunu anlayamamıştım. İnsafsızca hareket ettiğimi şimdi hissediyorum. Lakin siz de insafsızlıklarımın cezasını bana çektiriyorsunuz, bana ıstırap veriyorsunuz. Çünkü benden kaçıyorsunuz...

Meliha yavaş yavaş sesini yükseltiyordu. Facia sahnelerinde görülen sanatkârlar gibi sesine ezici bir dokunaklılık, yalvaran bir yumuşaklık vermeyi başarıyordu. Sözünü keserek dedim ki:

— Rica ederim, bu meseleyi burada bırakalım. Bu konuşma beni üzüyor. Istırap çekmemi istemezsiniz değil mi kardeşim?

— Bu defa da elimden kaçmak, kurtulmak istiyorsunuz öyle mi? Hayır, itiraflarıma başladım, bitirmeliyim. Bir de rica ederim, bir daha bana "kardeş" diye hitap etmeyiniz, bu tabir de beni üzüyor. Istırap içinde kalmamı istemezsiniz değil mi beyefendi?

Bir an durduktan sonra Meliha yine yardım dileyen bir tavır alarak duygulu bir sesle sözüne devam etti:

— Evet, ben size o zaman önem vermemiştim. Bundan dolayı İbrahim Şemsi Bey beni istediği zaman hemen razı oldum. Çünkü ileride sizi sevebilmekten çekiniyordum. Bir de bizim beyin her türlü durumu benim arzuma uygun gibi görünmüştü. Aldanmışım. Bunu sonradan anladım. Ben aşk

hususunda hırslıyım, özellikle o kişinin tamamıyla bana ait olmasını severim. Evlendiğim zaman kocamı arzuma uygun bulmadım. Zihnimde senelerden beri besleyip büyüttüğüm hayalimdeki koca İbrahim Şemsi Bey'e benzemiyordu. Kocam, şüphe yok, beni seviyor. Fakat sevgisi pek sakince. Benimle o kadar meşgul olmuyordu. İstiyordum ki kocamın en büyük arzusu ben olayım. Kalbi, vücudu, hayatı yalnız bana ait olsun. O, kalbini, vücudunu, hayatını vazifesine veriyordu. Ben kalbimin bütün ihtiraslarıyla buna razı olamazdım. Onun için kendisini sevmedim. Sevgisine dair kalbimde bir hareket duymadım. Fakat halinin saflığına, sevgisine acıyordum. Kendisine hürmet ettim, nezaket gösterdim. Eğer evlendikten sonra yolumuzda size tesadüf etmemiş olsaydım belki bu hayata alışacaktım. Mesut denilebilecek bir şekilde yaşayacaktım. Fakat size tesadüf ettim, siz benimle meşgul oldunuz. O sırada ben de sizi gözlemledim. Görüşlerimde, ihtimallerimde yanılmış olduğumu günden güne anlıyordum. Sizin bana olan sevginizi isteklerime, hissime daha uygun buldum. Ben o kadar sakin, içli sevgiden hoşlanmam. Romanlarda görülen kahramanca aşklara taparım. Sizin sevginizi kahramanlığa daha müsait buldum; sözün kısası sizi sevdim.

Meliha koltuktan birdenbire kalkarak iki elini omuzlarıma dayamıştı. Bakışları mahzun, yardım ister gibiydi. Omuzlarımı çok yavaş bir şekilde sarsarak yumuşak bir sesle dedi ki:

— İşitiyor musun Necdet, seni sevdim, sevmeye alışmamış bir kalbin bütün hırsıyla, bütün hevesiyle sevdim.

Meliha şimdiye kadar "seni" diye bana hitap etmemişti. Demek ki artık aramızdaki her türlü resmiyeti kırmak, yakın bulunmak istiyordu.

— Rica ederim, dedim, kendinize geliniz. Artık bu konuşmaya son verelim. Birinin içeri girme ihtimali var. Sizi bu halde görürlerse...

— Görürlerse ne önemi olabilir. Ben kahramanca bir aşk istemiyor muydum, işte onun neticeleri ortaya çıkar, bu iş de biter vesselam.

— Müsaade buyurunuz da bendeniz çekileyim, ne kadar ıstırap çekmekte olduğumu bilseniz bana merhamet ederdiniz.

— Yok, itiraflarımı tamamen dinleyeceksiniz, bunun için ben de sizin merhametinizi rica ederim. Evet, sizi sevmekte olduğumu anladıktan sonra benden çekinmeye başladınız. Öyle ki kendimi çok güç tutabiliyordum. Lüzumsuz bir münasebetsizlik çıkarmaktan korkuyordum. Sonunda... Sonunda sizin sinir hastalığının tedavisi için keman çalmayı kabul etmiş olduğuma beni pişman ettiniz. Ben size her ne şekilde olursa olsun yakın bulunmak istiyordum. Bunun neticesinin vahametinden korkmuyordum. Bunda da hata ettiğimi sonradan anladım. Size olan sevgim o sırada daha da büyümüştü. Bir sabah hislerimin coştuğu bir sırada derin bir bunalıma kapılarak çocukça bir harekette bulundum. Ben o anda kendimden geçmiştim. Ertesi gün oda kapısını kapalı buldum. Bir sene önce benim sizin sevginizi reddettiğim gibi siz de benim aşkımı hor gördünüz, beni reddettiniz. Ertesi gün de Midilli'ye gittiniz. Bu hakarete tahammül edebilmek benim için mümkün değildi. Aşkınızı kalbimden tırnaklarımla çıkarıp atabileceğimi, sizi unutacağımı sanıyordum. Bunda da aldandığımı biraz sonra hissettim. Sizi unutamıyordum, sevginizi kalbimden atamıyordum. Sonraları bu hareketinizi mazur gördüm, hatta bunu samimiyetinize, ahlakınızın yüksekliğine vererek sizi daha fazla sevilmeye layık bulmaya başladım. Yalnız... Yalnız siz samimi, duygusal bir sevgiyle yetinmek istiyordunuz. Ben buna razı değildim. Sevginin her türlü manasıyla sizi sevmek istiyordum. Yarabbi! Neler söylüyorum. Necdet, Necdet, sen beni çıldırttın.

Meliha elimi ellerinin içine almış sıkıyordu, ben bir suçlu gibi titriyordum. O, yine sözüne devam etti:

— Artık ne yaptığımı bilmiyordum. Sevmediğim, hiçbir zaman sevemeyeceğim bir adamın çocuğunu taşımak istemedim.

— Meliha ne diyorsun? Bu bir cinayet!

— Evet, fakat ben onu senin için yaptım. Sevgimizin devamı için yaptım.

— Bundan korkmadın mı? Günahtan çekinmedin mi?

— Korktum, fakat seni elimden kaçıracağım diye korktum. Başka türlü sana sahip olabilmeyi ümit etmiyordum. Onun için bu cinayetten çekinmedim. Bunun sebebi sen değil misin? O halde ikimiz de günahında ortağız.

— Meliha neler söylüyorsun? Böyle bir hareket yapmakla neler ümit ediyordun?

— Bunda anlaşılmayacak bir şey yok! Ben İbrahim Şemsi Bey'den boşanacaktım, siz de beni alacaktınız. Arada küçük bir mani olmasını hiç ister miyim! İşte ben o engeli ezdim.

— Meliha, beni korkudan titretiyorsun. Bu ne taş yüreklilik. Bu arzunun mümkün olmadığını anlayamıyor musun?

— İşte o taştan yürek senin önünde yumuşuyor, eriyor. Necdet, Necdet... Bana, kendine acımıyor musun?

Meliha kollarını boynuma dolamak istiyordu, ben kalbimdeki korkudan ne yapacağımı bilemeyecek derecede hareketsiz kalmıştım. O sırada bize doğru yaklaşan ayak sesleri her ikimizi de koltukların üzerine yığıp bırakmıştı. İçeriye Ferit Saffet Bey ile kardeşim girdi. Bizim enişte bey bol bol attığı kahkahaları arasında diyordu ki:

— Tamam, ümitsiz sevdalılar gibi sessiz duruyorsunuz. Bu hal ne? Her ikinizde de bir keder, bir surat. Canım ne var Allah aşkına?

Şüphelerini uyandırmamak için hemen cevap verdim:

— Hiçbir şey yok. Her ikimiz de hastayız, eğlenecek değiliz ya.

— Öyleyse ben sizi eğlendireyim, biraz piyano çalayım, olmaz mı? İyi aklıma geldi, hepimizin sevdiği "Çılgın Çocuklar" valsini çalayım. Bu fikir iyi değil mi? Hanım, onun notası neredeydi?

Kardeşim bu valsin notasını buldu. Enişte bey de ustalıkla çalmaya başladı. Her ikimiz de düşünüyorduk, sanki iç âlemlerimize dalmıştık.

Piyano bittikten sonra Ferit Saffet Bey geldi, yanımıza oturdu. Kendisine miras kalan Heybeliada'daki köşkü nasıl döşeyeceğini, ne şekilde süsleyeceğini uzun uzadıya anlatmaya başladı. Her ikimize de hitap ederek diyordu ki:

— Ee, bize misafirliğe geleceksiniz ya! Size neler ikram edeceğimi bilseniz... Fakat bizim yeni köşke ne hediye alacaksınız bakalım? Doğrusu hediyesiz olmaz, öyle değil mi Necdet? Canım niye cevap vermiyorsun bilmem.

Ne diyebilecektim? Meliha'nın işlediği cinayet öyle sinirlerime dokunmuştu ki hareketsiz, adeta taş kesilmiş bir halde bulunuyordum.

Bugün biraz fazlaca rahatsız olduğumu söyledim. Müsaadelerini alarak bizim köşke gitmek istedim. Veda ederken Meliha'nın yüzüne bakmaya cesaret edemiyordum. Adeta bakışlarımızın buluşmasından korkuyordum. Sanıyordum ki elimde olmayarak bir hareket ve bakışla ona teklifini kabul edeceğimi ima etmiş olacaktım. Ah! Bu vicdansızlık bana çok ağır geliyordu. Pembe köşkten kendimi dışarı attığım zaman saf havanın şiddetle ciğerlerime hücum ettiğini, biraz serinlik duyduğumu hissettim. Odama gittiğim zaman düşüncelere daldım. Düşünüyordum: Meliha'nın teklifini kabul etmek mi lazımdır, etmemek mi? Her iki tarafın bin türlü mahzuru, bin türlü vicdansızlıkları vardı. Yarabbi! Ne müşkül durumda bulunuyordum.

* * *

Aradan üç gün geçtiği halde birbirimizi görmemiştik. Ben kendisine tesadüften fazlasıyla kaçınıyordum. Kendi kendime düşünmek, layıkıyla akıl yürütmek için yalnız kalmaya lüzum vardı, bu üç gün süresince aklımı hep Meliha'nın o teklifi işgal ediyordu. Bunu kabul etmeli miydim? İbrahim Şemsi'ye karşı öyle bir vicdansızlığı işlemek bence imkânsızdı. Meliha'dan artık korkmuştum. Anlıyordum, bu meseledeki kararlılığı onu her şeyi yapmaya sürükleyecekti. Fakat benim için buna ortak olmak mümkün olabilir miydi? Teklifini reddetmek onu kırmak, ümitlerini yıkmaktı. O, bunu kendisine hakaret sayacak, belki de bundan dolayı birtakım rezaletler çıkmasına sebep olacaktı. Dördüncü gün sabahleyin yine köşkten bir hizmetçi kız geldi. "Meliha Hanımefendi sizi görmek istiyormuş" dediler. Çaresiz bu davete uymak lazımdı. Meliha beni küçük salonun ta kapısından

karşıladı. Artık neredeyse tamamen iyileşmiş gibiydi. Bilerek görünümüne dikkat etmiş olduğu gözüme çarptı. Bir küçük ziyaretin kabulü için bu kadar zahmete ne lüzum vardı bilmem, şimdiye kadar Meliha'nın kendisini bana daha parlak, daha cazibeli göstermek için böyle bir süslenme, taranma kaygısında bulunduğunu asla hatırlamıyordum. Küçük salondan içeri girdiğim zaman aramızda hiçbir şey geçmemiş gibi gülümsüyor ve bana tatlı, ahenkli sesiyle diyordu ki:

— Zatıâlinizle görüşmemiz artık merasime mi bağlı olacak? Dört gündür hiçbir yerde görünmediniz, sonunda sizi çağırtmak cesaretinde bulundum, reddedeceğinizden korkuyordum. Bu derece inzivaya neden lüzum gördünüz bilmem; özellikle sabırsızlıkla sizi beklediğimi bildiğiniz halde...

— Affedersiniz, diyebildim.

— Bana rastlamaktan korkuyordunuz değil mi? Canım, Necdet Bey, benden bu kadar niçin çekiniyorsunuz, bu derece neden uzaklaşmak istiyorsunuz?

— Sizi kırmaktan, arzularınıza karşı gelmekten korkuyorum da...

— Onu bırakalım, şöyle karşıma oturunuz, size kendi elimle bir çay pişirmek istiyorum. İçersiniz değil mi?

Karşısındaki koltuğa oturdum. Masanın üzerinde minimini bir beyaz semaver bulunuyordu. Sıkışan buhar o küçük semaverin ufacık vücudunu titretiyordu. Mavi gözlerini bana çevirdi, gülüyordu; aceleyle fena bağlanmış olan boyunbağımın biçimsizliğine gülüyordu.

— Kravatınızı bağlayayım, dedi. Artık süsünüze hiç önem vermez oldunuz. Öyle ya, insan sevildiğini anladıktan sonra...

Bir an durdu, ardından kararsız bakışlarını bir kere kendi süslü elbisesine dikmiş, sonra da nazlandığını ima eden bir tavırla hafifçe omuzlarını silkmişti. Bu hal bana neler neler anlatıyordu!

Meliha sözüne devam etti:

— Geldiğinize ne kadar iyi ettiniz, teşekkür ederim. Bugün yalnız kaldım. Kocam erkenden vazifesine gitti. Annem

bazı eşya almak için Beyoğlu'na çıkmaya mecburdu, o da bu trene yetişti. İşte böylelikle kendi kendime kaldım. Çayınızı hazırlayayım, olmaz mı?

— Teşekkür ederim.

Meliha yerinden kalktı. Semaverin bulunduğu masaya doğru yürüdü. İpek penuvarının[1] geniş kollarını yukarıya kıvırdı. O güzel kollar bütün ruh okşayıcılığıyla meydana çıktı. Çay bardaklarını almak, yerlerine koymak bahaneleriyle odanın içinde salına salına geziniyor, beni o güzelliklerin tesiriyle kendimden geçirmek, adeta hipnotize etmek istiyordu. İki koltuğun arasına küçük bir masa getirdi. Üzerine çay fincanlarını taşıyan gümüş tepsiyi koydu. Karşıma oturdu ve dedi ki:

— Şöyle karşı karşıya çay içeriz, biraz konuşuruz. Sahi, çayınıza biraz konyak koymaz mısınız? Punç seversiniz, değil mi, Necdet Bey?

— Alkollü içkiler sinirlerime dokunuyor, müsaade etseniz de sade çay içsem...

— Bir kadeh konyağın tesiri olmaz, hem de sizi biraz açmış olur da...

Meliha bilerek gülüyordu. Tepsinin üzerine konulmuş olan bir kadeh konyağı benim fincanıma boşalttı. Bu kadında ne garip büyüleyici tavırlar vardı. Benim için arzularını yerine getirmekten başka çare kalmıyordu. Çaylarımızı küçük gümüş kaşıklarla karıştırdık, yavaş yavaş içiyorduk. Meliha çay içmekle meşgul olduğu sırada bana diyordu ki:

— Geçen gün biraz şiddetli davrandım sanırım. Sizi üzdüm, affınızı rica ederim. Maksadım o değildi.

Güya af dilemek maksadıyla söylenen bu sözlerde öyle karşı konulamaz bir tesir vardı ki hemen yerimden fırlayacak, o büyüleyici dudaklardan öpecek ve sonra da her türlü hevesine itaat için vicdanımı ayaklar altına alacaktım, kendimi topladım. Bu bahsin tekrar açılması, böyle uzayıp gitmesi benim hakkımda hayırlı olmayacaktı. Büyük bir nezaketle dedim ki:

---

1 Sabahlık.

— Rica ederim o bahis tekrar etmesin, rahatsız olmamı ister misiniz ya?

— Benim de rahatsız olmamı istemezsiniz değil mi? Rica ederim, o bahse kesin bir netice verelim.

Yine o tufan başlayacak mıydı? Bu sinirli kızın sözlerinde nasıl bir şiddet, konuşmasında nasıl bir incelik vardı ki benim i799ademi elimden alıyor, düşüncelerimi altüst ediyor, sözün kısası beni benlikten çıkarıyordu. Merhamet dileyen bir bakışla cevap verdim:

— Peki, o meseleye bir netice verelim. Ancak rica ederim, şiddet göstermeyiniz. Görüşlerimizi bilgece gözden geçirelim. Dört günden beri devam eden değerlendirmelerim, düşüncelerim beni bir karara getirdi. Diyebilirim ki neredeyse kesin bir karar.

— Ee, o kesin kararı öğrenebilir miyiz?

— Şüphesiz, mademki istiyorsunuz... O karar bana vazifemi anlatıyor, "Kardeşlik ve dostluk hukukunu ayaklar altına alma" diyor. Doğrusunu söyleyeyim mi Meliha Hanım, sizin teklifinizi kabul etmek bir cinayet meydana getirecek. Ben kasten böyle bir cinayet işleyemem.

— Necdet Bey, Necdet Bey, rica ederim beni ümitsizliğe düşürmeyiniz. Kendinize ve bana acıyınız. Hissediyorum ki kesin olarak ümitsizliğe düştüğüm gün her türlü vicdansızlığı yapabileceğim. Beni o seviyeye düşürmeyiniz.

— Canım siz de böyle sinirlenmeyiniz, şiddet göstermeyiniz. Size düşündüklerimi söyleyeyim. Fakat insafla dinleyiniz. Siz bu teklifi evliliğinizden önce etmiş olsaydınız, bu bana taze hayat bahşetmek gibi olurdu. Sevinçle kabul ederdim. Fakat şimdi durum tamamen değişti. Siz kardeşim gibi sevdiğim İbrahim Şemsi'ye vardınız. O sizi layık olduğunuz derecede seviyor. Ben kendisinden mektep sıralarında oturduğumuz günden beri samimiyet, insaniyet gördüm. Şimdi ona ihanet etmek elimden gelmez. Bu, benim için en büyük bir vicdan azabı demektir. Siz İbrahim Şemsi'den boşanacaksınız, belki bunu yapabilirsiniz. Fakat ben onun bedbaht olmasına sebep olacak bir ayrılıktan sonra boşandığı karısını alamam. Ah! Bu benim için mümkün değildir.

Meliha artık sabırsızlık belirtileri gösteriyordu. Kaşlarını çattı. Şiddetli bakışlarıyla beni ezmek, âciz bırakmak isteyerek tehdit eder bir tavırla diyordu ki:

— O halde... O halde...

— Evet, o halde böyle bir vicdansızlık, adilik yapmaktansa bu meseleyi zamanın kudretli eline bırakalım. Ellerimizi böyle bir kire bulaştırmayalım. Vicdanım, namusum işte bana bu kesin neticeyi öğütlüyor. Bilmem siz buna ne diyeceksiniz.

— Ben buna nasıl razı olabilirim?

Meliha koltuk üzerinde doğrulmuş, şiddetli bakışlarıyla bana bakıyordu. Kanın birdenbire hücumuyla kıpkırmızı bir renk almıştı. Pembeleşen dudakları titriyordu. Yerinden fırladı. Ayağa kalktı. İki ellerimi hararetli, titreyen avuçları içinde sıkıyordu. Dokunaklı ve ahenkli bir sesle dedi ki:

— Kadınlık gurur ve haysiyetini bana ayaklar altına aldırıyorsun. Seni çıldırasıya seviyorum, hayatımı senin uğrunda feda etmek istiyorum. Anlamıyor musun Necdet?

Ah! Bu sözler öyle bir şekilde söylenmişti ki tüylerim ürperdi. İradem elimden gitti. Kollarımı elimde olmayarak yanlarıma bıraktım. Artık mağlup olmuştum, boyun eğmiştim. O nöbet sırasında kollarının sinirli bir darbesiyle beni şiddetle kendisine çekti. Vücudum karşı konulamaz bir kuvvete itaat ederek göğsü üzerine düşecekti. O anda, "şangırrr..." diye dehşetli bir ses odayı kapladı. Benim elimde olmayarak sebep olduğum bir darbeden aramızdaki küçük masa devrilmiş, çay bardakları paramparça olmuştu. Bu ani sesin kalplerimizde yarattığı korkuyla birdenbire irkildik, birbirimizin ellerini bıraktık. Koltukların üzerine yığılıp kaldık. Sitemli bir tavırla yavaşça:

— Beni çıldırttın, diyordu.

— Ben de çıldıracağım, dedim. Rica ederim bana müsaade ediniz, artık gideyim.

Can sıkıntısını gösteren bir şekilde ve biraz hiddetle:

— Peki, gidiniz, dedi.

Büyük bir hürmetle kendisini selamladım. Yüzüme bakmıyordu. Selamımı almamaya bile lüzum görmüyor gibi hiddetli, dargın duruyordu.

Kapıdan çıkmak üzereyken Meliha yine büyüleyici bir sesle sordu:

— Necdet, sahiden gidiyor musunuz?

— Evet, gidiyorum. Müsaade buyurmamış mıydınız?

Meliha son defa hayretle yüzüme baktı. Omuzlarını biraz silkerek yavaşça:

— Budala! dedi.

Artık dinlemiyordum. Merdivenleri süratle indim; selamlığın sofasını geçmek üzereyken açık kapıdan İbrahim Şemsi Bey'in köşke doğru gelmekte olduğunu gördüm. Tam kapıdan çıkmıştım ki yüksek, vakur sesiyle İbrahim Şemsi bana bağırıyordu:

— Ne o, kaçıyor musun Necdet Bey?

Kendimi gülmeye zorlayarak hemen cevap verdim:

— Evet, kaçıyorum. Az önce çay masasını devirdim. O canım fincanlar kırıldı. Meliha Hanım da çok fazla hiddetlendi. Onun hışmından kurtulmak için kaçıyorum. Hakkım yok mu?

— Canım, biraz dur.

Durdum, kendisini bekledim. Beş on adım attıktan sonra bana yetişti. Ellerimi samimiyetle ve sevgiyle sıktı. Sonra bununla da yetinmeyerek beni kuvvetli kolları arasına alarak göğsü üzerinde de sıkıştırdı. O sırada gülerek diyordu ki:

— O çay takımını geçen hafta ben kendisine hediye etmiştim, kırıldığına onun için canı sıkılmıştır. Ben kendisini teselli ederim, merak etme. Hiddeti geçer. "Necdet sakardır, kusuruna bakma" derim. Zavallı karıcığım! Kim bilir, kendisine darılırım sanarak ne kadar üzülmüştür. Kardeşim, mesudum. Fakat o mesut oluşun bir kısmını sana borçluyum ha, bunu hiçbir zaman unutamam.

Bu sözün ardından saadetinin hararetini gösterir bir sevinçle İbrahim Şemsi tekrar beni kolları arasında, göğsü üzerinde sıktı ve sözüne devam ederek dedi ki:

— Bu sabahki dalgınlığım beni böyle sıcak bir havada İstanbul'dan buraya kadar tekrar gelmeye mecbur etti. Akşam gayet önemli ve bugün için lazım bir haritayı bitirmiştim. Bu sabah giderken onun yerine başka bir harita almış olmayayım mı? Bu kadar dalgınlık diyeceksin değil mi? Halbuki buna ben, "Hay aksi şeytan hay" diyorum. Dalgınlığı üzerime almıyorum.

İkimiz de kahkahalarla gülüyorduk. Niçin? Bilmem. Ben üzüntümü belli etmemeye çalışıyordum da onun için gülüyordum. Veda ettim, o saf kalpli, vicdanlı, hamiyetli arkadaştan uzaklaştım. Çünkü o andaki halim bana cehennem azaplarından daha ağır gelmişti. Meliha panjurları açık olan pencereden bu konuşmamızı işitmiş olmalıydı ki ben köşkten uzaklaştığım sırada, ateşli bakışlarıyla beni takip ediyor, sinirli parmaklarla panjurları çerçeveleyen sarmaşık yapraklarını hırsla, durmadan kopararak aşağı atıyordu.

* * *

O sırada ağustos sonlarında bulunuyorduk. Alışılmışın aksine havalar çok sıcak devam ediyordu. Bu yüzden aile halkınca kışlıklara taşınmak için hazırlık değil henüz bir niyet bile yoktu. Halbuki Meliha'dan uzaklaşmak lazım, evet bunun şiddetle lazım olduğunu görüyordum. Öyle sanıyordum ki onunla beraber oldukça karşı koyma gücü anbean azalıyor, itaat etme arzuları uyanıyor. O kıymetli güzellik hazinelerinin etki alanı içinde oldukça hissediyordum ki aşkın büyüleyici tesiri beni karşı konulamaz bir şekilde mağlup ediyor. Uzak, uzak olmak, diyelim ki geçici bir süre için olsun o alanın dışına çıkmak lazım...

Hayır! Hayır! Alçaklık, rezalet, vicdansızlık sahneleri hayalimde canlandıkça tüylerim ürperiyor, gizli bir ses "Budalalığı kabul et, fakat alçaklığı etme" diyor. O halde ne yapmalı? Mümkün mertebe uzaklaşmaya, görüşmeleri sıklaştırmamaya gayret etmeli, değil mi? Fakat geçerli bahaneler her zaman bulunabilir mi? Sonunda bir tesadüf imdadıma yetişti. Paris'in meşhur bir tiyatro kumpanyası sekiz on oyun vermek için şehrimize gelmişti. Ben bu tiyat-

ro kumpanyasından evde bahsettiğim zaman bir iki akşam oraya gideceğimi de ilave etmiştim. Bu fırsattan niçin tamamen istifade etmiş olmayayım? Karar verdim, ertesi gün bir süre oturmak üzere ben yalnız, Şişli'ye, enişte beyin köşküne gidecektim; çünkü biz Şişli'deki köşkü satmış, iki üç senedir Vezneciler'e taşınmıştık. Pek de yalnız değil, Rum hizmetçi kız da bana hizmet için beraber gidecekti. Bu kararıma çok memnun oldum. Hatta o memnuniyetle akşamüzeri yavaş yavaş Fener Bahçesi'ne gittim. Derin, matem veren bir hazla gurubu seyrettim. O gece kararımı söyledim. Enişte bey beni hem haklı buluyor, hem de sitem ediyordu.

— Necdet Bey bizden kaçmak istiyor, fakat biz kendilerini Şişli'de gider, buluruz, diyordu ve kahkahalarla gülerek sözüne devam ediyordu:

— Ee, bizi tiyatroya davet yok mu? Viyana'dayken bu kumpanyanın birkaç oyununda bulunmuştum, o kadar güzel ki... Doğrusu zahmete değer. Bu kararınızda ben sizi haklı buluyorum. Canım, hâlâ bizi yarım ağızla olsun davet etmeyecek misin?

— Siz Ada'daki köşkü döşetmekle meşgulsünüz de... Bununla birlikte, davete lüzum var mı?

— Canım, hakikaten gündüzleri köşkü döşetmekle meşgulüm. Fakat geceleri?

Kendimi tutamadım, dedim ki:

— Ya karınız?..

Kardeşim hayretle her ikimizin yüzüne baktı. Mahcubiyetinden, utançtan çehresi kıpkırmızı olmuştu. Güya bir şey söylemeye davrandı; gidip gitmemekte serbest olduğunu söylemek istedi, fakat mümkün olamadı. O sözler boğazında düğümleniyordu. Ferit Saffet Bey de şaşırmıştı. Karısını incitmiş, üzmüş olmaktan korkuyordu. Her ikisinin de birbirlerine masumluk ve samimiyet güveni veren öyle saf bakışları vardı ki... Gıpta ettim. Kendi kendime, "Mesut bir çift" dedim. Sonra sözü başka bir konuya dökmek için onlara hitaben:

— Maksadım şaka. Ee, enişte bey, köşkün döşenmesi ne halde bakalım? sözlerini söyledim.

— Çok yolunda. Fakat sana doğrusunu söyleyeyim mi? Çok belalı, çok can sıkıcı bir şey. Söz anlamaz, zevk güzelliği nedir bilmez adamların elinden çektiklerimi bilsen... Emin ol, böyle döşenmemiş bir yerin miras olarak kalmasını arzu etmezdin.

Ben mecburi olarak gülmeye başladım. Enişte bey artık uzun hikâyelerini sayıp döküyordu. Döşemeciler içinde zevk sahibi kimse bulunamayacağına bizi inandırmak istiyordu. Biz de inanır gibi olduk. Sonra birdenbire dedi ki:

— Senin hediye olarak aldığın seccadeleri nereye koysalar beğenirsin? Fotoğraf yapmak için seçtiğim karanlık odanın duvarlarına değil mi, o kadar canım sıkıldı ki... Hemen çıkarttım. Onları benim gözümdeki kıymetlerine göre hürmet görecekleri yerlere astırdım.

Artık enişte beyin gevezeliği tutmuştu. Bu ev döşeme meselesi meydana çıktığından beri bilmem gevezelik damarları mı açılmıştı? Epeyce geç vakte kadar bu sohbet uzadı. Sonra odalarımıza çekildik.

Ertesi sabah erkenden kalktım. Okumayı çok sevdiğim birkaç kitabı, çalmaya, dinlemeye adeta tutkun olduğum dört beş notayı, birtakım ufak tefek şeyleri el çantasının içine sıkıştırdıktan sonra giyindim. Panjuru açtım. Meliha penceresinin önünde oturuyor. Panjurun kapakları yarı açık. Sarmaşıkların arasına başını dayamış düşünüyor. Beni gördü, bakışlarımız birbirine tesadüf etmişti fakat görmemezliğe geldi. Parmaklarıyla yine sarmaşığın yapraklarını koparak bahçenin kumları üzerine atıyordu. Demek yine hiddetliydi, sinirleri yine bozulmuştu. Oh! Kendimde biraz ferahlık duyuyordum. Niçin? Bilmem. Ancak sanıyordum ki Meliha'dan biraz uzaklaşmakla vicdanımın bana öğütlediği saadet evrelerine daha fazla yaklaşacağım. O sırada kahvemi getiren Rum hizmetçi kıza dedim ki:

— Mari, bu sabah Şişli'ye gidiyoruz. Sen de hazırlan, benimle geleceksin... Çantamı da uşakla beraber getirirsiniz.

Hizmetçi kız çantayı aldı, dışarı çıktı. Ben de koltuğa uzanarak çok zamandan beri bana nasip olmayan lezzet ve

iştahla kahvemi içtim, kahvaltımı, üzümlerimi yedim. Sonra da maceramı hayalimde canlandırarak Meliha'nın kahır ve şehvetinin pençesine girecek bir zamanda silkinerek kurtulmuş olduğumdan dolayı uzun bir nefes aldım. Onu çeyrek geçe treniyle gidecektim. Daha geçecek uzun bir saat vardı. Meliha pencerenin önünden çekildi. Sanırım kendisini çağırmışlardı. Az önce enişte beyin ağır adımlarla sabah kahvesini içmek üzere pembe köşke doğru gittiğini görmüştüm. Belki de Meliha'yı çağırmış olan kardeşidir. Evet, tahminim doğruymuş, çünkü beş dakika sonra piyano ve keman sesleri işitiyordum. Kemanıyla Meliha kardeşine eşlik ediyordu. İtalyan musikisinin parlak sayfalarından birini oluşturan *Pagliacci*[1] operasının "Colombina" parçasını çalıyorlardı. Ben o dokunaklı nağmeleri derin bir hüzünle dinlerken Pagliacci'nin boyalı çehresi çirkin bakışlarıyla, iğrenç gülüşleriyle gözümün önüne geliyor, sanki acı acı sırıtarak, "Sen de bizdensin" diyordu. Piyano, keman sesleri kesildi. O zaman tabiatla alay eden bu acı musiki parçasının beni daldırdığı âlemden uyandım. Saatime baktım, on. Tam vakit, gittim, annemi aradım buldum. Veda ettim. Kız kardeşim dairesinde yoktu. Sordum, pembe köşke gitmiş. Çaresiz oraya da uğramak gerekti. Köşkün kapısından çıktığım zaman onların da bana doğru gelmekte olduklarını gördüm. Enişte bey, kardeşim, Meliha beraberdiler. Kadınlar yeldirme giyinmiş, başlarına birer başörtüsü atmışlardı. Meliha pek ciddi duruyordu. Enişte bey bir şeyler anlatıyor, kardeşim gülüyor, Meliha da onları dinliyordu. Bulunduğum yere yaklaştıkları zaman Ferit Saffet Bey eliyle selamlayarak bana:

— Seni yolcu etmek istedik, diyordu. Bu, on günlük adeta bir seyahat. Fakat ne kadar erken iniyorsun, Necdet.

— Bazı görülecek işlerim de var.

Köşkün bahçe kapısına doğru yavaş yavaş yürüyorduk. Enişte bey sordu:

---

1 (Palyaçolar) Ruggero Leoncavallo'nun bir prolog ve iki perdeden oluşan operası.

— Bu on gün zarfında köşke uğramayacak mısın?

— Doğrusu bunu bilemem.

— Ben seni gelir, bulurum. Eylülün on beşinde Ada'ya taşınmak istiyorum da, bazı şeyleri seninle konuşur, birlikte yaparız, olmaz mı?

— Pekâlâ...

Trenin Göztepe'den hareket ettiğini bildiren düdük sesi kulaklarımızı tırmalamıştı. Ellerini sıkarak veda ettim. O zamana kadar Meliha bana bir kelime bile söylememişti. Benimle meşgul bile olmuyordu. O, minimini küçük iskarpininin ucuyla kumları düzeltiyor ve kâh sinirli bir vuruşla çakılları dağıtıyor, kâh başörtüsünün göğsüne doğru sarkan uçlarını parmakları arasına alarak oyalarını öteye beriye çekmeye uğraşıyordu. Veda sırası kendisine geldiği zaman büyük bir hürmetle Meliha'nın çok fazla sevdiği, çok iyi konuştuğu Fransızca:

— *Adieu*, dedim.

Meliha veda için elini bile kaldırmadı. Başını sitemle biraz sallayarak:

— *Au revoir*, dedi.

Bu cevap bana karşı "Bu defa da kaçıyorsunuz öyle mi! Fakat tekrar görüşürüz" demekti. Ben artık bunun doğurduğu düşüncelere dalmayarak trene yetişebilmek için adeta koşarcasına süratle yürüdüm. Vagonun kanepesi üzerine uzanıp da tren hareket ettiği, köşkler yavaş yavaş gözümden sıyrılmaya başladığı sırada kendi kendime, "Meliha bana çok dargın" dedim. Sonra da kendimi teselli etmek için sanki gaipten bir sesin bana şöyle seslendiğini işitiyor gibi oldum: "İsabet budala, isabet."

***

Şişli'deki köşke taşındığım zaman adeta kendimi ıstıraptan uzaklaşmış sandım.

Köşk tenha, bekçi ile bahçıvanlardan, Mari ile benden başka kimse yok. Etrafımızdaki köşk sahiplerinin de bazısı sayfiyede, onun için ses seda işitilmiyor. Bu sessizliği ancak ara sıra tramvayların, arabaların gürültüleri bozuyor. Bu ten-

ha hayat ne kadar hoşuma gidiyordu. Ancak akşam oldu mu, başka bir dünyaya dalıyordum. Beyoğlu âleminin, medeniyet kargaşasının dalgaları arasına karışıyordum. Köşke aşçı getirmemiştik. Bunun için akşam sabah Beyoğlu'nda yemek yemeye mecburdum. Akşamüzeri Tepebaşı Bahçesi'ne gidiyordum. Bir köşeye çekilerek, dönüp dolaşmaya kendini kaptırmış olan madamları, matmazelleri seyre dalıyordum. Ben istiyordum ki orada sakince oturayım. Bana bin türlü kâh tatlı, kâh acı hatıralar bahşeden simaları göreyim. Fikren, hayalen bir müddet onlarla meşgul olayım. Bu hem bir vakit geçirme, hem hoş bir avunma halini alıyordu. Fakat çok tanıdığının olması bu zamanlarda insanı usandırıyor. Beni gören birçok ahbap hemen bana doğru geliyor, "Vay, Necdet Bey, bu ne hal! Yoksa rahatsız mıydın?" diyorlardı. Bunların her birine söz anlatmak benim için büyük bir rahatsızlık oluşturuyordu. İki kelimeyle, bir zamanlar saatlerce sohbetlerinden hoşlandığım bu can sıkıcıları başımdan savmak istiyordum. Cevap olarak, "Evet, yine bizim eski hastalık, nevrasteni"[1] diyordum.

Akşam yemeğini bazen bahçedeki lokantada ve bazen de Tokatlıyan'da yiyordum. Bazı kere biraz vakit geçirmek için piyasa etmeye bile mecbur oluyordum. Çünkü önceden en çok sevdiğim gazete okumak bile beni sıkıyordu. Sonra Verdi Tiyatrosu'nda hüner göstermekte olan Mounet-Sully'yi zevkle seyretmeye gidiyordum. Beni en çok eğlendiren uğraş buydu, oynanan piyesler içinde benim halimi andıracak hiçbir mevzu göremiyordum. Kendi kendime diyordum ki: "Bunlar mitolojiden, ortaçağ hadiselerinden alınmış facialar. Son asrın hislerine uyabilir mi?" Fakat *Oedipe Roi*[2] oyununu seyrederken elimde olmayarak gözlerimden yaş gelmişti. Köşke döndüğüm zaman bile o dehşetli faciayı hatırlamak beni ağlattı. Sinirlerime dokunarak rahatsız etti. Saatlerce uyku uyuyamadım. Demek ki insan kalbi çok farklı zamanlarda aynı hislere bağlı olmak gibi bir yaradılışa sahip.

---

1 (*Neurasthenia*) Sinirsel ve psikolojik etkenlere bağlı olarak gelişen yorgunluk hissi.

2 Kral Oedipus.

Beş altı gün bu şekilde geçti. Feneryolu'na bir kere olsun gitmedim. Her gün Şişli'ye gelen uşakla anneme iyi olduğumu bildiriyordum. Bazen bir iki satır yazarak bu şefkatli kadını teselliye çalışıyordum. Yedinci günün sabahı enişte bey geldi. Ferit Saffet Bey mutluluğunu gösteren sevinçli bir tavırla bana diyordu ki:

— Bugün bir işin yok değil mi? Bazı ufak tefek almaya ihtiyaç var. Senin sağlam karakterinden bu şekilde olsun istifade edelim.

— Pekâlâ! Gidelim. Fakat hasta bir adamın seçimi... Bilmem ya, bundan sen zarar görürsün, öyle sanırım.

— Adam yine mi hastalık? Az kalsın söylemeyi unutacaktım, Meliha sana dargın. "Necdet Bey meğer hissiz, duygusuzmuş" diyor. Niçin? Orasını bilmem. Ben senin müdafaanı üstlendim. İki üç gecedir, aramızda bu münakaşa geçtiği halde bir türlü kendisini ikna edemiyorum. Bu meselede o kadar ısrarlı ki...

— Beni müdafaaya ne lüzum var? "Evet, öyledir" diyerek kendisine hak ver, konu kapansın vesselam.

— Bu bizim savunuculuğumuzun mükâfatı mı? Ha, şunu da söyleyeyim. İbrahim Şemsi dün akşam hareket etti.

Kendimi tutamayarak birdenbire sordum:

— Nereye?

— Beyrut'a.

— Neden?

— Kendisinin bir memuriyetle alelacele gönderilmesi gerekmiş. Hemen o gün akşamüzeri hareket eden Lloyd[1] postasıyla gitti. Sana veda edemediğinden dolayı ne kadar üzüldü bilsen. Bunu bildirmek vazifesini bana verdi. Bir de Meliha'yı yalnız bırakmamamızı rica etti. Ayrılırken bana diyordu ki: "Karımla bu ilk ayrılmamızdır, belki çok üzülür, kendisini yalnız bırakmayınız. Necdet Bey'den de rica ediniz, bu isteğimi kabul etsinler." Ben üç dört gün sonra Ada'ya

1 1833'te kurulan, 1837'den 1914'e kadar Osmanlı limanlarında yolcu ve eşya taşımacılığı yapan Avusturya merkezli Lloyd Vapur Şirketi.

gitmek istiyorum. Bilmem ne yapmalı? Tiyatro kumpanyası artık gidiyormuş, öyle mi? Sen Fener'e gelmeyecek misin?

— Hayır, birkaç gün için Tarabya'ya gitmek istiyorum. Fakat bir gün uğrarım.

— Tarabya'ya gitmek lüzumu yine nereden çıktı, yoksa sen bizden kaçıyor musun?

— Bilmem... Yok, sen buna ihtimal verir misin?

— O halde bu uzaklaşma neden?

— Sinir, sinir. Benim halimi bilmiyor musun kardeşim?

İbrahim Şemsi'nin böyle aniden gidişi canımı sıktı. İki gün sonra Tarabya'ya gitmeye karar verdim. Fakat bir gün Feneryolu'na giderek annemi, kardeşimi, Meliha'yı görmeye mecburdum. Onları ziyaret etmeden Tarabya'ya gitmek, affı mümkün olmayan bir nezaketsizlik olacaktı. Belki bu hareketim Meliha'dan uzak bulunmak istediğime dair şüpheler bile uyandırabilirdi. Tarabya'da Summer Palace Oteli'ne[1] inmeye karar verdiğimden Mari'yi fazla eşyamla beraber iki gün sonra sabahleyin erkenden köşke gönderdim. Ben de bir iki saat sonra oraya vardım. Enişte bey de benimle görüşmek için yemekten sonra İstanbul'a inmeye karar vermiş. Köşkten içeri girdiğim zaman hepsini orada buldum. Annem merakla beni inceliyor, Meliha da nezaketle elimi sıkıyordu. Bana sözlerindeki nükteyi anlatacak sitemli bir şiveyle dedi ki:

— Maşallah, Necdet Bey'e yalnızlık ne kadar yaramış. Ben şimdi yeni halini çok farklı görüyorum. Öyle değil mi, valide hanım?

Bu sözlerin bana anlattığı alaylı manayı anlamamak mümkün değildi. Yüzüne baktım, çehresini bir an için dikkatle inceliyormuş gibi bulundum.

— Evet, dedim, çok haklısınız. Yalnız yaşamak hissizlik belirtisidir de...

---

1 Orient Express seferlerini gerçekleştiren Wagons-Lits'in kurduğu Uluslararası Büyük Oteller Şirketi tarafından 1894'te Tarabya'da açılan otel. Birinci Dünya Savaşı yıllarında Mıgırdiç Tokatlıyan tarafından satın alındı. Bir süre sonra adı Sümer Palas olarak değiştirildi. 1950'de yıkıldı.

Bu sözümle kendisinin beni hissizlikle itham etmesinin acısını çıkarmak, sitem etmek istiyordum, Meliha biraz kızardıktan sonra kardeşine gülerek dedi ki:

— Demek konuştuklarımızı Necdet Bey'e yetiştirdiniz; tam avukatlık hareketi, dava vekili olmuş olsaydınız...

Ferit Saffet Bey gülmekten söz söylemeye fırsat bulamıyordu:

— E, peki. Dava vekili olmadıksa arkadaşlık hukukunu müdafaa etmeyelim mi?

Meliha'nın bu konuşmadan canı sıkılıyordu.

Hiddetini gösterecek bir derecede pembe dudakları titriyor, minimini iskarpiniyle halının üzerine ufak darbeler indiriyordu. Sonunda ben dedim ki:

— Kardeşim, sen bu hakikati bilmiyor musun? Kadınlar görüşlerinde aldanmayı, değerlendirmelerinde mağlup olmayı istemezler. Siz de nezaketen "Evet, öyledir" demiş olsaydınız isabet ederdiniz.

Bu sözlerim üzerine Meliha adeta uzun bir münakaşaya girebilmek için sabırsızlık belirtisi gösteriyordu.

— Yok, Necdet Bey, öyle değil. Müsaade ediniz de...

— Canım, artık münakaşaya ne lüzum var. Ben kendi hissizliğimi, duygusuzluğumu itiraf ettikten sonra...

— Yine siz bugün beni üzmek istiyorsunuz. Bizi böyle sekiz on gün ziyaretiniz şerefinden mahrum bırakmak yetmezmiş gibi...

Sözünü kestim, ayağa kalkarak karşısında büyük bir nezaketle eğildim ve dedim ki:

— Yine mi hissizlik, affınızı temenni ederim. Ne yapayım! Yaradılışı, tabiatı mazur görünüz.

Meliha yerinden kalktı. Gücenme belirtisi göstererek pencerenin önüne gitti. O sırada geçen treni sanki seyre dalmış gibi görünüyordu. Annesi de bu sırada odaya girdi. Kendisini hürmetle karşıladım. Annesi çok zarif, çok nazik bir kadındır. Meliha yine hiç tavrını bozmadı. Sabit bir noktaya gözlerini dikmiş gibi duruyordu. Annesi kendisine sordu:

— Meliha, orada öyle ne duruyorsun kızım?

Daldığı âlemden uyanıyor gibi irkildi, cevaben mahzun bir tavırla:

— Necdet Bey beni darılttı, dedi.

Ben susuyordum. Enişte bey ortaya atıldı. Meseleyi söyledi. Kardeşini haksız buluyordu. Sonunda bu mesele hakkındaki değerlendirmesinin neticesi olarak diyordu ki:

— Kuzum anne, sizin kadın tabirince buna hırçınlık demezler mi!

Meliha az daha hırsından, hırçınlığından ağlayacaktı. Annesi bunu anladı, bahsi başka bir yöne çevirdi. Anneme hitaben:

— Necdet Bey'e Şişli havası pek yaramış, dedi. Öyle değil mi hanımefendi?

— Evet, ben de öyle görüyorum, diye annem cevap verdi.

Meliha kendini tutamayarak dedi ki:

— Necdet Bey'e yalnız yaşamak iyi geliyor anneciğim. Bunu kendisine biraz önce söylediğim zaman...

Sözünü kestim. Bana bu darbesiyle diğer bir yara açmak istiyordu, mağrur bir tavırla:

— Sanırım size hak vermiştim, dedim.

Sonra yine Meliha'yı biraz üzmek, ona eziyet etmek arzusu bende uyandı. Çehresini bir defa layıkıyla süzdükten sonra:

— Size ise, diyordum, yalnız yaşamak galiba hiç iyi gelmiyor. Sanırım biraz bozulmuşsunuz, sararmışsınız...

Meliha hakikaten maksadımı anlayarak sarardı. Kendisini kocasına karşı hissizlikle itham ettiğimi anladı. Enişte bey gülmekten katılıyordu. Ben de ona uyarak kahkahalarla gülüyordum. Kadınlar da diyorlardı ki:

— Ayrılık bu ayol! Ah bu erkekler...

Meliha annesinin ellerini tuttu.

— Görüyor musun anne? Bunların bugün ikisi de böyle...

Bir an durduktan sonra ne diyeceğini şaşırmış bir tavırla ve biraz omuzlarını kaldırarak "çılgın" kelimesini ilave etti. Sanırım Meliha bu cümleye "merhametsiz" sözleriyle son vermek istiyordu. Annesi artık bundan fazla kızını üz-

meye razı olmadı. İbrahim Şemsi'nin İzmir'den Meliha'nın babasına yazdığı mektuptan bahsetti. Öteden beriden kadınlar birçok söz buldular. Şimdi ben susarak Meliha'nın tavırlarına dikkat ediyordum. O gücenmişti. Hiddetini saklayamayacak bir derecede hareketlerinde sabırsızlık, titizlik görüyordum. Kadınların sözüne hiç karışmıyor, koltuğun yan tarafından sarkmakta olan püsküllerin ipliklerini titreyen parmaklarıyla açıyor, koparıyor, her şeyi parçalamak, yırtmak, darmadağın etmek istiyordu. Bir müddet sonra hizmetçi kız geldi. Sabah yemeğinin hazır olduğunu bildirdi. Meliha iştahsızlığından bahisle özür dilemek istedi. Israr ettiler. Beraberce yemek odasına indik. Diğerleri büyük bir iştahla yemek yiyorlardı. Yalnız Meliha ile ben yemekte iştahsızlık belirtisi gösteriyorduk. Meliha'nın annesi dedi ki:

— Bu akşam mehtap var. Fener'de akşam yemeğini yesek... Olmaz mı Necdet Bey?

— Bendeniz yemekten sonra gidiyorum.

Kadınlar hepsi birden kendiliğinden sordular:

— Neden?

— Enişte beye söylemiştim. Biraz Tarabya'da oturmak istiyorum da...

— Ee, hemen bugün mü gidiyorsunuz?

— Öyle ya! Oranın zevki sonbahardadır. Bu mevsimi geçirmek olur mu?

Meliha'nın annesi bana hitaben dedi ki:

— Sahi Necdet Bey, siz artık yalnız yaşamak istiyorsunuz sanırım.

— Bilakis, orası pek kalabalık.

— O halde bizden uzaklaşmak istiyorsunuz.

— Buna ihtimal verir misiniz?

Meliha şiddetli bakışlarıyla bana baktı. O hararetli, sert bakışlarda merhamet dileyen bir parlaklık vardı, yahut ben öyle hissettim. Yemekten kalktık. Biz kahvelerimizi içmek üzereyken Meliha yavaşça annesine bir şey söyledi. Sanırım gitmek istiyordu. Sonra bana doğru bir iki adım ilerleyerek büyük bir nezaketle dedi ki:

— Müsaade buyurursunuz değil mi? Bizim köşke gideceğim, yapılacak bazı işlerim var da...

Kahve fincanını masanın üzerine bırakarak yerimden kalktım. Salonun kapısına kadar kendisini yolcu ettim ve elimi uzattım. Pek yavaş bir sesle bana:

— Gittikçe merhametsiz oluyorsunuz, dedi. Şimdi de beni üzmek hevesine mi kapıldınız? Düşünürseniz...

— Siz de düşünürseniz... cevabı kendiliğinden ağzımdan çıktı. Pek haklı olduğumu kabul edersiniz.

— Öyleyse...

Sözünü bitiremedi. Birdenbire elimi silkerek bıraktı. Veda etmeden gitmek istiyordu. Sonra bu hareketinden mahcup olduğunu gösteren bir tavırla Fransızca olarak:

— *Bon amusement*,[1] dedi.

Bu kelimelerle bana "Artık bundan sonra Tarabya'da, nerede isterseniz orada eğlenebilirsiniz" demek istiyordu. Meliha gitti. Yarım saat sonra biz de enişte beyle kol kola şimendifer istasyonuna gidiyorduk. Bu defa pembe köşkün pencerelerinde Meliha'nın altın renkli saçlarla taçlanmış başı görünmüyor, kalbinin hislerini açıklayan piyano sesi işitilmiyordu.

Ferit Saffet Bey gülerek bana diyordu ki:

—Kardeşimi bugün üzdüğümüze ne kadar memnun oldum bilsen. O kadar kibirli ki... Erkeklerin hepsini İbrahim Şemsi gibi emrine amade sanıyor. Herkes ona bizim enişte gibi delicesine âşık olmaz ya!

Bu sözleri işittiğim zaman Meliha'yı o kadar gücendirdiğime pişman olmuştum.

* * *

Tarabya'ya gittiğime ne kadar isabet etmiştim. Bana burada hiçbir şey eski elim hatıraları hatırlatmıyordu. Hep yabancılar içinde yaşıyordum. İstediğim gibi geziyor, güya eğlenmeye çalışıyordum. Beni ıstıraba düşürecek bir hadiseye tesadüf etmiyor, beni üzebilecek bir söz işitmiyordum. Bura-

---

1 İyi eğlenceler.

da yeni bir hayat şekli, başka bir yaşam tarzı var, bunlar beni avutuyordu. Deniz hamamlarının[1] vakti geçtiği halde garip tavırlı İngiliz *miss*'leri yine denize girmekten çekinmiyorlardı. Pek mükemmel şekilde yapılmış olan deniz hamamlarından zarif dekolte fanilalarıyla açığa çıkıyorlar, yüzüyorlar, erkeklerle yarışıyorlar; çoğu zaman yarışı da kazanıyorlardı. Bu seyrediş benim en büyük eğlencem oldu. İrlandalı zengin bir İngiliz gezginin kızı olduğunu öğrendiğim uzun sarı saçlı, mavi gözlü bir *miss* denize girip de yüzmeye başladığı zaman gözlerimle, dürbünümle kendisini takip ederdim. Niçin? Sonraları dikkat ettim ki saçlarıyla gözleri Meliha'ya benziyordu. Bir iki gün sonra o İngiliz kızı görünmez oldu. Döndüklerini öğrendiğim zaman kalbim sızladı. Ben onu tanımıyordum. Sevmiyordum. Hatta semiz vücudu gözüme çirkin bile görünmüştü. O halde? Meliha'nın saçlarını, gözlerini ben onda belirmiş gördüm. Onunla meşgul olmak, hatıramda bir yer tutabilmek için bu yeterliydi. Ah! Ben onu unutamayacak mıyım? Ebediyen kalbimden bu uğursuz aşkı çıkaramayacak mıyım?

Otelin arka tarafındaki ormanlığın biraz aşağısında ve sol tarafında güzel bir meydanlık yapmışlar. Epeyce bir para harcayarak orayı İngilizlerin pek sevdiği tenis oyununa ayırmışlar. Akşamları saat altı buçuktan sonra buraya birçok erkek ve kadın toplanıyor. Bu maharetli top oyununu oynuyorlar. Bu oyunlara devam eden esmer, çirkin bir Fransız kadını vardır ki endamı tamamen Meliha'nınkine benzerdi. Bu kadın tenis oyununa girdiği zaman gözlerimle kendisini takip ederdim. O güzel endamda öyle gönülçelen tavırlar, hareketler ortaya çıkardı ki seyretmek beni sevince boğardı. Onun tarafı kazandığı zaman arkadaşlarıyla beraber kendisini alkışlardım. Tanıdık olmayan genç bir Türk'ün bu derece kendisiyle meşgul olması merakını uyandırmış olmalı ki tanıdığım bir Fransız doktoruna beni kendisine prezante etmeyi teklif

1 Eskiden deniz kenarlarında, ortası havuz gibi açık kalacak şekilde etrafı tahtalarla çevrilmiş denize girme yeri.

ve rica etmiş, kendisine takdim edildiğim zaman bu çirkin çehreli, kıvrak, cilveli Fransız kadını beni adeta flört yapmaya davet eder derecede yakınlık göstermişti, fakat onun ne çehresi, ne cilvesi benim dikkatimi çekerdi. Ben onun yalnız endamını seviyordum. Çünkü Meliha'ya benziyordu.

* * *

Bir gün enişte beyden bir mektup aldım. Ertesi gün Ada'ya taşınacağını yazıyor, beni oraya davet ediyordu. Cevap yazdım. Birkaç gün sonra geleceğimi vaat ettim. Anneme de sıhhatimi bildirdim. Bu sene artık Vezneciler'e taşınmak istemiyordum. Zaten biz iki üç sene kız kardeşimin arzusuna uyarak orada ikamet etmiştik. Düşündüm; Şişli'de oturmak benim için iyi olsa bile Meliha'ya yakın olacaktım, bu yüzden o fikrimden de vazgeçtim. Boğaziçi'nin havası, konumu bana çok güzel görünüyordu. Birkaç seneden beri yazları artık oturmadığımız Bebek'teki bizim harap yalı aklıma geldi. Çocukluk günlerinin tatlı, mesut anlarını geçirdiğim o kadim sahilhane zevkime uygun düştü. Anneme bunu da yazdım. Kiracılar taşınır taşınmaz oraya gelmelerini rica ettim. Ben doğrudan doğruya Bebek'e inecektim. İki gün sonra annemden bir cevap aldım. Bunu Meliha yazmış; annem yazmak, okumak bilmez. Münasebetsiz olmakla beraber arzularıma uyacağını bildiriyordu. Yukarıda daha ince yazıyla yazılmış bir not şu sözleri söylüyordu: "Hissizlikle insafsızlığı kendinizde birleştirdiğinizden beri rahat yaşıyorsunuz sanırım. Fakat bunu başaramayanlar ne yapsın?" Hayret içinde kaldım. Meliha buna nasıl cesaret etmişti. Altında imza yoksa da bunun annem tarafından yazılmayacağı da ortada. Bu cürete şaştım. Yalnız şaştım değil, korktum. Neticesinden korktum.

* * *

— Hava güzel, soğuk yok. Seni bu defa mutlaka beraber götüreceğim.

Bir gün yalıya gelen enişte bey bu sözlerle bana Ada'ya gitmek için ısrar ediyordu. Ben kendisine cevaben diyordum ki:

— Rica ederim, beni kendi huzurlu halime bırakınız.

— Yok, böyle büsbütün yalnız yaşamak sizin için iyi olmaz. Beraberce gideceğiz vesselam. Hem bilseniz kardeşiniz ne kadar rica ediyordu...

Ferit Saffet Bey'i kırmak istemedim. Gitmeye karar verdim. Kardeşimi bir aydır görmemiştim. Onlar Heybeliada'daki köşke taşındıklarından beri ziyaretlerine bile gitmemiştim. Bu defa da davetlerini reddetmek iyi olmayacaktı. Kabul ettim. Beraberce Köprü'ye indik, Ada vapuruna bindik. Ekim sonlarında bulunuyorduk. Bununla birlikte havalar çok güzel bir tarzda devam ediyordu. Güneş, hararetini kaybetmiş olan altın ışıklarıyla Göksu tepelerini yaldızlıyor, koruların sararıp solmuş yaprakları üzerine narin birer öpücük konduruyordu. Bu güzel havayla sanılıyordu ki sonbahar mevsimi böyle sonsuza dek devam edip duracak. Sonbahar... Sonbahar, hazin mevsim. Yaprakların dökülüp öldüğü, kuşların yuvalarını dağıttığı, veremlilerin ölüm döşeğine uzandığı, sözün kısası bütün yeşil varlıkların sarı bir renk bağlayarak solduğu bu demler ümitsiz kalpleri, teselli kabul etmez yoksunluk felaketzedelerini ne hale getirir, düşünmelidir. Yaprakların döküldüğü bu demde, acı çeken ruhların sarsıcı bir kâbus tesirinde ezildiği bu mevsimde...

— Necdet Bey, yine ne düşünüyorsun Allah aşkına?

— Hiç.

Vapurumuz Burgaz Adası'ndan hareket ettiği zaman enişte beyin bitirip tüketemediği ada, gezinti, köşk övgülerine artık son vermek için pardösümün cebinden çıkardığım resimli bir Fransız dergisini gözden geçirmeye başlamıştım. Gözlerim birtakım siyah eğri çizgiler gördüğü sırada aklım başka şeylerle meşgul oluyordu. O, uzaklara gitmişti. Bakışlarım henüz her zamanki yeşilliğinin taze güzelliğini kaybetmemiş olan Burgaz'ın çamlıklarına dalıp gittikten sonra... Düşünüyordum. Ooh! Böyle sonsuz tazelik... O mümkün müydü? Sonra hayalim, Bebek'teki bizim ormana yetişmişti. Ağaçlarda, yapraklarda bir hayatsızlık belirtisi, ölüm solukluğu izi var. Evet, işte bu mevsimde yapraklar dökülürken benim de ruhum...

Hayalimle, düşüncelerimle meşgul olabilmek mümkün mü ki!.. İşte tam bu sırada enişte bey hayalî zevklerimi bozarak sorularına başlamıştı. Bana soruyordu:

— Neyle meşgulsün?

— Okuyorum.

— Neyi?

— Şu dergideki bahsi.

— Ne üzerine?

Bu sorular canımı sıkmıştı. Kendisine biraz sertçe dedim ki:

— Ne üzerine olacak, kâinat kitabı üzerine... Düşünüyordum ki şu mevsimde yapraklar dökülürken, bitkiler can çekişirken ben de...

Ferit Saffet Bey konuşmamızın aldığı garip şekilden rahatsız olarak elinde olmadan birdenbire sordu:

— Ee, sonra?..

Cümlemi arzu ettiğim şekilde bitiremedim. Sinirlilik hali biraz geçmiş, birkaç saniyelik ara sebebiyle kendime gelmiştim. Enişte beyi rahatsız etmemek amacıyla dedim ki:

— Ben de o mevsimde ağaçlar altında gezmek isterdim.

— Arzu ettiğin yalnız oysa bir şey değil. Bu akşamüzeri Çamlık'a gezmeye çıkarız.

Ferit Saffet Bey'in gülümseyen yüzüne baktım. Kabul ettiğimi gösterir şekilde başımı salladım. Kendi kendime diyordum ki: "Bahtiyar mahluk, mesut genç." Enişte bey yine gevezeliğine başlamak istiyordu. Çünkü Çamlık'tan bahis açmıştık. Bana diyordu ki:

— Necdet, Çamlık'ın güzelliğini uzun uzadıya gözlemlemeden anlayamazsın. O şairleri sırrına erdiren Çamlık... Lakin ne kadar gevezelik ediyorum. Kalk, iskeleye yaklaşmışız.

Nüzhetiye vapurunun geniş güverte kamarasından çıktığımız sırada enişte bey devamlı bana şu sözleri söyleyip duruyordu:

— Göreceksin ya, Çamlık'ın güzelliğine değer yoktur.

***

Köşklerinin döşenmesi meselesini bize aylarca dinlettirmeye enişte beyin hakkı olduğunu şimdi itiraf ediyorum. Köşkün süslü maun kapısından içeri girip de mermer döşenmiş epeyce geniş hole ayak attığımız zaman ne kadar mükemmel döşendiği hakkında bende bir fikir oluşmuştu.

Kusursuz zevk, iyi seçim her noktada, eşyanın her birinde, tümünde görünüyor. Kardeşim bizi sevinçle karşıladı. "Eğer bu defa da gelmemiş olsaydın..." diyordu. Sonra beni ikna için "Heybeli'nin sana ne kadar yarayacağını bilsen?" sözlerini ilave ediyordu.

Birinci kata bizi götüren geniş merdivenden çıktığımız zaman enişte beye dedim ki:

— Bu adeta bir şato. Bu ne kadar süs canım...

Geniş bir aralıktan geçtikten sonra kapısına kıymetli el dokuması kilimler asılmış olan salona girdik. Geniş, süslü bir salon... Görsen, pek sanatkârane dokunmuş halısı tavanın rengiyle çok güzel uydurulmuş. İki büyük saksının ortasına yerleştirilmiş bir piyano, nota koymaya mahsus etajerler arasına ne güzel yakışmıştı. Kardeşim koşup panjurları açtı. Üç büyük pencere Anadolu sahili üzerine çok güzel bir manzara kapısı açıyordu. Marmara'nın koyu mavi denizini çevreleyen Kartal, Göztepe sahili gözümün önünde süzülüp duruyordu. Biraz daha ileriye baktığım zaman Fener, uzaktan yalçın kayalar arasında yükselmiş gibi görünen, geceleri ışık püsküren bu beyaz renkli muhteşem heykel yine gözlerimin önünde. Ben onun civarında kaç kere hayallere kapılmış, ağlamıştım.

Kardeşim bana hitaben diyordu ki:

— Şimdi bir de yatak odanı gör.

Ben hayalimle meşguldüm; orada oturmak, o panoramayı doya doya seyretmek istiyordum.

Kardeşim kolumdan tutarak çekti. Sağ taraftan salona açılan bir kapıdan içeri girdik. Zemini acemkârî ince bir halıyla döşenmiş bir yatak odası, ceviz bir karyola... Mavi ipekten bir cibinlik... Perdeler, döşemeler tamamen mavi. Marmara'nın Anadolu sahili üzerine açılan iki penceresi-

nin panjurlarına büyük bir ağacın yüksek dalları sihirli birer öpücük kondurabilecek. Hepsi o kadar hoşuma gitti ki kardeşime:

— Bu mükemmel, doğrusu çok mükemmel, diyordum. Yoksa bana uzun süre burada kalmak hevesini mi vermek istediniz?

Kardeşimle Ferit Saffet Bey gülmeye başladılar. Ve hemen birlikte, "Zaten seni kim bırakacak ki..." diyorlar ve birlikte getirdiğim küçük el çantasını da bir tarafa koymaya çalışıyorlardı.

Ada'da geçirdiğim üç dört gün çok huzurlu geçmişti. Sabahları, akşamları salonda toplanıyorduk. Kâh piyano çalmakla, bazen kitap okumakla vakit geçiriyorduk. Akşamüzerleri saat dörtten sonra Çamlık yolunu tutarak ileriye doğru, Rum Mektebi'ne kadar bir gezinti yapıyorduk. Bir gün de zahmetine katlanarak Çam Limanı'na kadar indik. Sonbahar mevsimi sona ermiş olmakla beraber havalar çok güzel devam ediyordu. Geceleri biraz fazlaca serinlikten başka yazdan bir farkı yoktu. Hatta bir gece pardösülerimizi giyerek birinci katın deniz tarafına uzanıp giden taraçanın üzerinde uzun salıncaklı sandalyelerin içine uzanmış, bir süre denizin parıldayan köpüklerini, Anadolu sahilinin ötede beride görünen ışıklarını, Fener'in aydınlığını seyrederek sallanmıştık. Beni her an meşgul edecek böyle iki sevimli kardeşe sahip olma bahtiyarlığı her zamanki hüznümü hafifletmeye yarıyordu. Dördüncü gün enişte bey İstanbul'da görülecek bir işi olduğunu bahane ederek gitti. Akşamüzeri biz de kardeşimle beraber iskeleye doğru yürümeye başladık, maksadımız enişte beyi karşılamaktı. Saat altı sıralarında biz henüz iskeleye kadar gitmeye vakit bulamadan... Ferit Saffet Bey bir açık arabaya binmiş, bize doğru geliyordu. Arabayı durdurttu. Bizi de beraberine almak istedi. Kabul etmedik. Kendisi de faytondan indi. Almış olduğu ufak tefek eşyayı bırakmak için arabacıya bazı tembihlerde bulundu. Sonra da bize katıldı. Kendisinin elini sıkarak diyordum ki:

— Biz ise sizi karşılamaya gidiyorduk. İskeleye kadar inmek istedik.

— Teşekkür ederim, bu kadarı yeter, dedi. Vakit geç, dönelim, olmaz mı?

Köşke doğru yavaş yavaş yürümeye başladık. Enişte bey bir şey söylemek istiyormuş gibi bazen yüzüme bakıyor, gülümsüyordu.

— Canım ne var Allah aşkına? diye kendisine sordum.

— Bir şey yok, cevabını verdi. Sonra kahkahaları arasında dedi ki:

— Yarına kadar sabredemeyeceğim. Size bir sürpriz yapmak istiyordum ama... Sabredebilmek mümkün mü? Yarın sabah Meliha geliyor.

Kendimi tutamayarak aceleyle sordum:

— Kardeşiniz mi?

— Evet, zavallı Şişli'de çok yalnız kalmıştı, sıkılıyordu. Kendisini davet ettim. Sizin burada olduğunuzu işittiği zaman ne dedi biliyor musunuz?.. Ee, sormuyorsunuz?

— Sormaya lüzum görmüyorum da...

— Neden?

— Ne söyleyeceğini tahmin edebilirim. O halde...

Kendimi topladım. Yavaşça dedim ki:

— Meliha Hanım bana dargındır.

— Bu tahminin çok doğru, ben de kendisini davet ettiğim zaman "Ben Necdet Bey'e dargınım" dedi. Sebebini sordum, neler söyledi bilsen, neler...

Gayet sade bir tavır ve edayla söylenen bu sözler o anda bana nasıl tesir etti, aklıma neler getirdi... Tavırlarımda biraz şaşkınlık, kalbimde şüpheleri, tereddütleri uyandıran bir heyecan oluşmuştu. Korku ve şaşkınlığımı mümkün mertebe saklamaya çalışarak sordum:

— Neler söyledi bakalım?

— Sizden çok şikâyet etti. "Benden kaçıyor, nefret ediyor," dedi.

— Ee, siz ne cevap verdiniz?

— Müdafaaya çalıştım, fakat beyhude... Haksız olduğunu biliyordum. Sonunda, "Canım, o sinirli bir çocuk, onun kusuruna bakılmaz, onların hareketleri çoğu zaman ellerinde değildir" dedim.

— Ee, sonra?..

— Bu cevabım onu tatmin etti. Yarın sabah gelecek. Yalnız senden ufak bir özür istiyor.

— Ne gibi özür?

— Öyle ya! İbrahim Şemsi Bey gideli iki ay oluyor. Bir kere ziyaret etmemişsin, gidip kendisini görmemişsin. Onun hakkında reva gördüğün bu umursamazlığa karşılık ufak bir özür de lazım değil mi?

— Peki efendim, peki.

Bilmem neden, canım sıkılmaya başlamıştı. Hatta son cevabımı biraz sertçe bile söylemiş bulundum. Kendi kendime düşünüyor ve diyordum ki: "Yarın bir mazeret bulur, yalıya giderim."

Enişte bey biraz bana doğru eğilerek ve kardeşimin işitmemesi için sesini alçaltarak dedi ki:

— Şunu da söyleyeyim; Meliha davetimi kabul ettiği zaman, "Ben gelir gelmez Necdet Bey kaçmak isterse bunu kendime hakaret sayarım, hiçbir zaman affetmem," dedi. Ben kendisini ikna ettim. "Necdet böyle bir nezaketsizlik yapmaz ve yapamaz" dedim. Söz aramızda, kadınlar, bilmem neden, erkekleri itham edebilmekten bir zevk duyuyorlar. Bu doğru değil mi?

— Evet, çok doğru, çok doğru.

Kardeşim bizim böyle yavaşça konuşmamızdan şüphelenmiş olmalı ki meraklı bir halde sordu:

— Yine gizli sözler mi var? Yoksa kadınları mı çekiştiriyorsunuz? Meliha Hanım geldiği zaman...

Ferit Saffet Bey karısını ikna etmek için hemen atladı ve dedi ki:

— Hayır, canım. Kadınların nezaketlerinin derecesini Necdet'e anlatıyordum da, senin alçakgönüllülüğüne dokunmamak için, anlıyorsun ya...

Kardeşim inanmadığını gösteren bir bakışla kocasına ve sonra bana baktı. Ben susmuştum. O da omuzlarını kaldırmıştı. Köşkün önüne de gelmiştik. Sözü değiştirmek için dedim ki:

— İçeri girelim, ben biraz yorgunum.

* * *

O geceyi çok rahatsız olarak geçirdim. Uyuyuncaya kadar korkunç hayaller, uykumun arasındaysa bunaltıcı kâbuslar beni tesiri altında ezmiş, ıstırap vermişti. Neden bu kadar rahatsız oluyordum? Çünkü korkuyordum. İrademin bir gün elimden gitme ihtimalinin yüksek olduğunu düşünerek korkuyordum. Bununla beraber kalbimin en derin bir yerinde Meliha ile beraber olacağımdan dolayı bir parça sevinç vardı. O da kalbimi titretiyordu. Fakat ben metanetimde kararlı olduktan sonra...

O sabah biraz geç kalkmıştım. Çünkü gece üçten sonra ancak biraz uyuyabilmiştim. Salona indiğim zaman enişte beyle kardeşimi uzun bir tartışmada buldum. Kardeşim diyordu ki:

— Necdet, doğru söyle, Meliha Hanım için en münasip şu sağdaki oda değil mi Allah aşkına?

— Ben ne bilirim canım. Siz hangisini uygun görürseniz...

Tartışmanın neticesinde o odanın münasip olacağına karar verildi. Kardeşim orayı düzenlemek için uğraşıyordu. Ferit Saffet Bey'le biz kendi aramızda bir sohbet kapısı açmıştık. Meliha'yı iskeleden alıp getiren araba saat on iki sıralarında köşkün önünde durdu. Hepimiz karşılamaya koştuk. Siyah hareli bir çarşaf içinde o narin vücut, o güzel endam ne kadar cazibeli görünüyordu. Arabadan bir kuş atlayışını andıran alımlı bir edayla salınarak indi. Hareli siyah peçesini kaldırarak bize doğru süratle yürümeye başladı. Biz de kendisine doğru adeta koşuyorduk. Çünkü köşk ile bahçe kapısı arasında epeyce bir mesafe vardı. Yanına vardığımız zaman Meliha'nın biraz zayıflamış olduğuna dikkat ettim. Gümüş renkli eldivenler içinde sıkıştırdığı minimini ellerinin küçücük parmaklarıyla elimi pek hafif bir şekilde sıkarak:

— Karşılaştık beyefendi, diyordu.

Ben büyük bir hürmetle cevap vermeye çalıştım:

— Kusurumu biliyorum. Lakin affedeceğinizden de eminim.

Meliha bu son sözüm üzerine beni bir kere süzdü, gözlerinin içinde acı, alaycı bir tebessüm parıltısı vardı. Güya lakayt bir tavırla söylemek istediği şu kelimeler o anda kanı çekilerek biraz sararmış olan dudaklarından dökülüyordu:

— Evet. Öyle ya? Bu doğal değil miydi?

Hepimiz yavaş yavaş ilerliyorduk. Meliha artık kardeşimle konuşuyordu. Aralarında işitilmeyecek bir derecede yavaşça sözler söyleniyordu. Bazen engel olunamayıp bırakılmış bir gülüş konuşmalarına canlılık veriyordu. Biz de enişte beyle yan yana yürüyorduk. Meliha'nın bana bu kadar gücenmiş olması da beni üzdü. Enişte beye dedim ki:

— Meliha Hanım bana çok dargın.

— Ben sana dememiş miydim, fakat merak etme, aranızı bulurum.

Köşke girdik. Biz salonda oturduk. Meliha ile beraber gelen halayık[1] ufak tefek eşyanın bulunduğu kutuları, paketleri ona yatak odası olmak üzere ayrılan yanımızdaki odaya taşıyordu. Kardeşimle Meliha da onları tabii ki yerleştirmekle meşgul oluyordular. Sabah kahvaltısının hazır olduğunu bir süre sonra haber verdiler. Hepimiz orada buluştuk. Yemek odası aşağı katta tamamıyla denize bakan küçük bir salonda düzenlenmişti. Duvarlar büyük çini tabaklarla, iştah açıcı meyveleri resmeden tablolarla süslenmişti. Her iki tarafa birer uzunca jardinyer[2] konularak üzerlerine renkli, büyük yapraklı nadir bitkiler yerleştirilmişti. Dikdörtgen yemek masasının etrafına oturduk. Yemek sırasında bin türlü sohbet açılmıştı. Gülüyorduk, söylüyorduk. Fakat dikkat ediyordum Meliha nadiren bana hitap ediyor, orada bulunmamın kendisince bir tesiri olmadığını bana anlatmak isti-

1 Parayla alınıp satılan, üzerinde sahibinin her türlü hakka sahip olduğu kadın köle.

2 (Fr. *jardinière*) Üstüne veya içine çiçek konan süslü kap yahut mobilya.

yordu. Tabii ki ben de kendisine karşı o yolda davranmayı uygun gördüm. Aramızda adeta bir resmiyet ve sakınma var gibiydi. Yemeğin sonlarına doğru büyük bir tabak içinde kavun gelmişti. Meliha kardeşime hitaben dedi ki:

— Kardeş, bu ne güzel kavun.

— Evet, çok güzel. Ağabeyim hediye olarak beş on tane göndermişti.

Artık söze karışmam gerekti. Zorla gülümsemeye çalışarak:

— Bunlardan bize de hediye gelmişti, dedim.

Kardeşim, kadınlarda açıklama yapma hevesinin kendinde doğurduğu içgüdüyle:

— Evet, dedi. Müzehher her sene İzmir'den Necdet'e bir miktar kavun gönderir. Bunlar da mutlaka onun tarafından gönderilmiş olacak.

— Necdet Bey, Müzehher Hanımefendi İzmir'deki halanızın kızı, değil mi?

— Evet efendim, cevabını verdim.

Meliha artık bu pek beğendiği kavunlardan yemek istemedi. Sofradan kalktı. Salona çıktık. Kadınlar yine kendi işleriyle meşgul olduğu bir sırada ben de kitabımı alarak pencerenin önüne konulan koltuğun üzerine uzandım. Kahvemi içerek düşüncelerime daldım. Müzehher'in adının anılması ne acayip hatıraları aklıma getirdi, çocukluk hayatını şimdi yine hayalimden geçirdim. Halam, Müzehher'in annesi henüz İstanbul'da ikamet ederken ben Mekteb-i Sultani'ye devam eden on üç, on dört yaşında bir çocuktum. Ara sıra onlara gittiğim zaman Müzehher'e Beyoğlu'ndan şekerler, şekerlemeler götürürdüm. O, o zaman üç yaşında, minimini bir kızdı. Hırçın, yaramaz bir kız... Lüle lüle sarkan siyah saçları arasında parlak siyah gözleri o esmer çehreye gizli bir hoşluk, birdenbire hissedilmeyen, fakat incelendikçe anlaşılan, narin bir güzellik bahşediyordu. O zaman Müzehher'i severdim, onu dizlerimin üzerine aldığım zaman oynatmaktan çok zevk alırdım. Babası aniden vefat etmişti. Annesi kızını alarak İzmir'e, kendi babasının yanı-

na gitti. Bunun üzerine Müzehher'i on iki sene göremedim. Ne onlar İstanbul'a gelebilmiş, ne de biz İzmir'e gitmiştik. Beş sene önce bir yaz annesiyle beraber İstanbul'a geldiler. Bu seyahatlerinden maksatlarının Müzehher'e çeyiz hazırlamak olduğunu geldikleri zaman anladım. Şimdi karşımda gördüğüm adeta gelinlik bir kızdı. Fakat o eski yaramaz, haşarı kız şimdi tamamen değişmişti. O kadar sakin, öyle nazik bir kız olmuştu ki şaştım. Yine o siyah, parlak gözler, gür saçlar onda mevcut, biraz benzi esmer. Bunların tümü Müzehher'i ilk bakışta güzel göstermiyordu. Fakat o çehrenin tamamını oluşturan uzuvların her biri ayrı ayrı incelendiği zaman ilk bakışta fark edilemeyen ince güzellikler, narin ve nazik hoşluklar görünmeye başlardı. Öğretim ve eğitimi o kadar mükemmel değil. İzmir'de bir genç kız için ne derece eğitim görmek mümkünse Müzehher de onları öğrenmiş, eğitim düzeyi işte o kadar. Fakat ne içli kız. O zaman bizde üç ay kalmışlardı. Tavırlarında ve hareketlerinde o kadar sakinlik ve itaat görünüyordu ki hepimiz kendisine karşı bir genç kıza layık olmayacak derecede hürmet göstermeye mecbur olmuştuk. Ne kadar da mahcup! Kendisine ait ufak bir şey söylense rengi kızarır, kimsenin yüzüne bakmaya cesaret edemeyecek gibi utangaç ve alçakgönüllü bir vaziyet alırdı. Benim her bir arzuma karşı o kadar itina gösterirdi ki kendisine nasıl teşekkür edeceğimi, ne şekilde karşılık vereceğimi bilemezdim. Fikrimi, arzumu sanki hareketlerimden hissetmek sezgisine sahipti. İstediğim her şeyin hazır edilmiş olduğunu görürdüm. Yüzüme dikkatle bakamazdı. Bu hal acaba mahcubiyetten mi ileri geliyordu? Ben bunu merak etmiştim. Bir gün pencerenin önünde kitap okurken Müzehher'in karşıdan beni süzmekte, sonra da bakışlarının sonsuz bir bilinmezlik âlemi içinde kaybolup gitmekte olduğunu gördüm. Acaba Müzehher beni seviyor muydu? İki üç gün sonra annem bana evlilikten bahis açtı. Müzehher'in benim arzuma uyan, yumuşak başlı bir eş olacağını anlattı, halbuki ben o zaman havai hevesime bağlı ve zevkime tutkundum. O sene Concordia Tiyatrosu'na gelmiş

olan Bertha kardeşlerin küçüğünü seviyordum. Beyoğlu'nda kaldığım gecelerin ardından yalıya gittiğim zaman Müzehher'in gözlerini biraz kızarmış görürdüm. Hürmet etmekle, acımakla beraber sevemediğim bir kızı oyalamak fikri bile aklıma gelmezdi. Annem bana evlilik teklifinde bulunduğu zaman henüz çok genç olduğumu söylemiştim. O zaman yirmi altı yaşındaydım. Tam evlenecek bir çağ. Fakat ben düşünüyordum ki evlenmek beni kısıtlayacak, artık istediğim gibi gezemeyeceğim, eğlenemeyeceğim. Annem biraz ısrar etmek istedi. "Öyle hissediyorum, galiba kız da seni seviyor" dedi. Hiç aklımdan çıkmaz. Biraz sert bir tavırla anneme demiştim ki: "Müzehher'in beni sevmesi evlenmek için ona bir hak kazandırmaz. Onu ben sevmiş olsaydım... Hem de acele işim var. Ben gidiyorum. Bir iki akşam gelmezsem..." Annem üzüntüyle, hayretle yüzüme baktı. "İnsafsız" dedi. Ben acele merdivenleri inerek iskeleye doğru koşuyordum. Çünkü Bertha ile saat on ikide buluşacaktık. O gün Au Lion'dan[1] kendisine bir elbiselik almayı vaat etmiştim. Acaba ne renk alsam yakışır? Aklımı o sırada yalnız bu işgal ediyordu. Beyoğlu'na çıktığım zaman Bertha'yı buluşma yerinde bulamamıştım. Beni orada iki saat bekletmişti. O hiddet ve kıskançlıkla soruşturmaya giriştiğim zaman Bertha'nın o gün bir Fransız gençle Büyükada'ya gitmiş olduklarını da öğrenmiştim. Bu haberin bende uyandırdığı kıskançlık hissi Bertha'dan ayrılmama sebep olmuştu. Fakat ona rağmen ben yine Concordia'da bulunan diğer bir artisti elime geçirmiştim. Bu, Ziska isminde bir Ulah kızıydı. Minimini, esmer bir kız. Güzel değildi. Fakat çok şirin, çok zarif bir kızcağızdı. Onu asla sevmemiştim. Fakat Bertha'ya onu sevmiş, ona tutkunmuş gibi görünmek istiyordum. Bunun için Ziska uğrunda beyhude yere pek çok masraf ediyordum. Bir hafta kadar kıskançlıktan doğan bu sahte âşık hadisesiyle meşgul olmuştum. Bu sırada Müzehher bir ke-

---

1 İstiklal Caddesi üzerinde yer alan, kumaş, eldiven, şemsiye, dantel gibi şeylerin satıldığı bir mağaza.

recik olsun hayalimi okşamamıştı. Elli altmış liradan fazla bir masraf, birkaç hafta istirahate ihtiyaç gösterecek kadar bir bitkinlikle yalıya döndüğüm zaman halamın, Müzehher'in İzmir'e dönmüş olduğu haberini aldım. Kalbim biraz sızladı. İşte o kadar. Annem hiçbir şey söylemedi. Bir hafta kadar yokluğumu evlenme meselesi için olan ısrarına vermiş göründü. Ertesi gün bana pek şefkatli bir tavırla demişti ki: "Oğlum, evlilik mecburi olmaz, ne zaman istersen..." Yüzünü deniz tarafına çevirdiği zaman bir damla yaşın yüzü üzerinden yuvarlanmakta olduğunu görür gibi olmuştum. Müzehher'den sonraları birçok haber alıyordum. Evlilikten o da vazgeçmiş gibi görünüyordu. Çünkü orada birçok talibi çıktığı halde kendisinin reddettiğini annem bana haber veriyordu. O, bu haberi büyük bir üzüntüyle tekrarladığı zaman sözlerine şu cümleyle son verirdi: "Keşke İstanbul'a gelmemiş olsalardı!" Geçmiş zamanın hatıramda nakşedilmiş olarak bıraktığı bu gençlik hadiseleri kâh gülümseyen, kâh alaycı bakışlarıyla yüzüme sırıtarak hayalimden geçtiği sırada yine Müzehher için kalbimde bir sızı, derin, içime işleyen bir sızı duyar gibi olmuştum. Kendi kendime diyordum ki: "O zaman Müzehher'i almış olsaydım..."

— Necdet Bey! Bu ne dalgınlık...

Bu oynak ses beni hayalden kurtardı. Meliha koltuğun arka tarafında ayakta duruyordu. Şaşırdım. Ben de yerimden kalktım. Özür maksadıyla diyordum ki:

— Salona girdiğinizi işitmedim. Affınızı rica ederim. Okumak için bir kitap almıştım. Halbuki ben hayallerime dalmışım. İnsanın kendi düşünceleri ne kadar tatlıdır, öyle değil mi efendim?

— Neyi hayal ediyordunuz? Acaba bunu öğrenebilir miyiz?

— Şüphesiz! Saadetimi, gençliğimi.

— Demek oluyor ki gençliğinizde mesuttunuz?

— Öyle sanıyorum.

— Şimdiyse?..

— Onu bilemem.

— Necdet Bey, siz hakikaten çok garipsiniz, fakat sözü uzatmayalım. Kardeşiniz sizi bahçede bekliyor... Biraz gezmek istemez misiniz?

— Memnuniyetle... Arzunuzu yerine getirmek için...

Sözümü kesti. Omuzlarını kaldırarak bunda kayıtsızlığını gösterir bir tavırla dedi ki:

— Yok, yok, kendi keyfiniz için. Sizi arzuma boyun eğmeye zorlamaktan artık vazgeçtim.

— Niçin böyle insafsızlıkta bulunuyorsunuz?

— Rica ederim, kalbinizi kırabilecek sözler söylemekten beni esirgeyin. Bilirsiniz ya! Kadınlık, sinirlilik...

— Peki, bahçeye inelim.

Enişte bey yüksek sesiyle aşağıdan bağırıyordu.

— Canım siz bahçeye gelmeyecek misiniz?

Birlikte merdivenden indik, o susuyordu. Bununla birlikte haline dikkat ettiğim zaman ellerinin hissedilmesi güç olmayan bir derecede titremekte olduğunu, dudaklarının rengi uçarak beyazlanmış bulunduğunu anlamıştım. Ben kendisini takip ediyordum.

Enişte beyle kardeşimin yanına gittiğimiz zaman dedi ki:

— Necdet Bey gelmek istemiyordu, ben zorla getirdim.

— Yok Meliha Hanım, müsaade buyurunuz da söyleyeyim...

— Neyi? Gelmek istememenizin sebebini mi?

— Yok canım, beni şaşırtıyorsunuz... Demek istiyordum ki...

Cümlemi bitirmek mümkün olmadı. Ferit Saffet Bey benim sersemce tavır ve hareketime gülmekten bayılıyor ve kardeşime hitaben diyordu ki:

— Bunlar hâlâ dargın.

Sonra bizi güya barıştırmak istiyormuş gibi el ele vermek istiyordu. Meliha kardeşinin bu çocukça hareketine karşı koyar gibi oldu.

— Bu çocukluğa ne lüzum var, diyordu. Biraz durduktan sonra yüzünde biraz memnuniyetsizlik belirtisi göstererek ilave etmişti:

— Hem de bunun ne önemi olabilir ki...

Şimdi Meliha bana karşı hücum ediyordu. Mağlup olmuş gibi bulunmayı arzu etmedim. Hemen bir sandalye alıp kendisine takdim ettim.

— Oturmaz mısınız efendim, dedim.

— Çok naziksiniz beyefendi, cevabını verdi. Beni mahcup ediyorsunuz.

Kendisine takdim etmiş olduğum sandalyeye oturmuştu. Ben sessiz kalmayı tercih ettim. O da susuyordu. Bu sessizlik ise hepimize ağır geliyordu.

Sonunda Ferit Saffet Bey bunu bozmak istedi. Meliha'ya hitaben sordu:

— Nasıl, İbrahim Şemsi Bey'den hâlâ mektup gelmedi mi?

Meliha biraz omuzlarını kaldırdı ve yavaşça:

— Alamadık, dedi.

— Tuhaf şey! Mektup gelmeyeli demek on beş gün oluyor?

Meliha sandalyesi üzerinde elinde olmayan bir hareket yaparak azıcık yerinden oynadı, fakat bir an sonra sinirlilikten doğan heyecanını tutamadığından hiddetini gösteren bir sesle dedi ki:

— Erkekler işte hep böyle...

Enişte bey gülmeye çalışarak yine sorularla devam ediyordu:

— Nasıl öyle canım! Ne demek istiyorsun ki?

Bu münakaşadan vazgeçmiş olduğunu gösteren bir tavırla yerinden kalktı. "Hiç hiç," cevabını verdi ve kardeşime hürmetli bir bakış atarak ilave etti:

— Biraz gezelim, beraber gelmez misiniz?

Kardeşim kalktı. Kol kola girdiler. Girintili çıkıntılı su kenarını takip ederek ileriye doğru yürümeye başladılar. Bu, bize karşı biraz hakaret gibi olmuştu. Enişte bey bundan dolayı rahatsız olarak üzüntümü gidermek için diyordu ki:

— Bu kızda bir hal var ama bir türlü anlamıyorum. Bu ne hırçınlık...

***

Meliha köşke geleli üç gün oluyordu. Aramızda anlatmaya ve hatırlamaya değer hiçbir şey geçmedi. O hırçınlığına yine devam ediyor, her sözde, her fırsatta bana hücum belirtisi gösteriyordu. Bense çok uysaldım, hırçınlıklarına karşı soğukluk göstermiyordum. Ben bir şey rica etmiş olsam bir mahzur göstererek onu reddediyor, piyano çalmasını istesem keyfi olmadığını söylüyor, ben yatak odama çekildiğim zamansa durmadan bir saat piyano çalıyordu. Hissediyordum ki bana karşı söyleyecek çok acı sözleri var. Onları söylemeye fırsat bulamadığından, bunu başaramadığından üzülüp duruyor; hırsı, hırçınlığı anbean artıyordu. Bende bir itaatsizlik, riayetsizlik, nezaketsizlik belirtisi görmüyordu ki onu bahane ederek coşsun, kalbini yakıp kavuran sakladıklarını birer birer söylesin. Üçüncü gün hava yine çok güzeldi. Akşamüzeri saat beşe doğru köşkten çıktık. Çamların arasında, çok ileride, ücra bir yerde kim bilir ne zaman yapılmış olan manastıra doğru yürümeye başladık. On beş dakika kadar yürüdükten sonra karşımıza sade, sevimsiz binasıyla manastır çıktı. Ben burayı önceden görmüştüm. Meliha bu kaba binayı bir kere gözden geçirdikten sonra dedi ki:

— Methedip bitiremediğiniz burası mıydı?

— Canım, şuradaki manzaranın güzelliğini görmüyor musun?

— Burada öyle bir güzellik bulabilmek için şair yaradılışlı olmak gerekir.

— Hayır! Hayır! Biraz insaflı olmak yeter.

Kardeşinin bu cevabına Meliha biraz gücendi. Çamlardan dökülmüş olan dikenler üzerinde garip bir hışırtıyla yürüyerek ilerliyordu. Yirmi otuz adım ileride bulunan kuyuya yaklaştı, kardeşime hitaben dedi ki:

— İşte bu kuyu hoşuma gitti. Fakat ne kadar derin, suyu acaba tatlı mıdır?

— Evet, hem de çok soğuk.

— Kendi elimle buradan bir su çekebilsem...

Enişte beyin buna biraz canı sıkıldı. Meliha'ya dedi ki:

— Bu da çocukluk. Kuyu derin, o kocaman kovayla suyu nasıl çekebileceksin, bunu düşünmüyor musun? Böyle çocukluklar yapmasanız...

— Siz de benim her arzuma mani olmamış olsanız...

Ferit Saffet Bey Meliha'nın bu cevabından daha da rahatsız oldu. Karısının kolundan tutarak ileriye çekti.

— Manastırın biraz da arka tarafını görelim, sözlerini söyleyerek böyle birdenbire oradan ayrılmasına bunu sebep gösterdi. Meliha kuyunun başına gitmişti. Ben de biraz ilerledim, kendisinden beş adım kadar geride bulunuyordum.

— Size biraz yardım etsem... dedim.

Lakayt bir tavırla:

— Lütfunuza teşekkür ederim, gerek yok, cevabını verdi.

Meliha eldivenlerini büyük bir itinayla çıkardı. Sonra başörtüsünün önüne doğru sarkan ucunu yeldirmesinin içine sıkıştırdı. Büyük tahta kovayı kuyunun içine salıverdi. O yavaş yavaş indikçe, demir çıkrık ıstıraplı bir iniltiyi andıran yürek parçalayan bir ses çıkararak ekseni etrafında dönüyordu. Kova suyun yüzeyine yetişti. Çünkü onun düşmesinden çıkan bir gümbürtü kulaklarımıza gelmişti.

— Hakikaten çok derin, dedi.

— Böyle yerlerde doğal değil midir ya, cevabını verdim.

Meliha çıkrığın demir çubuklarına yapışarak kovayı yukarı çekmeye başladı. Bütün kuvvetini harcıyordu. Yüzü yavaş yavaş pembeleşiyordu. Kova ancak yarıya kadar çıkmamıştı ki kollarının yorulduğunu gördüm.

— Yoruldunuz, dedim. Müsaade buyurunuz da...

— Hayır, sizi rahatsız etmek istemem.

Yorulduğunu, iddiasında mağlup olduğunu göstermek istemeyen bu hırçın kız son kuvvetini harcayarak çıkrığa sarılıyordu. Gözüm yüzüne iliştiği zaman o güzel pembe tenin şimdi açık al bir renk bağlamış olduğunu gördüm. O yine çıkrığı döndürmek için bütün kuvvetini harcıyor, vücudunu arka tarafa eğerek o ağırlıktan istifade etmek istiyordu. Bir saniye sonra Meliha kuvvetten kesilmiş bir sesle bana diyordu ki:

— Aman yetişiniz, bittim, bırakıyorum.

Süratle iki adım atarak yetiştim. Aceleyle çıkrığa sarılmak aklıma geldi. İpi tutmak istedim. Tam o anda Meliha çıkrığı bırakmıştı. Sürat ve ağırlıktan ben ipi tutamadım. Sol elimin küçük parmağını ip fena halde sıyırdı. Bunun acısıyla elimi süratle çektiğim zaman parmaklarım kuyunun kenarına tesadüf etti. Bu da ayrıca ufak yaralar açmıştı. Kan akmaya başladı. Elimi sakladım. Kova süratle kuyunun dibine indi. O anda müthiş bir ses bize doğru yankılandı. Meliha sitemli bir tavır alarak diyordu ki:

— Yazık, tutamadınız.

Elim fena halde acıyordu. Sızıp akan kanlarımın damla damla yere düştüğünü hisseder gibi oluyordum. Ferit Saffet Bey'le kardeşim manastırın arkasını dolaşmış, gezintilerini bitirmişlerdi. Bize doğru yaklaştılar. Enişte bey diyordu ki:

— Nasıl hanımefendi, suyu çekebildiniz mi?

Meliha biraz bozuldu. Mağlup olmasının hatasını bana yüklemek istiyordu.

— Necdet Bey ipi tutamadı, dedi.

Parmağımın acısı artık tahammül edilemeyecek bir derecede artmıştı. Kardeşime dedim ki:

— Sol cebimdeki mendili çıkarır mısınız?

— Niçin?

— Bir parça elim yaralandı da...

O sırada kanlı elimi meydana çıkardım. Meliha acı bir çığlık, bir feryat salıverdi. Rengi sarardı. Beni biraz yaralı görmek Meliha'yı fena halde üzmüştü. Hemen koynundan keten mendili çıkardı. Elimi bağlamaya çalışıyordu. Büyük bir dikkatle parmaklarımı sardığı sırada yavaşça ümitsiz bir tavır ve edayla bana diyordu ki:

— Rica ederim, beni affediniz...

Kardeşimle enişte bey manastırın arka tarafında örümcek ağı aramaya koştular, kan akmaya devam ediyordu. Bulabildikleri örümcek ağlarını getirdiler. Meliha yaramın bakımını başka kimseye bırakmak istemiyordu. Ben yaranın acısına tahammül etmeye gayret etmekle beraber gülmeye,

acımı saklamaya çalışıyordum. Elim güzelce bağlandı. Kan da dindi. Artık bu gezintinin zevki kalmamıştı. Köşke doğru yavaş yavaş ilerliyorduk. Enişte bey Meliha'ya karşı biraz dargınlık gösteriyordu.

— Yaptığınızı beğendiniz mi? diyordu.

Meliha'nın susmasına karşı ben kendisini müdafaaya çalıştım.

— Canım bir şey değil, hem Meliha Hanım'da kabahat yok. Ben ipi tutmamalıydım.

— Fakat böyle çocukluğa ne lüzum vardı?

Ferit Saffet Bey karısıyla biraz ileriden yürümeye başladılar. Enişte bey kardeşinden alamadığı hiddetini onu karısına biraz çekiştirmekle gidermek istiyordu. Meliha ile yan yana yürüyerek ağır adımlarla onları takip ediyorduk. Meliha onlardan uzaklaşmak arzusunu bana hissettirecek kadar yavaş yürümeye başladı. Böylelikle onlar epeyce ilerlemişlerdi. Her ikimiz de susuyorduk. Sonunda yalvarırcasına bir tavır alarak beni hayale sürükleyecek ahenkli, üzgün bir sesle dedi ki:

— Necdet Bey, ben fena huylu bir kızım öyle değil mi?

— Niçin böyle söylüyorsunuz? diyebildim. Kendinize niçin bunu yakıştırıyorsunuz?

— Yok, hırçın, fena huylu olduğumu anlıyorum. Fakat ben önceden böyle değildim!

Artık kendisine cevap vermeye lüzum görmedim. Bu son sözün bana neleri açıklamak istediğini anlamıştım. Meliha da biraz fazla düşünüyor gibi duruyordu. Gayet yavaş, adeta birinin işitmiş olmasından korkar gibi titrek bir sesle:

— Evet, beni bu hale siz koydunuz, diyordu. Sonra yaralı olmayan sol elimi biraz sıkarak sözüne devam ediyordu:

— Beni affettiniz değil mi? Necdet Bey, gözleriniz bana böyle bir müjdede bulunuyor. Siz benim halimi, hislerimi layıkıyla biliyorsunuz. Beni mazur görürsünüz, öyle değil mi? Lakin niçin cevap vermiyorsunuz?

— Siz bir kusurda bulunmadınız, dedim. Affedecek bir şey göremiyorum. Özellikle olmuş olsa bile.

— Evet, olsa bile sevgimiz adına beni mazur görürsünüz değil mi? Rica ederim, söyleyiniz.

— Ben de sizden rica ederim. O unutulmuş bahsi tekrar açmayalım.

— Unutulmuş bahis mi dediniz? Buna ihtimal veriyor musunuz?

— Öyle görünmüş olalım.

— Peki, fakat bu çılgınca hareketlerimde beni mazur görüyorsunuz değil mi?

— Ah! Ona şüphe yok.

— Çok naziksiniz Necdet Bey. Hatta diyebilirim ki emsalsizsiniz.

— Öyle mi düşünüyorsunuz?

— Düşünce, tahmin değil; kesin, kesin bir fikir.

— Meliha Hanımefendi, sizi temin ederim, aldanıyorsunuz.

Meliha şaşkınlık ve hayretle yüzüme baktı. Sözlerimi yanlış mı anlamıştı, zarif gülümsemeleriyle bana karşılık verdi. Ben artık adımlarımı sıklaştırmıştım. Bizden iki üç yüz adım ileriden yürüyen enişte beyle kardeşime yetişmek istiyordum.

* * *

O akşam yemek yedikten sonra taraçada oturmak istedik. Gece havada epeyce serinlik vardı. Pardösülerimizi giydik. Kadınlar da omuzlarına birer pelerin attılar. Dizlerimizi örtmek için birer atkı da getirttik. Uzun salıncaklı sandalyelere yayıldık. Kahvelerimizi orada içecektik. Mehtap henüz sekiz dokuz günlük... Parlak ışıklarını her an bize yansıtamıyordu. Gökyüzünde hafif bulutlar vardı. Ara sıra o bulutlar geliyor, ayı perdeleri altına saklıyordu. Ben gökyüzünün bu bin türlü renge giren ışıklarını, karartılarını seyredip duruyordum. Bulutların arasından ara sıra görünen mehtap Fener tarafına doğru yansıyarak ince, devamlı bir titreyiş içinde bulunan ışıklı bir sevinç oluşturuyordu. Ooh! Bu ne şairane manzara! Kahvelerimizi içtik. Söz kıtlığında enişte beyin Arjantin gümüş madenleri hisselerinin uğradığı kriz hakkında yaptığı

açıklamayı güya dinliyordum. Benim bu konuşmadan bir kelime bile aklımda kalabilme ihtimali yoktu. Sonunda bu bahsi bitireceği zaman bana hitaben dedi ki:

— Necdet Bey, bu kriz bana tam üç yüz elli liraya oturdu. Buna sen ne dersin?

Daldığım düşüncelerden uyanarak:

— Ne söyleyeyim, cevabını verdim. Çocukluk, kumar.

— Sen borsa muamelelerini bilmezsin, ondaki zevki hissetsen!..

— Hissetmemeyi daha zevkli buluyorum.

O sohbete de bu sözlerle son verdik. Sonra aramızda derin bir sessizlik hâkim oldu. Beş on dakika devam eden bu suskunluk hali herkesi kendi nakaratıyla meşgul bıraktı. Sonunda Ferit Saffet Bey dedi ki:

— Benim yazılacak uzun bir mektubum var, salona çıkıyorum. Siz gelmez misiniz?

Meliha cevap verdi:

— Biz biraz daha oturmak istiyoruz.

Enişte bey salona çıktı. Bir süre sonra da kardeşim bir iş bahane ederek bizden ayrıldı. Meliha ile yalnız kalmak münasip olmayacaktı. Kendisine dedim ki:

— Hava daha da serinledi, üşüyorum. Artık yukarı çıkalım, olmaz mı?

— Biraz oturalım. Size söyleyecek bazı şeylerim var.

Meliha yanımızdaki sandalyenin üzerine atılmış olan atkılardan bir tanesini benim dizlerimin üzerine attı.

— Şimdi artık üşümezsiniz, dedi.

Meliha mahzun, üzgün bir tavır almıştı. Ara sıra ayın bulutlar arasından kurtulup gelen ışıkları onun parlak sırma saçları üzerine yansıdığı zaman ne tatlı bir renk ortaya çıkıyordu. Ben kendimden geçmiştim. Meliha düşünüyordu. Bana bir şeyler söylemek niyetinde olduğunu hissediyordum. Sonunda söylemeye başladı:

— Necdet Bey, size karşı yapmış olduğum kabahatlerimin cezasını çektim. Benden nefret ettiniz, katiyen uzaklaştınız. Ah! Bunda haklıydınız.

— Öyle bir şeye ihtimal veriyor musunuz?

— Bunda haklıydınız dedim ya, ben kadınlığa yakışmayacak bazı davranışlarda, aşırılıklarda bulundum. Fakat bu elimde değildi. Ben o sırada kendimi kaybetmiştim. Hareketlerimi kontrol edemiyordum. Sözlerimi engelleyemiyordum. Bu davranışımdan dolayı beni küçük gördünüz, öyle değil mi?

— Yok, mübalağa ediyorsunuz.

— Bunu saklamaya, inkâr etmeye lüzum yok. Ben de erkek olmuş olsaydım, böyle bir hükümde bulunacaktım. Kadın olduğum halde bile alçaldığım seviyeden ürktüm. Adeta kendi kendimden nefret etmiştim.

Bir an sustu. Sonra önüne bakarak ve elleriyle yeldirmesinin kıvrımlarıyla oynayarak bu sözleri ilave etti:

— Fakat bunda bir içgüdü var. O, bir özür zemini oluşturabilir veyahut ben öyle ümit ediyorum.

Hararetli bakışlarıyla bana bakıyordu, ben düşünüyordum. Bu girizgâhlarıyla Meliha bana daha neleri anlatmak istiyordu. Sonra itirafından mahcup oluyormuş gibi görünerek:

— Aşkımız, dedi, beni o sırada çıldırtmıştı. Siz beni mazur görmeliydiniz. O kadar uzaklara kaçarak, bana kendinizi göstermeyerek aşağılayıcı bir karşılıkta bulunmamalıydınız. Beni yüzünüzü görmekten, sohbetinizi dinlemekten mahrum ettiniz, dayanılmaz bir azap içinde bıraktınız. Onun için size bugün bazı sitemlerde bulunmuştum. Haklı değil miyim?

Ben cevap vermiyordum. Bu büyüleyici şivenin kalbimde uyandırdığı tesirler, hisler beni kendimden geçirmiş, bırakmıştı.

Meliha bu suskunluğumdan istifade ederek sözüne devam etti:

— Aşkımın sizden gördüğü hakareti ben hazmedemem sanmıştım. Ne kadar hata etmişim. Necdet Bey, sizi unutmayı arzu ettiğim, ben elimden geldiği kadar gayret ettiğim halde bir an hatırımdan çıkmadınız. Gülüyorsunuz, sözlerime itimat etmiyor gibi görünüyorsunuz...

Sinirli bir hareketle hemen elimi tuttu. Kalbinin üzerine koydu.

— Şurada hissettiğim şiddetli heyecan yine onun tesiridir. Yarabbi, neler söylüyorum! Yine iradem elimden gidiyor. Demek istiyorum ki benim hakkımda gösterdiğiniz insafsızlık sizin merhametinize yakışmazdı. Beni ayağınızla ittiniz, hakaretlerinize hedef ettiniz. Ben bunlara layık mıydım? Aşırılıklarım kadınlığıma yakışmazdı. Fakat buna siz sebep oldunuz, aşkınız sebep oldu.

Bunları söylediği zaman Meliha'nın pembeleşmiş olan dudakları titriyordu. Sesinde bir titreme, ağlamaya hazırlanan kadınlarda görülen bir yumuşaklık vardı. Kendimi tutamadım:

— Beni affediniz, dedim. Sizi bu kadar üzeceğimi tahmin etmiyordum. Özellikle korkuyordum, her ikimiz için korkuyordum. Her ikimiz de sinirli bir hal almıştık. Hissettiklerimizi birbirimize söyleyecektik, birbirimizi telliye çalışacaktık. Veyahut ben öyle sanıyordum.

O sırada salonun penceresi açıldı. Yüksek sesiyle enişte bey bize bağırıyordu:

— Hava serinleşti. Üşürsünüz. Artık yukarı çıkınız, olmaz mı?

Ben yerimden kalktım. Meliha'yı da kaldırmak istedim. Yüzüme baktı.

— Burada yalnız konuşuyorduk, dedi.

Kolundan tuttum. Yukarı çıkmaya kendisini zorluyordum. Merdivenden çıkarken Meliha'da yine şiddetli bir heyecan devam ediyordu. Kalbi yaralı minimini bir kuş gibi kendini öteye beriye atıyordu...

Salona girdiğimiz zaman Ferit Saffet Bey meraklı bir tavırla aşağı yukarı geziniyordu.

— Hava soğudu, diyordu. Üşüyeceksiniz diye ne kadar endişeleniyordum. Barometre çok fazla düşmüş.

— Demek fırtına var.

— Öyle sanırım.

Salonda birer koltuğa oturduk. Herkes bir şey söylüyor, yalnız ben dinliyordum. Bir aralık Ferit Saffet Bey biraz piyano da çaldı. Meliha'yı da piyano çalmaya davet etti. O biraz rahatsız olduğunu söyleyerek özür diledi. Kardeşim de enişte beyin ısrarlarına katıldığı halde Meliha'ya ricalarını kabul ettiremediler.

— Piyano çalacak halim yok, diyordu. Sinirlerim titriyor. Yoksa bu akşam sahiden soğuk mu aldım, bilmem.

— Rica ederim, kardeşimi böyle mahzun bırakmayınız, ricasını reddetmeyiniz, dedim.

— O kadar ısrar edersiniz ki... dedi.

Ayağa kalktı. Bana bir saniye devam eden mahzun bir bakış atarak "Senin için çalıyorum" demek istiyordu. Piyano başına oturur oturmaz nota aramaya lüzum görmeyerek hafızasından çalmaya başladı. O titreyen parmaklarda aşkın uçucu bir ürperişi vardı. Parmaklar fildişi tuşlar üzerinde hareket ettiği zaman havada o yumuşak, heyecan veren nağmeler yaralı bir kuşun uçuşu gibi kesik kesik titreyişler meydana getiriyordu. Ben de ne kadar heyecanlıydım. Bu gece Meliha'nın çaldığı bu harikulade piyanoyu hayretle, hayranlıkla dinlemek bana birçok şeyi hatırlatmak için yeterliydi. Bilmem neden? Bu gece Meliha'da büyük bir sanatkârlık belirtisi vardı. O, parmaklarının ucuna sanki kalbini takmış öyle çalıyordu. O hava sona ermişti. Biraz durdu, sonra parmaklarını piyanonun üzerinde gezdirmeye başladığı zaman bunun yine o elim marş, ölüm havası olduğunu anladım. Yalvaran bir feryatla Meliha'dan rica ettim:

— Bu elim havayı çalmayınız, dedim. Beni ne kadar üzdüğünü bilseniz!

Meliha elini piyanodan çekti. Altındaki tabureyi çevirerek bana doğru döndü ve dedi ki:

— Halbuki ben Bizet'nin bu ebedi veda nağmelerini çaldığım zaman bu bedbaht musiki üstadının yokluk içinde ömrünün son buluşunu gözümün önüne getiririm. Size daha doğrusunu söyleyeyim mi, bu havayı çaldığım zaman musiki ezgileri arasında ruhunun uçuşunun kanat seslerini duyar gibi olurum. Ben onun için bu havayı çok, çok severim.

Ferit Saffet Bey gülmeye başladı, dedi ki:

— Şimdi de musikinin şairane hislerinden mi bahsedeceğiz? Kardeşim, siz hakikaten şair olsaydınız...

Meliha'nın canı sıkıldı. Kardeşine bir estetik dersi vermek için münakaşaya hazırlandı.

— Güzel bir şiiri hissetmek için şair olmak gerekmez, buna zevk, kusursuz zevk ister. Siz mektepte estetik dersi okumamış mıydınız?

Sonra bana dönerek dedi ki:

— Bizet'nin hayatının sonu hakkında tabii bilginiz vardır.

— Evet, dedim. Yokluk içinde vefat ettiğini biliyorum, fakat o kadar.

— Öyleyse müsaade buyurunuz da size biraz anlatayım. Bu üstat otuz yaşındayken *Carmen* operetini bestelemişti. Napoli'deki Scala Tiyatrosu'nda[1] bunu ilk defa oynattığı zaman bu harikulade eser dehası takdir edilmedi. Alkış yerine ıslık sesleri bu üstadın kalbini yırttı. Yokluk, sefalet içinde kaldı. O zaman ümitsizliğin, kederin kalbinde açtığı yara onu ölüm döşeğine serdi. En son eseri olan bu cenaze töreni ezgilerini kendi besteledi. Cenazesi kendi bestesi olan bu elim havayla kaldırıldı. Şimdi Bizet'nin *Carmen*'i dünyanın her köşesinde oynuyor, milyonlarca insan tarafından takdir ediliyor. Bunun için bu uhrevi nağmeler benim ruhuma arkadaş olmuştur.

— Lakin siz bu kadar bilgiyi nereden aldınız?

— Merak etmiştim, araştırıp öğrendim. Size *Carmen*'den bazı şeyler çalayım mı?

— Lütfedersiniz.

Meliha *Carmen*'in meşhur olan "Aşk Serenadı"nı çalmaya başladı. Bu serenadın güftesi aşkın bazı evrelerini garip bir tarzda anlatır. Bu meşhur şarkının manası hemen hemen şu cümle içinde bulunuyor: "Aşk kaçanı kovalar." Düşündüm, bizim halimiz de ona benzemiyor mu? Tekrar tekrar bu havayı çaldı, biz de kendisini alkışladık. Birdenbire yerinden fırladı:

---

1 *Carmen* operası ilk kez Paris'teki Opera Komik'te sahnelenmiştir.

— Ay, şimşek! dedi.

Hakikaten barometre doğru söylemişti. Gök gürlemeleri, şimşekler birbirini takip etmeye başladı. Şimşek ışıklarını etrafa saçtıkça Meliha elleriyle yüzünü kapıyordu.

— Dünyada en korktuğum şey şimşektir, diyordu. O kadar sinirlerime dokunur ki... Yarabbi! Bu geceyi nasıl geçireceğim bilmem.

— Bu hal devam etmez, geçer, dedim.

Kendisini teselliye çalıştım. Hakikaten benzi sapsarı olmuştu. Korkuyordu. Elleri, vücudu, uzuvlarının tamamı korkudan titriyordu.

— Sizi de rahatsız etmeyeyim, ben odama çekileyim, dedi. Kalktı, bizi hafifçe selamlayarak yatak odasına girdi. Şiddetle perdeleri kapamakta olduğunu işittim. Biraz sonra da odasının salona açılan kapısının kilidi içinde anahtarın çevrilmesinden çıkan sesi de duyduk. Gök gürlemeleri gittikçe daha da artıyordu. O müthiş sesler hava katmanlarını şiddetle sarsıyor, kulak tırmalıyordu. Ben de odama çekilmek istedim.

— Artık yatalım, dedim.

Yatak odama girdiğim zaman sinirlerimde yine kriz belirtileri hissediyordum. Konsolun üzerinde bulunan şamdanın iki mumunu da yaktım. El çantamdan lokman ruhu şişesini çıkardım. Kokluyordum. Fakat bu sinir krizini kolayca gidermek mümkün mü? Pencerelerin perdelerini açtım. Gökyüzünün koyu karanlığını görmek istiyordum. Birdenbire bir parlayış, eğri bir ateş parçası gök katmanlarını yararak düşüyor, bir süre sonra havayı sarsan, pencerenin camlarını titreten müthiş bir ses, korkunç bir patlama oluyordu. Bu tabiat manzarası bütün dehşetiyle, korkunçluğuyla gözümün önünde doğa koşullarına dair bir tablo oluşturuyordu. Hissediyordum ki bu gece uyku uyuyamayacağım. Bir koltuğu pencerenin önüne çektim. İçine uzandım. Gök gürültüleri, şimşekler birbirini takip edip duruyordu. Ben hem tabiat sahnesini seyrediyordum, hem de halimi düşünüyordum. Meliha'yı artık makul davranışa dönmüş gibi görüyordum. Beni

zorlamak arzusundan vazgeçmiş olduğu anlaşılıyordu. Onu düşünmek beni yine hülyaya sürükledi. Meliha'yı ilk defa sabahleyin Fener'deki şu pembe köşkte sarmaşıklı pencerenin arasından seyrettiğim haliyle şimdi yine görüyorum sandım. Bu bir hayaldi. Fakat bu hayal üzerinde de beyaz muslinden dekolte bir gecelik vardı. Geniş fistolu kollar, parlak, beyaz gerdan, biraz tombulca kollar; işte o haliyle, o alımlı güzelliğiyle Meliha gözümün önünde duruyor. Bir şimşek daha; onun koyu karanlık içine saçtığı parlak ışık sarı saçlarının rengini daha da parlatıyor. O pembe çehreyi sanki yaldızlıyor. Lakin bu hayaller bana uyku uyutmayacak. Bu gece istirahate de ne kadar ihtiyacım vardı. Kalktım. Çantamın kilitli gözünden minimini şişeyi, ufacık şırıngayı çıkardım. Hissediyordum ki bu gece başka türlü uyku uyumak mümkün değil, koluma şırıngayı sıktım. O etkisi garip sıvı damarıma tesir etti, kanıma, kalbime erişti. Ah! Beni terk etmeyen bu hayal... Meliha'yı resmeden o parlak hayal şimdi de benden kaçıyor, uzaklaşıyor gibi görünüyordu. O anda kapımın gıcırdadığını, yavaşça açıldığını hisseder gibi oldum. Başımı çevirdiğim zaman Meliha'yı kapımın önünde ayakta buldum. Yoksa bu da bir hayal miydi? Hayır, hayal değil, hakikat. Meliha sapsarı rengiyle, korkudan, tereddütten titreyen adımlarıyla bir iki adım ilerledi. Titrek, üzgün bir sesle bana dedi ki:

— Korktum, fena halde korktum. Uyumak mümkün olmadı. Sizi böyle rahatsız etmeye cesaret ettim. Beni affedersiniz değil mi Necdet Bey?

Bana bu tatlı sözleri söyleyen hayalimi seyre daldım. Üzerinde yine beyaz muslinden gecelik... Omuzları üzerine geniş, beyaz ipekli bir sabahlık atılmış... Saçlar gelişi güzel bırakılmış... Ooh! Bu güzellik tablosu, bu kusursuzluk resmi acaba bu defa da hayal miydi? Bilmem!

Beni şiddetli bir titreme almıştı. Korkuyu, ümidi, sevinci, elemi birbirine karıştıran bir sevda hissi kalbimi heyecana getiriyor, bütün vücudumu titretiyordu. Yine bir şimşek ışığı ortalığı aydınlattı. Meliha elleriyle yüzünü örttü. Sabahlığı omuzlarından sıyrılarak ayaklarının ucuna düştü. Gayet do-

kunaklı, yalvaran bir ses, büyüleyici bir edayla yüzünü çıplak kolları arasında saklamaya çalışarak diyordu ki:

— Rica ederim, perdeleri kapayınız. Ah, yine şimşek! Bu gece bu parlak ışıklar beni çıldırtacak. Çabuk olunuz rica ederim. Bana acıyınız.

Hemen yerimden fırladım. Perdeleri indirdim. Titrek ellerimle bir türlü onları layıkıyla kapayamıyordum. Başımı çevirdiğim zaman odayı karanlık içinde buldum. Mumlar sönmüştü. Yoksa ben yine bir hayal mi görmüştüm? Üzüntülerime mağlup oldum. Bu koyu karanlık sinirlerimi daha da berbat etmişti. Oradan kaçmak, aydınlık, parlak bir âleme çıkmak istiyordum, kanıma karışan o sıvı da tesirini göstermeye başlamıştı. Ben şimdi ağlamak, doya doya ağlamak istiyordum. Fakat gözyaşlarım akmıyordu, elem gözyaşlarım sanki kurumuştu. Ayağa kalktım. Bir iki adım attım. Sendeliyordum. İki titreyen kol beni tuttu. Bitap düştüm. Yumuşak, gayet yumuşak iki minimini kuş tüyü yastık arasında ağlıyor, için için ağlıyordum...

5

Sabahleyin gözlerimi açtığım zaman kendimi hakikat âleminde buldum. Düşünmeye, hayal ile hakikat arasında geçirdiğim bu aşk gecesinin hakiki ayrıntıları ve lezzetlerine dair fikirlerimi derinleştirmek için düşünmeye vakit yok. Gözlerimi açtığım anda oda kapısına vurulduğunu işittim. Mutlaka bu gürültü beni tatlı uykumdan uyandırmış olmalıydı. Vücudumda öyle bir bitkinlik hissediyordum ki... Darbeler yine vurulmaya devam ediyordu. Yatağımdan fırladım. Arkama sabahlığımı alarak kapıyı açtım. Bir de baktım ki Ferit Saffet Bey.

— Canım ne var? diyordum. Bu kadar erken...

Bilmem neden, kalbim heyecan içindeydi. Ferit Saffet Bey'in hal ve tavrına dikkat ediyordum, fikrini, maksadını o şekilde anlamaya çalışıyordum. Enişte bey gülümseyerek duruyor ve bana sevinçle cevap veriyordu:

— Nasıl erken canım? Ne diyorsun Allah aşkına? Saat on bir.

— On bir mi?

Hayretimi bir türlü saklayamadım. Doğrusu buna hayret etmek lazımdı. Bu kadar uyumuş olabilmeme ihtimal veremiyordum. Enişte beyden hayret ve şaşkınlığımı saklayamadığımı düzeltmek için:

— Fırtına beni uyutmadı, dedim. Sinirlerim de öyle bozuktu ki...

— Neyse canım, sana bir müjde vermek için geldim, onun için seni rahatsız etmeye cesaret ettim. Ee, ne olduğunu daha hâlâ sormuyorsun?

— Neyi a benim efendim, anlamıyorum ki...

— Müjdemin ne olduğunu.

— Nasıl müjde? Ne var Allah aşkına?

— Büyük bir haber. Bilsen ne kadar sevineceksin!

Yorgun bakışlarımla kendisine merhamet dileyerek bakıyordum. Ferit Saffet Bey beni bu kadar üzmüş olmasını yeterli görerek sağ eliyle arkasında saklamakta olduğu kırmızı renkli kâğıdı bana göstererek:

— İbrahim Şemsi Bey geliyormuş, dedi. Hem de bu akşam.

— Ya, öyle mi? demiş bulundum.

Buna sevinmek mi, kahırlanmak mı gerekeceğine hayrette kalarak adeta ne diyeceğimi şaşırmıştım.

— Nasıl, bu müjdem kıymetli, değil mi?

— Ne kadar kıymetli olduğunu bilsen!..

Dudaklarımdan dökülen bu sözler beni utancımdan öldürmüştü. Bakışlarımı aşağı doğru indirmeye mecbur oldum. Sanki mahcubiyetimden gözkapaklarımın üzerine yüz binlerce kiloluk bir ağırlık binmişti. Aman yarabbi! O sırada gözüme bir şey ilişti. Beyaz bir kurdele karyolamın önündeki halının üzerinde serilmiş duruyordu. Bu kurdele dün akşam Meliha'nın boynunda fiyonk yapılmış halde bulunuyordu. Şimdi hakikati daha açık görebiliyordum. Vücudum korkudan, elemden titriyordu. Ferit Saffet, şu karşımda duran vicdanlı çocuk bakışını biraz oraya doğru çevirse kız kardeşinin

boynunda bağlı olan kurdeleyi benim karyolamın ayak ucunda görecekti... İşte o zaman... Aman yarabbi, ben ne hale girecektim! Yavaşça ayağımı kurdelenin üzerine bastım ve:

— Rica ederim, dedim. Perdeleri açar mısınız?

Enişte bey perdeleri açmak için yürüdü. O, perdeleri açmak ve çivilerine asmakla meşguldü.

— Mutlaka fırtına için perdeleri bu kadar sıkı sıkıya kapamışsın, diyordu. Hakikaten, o ne kıyametti!

— Evet, öyle bir kıyamet ki... cevabını verdim. Cehennemler, ifritler...

— Eee...

Yavaşça eğildim. Titrek ellerimle, suçüstü yakalanmış bir caninin korku ve tereddüdüyle halının üzerinden kurdeleyi aldım. Koynuma soktum. Ooh! Elime bu bez parçasını aldığım zaman bir ateşe yapışmış olduğumu sandım. O kadar kızgın, yakıcıydı ki...

Artık geniş bir nefes aldım, kendimi adeta büyük bir yük altından kurtulmuş sandım. Bütün vücudum su içinde kalmıştı. Suçlular, caniler gibi hem korkuyor, hem titriyordum. Bununla beraber hislerimi saklamak da istiyordum. Ferit Saffet Bey perdeleri tamamen açmıştı. Hayretle yüzüme bakarak bana soruyordu:

— Eee... Cehennemler, ifritler ne oluyordu?

— Ne olacak, dedim. Ateş püskürüyordu, korkunç sesleriyle bağırıyordu.

Sonra enişte beyi biraz rahatlatmak istedim.

— Şimşekler, gök gürlemeleri sinirlerime dokundu. Uyku uyuyamadım, pencereleri kapadım, korkaklığımı, münasebetsizliğimi âlemden saklamak istedim.

— Neler söylüyorsun Allah aşkına?

— İşte, uykusuz kaldığım zaman... Adeta böyle ne söyleyeceğimi bilemiyorum, şaşırıyorum kardeşim. Beni mazur gör.

— Sen hâlâ çocuksun Necdet. Şimdi de gidip kardeşimi uyandırayım. Sanırım, o da akşam uyuyamamış olmalı! Şimdiye kadar uyanmadığına bakılırsa... Öyle değil mi?

— Şüphesiz, şüphesiz...

— Kim bilir, o da bu habere ne kadar sevinecek!

— Tabii değil mi ya!

Kalbimin eridiğini hisseder gibi oluyordum. Sanıyordum ki ciğerlerimden geçmekte olan kan, sıvı değil ateştir. O ateşten, kızgın madde kalbimi öyle yakıyordu ki... Bir süre sonraysa vücudum buz kesilmişti. Ayaklarım titriyordu. Yavaşçacık karyolanın ayak ucuna oturdum. Adeta oraya yığıldım... Enişte bey odadan çıktı. Ben yavaş yavaş akşam oturmakta olduğum koltuğa kadar ilerledim. Felce uğramış bir vücut gibi oraya düştüm. Titreyen parmaklarımla kurdeleyi koynumdan çıkardım. Bir süre hayretle baktım. Sonra hırsla avucumun içinde onu buruşturdum. Cinayetimin bu delilini kendi gözlerimden bile saklamak istiyordum. Kendi kendime diyordum ki:

— Bu kurdele...

Akşamki hatıralarımı gözümün önüne getiriyordum. Tüylerim ürperdi. O hatıralar arasında bir aşk gecesi görüyordum. Ben bir saadet gerdeğine girmiştim. Ben onu hayal, rüya, hülya sanıyordum. O aşk gecesinin hayat bahşeden lezzetlerini çok safça bir aşk çeşnisi gibi görmüştüm. Fakat bu kurdele...

Damarlarıma şırınga ettiğim o uğursuz, garip tesirli, hayal gördüren, hissizleştiren sıvı kanımın damlaları arasına karıştığı zaman vücudum uyuşmuş, zihnim hayallere kapılmış, hayal gücüm coşmuştu. Şimdi hatırlıyordum. Hatıralarım o elim hakikatleri birer birer bilinmezlik perdesinden çıkarıp hakiki manzarayı bütün elemleriyle, bütün katılığıyla zihnimde canlandırdığı zaman titriyordum. Sinirlerimin bozulmasını engelleyemeyerek koltuğun kolları üzerine şiddetli yumruk darbeleri indiriyordum. Ve kendi kendime diyordum ki:

— Sefil, alçak! Kanın soğumadıkça, beynin hareketten kalmadıkça... Evet. Evet bunu unutabilmek mümkün değildi. Fakat ben ne yaptım ki...

Şimdi çok güzel hatırlıyorum. Ben hayallerimle meşgulken kapı açıldı. Meliha içeriye girdi. Beyaz muslinler gi-

yinmişti. Boynuna beyaz kurdeleden bir fiyonk bağlamıştı. Omzuna atmış olduğu geniş, beyaz ipekli sabahlığı da ona ne kadar yakışmıştı. Aldatıcı tavırlarıyla, büyüleyici edasıyla perdeleri kapamamı rica etmişti. Ben perdeleri kapadım, bunu da hatırlıyorum. Döndüğüm zaman odayı karanlık içinde buldum. Meliha'nın omzunda bulunan ipekli sabahlık ayaklarının ucuna serilmişti, o ipek hışırtılarıyla minimini ayakları öpüyordu. Dekolte geceliğin beyazlıkları, parlaklıkları arasında Meliha'nın solmuş rengini, mahmur bakışlarını fark ediyordum. Bunu da layıkıyla hatırlıyorum. Sonra kalktım, birkaç adım atabildim; iki yumuşak kol arasına düştüm. Evet, sonralarını artık ben rüya olarak kabul ettim.

Fakat bu kurdele... Demek bu hakikatti. Ben dipsiz bir cinayetin içine kendimi atmıştım. Fakat bilmeyerek, elimde olmayan bir şekilde. Bu cinayetimde kasıt olmayarak. Bu, benim cinayetimi mazur gösterebilir mi? Beni alçaklık lekesinden kurtarabilir mi? İşte ben bir cinayet işledim. Ah! Ne diyorum, neler söylemek istiyorum. Kime hitap ediyorum. Kimden af dilemeye kalkışıyorum. Vicdanımdan mı? Bak o ne diyor:

— Sefil, alçak... Bedbaht.

Evet evet. Ben bir bedbahttım. İşte şu kurdele onun nişanesidir. Talihsizliğimi dikkate alınız. Beni o kötü talih uçurumdan yuvarladı. Ben orada bir aşk gecesi buldum, ben onun hayalen heveslisi, isteklisiydim. O hayale daldım. Fakat şimdi şu kurdele parçası bana kabahatimi, buna cinayet diyemeyeceğim, bütün kabahatimi gösterdi. Çok doğru, ben bir bedbahtım.

Sonraları çok defa ağladım. Gözlerime cinayetimin şahidi olan o bez parçasını tutarak, yaşlarımı onunla silerek ağladım, ağladım...

* * *

Bu satırları yazdığım zaman yine o garip tesirli, uyuşturan, heyecan veren sıvının damarlarımda yaptığı tesirin altındaydım. Bunu başka türlü itiraf etmek ne kadar zordu. Öyle bir aracıya, harikulade heyecan veren uyarıcı bir mad-

deye ihtiyacım vardı. İşte onun kuvvetli tesirine müracaat ettim ve sana verilmesi için bu kurdele parçasını sakladım. Ben onunla pek çok defa gözyaşlarımı sildim, ıstırabımı azaltmak için onları çoğalttım ve şiddetlendirdim. Bir gün o kurdele parçası senin gözünün önüne eriştiği zaman acaba bana acımayacak mısın? Yoksa vicdanımın bana etmekte olduğu hitaplar gibi sen de, "sefil, alçak, bedbaht" sözleriyle mi hitap edeceksin! Ah kardeşim, ben alçak değildim, fakat bedbahttım... Bedbaht!

***

Bilmem, bu halde ne kadar süre kalmışım. Ferit Saffet Bey tekrar odama girdiği zaman gelişini bile duymamıştım. Büyük bir hayretle yüzüme bakarak bana demişti ki:

— Ne o? Sen hâlâ giyinmemişsin! Sabah postasının son vapuruna yetişmek zorunlu değil mi ya?

— Neden? diye sorabildim.

Bu soruyu niçin sormuş olduğumu bilmiyordum. Sanırım, Ferit Saffet Bey'e karşı bir söz söylemek mecburiyeti beni öyle söylemeye zorlamıştı.

— İbrahim Şemsi Bey'in karşılanmasında bulunmak istemiyorsan o başka.

— Neden? Canım benim de o karşılamada bulunmam çok doğal değil mi?

— Öyleyse sabah postasının son vapuruyla İstanbul'a inmeye mecburuz. Akşam postaları bizi vaktiyle Köprü'ye yetiştiremez. Yok, eğer İstanbul'a inmemek istiyorsanız kardeşinizle beraber kalınız. O kadar ısrar ettiğim halde o bir türlü Şişli'ye gitmek istemedi.

— Kardeşime olan hiddetini şimdi benim üzerime mi püskürmek istiyorsun?

— Yok canım! Ben ısrar ettim. O ağladı. Beyhude yere canını sıktığıma üzüldüm. Fakat o şimdiye kadar benim hiçbir arzuma itaatsizlik belirtisi göstermezken...

— Kim bilir, belki bir mazeret...

Ferit Saffet Bey yüzüme dikkatle bakıyordu. Hayretle bana dedi ki:

— Sen de ağlamışsın? Gözlerin kıpkırmızı.

— Çocuk gibi söyleme Allah aşkına, ağlayacak ne var ki... Akşam uyku uyuyamadım. İşte o yüzden...

— Doğrusunu söyleyeyim mi Necdet; bu sabah ben hakikaten şaşırdım. Çocuk gibi söz söylüyorum. Seni uyandırdıktan sonra Meliha'yı da kaldırdım. Telgrafı kendisine gösterdiğim zaman o da ağlamaya başladı. Kendisini tutamadığını görüyordum, çocuk gibi ağlamıyordu. Fakat gözyaşları kendiliğinden dökülüyordu.

— Bu da doğal. Kocası geliyor. Aşırı sevinç, gözyaşlarını akıtmaz mı?

— Evet. O da öyle. Fakat ben bir üzüntü hissediyorum da...

— İnsan hislerinde çoğu zaman yanılır. Bana biraz müsaade et de giyineyim.

— Peki. Fakat çabuk ol. Ben salonda bekliyorum.

Elbisemi alelacele giydim, ufak tefek eşyamı çantamın içine doldurdum. Güzelce kilitledikten sonra anahtarını cebime koydum. Salona çıkmaya hazırlandım. Meliha'yla karşılaştığım zaman ne diyecektim, nasıl bir davranış gösterecektim? Sonunda metanetimi topladım. Salonun kapısını açtım. İçeriye girdim. Meliha orada yoktu. Enişte beyle kardeşim sakince oturuyorlardı. Ferit Saffet Bey dedi ki:

— Sonunda giyinebildiniz. Kardeşim bizi beklemedi. Arabaya binip gitti. Biz de artık gidelim, vapurun hareketine ancak bir çeyrek vakit var.

— Peki, gidelim.

Ayağa kalktık. Salondan çıkarak holden ilerliyorduk. Kardeşime dedim ki:

— Çantamı yalıya giden bir uşakla gönderirsiniz, olmaz mı kardeşim?

— Niçin? Siz artık buraya gelmeyecek misiniz?

— Biraz yalıya gitmek istiyorum. Bir süre sonra yine gelirim canım.

Veda ettim. Selamlar söylendi.

Hatta bir iki adım ilerledikten sonra kardeşim arkadan çağırdı.

— Ağabey!

Bir şey sormayı unutmuş biri tavrıyla fakat mahcubiyetle bana dedi ki:

— Bu gece biz yattıktan sonra... Yok canım, sabaha karşı demek istiyorum, salonda bir sandalye deviren siz miydiniz?

— Nasıl sandalye, sen çıldırdın mı?

— Uyanıktım, öyle bir gürültü işittim de...

Kendimi topladım. Hakikati anlamıştım. Gayet lakayt davranmaya gayret ettim. Fakat bilmem bunu başardım mı? Kardeşime meselenin önemsizliğini gösterecek bir tavır ve edayla dedim ki:

— Ha, şimdi anladım. Sabaha yakın dışarıya çıkmak lazım geldi. Kibriti bulamadım. Mumu yakmak mümkün olmadı. Karanlıkta salondan geçiyordum, bir sandalyeye çarptım, devrildi. Anlıyorsun ya, bundan ibaret.

Bundan fazla söylemek elimden gelmedi. Bu yalan sözler boğazımda düğümlenip kalıyordu. Kardeşim verdiğim bu açıklamaya pek de yürekten inanmış gibi görünmüyordu. Kadınlar öyle duygulu ve hassastırlar ki... Artık arkama bile bakmaksızın merdivenden süratle indim. Çünkü Ferit Saffet Bey aşağıdaki kapının yanında bağırıyordu:

— Necdet Bey! Vapura yetişemeyeceğiz.

Kendisine yetiştim, süratle bahçeyi geçtik. Hazırlanmış arabaya bindik. Yokuş aşağı son süratle iskeleye doğru iniyorduk. Ben hiçbir şey söylemiyordum. Yalnız düşünüyordum. Acaba kardeşim neden şüphelenmişti? Salonda bir sandalyenin devrilmiş olması onda ne gibi tereddütler, şüpheler doğurmuştu? Kadınlar yaradılış olarak meraklıdırlar. Yoksa... Tüylerimin ürperdiğini hissettim. Başka bir şeyle meşgul olmak için enişte beye sordum:

— İbrahim Şemsi hangi vapurla geliyormuş?

— Mesajeri Kumpanyası vapurlarından biriyle olacak. Bugün çarşamba değil mi? Telgraf babamdan geliyordu. O mübarek de açıklama yapmaz ki... Beyoğlu'ndan çekilen bu telgrafta yalnız "İbrahim Şemsi Bey yarın geliyor" cümlesi var. Babam birkaç kelime daha ilave etmeye korkmuş olmalı! Yazıda da bu derece cimrilik olur mu?

— Paralı yazılar cimriliğe değer.

İskeleye yaklaşmıştık. Vapur da Büyükada'dan hareket etmişti. Köpüklü yollar açarak bize doğru geliyordu. Meliha'yı iskele üzerinde gördüm. Hareketsiz bir halde, bir heykel gibi sessiz ve cansız duruyordu. Yüzündeki sık hareli peçe, çehresinin acılarını benden bile gizlemekteydi. Vapura girdik, artık kendisini göremedim. Köprü'ye gelinceye kadar enişte beyin yine Transval hisseleri üzerine olan ümitlerini, iktisadi görüşlerini dinledim. Daha doğrusu dinlemiş gibi yaptım. Borsa muameleleri üzerine bana açıklama yapıp duruyordu. Onun incelikleri hakkındaki bilgi beni bu meselede alakadar ediyormuş gibi göründüm. Köprü'ye geldiğimiz zaman kalabalık arasından ezilme tehlikesine uğramadan çıktık. Enişte bey bana diyordu ki:

— Vakit daha çok erken, vapur ancak saat dört buçukta gelebilir. Şişli'ye, bizim köşke gidelim olmaz mı? Sabah yemeğini de orada yemiş oluruz...

Şişli'ye gitmek benim işime hiç gelmiyordu. Özür diledim. Yapılacak bazı işlerim olduğunu söyledim. Veda edip ayrıldık. Enişte bey ayrılırken, "Saat dörtte rıhtımda buluşuruz değil mi?" diyordu. Ben de kabul cevabı veriyordum. Ferit Saffet Bey'den ayrıldıktan sonra ne yapacağını, nasıl vakit geçireceğini bilmeyen sersem, serseri adamlar gibi Beyoğlu'nda gezmeye başladım. Yalnız ayaklarım hareket ediyor, vücudum da onlara itaat ediyordu. Fakat aklım... O, o kadar meşguldü ki ne düşündüğümü bir türlü toplayamıyor ve kavrayamıyordum; düşüncelerimde, zihnimde o kadar genişlik vardı. Fakat neleri düşünüyordum? Onu belirleyebilmek mümkün müydü! Ben bir suç işlemiştim. Bunu tamir mümkün değil. O halde neyi düşünüyordum. Suçumun vahametinin derecesini ise?.. O sınırsız bir ihanet. Geleceğini ise?.. O pek karanlık. Ben ne yapabilirdim; hiç. Böyle neye karar vereceğimi bilemeden düşüncelerimi akıl süzgecinden geçirerek zihnim perişan bir halde dolaşıyordum. Sonunda acıktığımı hissettim. Tokatlıyan'da yemek yedim. Onun ardından rıhtım üzerine geldim. Gazinonun birinde oturdum. O kadar canım sıkılı-

yordu ki... Saat henüz iki, tam iki buçuk saat orada beklemek lazım. Birbiri ardınca bir iki sigara yakıp söndürdükten sonra gözlerimi denizin yeşil, mavi renklerinin parlaklıklarına, dalgalanmaların meydana getirmiş olduğu güzelliğe kaptırarak düşünürken arkamdan bir ses işittim:

— Vay, Necdet Bey! Siz böyle buralarda...

Bir de baktım; kendisinden hiç hazzetmediğim, sohbetinden hoşlanmadığım Ahmet Süha Bey. Çaresiz kendisine cevap vermiş olmak için dedim ki:

— Gelecek bir yolcumuz var da... Onu beklemek için.

— Daha vakit erken. Rahatsız etmezsem...

Cevap vermeye vakit bırakmadan, daha doğrusu buna lüzum görmeden Süha Bey bir sandalye aldı, karşıma oturdu. Bu Süha Bey, ben Beyoğlu zevk ve safa âlemlerine dalmışken yaltakçımdı. Bin türlü maskaralıklarıyla, taklitleriyle bizi eğlendirmeye kalkarak bedavadan bir iki bira içmeye, görüştüğümüz kadınlara aklınca çatmaya bahane arardı. Her zaman cepleri boş gezen Süha'nın çenesi daima dolu olurdu. O, dinlensin dinlenmesin söyleyecek bin türlü saçmalıklar bulurdu. Mesela babasından para istediği halde bir türlü koparamadığını anlatarak hem züğürtlüğünü bize ima eder, hem de babasının bin türlü taklitlerini yaparak herkesi güldürmeye çalışırdı. İşte o gün tesadüf ettiğim bu Süha'ydı.

— Bilmezsin, başıma gelen felaketi bilmezsin, teranesiyle söze başladı. Kocakarı beni kapı dışarı etmesin mi! Şimdi böyle bir halde kaldım.

Doğrusu üstüne başına dikkat ettiğim zaman Frenk gömleğinin yakasını kir içinde, simsiyah gördüm. Elbisesi de epeyce perişan bir hal almıştı. Ben annesinin kendisini niçin evden kovmuş olduğunu sormaya bile lüzum görmedim. Fakat zembereği bir kere kurulmuş olan o çene durur mu ki... Süha hikâyesine başladı. Uzun bir hikâye. Önce önem vermemek istedim. Fakat sonraları bazı taraflarının maceramla olan benzerliği dikkatimi çekti. Dikkatle dinlemeye başladım. Hikâyesini dinledikçe tüylerim ürperiyordu. Bu ne kadar benzerlik! Yalnız onun hikâyesinde kasıt var. Bunda olayın faili Süha oluyor.

— Ah, o geceden sonra geçirdiğim ömür, zevk, diyordu. Unutulur bir şey değil. Fakat ah, aksi şeytan... Foya meydana çıktı. Kocakarı beni kapı dışarı attı. Şimdi otellerde sürünüyorum. O saadet nerde, bu sefalet ne!..

Artık daha fazla dinlemeye bende kudret kalmadı. Yerimden fırladım. Bu geveze adamın sözlerini dinlemek bence mümkün değildi. Çünkü artık her cümlesi kalbimi yaralayan bir neşter haline gelmişti. Garsona parasını verdim. Süha'ya da:

— Önemli bir işim var, ben gidiyorum, dedim.

Bu geveze, yılışık adam yine arkamdan geliyordu:

— Söylemeye sıkılıyorum, ama mecburiyet, ne çare, diyordu. Fena halde parasızım, bir mecidiye lütfetseniz...

Hemen cebimden bir mecidiye çıkardım. Kendisine uzattım ve elimle geriye dönmesini işaret ederek Köprü'ye doğru adeta koşmaya başladım. Ne yaptığımı bilmeyerek Köprü'nün üzerinde süratle yürüyordum. Süha ve ben, evet, ikimizi kıyaslıyordum. Ooh, tüylerim ürperiyor, beynim ateşler içinde yanıyordu. Kendi kendime durmadan diyordum ki:

— Süha ve ben. Demek vicdansızlıkta ikimiz de eşitiz. O evinden kovulmuş, bense... İlerisini düşünemiyordum. Bu ne karanlık akıbet, bu ne kopkoyu keder içinde hayat.

Kendimi Köprü'nün diğer ucunda buldum. Ben nereye gidiyordum? Döndüm, Filip'in Lokantası'na[1] girdim. En geri taraftaki köşeye, o karanlık yere oturdum. Bahtım kadar siyah, hayatımın akıbeti kadar karanlık fikirler içinde kara hülyalara, kara sevdalara uğramak için düşündüm, düşündüm.

* * *

Mesajeri Maritim Kumpanyası Dordogne vapurunun merdivenlerini çıkmıştık ki İbrahim Şemsi beni kucakladı.

— Ah kardeşim, sizi o kadar özledim ki... diyordu. (Sonra tekrar tekrar beni geniş göğsü üzerinde sıkıyordu ve) Me-

---

1 Filip'in Lokantası ya da bilinen adıyla Filip'in Gazinosu: Karaköy'de, Köprü'ye yakın bir noktada, dönemin oldukça popüler mekânlarındandı.

ğer benim hayatımın lezzeti sizin aranızdaymış. Seyahatim bu hakikati bana gösterdi, diyordu.

Zavallı İbrahim Şemsi beni kalbi üzerinde büyük bir saflıkla ve sevgiyle sıktığı zaman cebimde duran o kurdele parçası bir neşter gibi sanki kalbimi yırtıyordu. Vapurda çok fazla kalabalık vardı. Bu izdihamı geçirmek için birinci kamaranın salonunda oturduk. Ferit Saffet Bey babasının gelememesi hakkındaki mazereti söylüyordu, ben onları dinliyordum. Sonunda İbrahim Şemsi çok mahcup bir tavırla sordu:

— Meliha nasıl, iyidir ya?

Ferit Saffet Bey buna bir cevap verdi. Dediğine dikkat bile etmedim. Zihnim öyle perişandı. O elim sahne hayalimde canlanıyordu. Yarabbi! Ben ne yapmıştım? Ne büyük bir suç ve ihanette bulunmuştum. İbrahim Şemsi bana hitap ederek adeta en iffetli kadınlarda görülen sıkılganlıkla soruyordu.

— Ben bulunmadığım zaman üzülmedi ya! Elbette siz kendisini yalnız bırakmadınız, benim yokluğumu hissettirmediniz.

Cevap verebilmek mümkün müydü? Tepemden aşağı bir kova sıcak suyun döküldüğünü hisseder gibi olmuştum. Arımdan, utancımdan eriyorum sandım. O ne müthiş ıstıraptı! Bereket versin İbrahim Şemsi sorusunun cevabını beklemeye vakit bulamadı, uzun boylu, zarif, çok güzel bir kız kendisine doğru ilerliyordu. O da ayağa kalkarak bu narin, alımlı matmazeli karşıladı. Bir şeyler konuştular. Sonra da selamlaşıp ayrıldılar. İbrahim Şemsi tekrar bizim yanımıza geldiği zaman:

— Pek garip bir kız, diyordu. Amerikalı, henüz on sekiz yaşındaymış. Uzun bir seyahate çıkmış... Nereye gidiyor, biliyor musunuz? İran'a, oradan Kâbil yoluyla Hindistan'a gitmek istiyor. Tuhaf, garip değil mi? Ha, şunu da söylemeyi unuttum: İtibarlı bir gazetenin de muhabiri... Philadelphia Coğrafya Cemiyeti üyelerinden, eski çağlar coğrafyası üzerine üç cilt de önemli eseri varmış. Hayret verici değil mi? Bu seyahatini de o Coğrafya Cemiyeti adına yapıyormuş.

Hazar Denizi'nin önceden Karadeniz'le bağlantılı olduğunu ispat edecek bilimsel deliller arıyormuş. Siz buna ne dersiniz Necdet Bey? Hem de o kadar iffetli ki... Olmaz şey. Yolda kendisini yaltaklanmaya çalışan bir Fransız centilmenine Paris'teki utanmazca hareketleri anlatmaya kalkıştığı sırada iffetli erkek tavrıyla dedi ki:

— Siz Paris'ten çıktığınız zaman oraya giderken istihkâmlar dışında bıraktığınız namus ve terbiyeyi tekrar almayı unutmuşsunuz. Amerika'da ise öyle istihkâmlar yoktur. Herkes namusunu yanında taşır.

Ondan sonra bu Fransız gencine artık söz söylemez oldu. Fırsat buldukça benimle konuşurdu. Sırası gelince evlilikten bahis açtığım zaman saf bir kalbin duygularının yansıması gibi bekâretin saflığıyla bana dedi ki:

— Henüz çok erken, özellikle şimdi aklım, kalbim başka şeylerle dolu. Aklımı ve kalbimi veremeyeceğim bir evlilikte saadeti bulamam. Halbuki bilim, seyahat, bunlar el değmemiş, gönül okşayan, cana can katan birer ruh arkadaşıdır. Ben onları kucağıma alırım; ben onlarla sevişir, sohbet ederim. Böyle lekesiz bir kucak, korkusuz bir sevgi varken... Anlıyorsunuz ya! Batı erkeklerinin kokmuş kucaklarına, yalancı sevgilerine nasıl istekli olabilirim. Fakat Doğu erkekleri... Ooh! Siz başkasınız. Sizde bekâret var, namus var, samimiyet, saflık, sözün kısası kalp var.

Nasıl, bunlar hayret edilecek şeyler, değil mi? İşte bu kız seyahatim sırasında beni böyle hayretler içinde bıraktı. Evet, bir erkek kadar serbest olan bu genç kız böyle iffetli, namus sahibi.

Artık kalktık. Vapur tenhalaşmıştı. Beraber getirdiğimiz uşaklar da İbrahim Şemsi'nin eşyasını taşıtıyorlardı. Vapurdan rıhtıma indik. Kalbim titriyor, ne diyeceğimi bilemeyecek kadar aklım ve gönlüm perişan halde bulunuyordum. Bir münasebetsizlik etmeden onlardan ayrılmak istedim.

— Bana müsaade buyurunuz, dedim. Dört vapuruna yetişmek istiyorum.

— Niçin? Bu gece Şişli'ye gelmeyecek misiniz? Benimse size anlatacak o kadar şeyim vardı ki...

— Birkaç gün sonra gelirim. Dört gün oluyor annemi görmedim.

— Neredeydiniz?

— Enişte beyde.

Ferit Saffet Bey söze karıştı:

— Dört beş gündür Ada'daydık. Heybeli'nin ne kadar güzel olduğunu bilsen... Kız kardeşim de oradaydı. Ne güzel eğleniyorduk.

Daha fazla dinlemek mümkün müydü! Üzüntümü belli etmemek için bir şeyle meşgul olmak istedim, saatimi çıkarıp baktım.

— On dakika vaktim var, dedim. Ancak vapura yetişebilirim. Sizse biraz gümrükte beklemeye mecbursunuz... Bana müsaade buyurunuz.

İbrahim Şemsi Bey elimi sıktı ve üzüntüyle dedi ki:

— Sen ateşler içinde yanıyorsun. Ellerin de titriyor. İki gözüm, sen yine hastasın. Kendini biraz tedavi ettirmiş olsan...

Nezaketle elimi kurtararak seri adımlarla yürümeye başladım. Adeta kaçıyordum. Rıhtım üzerinden bir sandala atladım, denizin nemli havası hararetimi gidermeye yetmiyordu, heyecanımı yatıştırmaya hizmet etmiyordu...

* * *

Güneş henüz guruba yüz tutmuştu. Ben de yalıya giriyordum. Annemin elini öptüm, şefkatle yüzüme baktı. Ellerimi tuttu.

— Oğlum sende şiddetli bir ateş var, dedi. Yoksa hasta mısın?

— Bilmem, gelirken vapurun güvertesinde oturdum. Serin bir rüzgâr esiyordu. Biraz soğuk almışsam...

— Bir hekim çağırtalım mı?

— Ne lüzum var. Ha! Sana bir müjdem var. İbrahim Şemsi Bey bugün geldi.

— Ben de sana bir haber vereyim ama biraz kederli. İzmir'de halan vefat etmiş. Ada'ya gittiğinin ertesi günü bir telgraf aldım. Bize bu kara haberi veriyordu. Müzehher, şu zavallı kız... O da yürekler acısı. Orada yalnız kaldı. Ben

de bir telgraf çektirttim. Buraya çağırdım. İyi etmedim mi yavrum?

— Ona şüphe mi var! İsabet, isabet.

Odama çekildiğim zaman çok fazla rahatsız olduğumu artık anlamıştım. Soyunup yatağa yattım. Ateşler içinde yanıyordum. Hararetin şiddeti beynimi yakıyordu, vücudumu kavuruyordu. Birtakım hayaller, kâbuslar gözlerimin önünde dolaşıyor gibi görüyordum. Fakat onlar ateşten, cehennem alevinden mi oluşuyordu? Bu hararete dayanmak mümkün değildi. Gözlerimi kapadım; bayılmış, kendimden geçmişim.

* * *

Kendime geldiğim zaman en önce kulağıma bir ağlama ve inleme sesi erişti. Yanımda birisi hafif hafif fakat acıklı acıklı ağlıyordu. Başımın ucunda bu ağlayan kim olabilirdi ve niçin ağlıyordu? Meliha? Buna ihtimal veremiyordum. O halde... Gözlerimi açtığım zaman siyah saçları, parlak siyah gözleriyle Müzehher'i karşımda buldum; gözleri kıpkırmızı kesilmiş, yüzü üzüntüden, uykusuzluktan sararmış. Müzehher İstanbul'a ne zaman gelmişti? Bunu hatırlayamıyordum. Fakat ben ne kadar takatsizdim. Kımıldanmaya bile kuvvet ve kudretim yoktu. Lakin Müzehher benim yatak odamda ne arıyordu? Kendisine bir şeyler sormak istedim. Dilimde de kuvvet kalmamıştı. Sonunda, son bir gayretle:

— Müzehher Hanım, dedim.

Yerinden sevinçle fırladı, mutlulukla bana baktı. Zavallı kız şaşırmıştı. Zihninin perişanlığını gösterir bir tavırla dedi ki:

—Annenize haber vereyim.

Ne oluyordu, ben ne olmuştum? Bunu bir türlü hatırlayamıyordum. Müzehher Hanım kapıdan birini çağırdı. Alelacele bir şeyler söyledi. Konsolun üzerinde iki mum yanıyordu. Bakışlarımı odanın içinde gezdirdim. Masanın üzerinde birtakım ilaç şişeleri duruyordu; artık anladım. Demek oluyor ki ben büyük bir hastalık atlatmışım. Müzehher Hanım tekrar içeri girdi. Kuvvetimi toplayarak kendisine sordum:

— Saat kaç?

— Üç efendim.

Saat üç! Demek bu zavallı kız istirahatini, uykusunu terk ederek beni ıstırap döşeğimde bekliyor. Bense ona karşı ne kadar insafsız, nasıl da merhametsiz davranmıştım. Ben onun için bir zamanlar zevk ve sefamı bile bırakamamıştım. O anda kendi kendimi suçladım:

— Vicdansız, nankör.

Annem perişan bir halde koşa koşa odaya girdi. Zavallı kadın ne kadar zayıflamıştı.

— Sana çok şükür yarabbi, diyordu.

— Ne var, ne oldu anne? diye sordum.

— Hasta oldun yavrum. Fakat artık kurtuldun. Merak edecek bir şey kalmadı.

— Kaç günden beri hastaydım?

— On iki günden beri evladım. Sana ilacını vereyim. Hekimler öyle diyordu. Ayılırsa kurtulur diyorlardı. Sonunda, yarabbi şükür, sana bin şükür!

Bu şefkatli kadın şimdi yine yavaş yavaş ağlıyordu. Fakat bu ağlayış, çok belli ki sevincinden, mutluluğundandı. Demek ben ölümcül bir hastalığa tutulmuşum. On iki gün kendimi bilmemek. Evet, yüksek ateş, buna şüphe yok.

* * *

Ertesi sabah kendimde biraz daha kuvvet bulur gibi oldum. Yatağın içinde hareket edebiliyordum. Ferit Saffet Bey'le kardeşim de yanıma geldi. O zavallılar da hastalığımdan beri bizim yalıda kalmışlar. Etrafımda hep sevdiklerimi görüyordum. Uzun söz söylemeye kuvvetim yoktu. Fakat onları dinlemek arzusu bende o kadar güçlüydü ki... Bazı hastalar gibi kalabalıktan, konuşmaların çokluğundan rahatsız olmuyordum. Aksine onların konuşmaları beni eğlendiriyordu. O gün öğleden sonra İbrahim Şemsi ile Ferit Saffet Bey'in annesi de geldi. Zavallı İbrahim Şemsi ne kadar ümitsiz görünüyor, nasıl da endişeli duruyordu. Doktorlar tehlikeyi geçirmiş olduğumu müjdelediler. Demek kefeni yırtmıştım. Halbuki on iki gün dalmış olduğum o ölüm uy-

kusunun sonsuza dek uzayıp gitmesini arzu etmekteydim. Fakat takdir-i ilâhi; kim bilir... İlerisini düşünmek istemiyordum. Mahzun bakışları, çaresiz yüzleri üzerinde bir ümit ve sevinç parıltısı gezinen annemin, kız kardeşimin, bütün sevdiklerimin –kalbi manevi haz dalgalanmalarıyla gıcıklayan– sözlerini dinleyerek kendimi unutmaya çalışıyordum. Bir aralık İbrahim Şemsi bir iskemle alarak başucuma yakın bir yere oturdu. Hararetli elimi sıkarak, sonra da dudaklarına götürüp sevgiyle öperek diyordu ki:

— Ne kadar ıstırap çekmiş olduğumuzu bilsen... Adeta hepimiz seninle hasta olduk. Ya Meliha, o zavallı kardeşin yatağa serildi. Bu sabah tehlikeyi geçirmiş olduğunuza dair telgrafı aldığımız zaman kendisini güç tuttuk. "Mutlak gitmeliyim" diye ısrara başladı. Halbuki altı günden beri kendisini tedavi ettiriyoruz. İkna edinceye kadar bin zorluk çektik. Sonunda ben kendisinin ne kadar ıstırapta olduğunu sana, ne derece rahatsız bulunduğunu ona söyleyeceğime yeminle inandırarak ikna edebildim.

Şimdi Meliha'ya da acımaya başladım. Eğer ben hayattan sıyrılmış olsaydım, bunların hepsine son verilebilirdi. O zaman her şey yoluna girer, acılar, üzüntüler unutulurdu. İbrahim Şemsi Bey'e sordum:

— Hastalığı ne?

— Teşhis edilmez bir hastalık... Çok fazla ıstırap çekiyor, çok da ağlıyor. Fakat nasıl bir ağlayış?.. Yürek parçalayan, elim.

— Meliha'nın bu hali bana da dokunur. Her ikimiz de kati olarak iyi olmadıktan sonra onu buraya getirmek tabii ki doğru olmaz.

* * *

Istırap döşeğimi terk için daha on gün beklemek lazım geldi. Havalar kışlamış, soğuklar şiddetle hissedilmeye başlamıştı. Tedbirli davranarak yine odamda oturmaya mecburdum.

Ferit Saffet Bey'le kız kardeşim Ada'ya taşındılar. İbrahim Şemsi ile yine ara sıra uğruyorlardı. Yalıda annem,

Müzehher, ben kendi kendimize yalnız kalmıştık. Müzehher, bu zavallı kız, bana ne kadar şefkat ve sevgi gösteriyordu. Beni eğlendirmek, meşgul etmek için bütün gün yanımdan ayrılmıyor. İlaçlarımı, yemeğimi hep kendi eliyle hazırlıyor. O kadar dikkat ve itina gösteriyor ki... Ben bunda ağlayıcı bir aşk, fedakâr bir sevda izi görüyorum. Gündüzleri beni kitap okuyarak eğlenirdi. Geceleriyse kendisine çekilmesini hatırlatıncaya kadar benimle beraber otururdu. Fakat o ne iffetli tavırlar, o ne nazik davranışlar... Gece vakti bir lüzum üzerine ne zaman elektrik çıngırağına bassam annemden önce o yetişirdi... Mahcup bir tavırla:

— Efendim, bir emriniz var mı? diye sorardı.

— Uykum kaçmıştı da...

Beni rahat ettirmek için hemen arkama yastıklar koyar ve sonra bir sandalye alarak karşımda edep ve terbiyeyle otururdu! Annem Müzehher'in ud çaldığını bana söylemişti. Birkaç defa rica ettiğim halde bir türlü çaldıramadım. Ben ısrar ettikçe o, yalvaran bakışlarını bana çevirerek:

— Dinlenecek bir şey değil. Rica ederim ısrar buyurmayınız, derdi.

Bir gün yine yalnızdık. Beni bir süreden beri ıstırap içinde bırakan içimdeki bir endişeyi halletmek istiyordum. Kendisine dedim ki:

— Müzehher Hanım, size bir şey sormak istiyorum. Doğruyu söyleyeceğinize söz verir misiniz?

— Efendim, doğruyu söyleyeceğimden şüphe mi ediyorsunuz?

— Hayır! Fakat gönlüm böyle istiyor, vaat ediniz, rica ederim.

— Doğruyu söyleyeceğime emin olunuz efendim.

— Hastalığım zamanında birçok kez sayıklamış olacağım tabii. Yüksek ateşin tesiri böyledir. Çoğu zaman yanımda siz bulunuyordunuz, neler söylediğimi hatırlıyor musunuz?

Müzehher'in yüzüne dikkatle bakıyordum, zavallı kız gözlerini yere indirdi. Yüzü kıpkırmızı olmuştu.

— Niçin cevap vermiyorsunuz? dedim.

Müzehher'in üzüntüsü çok belliydi. Hislerini kontrol ve idare etmeye alışmamış olan bu saf kalpli, içli kızı, için için ağlar gibi görüyordum. Mahcubiyetle, bakışları yere çevrilmiş olduğu halde cevap verdi:

— Evet, pek çok kez sayıklıyordunuz.

— Neler söylüyordum? Asıl anlamak istediğim taraf bu.

Zavallı üzüntülü bakışlarını merhamet dileyen bir tavırla yüzüme çevirdi. Bu yardım arayan hareketiyle bu mesele için ısrar etmememi temenni ediyor gibiydi.

— Hatırlayamıyorum efendim, dedi. Biz o sırada o kadar telaş ve endişe içindeydik ki...

Görüyordum. Zavallı kızın o andaki üzüntüsünü hissediyordum. Bana karşı bu meselede yalan söylemeyi daha yerinde ve uygun buluyordu. Fakat o üzüntü, o mahcup hareketler bana bütün hakikati gösteriyordu, hastalık sırasında acaba ben cinayetimi itiraf etmiş miydim? Müzehher benim dilimden bu acı hakikati öğrenmiş miydi?

***

Yataktan kalktıktan sonra bir ay kadar zaman geçtiği halde Meliha yalıya gelmemişti. Ben de artık tamamen iyileşmiştim. Ancak kış şiddetle kendini hissettiriyordu. Yalıdan dışarı çıkmak sağlığım için uygun değildi. Ferit Saffet Bey'le İbrahim Şemsi yine ara sıra bize geliyorlardı. Bir iki akşam da kız kardeşim yalıya gelmişti. Bir cumartesi günüydü. Hava biraz açık görünüyordu. Kar yağmıyor, bulutlar da gökyüzünden sıyrılıyordu. Deniz de durgun. Müzehher'le beraber denize nazır bir odada oturuyorduk. Ben denize bakıyordum. Müzehher bana bakıyordu. O sırada bir hizmetçi kız odadan içeri girdi.

— Efendim, Meliha Hanımefendi geliyor, dedi.

O anda kalbimin bir ateşe temas etmiş kadar ıstırap içinde kaldığını hissettim. Vücudumdan soğuk terler akıyordu.

Müzehher'e baktım. O benden daha fazla ıstırapta görünüyordu. Kuvvetimi topladım.

— Meliha Hanım'ı karşılayalım, dedim.

Karşılamaya çıktık. Meliha Hanım da diğer bir odadan çarşafını çıkarmış, bize doğru geliyordu. Meliha'nın yanında annesi de beraber bulunuyordu. Renginin biraz sararmış, fark edilecek derecede zayıflamış olduğunu gördüm. Bu haller Meliha'nın da çok fazla ıstırap çekmiş olduğunu ispat ediyordu. Mecburen güler yüz göstermeye çalışarak Meliha elimden tuttu.

— Sizi çok iyi görüyorum, dedi. Halbuki beni çok fazla korkutmuşlardı.

— Evet, şimdi ben de öyle hissediyorum. Fakat önceden görmüş olsaydınız...

Müzehher biraz ileride piyanoya dayanmış, hareketsiz duruyordu. Fakat yüzünde öyle hoşnutsuzluk belirtileri görüyordum ki bu hal bana da ıstırap veriyordu. Sözü başka bir konuya dökmek için Meliha'ya dedim ki:

— Müzehher Hanım'ı tanımazsınız değil mi? Hala kızım. Şimdi de şefkatli dostum.

Bu iki kadın birbirlerini çok nazikçe selamladılar. Müzehher sonra da Meliha'nın annesine doğru yürüdü, büyük bir saygıyla eteğini öptü. Meliha onun bu halini dikkatten uzak bulundurmuyordu. Sonra rekabete değer bir şey olmadığını bana anlatmak istiyormuşçasına ve Müzehher'e işittirecek derecede yüksek bir sesle demişti ki:

— Müzehher Hanım'ı annem pek methediyordu. Belli, hakikaten melek.

Bu sözleri söylediği sırada alayı andıran, küçümsemeyi ima eden bir gülüşü engelleyememiş gibi bulunuyordu. Sabredemedim. Müzehher'i bu alay yükü altında ezdirmek istemedim, dedim ki:

— Hastalığım sırasında bana etmiş olduğu hizmetleri bilseniz...

— O halde kendisine teşekkür etmeye mecburum. Öyle değil mi Müzehher Hanımefendi? Bu lütfunuza karşı teşekkür etmeye mecbur değil miyim?

Müzehher, zavallı kız sapsarı kesildi. Bir an sonra yüzüne hücum eden kan o esmer yüzü pembeleştirmişti. Kendisini toplayarak ve mahcubiyetini saklamak isteyerek:

— Estağfurullah efendim, dedi. Zaten bu, cariyenizin vazifesiydi.

Meliha bu esmer yüzlü kızın nezaketinden sıkıldı. Acı bir gülümsemeyle bana hitap etmişti:

— Sizi tebrik ederim. Şefkatli dostunuz hakikaten çok nazik, çok değerli.

Müzehher yavaşça odadan çıktı. O sırada annem de gelmişti. Salona gitmeyerek o odada oturduk. Meliha rahatsızlığından bahsetmeye başladı. Doktorlar buna "antral gastirit" diyorlarmış. Bilmem daha neler oluyormuş... Kendisini teselliye çalıştım. Bunların önemsenecek bir hastalık olmadığını anlatmak istedim. Annelerimiz birbirlerinin yüzüne bakarak gülüşüyorlardı. Meliha fena halde kızardı. Ben meselenin önünü almak istedim.

— Bugün hava biraz güzelce, dedim.

— Evet, hava açık. Fakat soğuk var. Evden çıktığıma iyi etmedim ama... Sizi o kadar özlemiştim ki...

Müzehher karşıdan üzüntüsünü saklayamıyordu. Minimini dudaklarının titremekte olduğunu gördüm. Müzehher'e hitaben dedim ki:

— Meliha Hanım bugün bize piyano çalarlar.

Meliha koyu lacivert kaşmirden yapılmış etekliğinin kıvrımlarını bir tarafa atarak ve bu sözümde sanki bir alay noktası bulunduğunu bana anlatmak isteyerek cevap verdi:

— Artık, o kadar dinlenecek bir şey ki... Müzehher Hanım, düşününüz. Ben ne zaman piyano çalsam Necdet Bey'in sinirleri tutar.

— Siz yine insafsızlık ediyorsunuz.

— Siz böyle alaycı oldukça...

— Yok, sizi temin ederim...

— Temine lüzum yok. Allah aşkına öyle değil mi kardeş?

Müzehher'e kardeş hitabında bulunuyordu. Zavallı kız bundan sıkılarak ezilip büzülüyordu. Sonunda ne söyleyeceğini şaşırmış bir tavırla:

— Bilmem efendim, dedi.

Meliha bir kere beni, bir kez de Müzehher'i süzdü. Bu alık, söz anlamaz, nükte bilmez kızı kendisiyle rekabete layık görmüyordu. Müzehher'de sözlerin inceliklerini anlayacak bir zekâ belirtisi göremiyor, beni elde edecek bir cazibe bulamıyordu. Kendisini tutamadı, gülmeye başladı. Bu kahkahasını açıklamak için Müzehher'e dedi ki:

— Öyleyse siz Necdet Bey'i layıkıyla tanımıyorsunuz. Benim bildiğim gibi onu bilseniz...

Müzehher'in küçücük elleri asabiyetini kontrol edemeyecek bir derecede titriyordu. Gözlerini yere indirdi.

— Doğrusu, sizin gibi kendisini bilemem efendim, dedi.

Ah, bu müthiş bir darbeydi. Meliha o anda ateş püsküren bakışlarını bana çevirdi. Sonra da Müzehher'i süzmeye başladı. Fakat onun bakışları hâlâ odanın halısına çevrilmişti. Verdiği cevabın münasebetsiz düşmüş olmasından korkuyor gibi gözlerini yerden kaldıramıyordu. Gözkapaklarının üzerine sanki karşı konulmaz bir ağırlık yüklenmişti. O sırada iki ihtiyar kadın, annelerimiz odanın bir köşesine çekilmiş dertleşiyorlardı. Onlar bizim sohbetimize katılmaya lüzum bile görmüyorlardı. Müzehher artık orada durmak istemedi. Sanırım, elinde olmadan vurmuş olduğu bu darbenin ne derece önemli olduğunu anlamıştı. O çıktıktan sonra Meliha'ya sordum:

— Müzehher Hanım nasıl?

Alayla yüzüme baktı. Omuzlarını hafifçe silkti ve:

— Aptal, dedi.

— Fakat o kadar hassas, öyle vicdanlı bir kız ki... Gerçi eğitim bakımından biraz eksik...

— Öyleyse sizi tebrik ederim.

Sonra anneme döndü:

— Bizi yalnız bıraktınız, dedi.

Konuşmayı kesmek istiyordu.

***

Saat üçe kadar beraber oturduk. Ara sıra yanımıza Müzehher de geliyordu. Sonra bir iş bahane ederek tekrar çe-

kiliyordu. Meliha'ya o kadar rica etmiş olduğumuz halde bir türlü piyano çaldıramadık. Zorlama ve ısrarlarımız boşa gitmiş oldu. Saat üçe geldiği zaman annesine:

— Anne, artık gidelim, dedi.

— Nasıl, siz bu gece burada kalmayacak mısınız? diye sordum.

Meliha dudaklarının ucunu biraz büktü. Büyük bir önemle ve ilk kelimenin seslerini uzatarak cevap verdi:

— Beyden izin almadık da...

Dilimden şu sözler kendiliğinden döküldü:

— Ne zararı var, İbrahim Şemsi benim kardeşim...

Meliha kızardı, önüne baktı, sonra yüzünde birtakım hoşnutsuzluk ifadeleri belirdi. Müzehher de çok rahatsız görünüyordu. Üzüntüsünü saklamak için yüzünü biraz öbür tarafa eğdi. Ya ben, yerlere, evet yerlere geçmiştim. Meliha artık tahammül edemedi... Annesine hitaben dedi ki:

— Anne, sana artık gidelim diyorum.

Bu ses asabiyetini, rahatsızlığını apaçık gösteriyordu.

Sonra rahatsızlığına başka bir mazeret göstermek için:

— Ya bey bizi beklerse, diyordu.

Ah! Bu sahte tavırları, yalancı yakınlıkları sergileyen bu hırçın kıza karşı kahkahalarla gülmek lazımdı. Fakat kendimi tutmayı başardım, dedim ki:

— Hakikaten İbrahim Şemsi Bey merak eder... Fakat siz!

— Ben, ben mi? diye soruyordu. Sonra cevap bulamamış olmaktan sıkılarak:

— Çarşafımı, diyordu. Anne, sen de bir türlü lafını bitiremezsin ki...

Alelacele çarşaflandılar. Giderken merdivenin yanında elini sıktım.

— Ara sıra onurlandırınız, beni de mazur görünüz, bir yere çıkamıyorum, dedim.

Eli ateşler içinde yanıyordu. Meliha'nın hareketlerinden, sözlerinden, davranışlarından kati olarak anladım; o, Müzehher'i kıskanmıştı. Onlar gittikten sonra Müzehher'e sordum:

— Meliha Hanım'ı nasıl buldunuz bakayım?

— Oh! Çok nazik, cevabını verdi. O kadar nazik, o kadar terbiyeli ki...

***

Soğuklar şiddetle hissedilir olduğundan hiçbir yere çıkmıyordum.

Şubat başları gelmişti. Ben de artık tamamen iyileşmiş gibiydim. Vücudumda biraz halsizlikten, takatsizlikten başka bir şey duymuyordum. Müzehher de çok memnun görünüyordu. Meliha'nın ilk ziyaretinin doğurduğu tesirler geçmişti. Müzehher'in her bir haline dikkat ediyordum. Süsüne çok fazla itina gösteriyordu. Bana güzel görünmek, sevdirmek, daha doğrusu kendisine acıtmak için zekâ ve zarafetin en ince noktalarını meydana koymaya çalışıyordu. Doğrusu benim kalbimde de bu sessiz, kederli kıza karşı merhamet belirtileri uyanıyordu. Evet, acımaya başlamıştım fakat kendisini sevemiyordum, sevebilmek ihtimalini de göremiyordum. O siyah parlak gözler bütün özlem parıltılarıyla bana çevrili kaldığı zaman kalbimin sızladığını duyardım. Fakat biraz sonra o merhamet belirtisi acılıklarıyla beraber geçerdi. Fakat Meliha... Ben onu bütün o hıyanetleriyle, bütün ayıplarıyla yine seviyordum. Meliha denildiği zaman ciğerlerimin geniş bir nefes alarak büyüdüğünü, kalbimin bin türlü sızılar arasında yine bir sevda belirtisi duyduğunu hissederdim. Hayır! Ben bu uğursuz aşkı, kalbimi tırnaklarımla paralasam oradan çıkarmak mümkün olamayacak. O, kanımın yuvarlarına nüfuz etmiş sevda parazitidir. Bu kan damarlarımda dolaştıkça, bu kalp hareketine devam ettikçe o aşkın benden geçmesi ihtimali de yok.

O sıradaydı. Gökyüzünün kucak kucak karlarını serptiği bir gün... Soğuk, soğuk... Kafesler kar zerrelerinin ardı ardına üşüşmesiyle bembeyaz kesilmiş, yekpare bir perdeye dönmüştü. Camlarda buram buram buzlanma izleri görünüyordu. Parmaklarımla camların buzlarını silerek biraz dalgalı ve köpüklü denizin yüzeyi üzerine düştüğü anda yok olan kar zerrelerine dikkatle bakıyordum.

O sırada Müzehher odaya girdi, üzüntüsünü gösteren titrek bir sesle:

— Meliha Hanımefendi geldi, dedi.

Böyle bir havada Meliha'nın yalıya gelmesine bir türlü mana veremedim. Salona gittim. Meliha'nın rengi önceki defa gördüğümden daha çok sararmıştı. Beni görür görmez ayağa kalktı. Büyük bir sevgiyle elimi sıktı ve dedi ki:

— Böyle bir havada ziyaretimi garip görüyorsunuz değil mi? Bakışlarınız bana bu soruyu soruyor.

Bir süre durdu. Bu sessizlik sırasında bakışlarındaki aşkın harareti yüzümü yakıyordu. Gayet yavaş ve hiç kimsenin işitemeyeceği bir şekilde:

— Merhametsiz, seni görmeden yaşayamıyorum, sözlerini heyecanla söyledi.

— Rica ederim, dedim.

Kalbimde öyle ani bir heyecan oluştu ki... Bu cüretli kızın tavır ve hareketlerinden korkuyordum. Müzehher uzakta, annemizin arkasında duruyordu. Fakat bizi kimseye göstermeyecek, hissettirmeyecek bir şekilde dikkatli bakışlarından uzak bulundurmuyordu. Çehresinin bazen çok fazla sararmakta olduğunu hissediyordum. Selamlar alınıp verildikten sonra koltuklara oturduk. Meliha ile ben yan yana oturmuştuk. Müzehher biraz uzaktaydı. Öteden beriden sözler sona erdi. Meliha elimden tuttu. Beni piyanonun önüne götürdü. Titreyen elleriyle notaları karıştırıyor ve çok yavaş bir sesle bana diyordu ki:

— Sizinle biraz yalnız görüşmek isterdim.

— O mümkün değil. Ya Müzehher?

— Müzehher, Müzehher, hep bu kız.

— Canım, bu biçare kızın ne kusuru var?

Meliha cevap vermedi. Beni bir defa süzmüş, sonra da alaycı bir kahkahayla gülmüştü. Salıverdiği kahkahada öyle nükteler vardı ki zavallı Müzehher'i üzüntüsünden eritmeye yeterdi. Sonra masaya doğru ilerledi. Orada bıraktığı çantasının içinden uzun, gayet zarif bir kitap çıkardı. Koltuğun üzerine uzandı. Kıvrak, alaycı bir sesle dedi ki:

— Necdet Bey, şöyle gelmez misiniz?

Tabii ki yanında bulunan koltuğa oturdum.

— Andre Theuriet'in bir kitabı, dedi. *Hayatımın Baharı*, güzel bir isim değil mi?

Sonra bana doğru biraz eğilerek kitabın kabı üzerinde bulunan baş başa dayanmış zarif, güzel iki kız resmini göstermek bahanesiyle çok yavaş bir sesle sordu:

— Müzehher Hanım Fransızca bilmez, değil mi?

— Hayır, cevabını verdim.

O güldü. Bu gülüşünde bir sevinç parıltısı görünüyordu. Kitabın yapraklarını biraz karıştırdı ve herkese işittirebilecek şekilde:

— Ne güzel kitap, dedi. Vapurda biraz gözden geçirdim. O kadar beğendim ki... Sizi rahatsız etmezsem biraz okuyayım.

Meliha kitabı açtı; titrek, dokunaklı bir sesle Fransızca olarak bana bir şeyler söylüyor ve yaprakları çeviriyordu. Gözlerini kitabın sayfalarından ayırmadığı halde bana söylediklerinin özü buydu:

— Beni dinleyiniz, bugün sizinle münakaşa etmeye gelmiştim. Artık böyle yaşamaktan bıktım. Siz hastalığınızı bahane ederek hiçbir yere çıkmıyorsunuz. Bense her zaman gelmeye cesaret edemiyorum. Böyle ayrı yaşamaktansa... Ne saklayayım, bir de sizi şimdi kıskanıyorum. Bu sözlerime güleceksiniz. Fakat bunları çok ciddi söylüyorum. Sizi şiddetle kıskanıyorum. Kimden? Esmer, çirkin, eğitimsiz bir kızdan. Niçin kıskanıyorum biliyor musunuz? Çünkü o artık sizinle daima beraber bulunuyor. Bense sizden uzak kalıyorum. Onu sevemeyeceğinizi biliyorum. Ooh! Buna kati olarak eminim. Kendisini size sevdirecek güzelliklerin, cazibelerin hiçbirisi onda yok. Fakat ben onun talihini, konumunu kıskanıyorum. Bu sabah bunları düşünüyordum, asabiyetim tuttu. Anneme, bugün yalıya gidelim dedim. Yalvardım. Israr ettim. Sonunda kendisini ikna ettim. Buraya niçin geldim, biliyor musunuz? Sizi alıp Şişli'ye götürmek için...

Fransızca olarak birdenbire kendisine dedim ki:

— Buna ihtimal veriyor muydunuz?

— Neden, neden?

Sanki biz kitap üzerine münakaşa ediyormuşuz gibi bir tavır almıştık. Fakat Meliha artık iradesini kaybetmişti. Çünkü kitaptan çevirmiş olduğu yirmi otuz sayfayı kapayarak ve kitabı da kucağına bırakarak hiddetle yüzüme bakıyordu. Türkçe olarak dedim ki:

— Fakat bu o kadar güzel bir kitap değil. Bu, hayatın baharı değil, ömrün hazanı.

— Evet evet. Hazan, çok doğru.

Müzehher hayretle bizi seyrediyordu. Zavallı kız bir şey anlamış görünmemekle beraber üzüntüsünü saklayamıyordu. Kadınlar o kadar hassastırlar ki... Eminim, Müzehher Meliha'nın sözlerinden bir şey anlamıştı, çünkü artık tahammül edemedi. Rengi sapsarı kesildi. Kalp çarpıntısının neticesi olarak korsesinin titremekte olduğu bile gözüme çarpmıştı. Bu ne kadar kalp çarpıntısı... Müzehher'in dışarı çıkmasından Meliha istifade etmek istedi. Anneme dedi ki:

— Büyük hanımefendi, Necdet Bey'i beraber alıp götürmek istiyoruz. Müsaade buyurur musunuz?

— O kendi bilir kızım.

— Yok Meliha Hanım, böyle havada çıkmak doğrusu çılgınlık, dedim.

— Onu bize mi söylemek istiyorsunuz?

— Hayır, kendim için demek istiyorum.

O sırada Müzehher içeri girdi. Sıkılarak, büzülerek yine o heyecanla dedi ki:

— Selamlığa misafir gelmiş efendim.

Ayağa kalktım. Af diler bir şekilde:

— Müsaade buyurursunuz ya, dedim.

Meliha yüzünü biraz asmıştı. Selamlığa çıktığım zaman orada kimseyi bulamadım. O anda bütün hakikati anladım. Zavallı Müzehher, seni sevebilmem mümkün olsa...

***

Selamlıkta iki üç saat vakit geçirdim. Hareme girdiğim zaman Meliha gitmişti. Müzehher'i aradım. Biraz rahatsız

dediler. Odasına gittim. Müsaadesini alarak annemle beraber içeriye girdim. Rengi çok fazla sararmıştı.

— Müzehher Hanım ne oldunuz? dedim.

Eliyle kalbini gösterdi. Kesik bir sesle cevap verdi.

— Heyecan, bir şey değil, geçer.

— Bir doktor çağırtmış olsak...

— Lüzum yok efendim. İzmir'de de bazen bana böyle çarpıntı gelirdi.

Zavallı kız ne kadar bitap görünüyor, kalbinin şiddetle atmakta olduğu fark ediliyordu. Bu ne kadar kalp çarpıntısı... Müzehher'in sözünü dinlemedim. Bize yakın bir yalıda oturan doktora haber gönderdim. Gelip muayene ettiği zaman gülümseyerek hastaya:

— Çok önemsiz, yarına kadar bir şeyiniz kalmaz. Merak etmeyiniz, dedi.

Doktorla beraber selamlığa çıktım. Bana ciddi bir tavırla dedi ki:

— Size hakikati söylemeye mecburum. Hanımda kalp hastalığı var. Şimdilik ölümcül diyemem. Fakat ona çok yatkın.

— Aman doktor! Bunu nasıl tedavi edebiliriz?

— Kendisini sıkmazsınız. Kalp her vakit ferah ve kaygısız olmalıdır. Istırap, endişe kendisi için çok zararlı. İyi hava, az, fakat besleyici ve hazmı kolay yemek. Bilimin gösterdiği tedavi işte bu.

Doktor çekilip gittiği zaman beni dehşetli bir endişe aldı. Müzehher'i üzmemek, onu sıkmamak... Bu mümkün müydü? Arada Meliha varken...

Doğrusu ertesi gün Müzehher'in heyecanı geçmişti. Fakat istirahat etmesi için odasından çıkmasına mani oldum. O akşam onun yatak odasında bir araya geldik. Fransızca, resimli bir kitap getirmiştim, ona bakıyorduk. Resimlerini de kendisine tarif ediyordum. Başlarımız kitabın üzerine eğilmişti. Saçlarımız bir diğerine neredeyse temas edebiliyordu, birbirimize o kadar yakın bulunuyorduk. Annem bizim bu halimizi seyrediyordu. Elimde olmayan bir hareketle başımı çevirip kendisine baktığım zaman gözkapakla-

rının arasından kurtulmuş olan bir damla yaşın katmerleşmeye yüz tutmuş yüzü üzerinden yuvarlanmakta olduğunu gördüm.

***

Bir hafta sonra bir sabah annem odama geldi. Yanımdaki koltuğa oturarak minimini çocuklar gibi beni sevdi, okşadı. Hissediyordum ki bana söylemek istediği birtakım şeyler var. Fakat söylemeye cesaret edemiyordu. Sonunda metanetini topladı ve:

— Oğlum, sana bir şey söylemek istiyorum ama... Canının sıkılmayacağını bilsem...

— Niçin böyle yapıyorsun anneciğim? Asıl bu davranışlar beni üzer. Ben senin evladın değil miyim? İstediğini söylemek hakkına sahip değil misin?

— Necdet, bugün seninle iki arkadaş gibi konuşmak istiyorum. Daha doğrusu seninle dertleşmeyi arzu ediyorum.

— Pekâlâ canım, nasıl istersen...

Annem sandalyesini bana daha da yaklaştırdı. Sanki söyleyeceği sözün başkası tarafından işitilmesinden korkuyormuş gibi bana daha da yakın bulunmak istiyordu.

— Oğlum, dedi. Bu kız yavaş yavaş ölüyor.

— Hangi kız? diyebildim.

— Müzehher, cevabını verdi. Hissetmiyor musun yavrum, bu zavallı öksüz kızın günden güne eridiğini, sarardığını hissetmiyor musun?

— Evet, ben de görüyorum. Fakat çare ne?

— Çare mi! O pek kolay. Adeta senin elinde.

— Canım ne demek istiyorsun? Anlamıyorum ki...

— Bunda anlaşılmayacak bir şey yok yavrum. Beni dinleyecek olsan...

— Peki, farz ediniz ki sizi dinlemiş olayım, o zaman ne yapmak lazım gelecek?

— Müzehher'i alırsın, ikiniz de bahtiyar olursunuz vesselam.

— Müzehher'i almak mı? Bahtiyar olacağımızı nasıl düşünüyorsunuz?

— Beni açıktan açığa söyletme oğlum, Müzehher seni çıldırasıya seviyor. Sen bu kızın hislerini fark edemiyor musun?

— Anlıyorum, ben de hissediyorum. Fakat doğrusunu söyleyeyim mi anne, ben Müzehher'i alamam.

— Niçin?

— Çünkü ben kendisini asla sevmedim. Sevemeyeceğimi de anlıyorum. Birinci mani bu. İkincisine gelince, ben kendisini bahtiyar edemem.

— Niçin canım, niçin?

— Çünkü o... Uzun.

Kendimi topladım. Anneme karşı ben neyi itiraf edecektim? Hangi arzularımı, hangi hislerimi söyleyecektim? Annem mahzun mahzun yüzüme bakıyordu. Gönlünü almak için:

— Anneciğim dedim, ben kendimi biliyorum. Müzehher'i mesut edemeyeceğimi pekâlâ hissediyorum.

— O halde şu zavallı kız bu gidişle ölecek. Gözümüzün önünde yavaş yavaş söndüğünü göreceğiz... Sen buna acımaz mısın oğlum?

— Ne kadar acıdığımı bilsen...

— O halde?

— Bana bir iki gün müsaade ediniz, bu meseleyi layıkıyla düşüneyim.

— Merhametsiz!

Annem bu son kelimeyi söylediği zaman adeta ağlayacaktı. Zavallı kadın benim ne bunalımlı ıstıraplar geçirdiğimi nereden bilsin, ne müthiş işkenceler çektiğimi nereden hissetsin...

***

Düşünüyordum... Müzehher'i almamak, son ümitlerini kırmak onu öldürmek demekti. Bununla kendime karşı ikinci bir cinayet işlemiş olacaktım. Bu cinayetim öncekinden fena olacak. Çünkü bunda kasıt var. Onu almak... Meliha'yı kıskançlıktan çıldırtmak demekti. Meliha, bu hırçın kız o zaman her türlü çılgınlığı yapmaya başlayacak, beni canımdan bezdirip bırakacaktı. Belki...

Düşüncelerim hep acı neticeler, elim noktalar gösteriyordu. Ah, fikirlerimden bir ümit parıltısı bulmuştum. Önceden kendisine sorsam, bu zavallı kızın ıstıraplarını anlatsam! Belki, kim bilir... Ertesi gün sabahleyin giyindim. İki buçuk aydan beri ilk defa evden çıkacaktım. Hava da o gün epeyce açıktı. Şişli'ye gittim. Meliha benim gelişimi sevinçle karşıladı:

— Bizim için bu ne büyük şeref, diyordu.

— Sizinle uzun uzadıya görüşmeye geldim, cevabını verdim.

— Öyle mi? Mutlaka söyleyeceğiniz sözler çok önemli olmalıdır!

— Evet, hakikaten önemli.

İbrahim Şemsi köşkte yoktu. Annesiyle bir süre konuştuk. O da çekildi. Biz yalnız kaldık. Meliha bir sandalye alarak karşıma oturdu. Eliyle saçlarımı okşamak istiyordu. Kendisine ricada bulunan bir bakış attım.

— Ciddi olalım, dedim.

Meliha gülüyordu.

— Demek ki cidden önemli bir mesele var, öyle mi?

— Evet. Size büyük bir rica için geldim.

— Tuhaf, ne gibi rica?

— Sizden bir müsaade isteyecektim.

— Bu ne demek? Doğrusu anlayamıyorum.

— Öyleyse müsaade buyurunuz da söyleyeyim. Bir zavallı kız var ki ölümcül bir derde düşmüş bulunuyor. Kalp hastalığı... İşte o kız adına sizden müsaade istemeye geldim.

— Müzehher'den bahsetmek istiyorsunuz değil mi? Anlıyorum. Siz birbirinizi seviyorsunuz veyahut öyle görünmek istiyorsunuz. Yalıya geldiğim zaman onun sizi çıldırasıya sevdiğini anlamıştım. Kadınlar bir diğerinin hislerini kolayca keşfedebilirler. Evet, o sizi şiddetle seviyor. Ya siz?

— Ben mi? Ben yalnız acıyorum. Bu zavallı öksüz kızı ölümden kurtarmak istiyorum... İşte o kadar...

— Necdet Bey, sahiden siz çok merhametlisiniz! Kadınların ıstıraplarını, üzüntülerini anlamak, onları teselliye çalışmak... Oh! Doğrusu bu zatıâlinizin güzel vasıflarınızdandır.

— Rica ederim. Beni incitmeyiniz. Bense sizinle ciddi konuşabileceğimi sanmıştım.

— Ciddi mi konuşalım? Pekâlâ. Siz merhamet ettiğiniz bir kızın hayatını kurtarmak istiyorsunuz. Ne güzel, ne âlâ. Fakat düşünmüyorsunuz ki ötede bir kız, sizi taparcasına sevmekten başka suçu olmayan bir biçare bu hareketinizden dolayı mahvolup gidecek. Birini kurtarmak için diğerini feda etmek... Beyefendi! Bu bir tercih belirtisidir. Demek oluyor ki siz de Müzehher Hanım'ı seviyorsunuz. Onun masum, lekelenmemiş gönlü sizin uğrunuza kendini ve namusunu feda etmiş diğer birinin kalbinin hediyesinden daha kıymetli öyle mi? Ah! Şimdi bunu anlıyorum. Hatamı layıkıyla anlıyorum, yaptıklarımın cezasını çekiyorum. Ben de sizin yerinizde olsam öyle hareket edecektim. Ah! Ben şimdi kendi kendime lanet etmeliyim. Evet, size karşı zayıf bulundum. Kendimi idareden âcizdim. Siz de benim o zayıflığımdan istifade ettiniz...

— Ben mi, ben mi? Sizin zayıflığınızdan istifade etmek... Ah, bunu yüzüme vuruyorsunuz, öyle mi? Meliha Hanım, hakikaten siz çok merhametsizsiniz.

— Siz de çok merhametlisiniz beyefendi.

Her ikimiz de kızgınlığımızdan, hiddetimizden titriyorduk. Sinirlerimiz yine bozulmuştu. Fakat birbirimize hücum etmek istemiyorduk. O, elinden avını kaçırmış avcı gibi öfkeli, sinirli bir hal almıştı.

— Konuşmamızı uzatmayalım, dedi. Maksadınız Müzehher Hanım'ı almak değil mi? Peki, alınız, bahtiyar olunuz.

İradem, sabrım elimden gitmişti. Yüreğim yanarak kendisine sordum:

— Meliha, buna ihtimal verir misin?

— O halde, o bahtiyar olsun, biz azap içinde kalalım. O ölümden kurtulsun, biz geberip gidelim...

Meliha hiddetinden, kızgınlığından titriyordu. Adeta elleri kasılmaya başlamıştı. Büyük bir bunalım içinde bulunuyordu. Ah! Buna da acımamak mümkün müydü! Kendime acındıracak içten gelen üzüntülü bir tavırla dedim ki:

— Sen müsaade etmedikten sonra...

— Hayır hayır. Ben öyle olmasını istiyorum. Müzehher Hanım'ı alacaksınız, anlıyor musunuz Necdet Bey, Müzehher Hanım'ı alacaksınız. Onu bahtiyar etmeye çalışacaksınız, ben öyle istiyorum. Öyle istiyorum...

Bunalım daha fazla hissedilmeye başlamıştı. Ah, biraz ağlayabilse, açılacaktı. Fakat duygularının şiddeti onu ağlatmıyordu. Titrek elleriyle ellerimi yakaladı, kendisinde bulunacağını tahmin edemediğim bir kuvvetle kollarımı sarstı:

— İşitiyor musunuz? Ben öyle istiyorum, ben öyle istiyorum, diyordu.

Ellerimi kurtardım. Yumuşak saçlarını bir elimle okşadım.

— Meliha, kendine, bana acımıyor musun? dedim.

Vahşi bir tavır, umursamaz bir edayla yerinden fırladı.

— Ciddi olalım, dedi. Hem beni artık yalnız bırakınız. Sohbetinizin şerefi yeter.

Ne diyeceğimi bilemeyecek bir hale gelmiştim. Sersem sersem köşkten çıktım.

***

O akşam annemi bir tarafa çektim.

— Düşündüm, dedim. Teklifinizi kabul ediyorum.

Annem sevincinden ne cevap vereceğini bilemedi. Minimini bir çocuk gibi beni kucağında sıktı, büyük bir şefkatle saçlarımdan öptü. O anda ben de kendimi mesut sanıyordum... Bu haber ailemiz fertleri arasında süratle yayıldı. Artık bize mensup olanların ağzında şu cümleler dönüp dolaşıyordu, "Necdet Bey Müzehher Hanım'ı alıyormuş. Kız biraz çirkin, kendisinin dengi değil ama..." Uzak akrabamızdan bazısı bunu bizzat bana bile ima etmişlerdi. Bizi birbirimize eş göremiyorlardı. Nikâhı erteledik. Annesinin vefatından hiç olmazsa altı ay geçmiş olması lazım, değil mi? Ve evlilik kararı Müzehher'le benim aramızda hiçbir değişikliğe yol açmadı. Birbirimize karşı yine aynı davranışta bulunuyorduk. Müzehher benim hakkımda önceki gibi gayet şefkatli, esirgeyici görünüyordu. Ben de ona acıyordum. Meliha son

görüşmemizden sonra yalıya gelmedi. Ben de artık oraya gitmeye lüzum görmedim. İbrahim Şemsi, Ferit Saffet bu evliliği tebrik için bizi ziyarete gelmişlerdi. Meliha'yla aramızdaki bunalımın durulmuş olduğuna artık inanacağım geliyordu. Mart başlarındaydı, bir gün Beyoğlu'na çıkmıştım. Müzehher'e bazı şeyler almak istedim, o zamana kadar kendisine hiçbir şey hediye edememiştim. Alacağım bazı ufak tefek hediyeleri bulduktan sonra bir çiçekçiye uğradım. Yalı için bazı büyük yapraklı, her zaman yeşil duran zarif bitkilerin olduğu saksılar sipariş ettim. O sırada çiçekçi bana gayet güzel, açık sarı renkli bir gül verdi; sanırım, serada yetiştirilmiş olmalıdır. Yakama taktım. Kim bilir hangi serada yetişmiş ve henüz açılmış olan bu gonca gülle Müzehher arasında ne kadar benzerlik ve münasebet vardı. O zavallı kızın da rengi böyle sararıp gitmiyor muydu ya! O da böyle yavaş yavaş solup gidecek, değil mi? Akşam yalıya döndüğüm zaman İbrahim Şemsi ile Meliha'yı orada buldum, beni görür görmez:

— Seni özledik, geldik, dediler.

— Ne kadar isabet etmişsiniz, cevabını verdim. Ben de sizi ne kadar özlemiştim...

Meliha biraz dikkatlice yüzüme baktı, sitemli bir tavırla:

— Eğer öyle olmuş olsa, diyordu, Beyoğlu'na geldiğiniz zaman lütfen bize de uğrardınız.

— Emin olunuz, bugün ilk kez Beyoğlu'na çıktım.

Müzehher İbrahim Şemsi'ye çıkmıyordu. Bu yüzden o, bu görüşme sırasında bulunmadı. Bir süre öteden beriden konuştuktan sonra İbrahim Şemsi ile ikimiz ayrı bir odaya çekildik. Kadınları kendi haline bırakmak istiyorduk. Yemekleri yedikten sonra annem bizim odaya gelmişti. Nikâh ve düğün için onlar uzun bir bahis açtılar. Ben bunları dinlemek istemiyordum. Bu yüzden Meliha'nın yanına gittim. Müzehher'le beraber oturuyorlar, sohbet ediyorlardı. Meliha beni gördüğü anda yerinden kalktı. Bir iki adım ilerledikten sonra büyük bir hürmetle önümde biraz eğildi:

— Müsaade buyurunuz da sizi tebrik edeyim, dedi. Nişanlınız bir melek, size layık bir melek.

Ben de eğilerek kendisine duruşumla teşekkür ettim. Susuyordum. Meliha'nın bu münasebetsiz halleri canımı sıkmıştı. Zavallı Müzehher utancından yerlere geçiyordu. Yüzünün kıpkırmızı olduğuna dikkat ettim. Gözlerini yere dikmiş, bir heykel, ruhsuz bir cisim gibi karşımızda duruyordu.

Meliha yine alaycı bir şekilde gülümsüyordu:

— Bu kararınıza ne kadar sevinmiş olduğumu bilseniz... Necdet Bey, sahi söylüyorum, bu kız bir melek. Nişanlınızı kucaklamama müsaade buyurursunuz, değil mi?

Bu "nişanlınızı" sözünü biraz uzatarak, sesli harfleri üzerinde bir süre durarak söylemiş ve omuzlarını biraz yukarı kaldırmıştı. Bunun ardından Müzehher'i sinirli bir atılmayla kolları arasına aldı, hırsla kalbi üzerinde sıktı, solgun yanakları üzerine birer öpücük kondurdu.

Bununla sevincini, sevgisini gösterememiş gibi zavallı kızı kolları arasında olduğu halde sinirli bir hareketle biraz ileriye doğru itti. Alay ve küçümseme akan bakışlarıyla Müzehher'i süzdü:

— Bu ne güzel kız, diyordu. Bunu sevmemek mümkün mü?

Sonra öfkeli ve alaycı bakışlarıyla bana bakarak ilave ediyordu:

— Öyle değil mi, Necdet Bey? Allah aşkına bu sevilmeyecek bir kız mı?

Cevap vermedim. Hoşnutsuzluk belirtileri gösteriyordum. Bu zavallı kızın küçümseme darbeleri altında ezilmesine gönlüm razı olmuyordu. Müzehher'in bu fena davranıştan ne kadar ıstırap duyduğunu görüyordum, üzüntüsünü hissediyordum. Rengi de ne kadar sararmıştı... Artık sabredemedim. Bu zavallı kızı biraz teselli etmek istedim. Yakamdaki gül aklıma geldi. Hemen onu iliğinden çıkardım ve bu şakalaşmamızı alaya boğmak için biraz mecburi gülmeye çalışarak:

— Bugün sizin için almıştım, dedim. Renkçe size ne kadar benzerliği var, bilseniz...

— Lütfunuza teşekkür ederim, dedi. Almış olduğunuz diğer şeylerden çok, bu bence daha kıymetli. Bana benzemek cihetine gelince... O, pek uzak, değil mi kardeş?

Meliha Müzehher'in bu sözlerle kendine anlatmak istediği noktayı keşfetmişti. Rengi biraz sarardı, bu saf kızın serbestliğinden rahatsız olmuş, hiddetlenmişti. Birkaç adım Müzehher'e doğru ilerledi, oynak bir tavır ve sesle:

— Müsaade buyurur musunuz, dedi. Bu ne kadar güzel gül. Ooh! Bu renk nasıl da alımlı, öyle değil mi, Müzehher Hanım?

Meliha Müzehher'in elinden gülü almış, küçük bir iğneyle göğsünün üzerine iliştirmişti, küçümser bir şiveyle ona diyordu ki:

— Müsaade buyurdunuz, değil mi efendim...

Sonra bana hitap etmişti:

— Necdet Bey! Bana yakıştı, değil mi?

Meliha'nın pembe dudakları titriyordu. Sinirleri heyecana gelmiş gibi görünüyordu. Bu münakaşa fırtınasına işaret eden kara bulutlar başımızın üzerinde dolaşıyordu. Müzehher bu hakarete tahammül edemedi ve gözleri sulandı. Zavallı kız ağlamak üzereydi. Meliha bu darbesinin tesir yaratmış olmasından memnun olmuş gibi görünüyordu. Piyanoya doğru endamının alımlı edasını göstermeye özenir bir salınışla ilerledi:

— Bu gece pek keyfim var, dedi. Size piyano çalayım.

Piyanonun önüne oturdu, çalmaya başladı. *Carmen*'in serenadını birkaç kez tekrar etti. Hatta öyle neşeliydi ki şarkı söylüyordu.

Müzehher'le ben yan yana birer koltukta oturuyorduk, her ikimiz de susmayı uygun görerek güya piyanoyu dinliyorduk. Fakat Müzehher, zavallı kız ne kadar üzgündü. Meliha birdenbire döndü, Müzehher'e hitaben dedi ki:

— Sizin ud çaldığınızı söylediler. Bunu dinlemek şerefine erişemeyecek miyiz?

Müzehher hüzünlü bir sesle cevap verdi:

— O kadar adi ki... Buna bir türlü cesaret edemem.

Fakat Meliha o anda nasıl bir hisse kapıldı bilemem. Bizim yan yana oturmakta olduğumuzu görmek onu çok fazla rahatsız etmiş olmalıdır sanırım. Rengi birdenbire sarardı. Dudaklarına daha sinirli bir titreme gelmişti. Müzehher'e dedi ki:

— Rica ederim, udunuzu getiriniz.

— Müsaade buyurunuz, beyhude yere ısrar etmeyiniz.

Meliha Müzehher'in kolundan tutmuş, onu ayağa kalkmaya zorluyordu ve heyecanlı bir tavırla diyordu ki:

— Necdet Bey'in başı için... Udunuzu getiriniz.

Müzehher karşı koyamadı, kapıdan dışarı çıktı. O çıkar çıkmaz Meliha ellerimi yakaladı. Hışımla, hiddetle beni sarsıyordu ve:

— Hata etmişim, diyordu. Sizin saadetinize tahammül edemeyeceğim, sizi bir arada görmeye dayanamayacağım. Necdet Bey, anlıyor musun? Bu kızın mutluluğu beni öldürüyor. Bu evlilik bozulmalı, mutlaka bozulmalı!

— Ne söylüyorsunuz Allah aşkına! Buna siz müsaade etmemiş miydiniz?

— O zaman ne yaptığımı, ne söylediğimi biliyor muydum? O gün benim gururuma dokundunuz. Bu bana ağır geldi. Hiddetle, kıskançlıkla size öyle söylemiş bulundum, ısrar ettim. Siz bunun mümkün olamayacağını anlamalıydınız, benim buna tahammül edemeyeceğimi düşünmeliydiniz. Necdet Bey, bu evlilik mümkün değil, hayır, hayır, mümkün değil.

— Lakin siz, Meliha Hanım, hakikaten hiç düşünmüyorsunuz. Böyle bir darbeyle bu biçare kızı öldürebileceğinizi anlamıyor musunuz? Kalbinden rahatsız, hastalıklı bir kız...

— Evet, hiçbir şey düşünemiyorum. Ben böyle ıstırap çektikten, ciğerlerimi kustuktan sonra hiçbir şeyi düşünemem. Bu izdivaç bozulacak vesselam!

— Yok, müsaade buyurunuz da sizi biraz makul olmaya davet edeyim. Her şeyden önce bu evlilik kararlaştırıldı. Âleme duyuruldu. Bunu bozmak, rezaleti davet etmektir, ben buna razı olamam.

— Evliliği bozmak neden rezalet olsun, buna kim ne diyebilir?

— Ya vicdanım?

— Ah! Yine vicdandan bahsediyorsunuz. Bana ıstırap vermek, öldürmek vicdanınıza dokunmuyor mu beyefendi?

— Meliha Hanım! Beni cidden üzüyorsunuz. Düşünmüyor musunuz ki ben bekâr bir erkeğim. Siz ise diğer bir erkeğe ait bir kadınsınız. Aramızda başka bir bağ göremiyorum.

— Ha! Ha! Öyle mi sanıyorsunuz? Peki, demek benim sizle hiçbir bağım, münasebetim yok. Beni zevkiniz için göğsünüze taktığınız bir gül gibi kokladınız, sonra asabi bir darbeyle göğsünüzden koparıp attınız...

Meliha bu sözleri söylediği zaman Müzehher'in elinden alıp göğsüne taktığı sarı gülü hırsla kopardı, ayaklarının altına attı. Bir an susarak hışımla yüzüme baktıktan sonra asabi bir hareketin ardından iskarpiniyle üzerine bastı. Titreyen ellerini tehdit eder bir tavırla bana doğru uzatarak sözüne devam etti:

— Evet, yere attınız, sonra böyle çiğnemek istediniz, öyle mi? Buna razı olacağımı sanıyordunuz, aldandığınızı size temin ederim. Aramızda bağ yok mu buyurdunuz? Bilakis ben bir bağ buluyorum. Hem de canlı bir bağ.

Bana doğru bir iki adım ilerledi. Hışımla elimi tuttu, karnı üzerine temas ettirdi.

— Burada bir hareket hissediyor musunuz? Evet, değil mi? İşte o, bizim bağımızdır.

Yürek parçalayan bir feryat çıkardım:

— Meliha sus, Allah aşkına sus! diyordum. Neler söylüyorsun? Ben buna nasıl inanabilirim?

Artık bundan fazla dinlemeye bende kuvvet kalmamıştı. Üzerime doğru gelmekte olan Meliha'yı ellerimle ittim.

— Siz bu gece çıldırmışsınız, dedim.

— Yok, henüz çıldırmadım, fakat siz beni çıldırtacaksınız! cevabını verdi. Bunu layıkıyla düşününüz Necdet Bey.

Kendimi dışarı attım. Kapının önünde Müzehher udu elinde, Minerva heykelini andırırcasına bakışları sabit,

uzuvları hareketsiz, sarı balmumundan yapılmış ruhsuz bir vücut gibi duruyordu. Bu manzara tüylerimi ürpertti. Bir daha o tarafa bakamadım. İbrahim Şemsi'nin yanına koşup gittim.

* * *

Istırabımı saklamaya çalışıyordum. Fakat bunu başarabildiğimi sanmam. O kadar huzursuzdum ki... Bereket versin İbrahim Şemsi ile konuşacak birçok şey bulmuştuk. Bana saadetinden bahsediyordu. Ellerimi sıktı, sevinçle dedi ki:

— Sana bir müjdem var. Kalbimde açık kalan eski bir acı, elim bir yara artık kapanacak. Necdet, kardeşim, ben baba olacağım, anlıyor musun? Bu benim için ne büyük saadet, ne yüce şeref, değil mi?

Bir an durduktan sonra bana tekrar soruyordu:

— Ne dersin, acaba kız mıdır yoksa erkek mi?

Aman yarabbi! Bayılacaktım. Neler işitiyordum...

* * *

Ertesi gün Meliha ile İbrahim Şemsi gittiler. Veda sırasında Meliha son bir sıkıntılı bakışla bana gece aramızda geçen sahneyi ima etti. Demek istiyordu ki:

— Necdet, düşün, neticenin vahametini düşün.

Biz yine yalnız kaldık. Beni müthiş endişeler ele geçirmişti. Neler düşünüyordum yarabbi, neler! Ben ne yapacaktım? Bu sıkıntı tufanı arasında ne yapabilme ihtimali vardı? Kararımdan dönmek, ah, bu mümkün değildi. Bunda ısrar etmek... Fakat ya Meliha, ya o uğursuz bağ... Bunlara nasıl tahammül edecektim? O gece Müzehher'le yalnız salonda oturuyorduk. O çok mahzun duruyordu. Ben de susmayı seçmiştim. Bir süre sonra Müzehher başını kaldırdı. Mahzun bakışlarını yüzüme dikti:

— Size bir şey söylemek istiyorum. Fakat sıkılıyorum, cesaret edemiyorum, dedi. Müsaade buyurur musunuz?

— Hayhay. Niçin söylemeye sıkılıyorsunuz?

Müzehher gayet mahcup olmuştu. Kâh sararan, kâh pembeleşen yüzünü elleriyle kapamaya çalışarak diyordu ki:

—Annemiz hanımın verdiği kararın yerine getirilmesi artık mümkün olamayacak sanıyorum...

— Niçin? Ne demek istiyorsunuz?

— Bu evlilik meselesini terk edelim, diyorum. Çünkü hissediyorum ki sizi mesut edemeyeceğim. Böyle kardeş kalmak aramızda daha büyük bir bahtiyarlık olacak...

— Yok, buna ben razı olamam. Vicdanım müsaade etmez. Buna ne gibi sebepler buluyorsunuz bakayım?

— Mesela birtakım bağlar. Rica ederim beni söyletmeyiniz. Bunu artık unutalım. Ben sizin yine kardeşiniz kalayım, olmaz mı?

Artık anlamıştım. Müzehher tamamen her şeyi işitmişti. Benim namusumu koruyabilmek için, o, bu fedakârlığı seçiyordu. Meliha'nın çılgınlıklarına, meydana çıkaracağı rezaletlere –kendi aşkını, hayatını feda ederek– mani olmak istiyordu. Ah saf kalpli kız, seni şu anda tanıdığım gibi vaktiyle bilmiş olsaydım...

Saçlarını ellerimle kardeşçe, şefkatle okşayarak:

— Peki, dedim. Haklısınız, biz böyle kardeş kalmalıyız. Sizin gibi saf kalpli bir meleğe sunulacak temiz bir kucak bende yok.

Zavallı Müzehher kolumun üzerine başını dayayarak gözyaşıyla karışık gülümsemeleriyle bana karşılık veriyordu. Yarabbi! Bu ne elim bir manzaraydı!..

* * *

Ertesi sabah annemi gördüğüm zaman bana büyük bir üzüntüyle dedi ki:

— Ne var Allah aşkına? Müzehher bana şimdi bir şeyler söyledi.

— Ne gibi şeyler?

— "Bizim evlenmemiz mümkün değildir" diyor. "Necdet Bey benim kardeşim kalmalıdır" diyor. Bunlar ne?

— Ne olacak? Ben size vaktiyle Müzehher'i bahtiyar edemem dememiş miydim? İşte onun neticesi.

* * *

Bu evlilik meselesi bozulduktan sonra da Müzehher bana karşı davranışını asla değiştirmemişti. Yine önceki itina, eski hürmet, yalnız çoğu zaman susarak bakışlarının derin hayale dalıp gitmesinden, renginin pek de hissedilmeyecek bir derecede sararmasından çok fazla ıstırap çektiğini anlıyordum. Dikkat ediyordum. Uzun uzadıya benimle yalnız kalmak istemiyordu. İkimiz yalnız kaldığımız zaman bir şey bahane ederek büyük bir nezaketle yanımdan çekilirken gözlerini yere indirir, doğrudan doğruya yüzüme bakmaya cesaret edemezdi. Bu ümitsiz, bu ıstırap dolu tavırlar beni ne kadar etkiliyordu. Artık bu, bir hayat ki...

Meliha'nın bize son ziyaretinden sonra beş altı gün geçmişti. Bir akşamüzeri bahçeye çıkmıştım; ağaçlar altında gezinerek bahçıvanın bahar mevsimi için yaptığı hazırlıkları gözden geçirmekle vakit geçiriyordum. Guruptan biraz önce köşke döndüğüm zaman Müzehher'i beni bekler buldum.

— Meliha Hanım size şu mektubu göndermiş efendim, dedi.

Öyle üzülmüş görünüyordu ki şaşırdım. Mektubu elime almaya cesaret edemedim.

— Kiminle göndermiş? diye sordum.

— Bugün kalfa Şişli'ye gitmişti de, onunla göndermişler efendim.

Bahçe üzerindeki yemek odasına girmiştik. Ben hâlâ mektubu almaya cesaret edemiyordum. Sonunda titreyen parmaklarımla zarfı aldım. Yırttım. Şu satırları okudum:

Bugün o büyük müjdeyi bana ulaştırdılar. Akıllıca hareketinizi sevinçle karşıladım. Veremli, ölmek üzere olan bir kız için...

Artık aşağısını okuyamadım. Gözlerimin ışığı sönüyor, kalbim eriyor sandım. Hışımla, asabiyetle mektubu avucumun içinde buruşturdum. Açık bulunan pencereden aşağı attım. Müzehher bu hareketimi derin bir sevinci andırır ferahlamayla seyrediyordu, merakını gidermek için:

— Beni Şişli'ye çağırıyor, dedim.

— Gidecek misiniz? diye sordu.

— Ne münasebet, cevabını verdim.

Müzehher buna çok sevinmiş gibi göründü. Bir müddet sonra annem geldi. Sofraya oturduk. Sessizlik içinde yemeklerimizi yedik.

O gece mehtap vardı. Hava da berraktı. Odalarımıza çekildikten sonra penceremin önüne geçerek oturdum. Saat on iki sıralarına gelmişti.

Kendi kendime düşünüyordum. Meliha öyle bir mektubu bana göndermeye nasıl cesaret etmişti? Bunun başka biri tarafından okunmak ihtimali dikkatini çekmemiş miydi? Artık layıkıyla anlamıştım ki Meliha her şeyi göze almış bulunuyor. Mektubun aşağılarını okumamıştım, okumaya da lüzum görmüyordum. Çünkü onun başlangıcından aşağılarını tahmin etmek kolaydı. Uzun uzadıya okumakla Müzehher'e ıstırap vermekten çekinmiştim. Onun için o kâğıt parçasını avucumun içinde buruşturarak bahçeye attım. Başka şekilde hareket edebilmem mümkün değildi. Fakat ben bununla da bir ihtiyatsızlık, tedbirsizlik etmiş bulunuyordum. Bahçeye atılmış olan bu mektubun başka ellere geçme ihtimali yok muydu? Bunu düşündüğüm zaman kalbimin şiddetle çarptığını hissettim. Bu kadar sürekli keder ve sıkıntının bende yarattığı şaşkınlık, davranışlarımı ve hareketlerimi şaşırtmış, beni ne yaptığımı kavrayamayacak bir hale getirmişti.

Kendi kendime, "Gidip o mektubu bulmalı," dedim.

Kalın hırkamı üstüme aldım. Yavaş yavaş yürüyerek odamdan çıktım. Sofayı geçtim. Merdivenden inerek taşlığa ve oradan da bahçeye çıktım. Bir hayal ağaçlar arasından köşke doğru geliyordu. Bu kim olabilirdi? Bir kadın. Korunun ağaçları arasından sıyrılıp da bana yaklaştığı zaman bunun Müzehher olduğunu fark ettim. Böyle gece, on ikiden sonra Müzehher bahçede ne arıyordu? Hava serin, üşüme ihtimali var. Böyle bir ihtiyatsızlığa neden gerek görmüştü? Daha da yaklaştığı zaman omuzlarına bir şal, bir pelerin almamış olduğunu gördüm. Kalbinden rahatsız olan bir kadın için bu ne tedbirsizlik, bu ne ihtiyatsızlık! O anda zihnimi

bir şey tırmaladı. Yaralarımın tahriş edilmiş olması kadar bir ıstırap ve acı duydum. Kadınlarda doğal olan araştırma, merak aklıma geldi, bir de o mektup... Bunu Müzehher bulmuş, okumuşsa... Aman yarabbi!

Çok ağır adımlarla yavaşça yanıma geldi.

Kendisine merak vermemek ve heyecanını davet etmemek için gülerek dedim ki:

— Bahçede gezindiğinizi gördüm. Üşürsünüz diye korktum, sizi yukarıya çıkarmak için ben de inmeye mecbur oldum.

Bu zavallı kızı üzmemek için böyle yalan söylemeye mecbur olmuştum. Bu uydurma sözler ağzımdan çıkarken gözlerimi yere indirmiştim. Müzehher bu sözlerime cevap vermedi ve o zaman bakışlarımı yüzüne çevirdim. Aman yarabbi! Rengi ne kadar atmıştı. Ter içinde kalan yüzüne, şakaklarına saçları adeta yapışmış gibiydi.

— Terlemişsiniz, dedim, içeriye girelim. Ne var, yine rahatsız mısınız?

Eliyle kalbini gösterdi. Kesik bir ses ve üzüntülü bir tavırla cevap verdi:

— Bu gece sıkıldım. Heyecanım çoktu. Hava almak için bahçeye çıktım, şimdi daha fenayım.

Hakikaten, ıstırabından ayakta duramayacak bir halde bulunuyordu. Benden yalvaran bir sesle rica etti:

— Kolunuzu verir misiniz?

Müzehher koluma girdi. Kalbi yaralı bir kuş gibi çırpınıyordu.

— Niçin böyle ihtiyatsızlık ediyorsunuz? dedim.

— Sıkılıyorum. Çok sıkılıyorum... cevabını verdi.

Yavaş yavaş yukarıya çıktık. Müzehher kuvvetten düşmüştü. Adeta kendisini ben sürükleyip götürüyordum. Kendisinin yatak odasına girdik, karyola henüz bozulmamış, düzgün bir halde duruyordu. Müzehher'in bu gece hiç yatmadığını, uyku uyumadığını bundan tahmin ettim. Kendisinin rahatça yatabilmesi için ben artık çekilmek istiyordum. Müzehher yalvaran bakışlarıyla:

— Oturunuz, dedi. Çok fena olduğumu hissediyorum. Yanımda bulununuz, olmaz mı?

Birer koltuğa oturduk. Konsolun üzerinde bir mum yanıyor, mehtabın yansımasıyla odayı hafif bir ışık içinde bırakıyordu. Ben Müzehher'in çok fazla sararmış renginin derinlikleri arasındaki keder parıltısına bakışlarımı kaptırmamak isteyerek önüme bakıyordum.

— Mumu şuraya getirir misiniz? dedi.

Yerimden kalktım. Mumu alarak Müzehher'in önüne getirdim. Ne yapacağını bilmiyordum. Bu davranışından bir şey tahmin edemiyordum.

Elini açtı. Buruşmuş bir kâğıt parçası o anda gözlerime çarptı. Onu itinayla mumun alevine tuttu. Parlak, mavimtırak bir ışık çıkararak yandı. O parlak ışık zavallı Müzehher'in sarı rengini koyulaştırmış, ona korkunç bir renk aldırmıştı. Meliha'nın koyu kurşuni renkli bir külden ibaret kalan mektubuna kederli bakışlarını çevirdikten sonra onu titreyen elleriyle itti. Küller dağıldı. Çok ıstıraplı ve yavaş bir sesle:

— Kendisine söyleyiniz, diyordu. Her ikinizi lekeleyecek böyle bir mektup yazmaktan...

O, sözünü bitiremedi. Çünkü pencerenin karşısındaki ağacın üzerinden yansıyor gibi gelen boğuk bir baykuş sesi onun bu dokunaklı sözünü kesmiş ve bu sahneye elem saçan bir ara vermişti.

Yoksa ben öyle mi işitmiştim? Pencereye doğru sönük bakışlarımı çevirdim. Bir saniye sonra boğulmakta, nefes alamamakta olan birinin sesini işittim. Etrafıma baktığım zaman Müzehher koltuğun üzerine serilmişti. Yüzü simsiyah, kalbi şiddetli bir heyecanla boğuluyordu, zavallı kız kanın hücumuyla, nefes darlığıyla boğuluyordu. Kanımın beynime hücum ettiğini hissettim, Müzehher'i kollarımın arasına aldım. Ona doğru yürüdüğüm zaman ayağım muma değerek devrilmiş, sönmüştü. Fakat mehtap yine bize sönük, ağır da olsa bir ışık veriyordu. Müzehher nefes almakta çok fazla ıstırap çekiyordu. Boğazında kalmış gibi görünen bir düğüm ona nefes aldırtmıyordu. Kuvvetten

düşmüş olan elleriyle göğsünü, elbiselerini yırtmak istiyordu. Aklıma geldi, bu biçareyi ecelin pençesinden kurtarmak istiyordum. Kuvvetimi toplayarak son bir gayretle ceketini yırttım, altında korsesi vardı. Korse, bu demir çubuklu cendere, onu da koparmak, parçalamak lazım. Yarabbi! Bu kız boğuluyordu. Onu da sinirli bir hamleyle parçaladım. Çıplak kalan göğsünden, tam kalbinin üzerinden bir şey fırladı, parmaklarımın arasına kurumuş bir çiçek düştü. Kendiliğimden elime aldım, ah yarabbi, o sarı gül! Meliha'nın ayakları altına attığı, çiğnediği o sarı gül. Bu işkenceden kurtulduktan sonra Müzehher genişçe bir nefes almıştı. Gülümseyen bir yüzle bana bakıyordu. Kuvvetim kalmamıştı, kollarımın arasından kendisini yavaş yavaş koltuğun üzerine bıraktım. Gözlerini kapadı, yüzü tekrar morardı. Kendimi kaybetmenin eşiğine gelmiştim. Bu kız ölüyordu. Acı bir feryat kopardım. Dizleri ucuna düşmüş, sararmış ellerini gözyaşlarıyla ıslatmaya başlamıştım; o yaşları dudaklarımla, acı öpüşlerimle siliyordum. Çıkardığım feryat öyle yüksekmiş ki iki dakika sonra uykudan uyananlar sersem sersem, perişan tavırlarıyla odaya girdiler, hayretle bize bakıyorlardı. Müzehher'in göğsü, bağrı açıktı. Ceketi parçalanmış, korsesi iplerinden koparılmıştı...

— Aman bir hekim, dedim.

Selamlığa koştular, yalı öteye beriye koşup giden hizmetçilerin gürültüsüyle gecenin mutlak sessizliği içinde inliyordu. Annem perişan bir ifadeyle bana soruyordu:

— Ne oldu oğlum, ne oldu?

Elimle gözleri kapalı olarak yatan Müzehher'i gösterdim, yavaşça:

— Ölüyor, dedim.

Hastayı yatağına yatırdık. Kadınlar ellerini, göğsünü kolonya sularıyla ovuyorlardı. Doktor hâlâ yetişmemişti. Ben devamlı odayı dolaşıyordum. Sıkı sıkıya tutmakta olduğum kurumuş gülü avuçlarımın içinde ezmek istiyordum.

Müzehher bu sırada gayet içe işleyen bir şekilde inlemeye başladı. Etrafındakiler kendisine bir şeyler soruyorlardı. O

bir ölü gibi gözlerini açmıyor, cevap vermiyordu. Karyolaya yaklaştım. Ağlayacak gibi bir sesle:

— Müzehher Hanım, dedim. Acınız çok mu? Nereniz ağrıyor?

Gözlerini yavaş yavaş açtı, ağlayan bir gülümsemeyle yüzümü okşadı. Yavaşça elini kaldırarak kalbinin üzerine koydu. Kendimi tutamıyordum. Gözlerimden kendiliğinden acı gözyaşları dökülüyordu. Hekim gelmiş dediler. Bizim yalı komşusu olan doktor yine imdadımıza yetişmişti. Hastayı muayene etti. Yüzünde sabırsızlık belirtisi görülüyordu, ilaçlarını hazırladı, "Bunları hemen şimdi yaptırsınlar" dedi. Sonra benim kolumu tutarak kapıdan dışarı çıkardı.

— Birader, hastalık angine de poitrine[1] dedi. (Ve bir an durduktan sonra) Eğer ikinci bir nöbet gelirse... şartını ilave etti. Fakat o cümleyi bitiremiyordu.

Ben bir uyurgezer misali bir şey hissetmiyormuş, anlamıyormuş gibi bir hal almıştım.

— Ee, eğer ikinci bir nöbet gelirse? diye sordum.

— O zaman ümitler biter, cevabını büyük bir üzüntüyle verdi. Fakat Cenabıhak'tan hiçbir zaman ümit kesilmez ya!

Doktorun dediği oldu. Sabaha karşı ikinci ve şiddetli bir nöbet gelmişti. Sabahın ilk donuk ışıkları Müzehher'in sararmış yüzüne yansıdığı bir zamanda, kuşlar yuvalarında seherin ilk aşk ve sevda nağmesini şakımaya başladıkları bir anda Müzehher can çekişiyordu. Ruhunun kuşu, yürek paralayan hırıltılar arasında uçtu. Bir ağızdan acı bir feryat odanın ilahi sessizliğini sarsmıştı. Kızlardan biri ayakucunda Kuran okumaya başladı. Annem, kadınlar için için ağlıyorlardı. Ben pencerenin kenarına dayanmış mahzun mahzun ağaçlara, baharın yeniden bereket salmaya başladığı koruya, onun karanlık derinliklerine bakıyordum.

Ağlayamıyordum, ah doya doya ağlayabilmek mümkün olsa... Henüz ömrünün baharında; ilkbahar bereket bahşe-

---

1 (Angina pektoris) Kalbe yetersiz kan ve oksijen gitmesi sonucu oluşan göğüs ağrısı.

den hayatı kâinata serpmekte, kuşlar yuvalarını yapmakta, her taraf taze bir hayata dalmaktayken bu kız, Müzehher, hayatın acılığının bir Zühre'si,[1] sarı bir çiçeği; o, sönmüş, solmuştu. Bir kadın bana doğru yaklaştı, beni kolları içine aldı. Annem acı, elim hıçkırıkları arasında, sarsılan kollarıyla beni kalbi üzerinde sıktığı sırada titrek, kesik bir sesle diyordu ki:

— İnsafsız, kızı öldürdün, sonunda öldürdün.

Artık sabredemedim, sinirlerim boşalmıştı. Hüngür hüngür adeta bir çocuk gibi ağladım. Müzehher'i de ben mi öldürmüştüm!..

***

O gün beni meşgul etmek için başka bir yalıya götürdüler, gezdirdiler, cenazenin kaldırılmasında, toprağa verilmesinde bulunmadım. O akşam yalıya döndüğüm zaman acıdan adeta alıklaşmıştım. Annem bana, ben ona bakıyorduk. Birbirimize ümitsiz, kaçak bakışlarla soruyorduk:

— Müzehher nerede?

Yalıda her şey bize onu hatırlatıyordu. Sanıyordum ki dağlardan gelen yankılar, yalının harap mutfağının bacasında yuva yapmış baykuşun yürek paralayan nağmeleri hep, "Müzehher, Müzehher nerede?" diyor.

Üç gün sonra mezarını ziyaret etmek istedim. Beni şehitliğin üstüne çıkardılar. Orada bir toprak yığını gösterdiler. İşte Müzehher... İlkbahar kâinata hayatın özsuyunu saçıyordu. Etraf yeşillenmeye başlamıştı. Ben bir kez Boğaz'ın mavi sularına, bir kez de gökyüzünün mavi rengine baktım. Bunlar hep sevinç ve saadet belirtileri gösteriyor. Bakışlarım bir kez de yeşil çimenler arasında biraz kabartılmış olan siyah toprağa ilişti. Bu toprak da ne kadar siyah!

O günkü ziyaretin ardından artık âdet edindim. Her gün şehitliğe doğru bir gezinti yapıyordum. O yerin manzarası bana çok dokunuyordu. Orada beni kendisine doğru çeken bir cazibe, bir çekim kuvveti var mıdır bilmem, beni hep o noktaya çağırıyordu.

---

1 Çobanyıldızı, Venüs.

Müzehher'in mezarını kendi gözlerimin önünde yaptırttım. Üzerine birkaç gül fidanı diktirdim. Acaba bu güller sarı mı açacaklardı? Onları kendi elimle yetiştirmek istiyordum. Her tarafı arattım. Açılmış sarı güller buldurttum. Bunları kalbimin üzerinde sıka sıka şehitliğe gittim, bu sarı gülleri mezarın her tarafına serptim. Zavallı Müzehher, sen de, ah sen de...

Sarı bir güldün ey adem çiçeği[1]

Evet, sarı bir gül; baharın bereket bahşeden tazeliğinden istifadeye vakit bulamadan serin bir rüzgâra maruz kalmış bir sarı gül goncası gibi kuruyup yok olmak... Bu çok acıklı bir akıbet. Ben sarı gülleri mezarın her tarafına serpiştirip dururken gaipten bir ses şu şiirin nağmelerini havadaki titreşimle sürüp götürerek onları Boğaz'ın mavi denizlerine doğru sürüklüyor, Hisar'ın iri duvarlarına çarparak elim bir yankı oluşturuyor sandım. O sırada ben hayale kapılmıştım yahut bana öyle geliyordu. Yoksa bu ince nağmeleri benim ruhum mu söylüyordu:

Zâir; bu mezar, işte bu kehvâre-i nisyân
Bir hilkat-i nâzik-tere-i me'vâ-yı hazindir.
Bir ailenin matemi üstünde nigehbân
Âmâlinin öksüzlüğü zîrinde defîndir.[2]

Zavallı Müzehher, senin mezarın civarında kalbim ölgün emellerin acısına mağlup, vicdanım hayatın çok ağır güçlüklerinin ıstırap ve kederine batmış olduğu zaman ruhum senin ağıdını için için okuyor ve diyor ki:

---

1 Sarı bir güldün ey ölüm çiçeği (Şair Mihrünnisa Hanım'ın manzumesinden).

2 Faik Âli Beyefendi'nindir. (Yazarın notu)
Günümüz Türkçesiyle: Ziyaretçi; bu mezar, bu unutuş beşiği / Nazik yaradılışlı birinin hazin sığınağıdır. / Bir ailenin matemi üstünde gözcü / Ümitlerinin öksüzlüğü altında gömülüdür.

Gece türbende mâh-tâb u nücûm
Sana bir tıfl-ı âsumân-mesken
Gibi bir ninni tuhfe eylerken,
Hisse-yâb-ı beka olan ruhum
Gıpta eyler türâb-ı makberine
Şimdi düştüm zılâl-i şeh-perine.

*

Beni affet... Mezâr-ı ismetini
Islatan eşk-pâre-i hicrân
Söndürür belki aşkımın kuduran
İnfiâlât-ı zucret-âverini.

*

Seni kalbimde müstetir, peyda
Helecanlarla sıkmadım bir gün.
Lakin ey nur-ı âfil-i handân
Sana bir yâdigâr-ı kalbim olan
Sarı, pejmürde, münkesir, ölgün
Bir gül, en son dem-i hayâtında
Mahrem-i ihtizâz-ı kalbindi.
Şimdi bir zıll-ı sâkin-i ebedî,
Şimdi bir leyl-i mübhem-i yeldâ
Âşiyânında hem-demindir, ah![1]

* * *

O sırada çektiğim azap dayanılmazdı. Korkunç fikirler beni acımasız ellerinde eziyordu. Düşünüyordum ki bu bitmeyen ıstırabı çekmektense... Lakin güçlü bir çekim etkisi o elim neticeye girişmek için kararlılığıma mani oluyordu.

---

1 Günümüz Türkçesiyle: Gece türbende mehtap ve yıldızlar / Sana gökteki bir çocuk / Gibi bir ninni hediye ederken, / Bakilikten hisse alan ruhum / Gıpta eyler mezarının toprağına / Şimdi düştüm kanadındaki tüyün gölgesine * Beni affet... Tertemiz mezarını / Islatan hicran gözyaşları / Söndürür belki aşkımın kuduran / Yürek darlığı veren taşkınlıklarını * Seni kalbimde saklı açık / Heyecanlarla sıkmadım bir gün. / Lakin ey gülüşünün ışığı kaybolan / Sana kalbimin bir yadigârı olan / Sarı, solmuş, kırılmış, ölgün / Bir gül, hayatının en son deminde / Kalbinin gizli titreyişiydi. / Şimdi ebedi bir gölge, / Şimdi sonsuz bir uzun gece / Yuvanda arkadaşındır, ah!

Bu etki, ah! Ona şüphe yok, o uğursuz aşkın hayvani çekim kuvvetinin neticesidir. En bunalımlı, en elim dakikaları takip eden zamanlarımda kara, koyu bulutlarla kaplı olan emellerimin çevresinde yine bir mavi nokta görüyordum. Oraya bakışımı çevirdiğim zaman o gök mavisi ümit noktası büyüyordu. O karanlıklar, koyuluklar arasında oluşan aydınlık mavilikler içinde güneşin ilk doğuşu sırasındaki donuk sarı, altın renge benzer renkte saçların çerçevelediği iki güzel, mavi göz görürdüm... Ümidi uyandıran o mavilikler ruhu okşayan doğal güzellikleriyle bana gülerdi, gülerdi. Ah Meliha!

* * *

O sırada sen seyahatinden dönmüştün. Beni ziyarete geldiğin zaman o ıstıraplarımı sana anlatma ve açıklama arzusu kalbimde birkaç defa uyandı. Fakat içimi açmak için cinayetimi itiraf etmek lazımdı. Buna cesaret edemedim. Seni yalanlarımla aldatmaya çalıştım. Fakat gözlerinde hissettiğim bir keder parıltısı kalbimden süzülenleri tahmin etmekte olduğunu bana anlatmıştı. O akşam yalnız kaldığım zaman hemen düşüncelere daldım. Böyle sahte tavırlar, yalan davranışlar, asılsız sözlerle geçen hayatta ne zevk bulunabilirdi... Hiç, değil mi? Hayat maceramı sana yazmaya karar verdiğim zaman masanın bir gözünü açtım. İçinden küçük bir kutu çıkardım. Bu kutuya ben beyaz kurdele ile o sarı gülü koymuştum. O zamandan beri ilk defa bunları açmaya cesaret ettim. Birbirinin kucağına atılmış olan bu bez parçasıyla kuru çiçek, o elim hatıraların yadigârları... Bunları kutudan çıkardım. Gül kurumuş, rengini kaybetmişti. Fakat hayalim ona eski tazeliğini, doğal rengini veriyordu.

Ona şimdi taze hayatını bahşedecek sıcak, coşkulu bir kalp yoksa canlı, geniş bir hayal var. Onu şimdi öpecek, koklayacak, kalbi üzerinde saklayacak bir vücut bulunmuyorsa ağlayacak, gözyaşı damlalarıyla kurumuş yapraklarını ıslatacak iki göz var. Ah Müzehher, güzel yüzünün donuk, solmuş haline benzeyen bu gül... Onu öptüm, kokladım, kalbimin sıcaklığıyla onu ısıtmak, canlandırmak istedim. O beyaz kurdele parçasını elime aldığım zaman vücudum titredi, o, benim

hayali saadetimin hatırası; bu, maddi cinayetimin alametiydi. Onu görmek istemiyordum. Avucumun içinde buruşturarak titreyen kolumu gökyüzünün belirsiz, karanlık bir noktasına doğru sallıyordum. Sonra da, “Ah, bu acılara tahammül etmek...” diyordum. Gökyüzünde o mavi nokta bana yine o sırada gülüyordu. Ümit, daima ümit, değil mi? Onları birbirine sardım; o kurumuş gülü gözyaşlarımla lekelenmiş kurdelenin katları arasında ebedi zifaf odasına koydum...

***

Zamanım böyle devamlı acı ve ıstırap içinde geçiyordu. Meliha birkaç kez yalıya gelmişti. Kendisine karşı o kadar soğuk davranmaya çalışmıştım ki... O da acımı hissederek beni üzecek tavır ve harekette bulunmaktan çekinmekteydi. Müzehher’in ölümünden sonra Meliha hareketini değiştirmişti. Hırçınlığı bir dereceye kadar geçmiş gibi görünüyordu. Benden merhamet dileyen bakışları üzerimden eksik olmazdı; o hırçın kız şimdi sessiz, sakin bir hal almıştı. Meliha’nın bu hali beni bir dereceye kadar teselli ediyordu.

Günler de geçiyordu. Ağustos başlarına yetişmiştik. Âdetim muntazam bir halde devam ediyor, İstanbul’a inmiyordum. Hiçbir yere gitmiyordum. Ancak havanın müsait olduğu günler şehitliğe kadar bir gezinti yapıyordum. Hissediyordum ki bu gezintiden döndüğüm günler kalbimde bir dereceye kadar ferahlama belirtisi bulunuyordu. Oraya gidemediğim vakitlerse ıstırabım, acım artardı. O sırada bir sabah İbrahim Şemsi bize geldi. Mahcubiyetini saklamaya çalışarak dedi ki:

— Meliha Fener’de fena halde sıkılıyor. Doktorlar Boğaziçi’ni tavsiye ettiler. Şu civarda ufak bir yalı bulsak...

— Çocuk musun? diyordum. Bizim kocaman yalı dururken...

— Yok, sizi rahatsız etmek istemem.

— Rahatsızlık ne demek Allah aşkına? Yalının bir tarafında oturursunuz, biz de yalnızlıktan kurtulmuş oluruz.

— Bunu kabule hâlâ cesaret edemiyorum, ama mecburiyete karşı...

— O kadar resmiyete lüzum yok. İki kardeş arasında...

Benim ısrarım üzerine kabul etmiş gibi göründü. Halbuki ben İbrahim Şemsi'nin tavrından, fazla sıkılmasından bunun Meliha tarafından bir ısrar üzerine yapıldığını hissetmiştim. İbrahim Şemsi'yi karısının yanında mahcup bırakmamak arzusuyla ısrarımı o dereceye vardırmıştım ki birkaç gün sonra karısıyla beraber geleceklerini vaat ederek gitti. Bu haberi anneme söylediğim zaman:

— İsabet, sen de biraz eğlenirsin, dedi.

Zavallı kadın, hakikati nereden fark edebilsin! Bununla birlikte Meliha'nın sonradan edindiği ılımlı hareket tarzı, hücumdan uzak tavır ve davranışı beni artık korkutmuyordu. Birkaç gün sonra geldiler. Harap yalı büyük... Beraberlerinde getirdikleri eşyayı üç dört odadan oluşan bir daireye yerleştirdiler. Ben Meliha'ya karşı çok ilgisiz davranmaya karar verdim. Gündüzleri nadiren görüşüyorduk. Sabah yemeğini odamda yiyordum, sonra da gezintime çıkıyordum. Yalnız akşam yemeklerinde beraber oluyorduk. İbrahim Şemsi'nin o zamanlarda bizimle birlikte bulunması sohbetimizi samimiyet çerçevesinden dışarı çıkaramıyordu.

Meliha maziyi unutmuş gibi görünüyordu. Kendi hakkında merhamet uyandıracak davranışlar ve gönül alacak hareketleri tercih ediyordu. Böylelikle huzurlu bir zaman geçiyordu. Sabahları yatak odamdan çıkmamayı âdet etmiştim. Meliha'nın yalıya taşınmasından on beş gün sonraydı, bir sabah sütümü içmiş, kanepenin üzerine uzanmıştım. Oda kapısına yavaşça vuruldu. Ardından kapının kanadı açıldı. Meliha ağır adımlarla içeriye girdi:

— Sizi rahatsız ettim, dedi.

Yerimden fırlayarak kalkmak istedim. Gayet mahzun bakışları, merhamet dileyen tavırlarıyla rica eder gibiydi. Ve sonra kalbi gıcıklayan ahenkli bir sesle:

— Rahatınızı bozmayınız, dedi. Bugün sizinle iki kardeş gibi konuşmak istiyorum.

— Her vakit öyle değil mi ya?

— Rica ederim, yalnız bugün için o sahte tavırları bir tarafa bırakınız. Sizinle çok samimi, ciddi konuşmak arzusundayım; işte bunun için sizi ziyaretimle rahatsız etmeye cesaret ettim.

— Peki, mademki arzu ediyorsunuz, öyle olsun, konuşalım, cevabını verdim.

Kanepenin bir tarafına biraz zorlukla oturdu, çünkü hamileliği kendisini rahatsız edecek bir hale gelmişti.

— Farz ediniz ki, dedi, bu anda siz benim büyük kardeşimsiniz; benim hakkımda olağanüstü bir şefkat ve sevginiz var, ben de sizi öyle bir samimiyetle seviyorum. Annesiz, babasız bir öksüzüm. Her şeyim sizsiniz. Kendimizi hayalen böyle bir konumda sayalım, bu şefkat ve samimiyet çerçevesinde konuşalım. Buna lüzum var, hem de çok ciddi bir lüzum.

— Rica ederim, diyebildim. Şimdi huzurlu, üzüntüsüz yaşarken...

— Huzurlu, üzüntüsüz? Bunu siz mi söylüyorsunuz Necdet Bey? Merhamet buyurunuz, sözlerimi bir kez dinleyiniz. Istırabımın derecesini anladıktan sonra...

— Ee, sonra!

— Ne yapmak lazım geleceğini düşünürsünüz.

— Peki, öyleyse sizi dinliyorum.

— Yıkıcı, acıklı bir sevda düşününüz, öyle bir sevda ki benim irademi elimden aldı, hareketimi şaşırttı. Onun yol açtığı çılgınlıklar sırasında bir tesadüf, uğursuz bir tesadüf beni aşkın kanatları arasına bıraktı, onun kucağına verdi. Beni tutkulu sevda bulutlarının havai ve hevesli katmanları arasında gezdirdi. Sonra birdenbire boşlukta, keşmekeşte bıraktı. Derin, korkunç fakat arzuyla, zevkle göz boyayan bir alçaklık ve utanç uçurumuna düştüm. Orada korkular, tereddütler içinde taşkın bir sevdanın kucağında bir süre, bir an yaşadım. Fakat o sevda zifafı bana bir canlı yadigâr da bıraktı. Size büyük kardeş sıfatıyla şimdi kalbimdeki bu sırları söylüyorum. Beni bu rezaletten kurtarınız, çocuğumun babasını bana veriniz diyorum. O da benim gibi kederli, bedbaht. Kendisine vazifesini hatırlatınız, bana acısın, ço-

cuğuna merhamet etsin, vicdanını göz önüne getirsin, bunu kendisine söyleyiniz, söyleyiniz.

Meliha'nın daha fazla söyleyecek gücü kalmamıştı. Nefesini kesen, ona söz söylemeye kuvvet bırakmayan bir ağlama, elim bir inleme beni de çok üzmüştü. Ellerimi sıkı sıkıya tutmuş, onları gözyaşlarıyla ıslatıyordu.

— Meliha Meliha! diye bağırdım. Beni kalpsiz, hissiz bir insan mı sanıyorsun? Rica ederim, artık yeter.

Gözyaşları kurudu. Hayretle, üzüntüyle yüzüme bakıyordu. Önümde dökülen bu gözyaşlarının beni nasıl olup da etkisi altına alamadığına şaşıyordu sanırım. Düşününüz, o kadar mağrur ve kibirli olan bu kızın önümde böyle gözyaşlarıyla merhamet dilenişi bana bile garip geliyordu.

— Anladım, maksadınızı tamamen anladım. Fakat bunun mümkün olmadığını düşünmüyor musunuz? cevabını verdim.

O, hayretinden kendini toplayarak dargın bir tavırla dedi ki:

— Bilakis bunun çok mümkün olduğunu düşünüyorum; evet, kolay bir çaresini buldum. Söyleyeyim...

— Söylememiş olsanız...

— Hayır! Sizi ikna için o çareleri söylemeliyim. Kocam...

Bu kelimeyi söylediği zaman yüzünde nefret belirtisi görünüyordu. Sözüne devam edemeyecek bir derecede kendisine tutkunluk geldi. Bir an durduktan sonra tekrar sözüne başladı:

— Kocam beni ve sizi olağanüstü bir samimiyetle sever. Bunu birçok kez, pek çok vesilelerle tecrübe ettim. Her ikimize çılgıncasına bir sevgisi vardır. Bizim bahtiyar olmamızı ister, saadetini o yolda feda eder, buna eminim. Siz hiçbir şeye karışmayınız. Bu işin hallini bana bırakınız. Ben kendisine iki kelimeden ibaret bir söz söylerim. O bunu işitir işitmez beni bırakır, bundan da eminim. Sonra da bizim bakışlarımızdan sıyrılmak için taşraya gider, mümkün olsa yerin altına girer. Bundan da şüphem yok. O zaman beni alırsınız. Her ikimiz ebedi bir işkenceden, ıstıraptan kurtuluruz...

— Vicdanıma aykırı bir harekete cesaret edemem. Beni mazur görünüz, kardeşim yerinde olan İbrahim Şemsi'nin boşandığı karısını alamam. Kendisine bilerek böyle öldürücü bir darbe vuramam.

— Öyle mi sanıyorsunuz? Yanılmış olduğunuzu bu kez de size ispat edeyim. Ben bu fikrin gerçekleşmesine karar verdim, fakat kati bir karar, bunu böyle yapacağım. Ben dul olacağım, çocuğumuz öksüz kalacak, o zaman sefaletimize acıyacaksınız, beni alacaksınız; tahminimde aldanmıyorum değil mi?

— Rica ederim, artık bu konuşmaya son verelim. Bana on gün müsaade veriniz, düşüneyim. Ne yapmak lazım geleceğini layıkıyla düşüneyim. Bu müsaade ile beraber bana söz veriniz; son cevabımı almadıktan sonra çılgıncasına bir harekette bulunmayacaksınız, değil mi? Evladınızın başı için, benim başım için bu ricamı kabul edeceksiniz değil mi?

— Peki, bu şartınızı da kabul ediyorum.

— Teşekkür ederim, diyebildim.

— Fakat yalnız on gün. Bundan fazla ıstıraba tahammül edebileceğimi sanmıyorum. Yine kardeşçe ayrılalım, bundan dolayı benim hakkımda şimdi bir nefret hissi taşıyor musunuz?

— Hayır efendim, hayır!

Elimi hararetli ellerinin içinde sıktı, sonra dudaklarına götürerek öptü.

— Teşekkür ederim, dedi. İşte böyle, akıllıca hareket etmiş olalım.

Gitmek üzere yerinden kalktı. Ben hareketsiz bir halde düşünüp duruyordum. Kapıdan çıkmak üzereyken döndü, ıstıraplı bir iniltiyi andıran bir sesle:

— Çocuğunuzu unutmayınız, dedi. Neticenin onun hayatını ilgilendireceğini unutmayınız.

Meliha odadan çıktı. Beni yalnız bıraktı. Fakat nasıl bir azap içinde! Bu çılgın, sinirli kız artık kati kararını vermişti. Ah! Tavrı, bakışı, her hali bana gösteriyordu; o güle güle, çekinmeyerek kocasına böyle bir itirafta bulunacak. O za-

man... İbrahim Şemsi, bu mert, vicdanlı çocuk bu darbeye tahammül edemeyerek onu bırakacak. Sonra da görünmez bir yere, küçümseyen bakışların kendisine yetişemeyeceği uzak bir yere çekilecekti ve tahammül edilemez ıstırap ve acı arasında mahvolacaktı. Buna da sebep ben olacağım, öyle mi? Boğuluyorum sandım, yerimden fırladım. Pencereyi açtım, nefes almak için saf hava arıyordum. Pencereyi açtığım zaman gökyüzünün maviliği, ormanın yeşilliği gözüme çarptı. Daha on gün var, bu mavilikler arasında ve o süre içinde yarabbi, bana bir parça ümit nasip olmayacak mı?

***

Birkaç gün düşündüm. Mümkün değil, İbrahim Şemsi'ye karşı böyle bir hareketin yapılmasına cesaret edemeyeceğim. Bu hakikati layıkıyla görüyordum. Verdiğim kararın neticesini Meliha'ya hissettirmemek için şen bulunmaya da gayret ediyordum. Gündüzleri vaktimin çoğu kısmını şehitlikte geçiriyordum. Oralarda serseri gibi dolaşıp durmaktan ne zevk alıyordum bilmem. Dayanılmaz bir cazibe beni oraya doğru çekip götürüyordu. Meliha ile konuşmamızın dokuzuncu günü akşamı yalıya ben dağ yoluyla döndüğüm zaman İbrahim Şemsi'yi bahçede buldum. Karısını arıyordu. Doktorlar doğumunun yaklaşması nedeniyle Meliha'ya yavaş yavaş gezmeyi tavsiye ediyorlardı. Beni görür görmez yanıma geldi.

— Nereden geliyorsun? diye sordu.

— Şehitlikten, cevabını verdim.

— Orada her gün gezmekten ne zevk alıyorsun bilmem.

— Öyle bir manevi haz ki onu tarif mümkün değil.

— Hakkın var. O zavallı kız...

İbrahim Şemsi o noktada bir parça durdu, başladığı cümleyi bitirmeye cesaret edemiyor gibi tereddütlüydü. Mahcup, yüzüme baktı ve iffetli bir kız tavrıyla yavaşça sordu:

— Seni severdi, değil mi?

— Pek çok.

— Ah! Ne bahtiyarlık.

Sonra beni sıkıca kucaklayarak dedi ki:

— Kardeşim, senden hiçbir şeyimi saklayamam, kalbimi kemiren bir sırrı sana söyleyeceğim. Bilsen, bu sırada ne kadar ıstırap çektiğimi bilsen...

— Nasıl ıstırap? Ne diyorsun?

— Bir şüphe kalbimi kemiriyor. Öyle hissediyorum ki bir zamandan beri karım beni sevmiyor.

— Bunu nereden anlıyorsun?

— Hiçbir şeyden, yalnız bir şüphe. Fakat kalbimdeki ince sızılar bana anlatıyor ki...

— Neyi?

— Bahtiyar olmadığımı.

— Hayale kapılma.

— Hayal değil, hakikat.

— Nasıl hakikat?

— Karım beni sevmiyor, dedim ya! O kadar yeter. Fakat çocuğum, ah! Onun yüzünü bir kere görmüş olsam... O şüpheyi kalbimden çıkaracağım, onun gülümseyen yüzünü görsem o ıstırabımı unutacağım. Sanıyorum ki onun masum gülüşleri beni avutacak, bahtiyar edecek. Yahut ben öyle sanıyorum. Belki aldanıyorum. Fakat doğru kalpler nadiren aldanır. Gerçekten! Sana bir şey de gösterecektim.

Cebinden bir kutu çıkardı. Büyük bir itinayla açtı.

— Çocuğum için, dedi. Nasıl, güzel değil mi?

Pırlantalı bir maşallah. Ne kadar da zarif, nasıl da güzel.

— Resmini kendi elimle çizdim, diyordu. Nasıl, güzel, değil mi? Yoksa beğenmedin mi?

— Çok güzel, çok güzel.

— Meliha'ya bir şey söylemeyiniz, kendisine şimdilik bunu göstermek istemiyorum.

Öyle bir hale gelmiştim ki titreyen ayaklarım artık beni taşıyamıyordu; sanki vücudumdan canlılık kuvveti çekilmişti. Yanımdaki ağaca dayandım.

— Yine nen var? diye sordu.

— Çok gezdim, yorulmuşum, cevabını verdim.

— Meliha'nın koruluğa doğru çıktığını söylediler. Siz tesadüf etmediniz mi?

— Hayır!

— Tuhaf şey, kendisini gidip arayayım. Beraber gelmez misiniz?

— Çok yorgunum, bana müsaade ediniz.

İbrahim Şemsi ağır adımlarla benden ayrıldı. Orman yolunu takip ederek ileriye doğru yürümeye başladı. Ben şaşkınlık ve hayretle arkasından bakıyordum. Kendi kendime, “Bu kadar saf, vicdanlı bir çocuğa karşı bu son hıyanet yapılamaz,” dedim. Onun saadetini, hayatının lezzetini bütün bütün bozmaktansa... Artık kararımı vermiştim. İç huzuruyla köşke doğru yürüdüm.

* * *

Ertesi gün uyandığım zaman vicdan azabından tamamen kurtulmuş gibi kendimde bir sevinç belirtisi buluyordum. Giyindim, hatta bir süreden beri alışkanlıklarım arasından çıkarmış olduğum halde saçlarımı taradım, süslendim. Sabah yemeğini hepimiz beraber yedik. O gün çarşambaydı, hem de ayın son çarşambası. İbrahim Şemsi de İstanbul’a inmemişti. O kadar şen, öyle keyifli, memnun bulunuyordum ki sofradakiler de benim bu neşeme katılmaya mecbur oldular. Yemeğin ardından biraz beraberce oturduk. Yine ben gülmeye, söylemeye gayret ediyordum. Saat dörde doğru şehitlik gezintisine çıkmak istedim, İbrahim Şemsi bana eşlik etmek arzusunda bulundu. Kendisini reddedemedim. Koruluk içinden, patika yollardan şehitliğe çıktık. Müzehher’in mezarını ziyaret ettik. Ben otlarını topladım, gül fidanlarının topraklarını parmaklarımla kazıyarak köklerini doldurdum. İbrahim Şemsi Bey’e diyordum ki:

— Mevsimi geldiği zaman şu iki fidanı sarı güle aşılattırınız, olmaz mı?

— Pekâlâ ama sen burada yok musun?

— Buradayım ya, fakat aklınızda kalsın da...

Hisar’ın etrafına doğru ilerledik. Kayalar arasında gezdik. Boğaz’ın yeşil, mavi suları akıp gidiyordu. Mavi bir gökyüzü, yeşil bir su havzası. Bu ne güzel manzara!

— Ben buranın manzarasına bayılırım, dedim. Görüyor musun, şu mavi, lekesiz gökyüzünü görüyor musun?

— Hakikaten, bulunmaz bir manzara.

Döndük, yolumuz tekrar Müzehher'in mezarı yakınından geçiyordu. Elimle orasını işaret ederek:

— Ben ölürsem, dedim, beni şuraya, Müzehher'in yanına gömünüz. Bu manzaradan ruhum da lezzet bulur.

— Necdet, sen hâlâ çocuksun.

— Sahi, galiba bu çocukluktan da kurtulamayacağım.

Yalıya döndüğümüz zaman saat yedi oluyordu. Meliha'yı bahçede bulduk. Biz de birer iskemle alarak oturduk. Benim neşemden sanırım Meliha kendi arzusunu kabul etmiş olduğuma hükmetmişti. O da memnuniyetini saklamıyordu. Masum çocuklar gibi konuştuk, güldük, söyledik. Gurup yaklaşıyordu. İbrahim Şemsi:

— Artık içeri girelim, dedi.

— Daha erken, cevabını verdim. Burada güzel güzel konuşuyorduk.

— Sen üşürsün diye korkuyorum.

— Hayır, hava sıcak.

Biraz daha oturduk, gurup, gurup... Etrafımızı karanlık basmıştı. Yalının lambaları bize bir miktar donuk ışık yetiştiriyordu.

İbrahim Şemsi kolumdan tutup kaldırarak:

— Annen yemeğe bekler, artık gidelim, dedi.

Kalktık. İbrahim Şemsi önden gidiyordu. Meliha çok ağır yürümeye mecburdu. Ben de kendisine eşlik ediyordum.

— Vaadinizi unutmadınız ya? dedi.

— Hayır! Kararımı verdim.

— Lütfen söyler misiniz?

— Burada olmaz. Bu gece saat iki sıralarında sizi yatak odamda beklerim.

— Peki gelirim.

Yalıdan içeri girdik. Yemek odasına çıktık. Güle güle, eğlene eğlene yemek yedik. Ben de ne kadar şen ve keyifliydim. Annem seviniyor, herkes seviniyor, hatta ben bile seviniyordum. Yemekten sonra salona çıktık. Koltuklarımıza uzana-

rak sohbete başladık. Bir süre sonra Meliha'nın kolundan tuttum, piyanonun başına götürdüm.

— Bu akşam çok keyifliyim, dedim. Bize biraz piyano çalınız.

— Bu halle nasıl piyano çalabilirim? İnsaf etmez misiniz?

— Biraz piyano çalmakla ne olur ki...

İbrahim Şemsi Bey de benim ısrarıma katıldı. Meliha'yı taburenin üzerine oturttuk.

— Ne çalayım? diye sordu.

— Bizet'nin ölüm marşını, cevabını verdim.

— Canım, o kederli bir hava. Size Chopin'den bir parça çalayım.

Piyano tınlamaya başladı. Ben büyük bir hazla dinliyordum. Bu hava bittiği zaman Meliha yerinden kalkmak istedi. Ben engel oldum.

— O havayı, o ebedi veda nağmelerini çalınız rica ederim, dedim.

Parıltılı bakışlarını bana çevirdi, güldü.

— Ebedi veda ağıdı; evet, ıstıraplarımıza artık ebedi veda diyelim, öyle değil mi Necdet Bey?

Başımla onayladım ve dedim ki:

— Evet, ebedi veda...

Çalmaya başladı. Ben hayatımın son nasihatini dinler gibi bu ağıdı dinledim. Bu nağmeler sona erdiği zaman:

— Bir defa daha, diye yalvardım. Rica ederim, bizim başımız için...

Meliha asabi parmaklarını fildişi tuşlar üzerinde gezdirdikçe o dokunaklı nağmeler, yaralı bir kalpten süzülmüş ıstıraplı iniltileri andıran ağıt havaya yayılıyor, kalbimi gıcıklıyordu. Meliha ikinci defa bu havayı bitirdiği zaman yerinden fırladı, kanepeye biraz uzandı.

— İnsafsızlar, beni yordunuz, dedi.

Biraz daha güldük, konuştuk. Saat on bir oluyordu. Hepsinden müsaade aldım. Annemin elini öptüm. Benim bu olağanüstü halime o da hayret etti. İbrahim Şemsi ile Meliha güldüler. Mahcubiyetimi gizlemek için:

— Bu gece çok mutluyum da... dedim.

Meliha'yı başımla selamladım, gülümsüyordu. Parlak bakışlarında gördüğüm bir sevinç parıltısı gece ziyaretini beklememi ima ediyordu. Yatak odama çekildim. Oraya girdiğim zaman şamdanın iki mumunu yaktım, bu yetmedi. Diğer şamdanın da iki mumunu yakmak arzusuna mağlup oldum. Sanıyordum ki her tarafı zifiri bir karanlık kaplamıştı. Pencereyi açtım, gökyüzüne baktım; siyah, koruluk siyah, her taraf siyah, hayalimde gezinen o mavi noktayı göremiyordum. Demek ümitler kesilmişti. Masanın başına oturdum. Anneme bir mektup yazdım. Kendisinden af diledim. Yazacağım mektupların yerli yerine verilmesini rica ettim. Mektubum "Beni Müzehher'in yanına gömünüz" sözleriyle son buluyordu. Sonra düşündüm; İbrahim Şemsi'ye karşı suç ve hakikati itiraf lazım mı? Düşüncelerimin neticesi bunun lazım olacağını bana anlattı. Ben ona suçumu itiraf etmeliyim, sonra da af dilemeliyim dedim. Kendisine uzunca bir mektup yazdım. Hakikati, bütün çıplaklığıyla sırf hakikati bildirdim. Bir hamlede yapılan bu işler beni yormuştu. Kanepemin üzerine yatarak hayalime daldım. Ben ne yapacaktım?.. Ooh! Bunda tereddüt mü edecektim? Hayır, hayır...

Konsolun gözünü açtım. Küçük lavanta kutusunu çıkardım. İçinden beyaz kurdeleye sarılmış kuru gülü elime aldım. Bütün hırsımla bunların üzerine ebedi bir veda öpücüğü kondurdum. Hayatımın son deminde aldığım zevk işte bundan ibaret kaldı. Tekrar bunları yerine koydum. Kenarını kırmızı mumla mühürledim. Bunların senden başkasının eline geçmesini, kimsenin görmesini istemiyordum. Bu işlerimi bitirdikten sonra küçük şırıngamı masanın üzerine koydum. Onlara yardım arayan son bir bakış atmıştım. Karyolama uzandığım zaman bana senelerce ıstırap veren kalbimin üzerine şırıngamı sıkacaktım, vücudumun bütün kuvvetiyle sıkacaktım. Ta ki kalbimin en iç noktalarına, kanımın yuvarlarına karışmış olan sevda parazitleri, aşk ve tutku basilleri telef ve yok olana kadar. Ben vücudumun her tarafına yayılan gam zehrini kalbimden çıkarmak için kendimi aşılayacaktım. Ölümcül bir kara sevdadan kurtarılacaktım. Artık kanım dolaşmayacak,

fakat ben de o vicdan azabından kurtulacağım. O zaman, öyle sanırım, Meliha bu çılgınlıklarına pişman olacak, kocasının şefkat ve sevgi kucağına atılacaktır. İşte o vakit, ben ortadan çekildikten sonra her şey unutulacak, bütün sevdiğim, taptığım varlıklar tam bir mutluluk içinde hayat sürecekler. Bu saadetten ruhumun hissedeceği manevi zevk böyle karanlık, ıstıraplı hayatın yalancı keyfine eş olabilir mi? Yalnız, evet yalnız bir şeye hasret olarak gidiyorum, çocuğumun yüzünü bir kerecik olsun görmüş olsaydım... Budala, sefil, neler söylüyorsun? Cinayetinin neticesini görmek sana kalben daha çok ıstırap vermeyecek miydi? Hıyanetini her zaman yüzüne çarpmayacak mıydı? Öyle, fakat hissediyorum ki o zaman buna, kendimi fedaya cesaret edemeyecektim. Onun bir gülümsemesi bana her şeyi unutturacaktı. Her türlü alçaklığı kabul ettirecekti. Ah! Bedbaht, bunları ortaya dökmek... Böyle adi, hain hislere sahip olduğunu itiraf etmek, bu da bir suç, cinayet, fakat ne yapayım, hakikat.

Saat bir, mektubumu bitirmeye, işimi sona erdirmeye gayret ediyorum. Veda kardeşim, seni aldattım. Bu elim maceramla belki hayatının bazı ıstıraplarını tazeledim. Bazen şehitliğe geldiğin, mezarımı ziyaret ettiğin zaman bize sarı gül demetleri getir. Müzehher'in mezarı üzerine serp. O zaman ruhlarımızın gül yaprakları arasındaki kanat seslerini duyarsın. Hayatlarında mesut olmayan bu iki biçare mahlukun ruhlarının gül yaprakları arasında seviştiğini, birbirini sevdiğini hissetmek de sanırım senin içinde bir parça sevinç uyandırır.

Bir saat sonra Meliha bu odadan içeri girdiği zaman ben hayattan ayrılmış olacağım. O bin türlü ümitlerle sarhoş olarak buraya girdiği zaman beni ebedi uykuda bulacak. O zaman hayret ve aşkla, keder ve hasretle yüzüme bakarak acaba "Zavallı Necdet" diyecek mi? Ne yazık, sanmam. Ona şüphe yok, o, avını elinden kaçırmış insafsız bir avcı gibi hiddetinden sapsarı kesilerek, "Saadetini elinden kaçırdı budala" diyecek. O zaman kalpleri eriten bu insafsızlığa, merhametsizliğe, umursamazlığa karşı ruhum ağlayacak, ebediyen ağlayacak...

6

Necdet Feridun'un bana yazdığı mektup burada son buluyordu. Bu uzun, acıklı mektubu birkaç defa okudum, her defasında gözlerimden akamayan acı gözyaşının kalbime damladığını hissederdim. Bundan sonra İbrahim Şemsi'yi aramadım. Hatta kendisine tesadüf edebileceğim yerlere gitmekten bile sakındım. Bu yüzden bu dokunaklı hayat macerasına dair bildiğim şeyler bundan ibaret kalmıştı. Hikâye de burada son buluyordu. Tam dört sene sonra bir tesadüf bu acıklı hikâyeye son bir bölüm ilave etti. Geçenlerde Beyoğlu'nda bir giyim mağazasına uğramıştım. Aradığım şeylere bakmakla meşgulken biraz ileride bir zabit ağır, hükmeden bir sesle mağaza hizmetkârlarından birine diyordu ki:

— Rengi mutlaka siyah olacak.

Dikkatle baktım, İbrahim Şemsi Bey. Fakat biraz ihtiyarlamış gibi görünüyor, saçlarında kır serpintileri göze çarpıyordu. Yanında tahminen dört yaşında, sarı saçlı, mavi gözlü, melek gibi bir çocuk vardı. Pembe beyaz yanakları üzerinde kan, hareli kırmızılıklar oluşturmuş. Kendisine görünmeden oradan savuşmak mümkündü. Fakat çocukta gördüğüm bir hal, bir benzeyiş beni oraya mıhlamış, hareketsiz bir halde bırakmıştı. Bu melek gibi çocuk Necdet Feridun'a ne kadar benziyordu. Yavaşça ilerledim. Minimini çocuğu arkadan ve kollarından tutarak biraz havaya kaldırdım.

— İbrahim Şemsi Bey, bu bir melek, dedim.

— Oğlum, Haldun Fikret, cevabını verdi.

Çocuk ilk kez gördüğü bu laubali adama karşı hayretle bakıyordu. O mavi gözlerde Necdet Feridun'un gözlerinde gördüğüm aynı zekâ parıltısı bulunuyordu.

Bu minimini yavruyu kollarımın arasına almıştım. Fakat bu ne benzerlik... Gözlerimi Haldun Fikret'in yüzünden bir türlü ayıramıyordum.

İbrahim Şemsi Bey bu dikkatli bakışımın sebebini anladı.

— Necdet'e benziyor değil mi? dedi.

— Hakikaten, ne kadar benzerlik... cevabını verdim.

— Evet, Cenabıhak bize acıdı. Onun bir timsalini bağışladı. Fikret'i onun için ne kadar sevdiğimizi bilsen...

Ben de eğildim, pembe yanaklarından öptüm. Dudaklarım buz kesilmişti. O hayat macerası başından sonuna kadar gözümün önünden geçti. Şimdi bu çocuk Feridun Necdet'in canlı bir timsali, öyle mi? Fakat onun nasıl var olduğunu bilmeyen şu vicdanlı, hamiyetli zabit ona karşı "Oğlum, Haldun Fikret" diyor. Ben Fikret'in sarı saçlarını ellerimle okşarken bu hakikati gözümün önüne getirmiştim; tüylerim ürpermiş, vücudum buz kesilmişti. İbrahim Şemsi Bey bana diyordu ki:

— Fikret mavi rengi çok seviyor. "Mutlaka giysim mavi olsun" diyor. Halbuki ben siyah bir kostüm almak istiyorum. Siz ne dersiniz?

— Evet, siyah, siyah uygundur, cevabını verdim. Sonra ne demek istediğimi açıklamak istiyormuşçasına:

— Siyah giysi daha yakışıyor sanırım, dedim.

Çocuk dudaklarını büktü. Ağlama belirtileri gösteriyordu. Yüreğimin parçalandığını hissettim. Fikret'in o güzel mavi gözlerini öpmeye çalışarak:

— Bir kat da mavi giysi alınız, diyebildim. Böyle melek gibi bir evlat mahzun bırakılmaz.

Fikret sevindi. Gözleri parladı. Yardım arayan, yalvaran bakışlarını İbrahim Şemsi Bey'in yüzüne çevirdi:

— Olur mu benim güzel beybabacığım? dedi.

O anda etrafımı bir karanlık kapladı sandım. Beybaba, beybabacığım, bu minimini ağızdan çıkan bu masum hitap kalbimi sanki neşterlemişti. Konuşmayı değiştirmek istedim.

— Nerede ikamet ediyorsunuz? diye sordum.

— Bebek'te, cevabını verdi.

Kulaklarıma inanamayacağım geliyordu. Bebek'te İbrahim Şemsi'nin artık ne işi vardı? Hayretle yüzüne bakmış olmamdan o da maksadımı anladı. Bana biraz açıklama yapmayı gerekli gördü.

— Evet, Bebek'te, dedi. Necdet'in annesiyle birlikte yaşıyoruz. Ne çare, her ikimiz de yalnız.

"Neden?" diye elimde olmayarak bir soru ağzımdan çıktı. Bu yersiz soru İbrahim Şemsi'yi sıkmıştı. Ne cevap vereceğini şaşırmış kalmış gibi biraz düşündükten sonra bana doğru eğildi, çocuğun işitemeyeceği bir şekilde ve gözüyle onu işaret ederek yavaşça dedi ki:

— Annesi vefat etti.

— Vefat mı etti?

Bunu aceleci bir tavırla sormuştum.

Bu soru benden elimde olmayarak çıkmıştı. Engel olamadığım bir merak ve araştırma hissiyle bunu sormuştum. Fakat bunu İbrahim Şemsi'ye sorduktan sonra benim bu meselede ne şekilde alakadar olabileceğimi düşünerek mahcup da olmuştum. O utancı gizleyebilmek için ister istemez gözlerimi yere indirmiş bulundum. İbrahim Şemsi'nin benim sorudaki aceleciliğimle, onu takip eden utancımdan rahatsız olduğunu tavrından anladım. Beni bu hayat macerasında bir dereceye kadar sırdaş olarak görmüş olmalı ki açıklamaktan çekinmedi. Çok derin bir eziyet ve ıstırap belirtisi göstererek:

— Ah, ne ölüm! diyordu. Feci, müthiş. Necdet'in vefatından yirmi gün sonraydı. Oğlum Fikret'i doğurdu, Fikret dünyaya ayak bastığı zaman annesi bu âleme veda ediyordu. Ne türlü ıstıraplar, dayanılmaz işkenceler çekmiş olduğunu anlatmak; o mümkün değil, mümkün değil.

İbrahim Şemsi Bey sözüne devam edemez olmuştu. Minimini Haldun Fikret tarafından işitilmemesini sağlamak için çok ağır şekilde söylediği bu sözler titrek dudaklarından bir esintinin akımına kapılmış gibi hissedilmeyecek bir şekilde kulağıma dokunuyordu. Bu mert, vicdanlı zabit, çocuk gibi ağlamaktan utanç hissediyormuşçasına yüzünü ekşitti. Başını diğer tarafa çevirdi. Mağazanın orada beklemekte olan hizmetkârına, "Çocuğa o mavi renkli *marine*[1] kostümünü dener misiniz?" dediği sırada gözlerinin ucunda toplanmış olan acı gözyaşını titreyen parmaklarıyla siliyordu. Haldun Fikret biraz ötede önüne çıkarılmış olan bir sürü kostümler arasında sevinçle çırpınırken İbrahim Şemsi bana:

---

1 Deniz.

— Biraz oturalım, dedi. Ayakta durmak beni o kadar yoruyor ki...

Halbuki hissediyordum. O kuvvetli beden zayıflık ve çökmeye yüz tutmuştu. Acı onu böyle bir süre ayakta durayacak bir hale getirmişti. Bana bir sandalye uzattı, o da karşıma oturdu.

— Tam on saat, dedi. O işkence, azap devam etti. Istırabın şiddetinden göğsünü tırnaklarıyla paralıyordu, yaralar açıyordu. Bu öyle feci bir manzara halini almıştı ki...

İbrahim Şemsi Bey bu defa artık ne kadar üzüldüğünü saklamaya lüzum görmedi. Cebinden çıkardığı beyaz keten mendiliyle gözlerini sildi ve sonra yavaş yavaş sözüne devam etti:

— Evet, tam on saat. Sonunda çocuğu aletlerle aldırdık. Annesini kurtarmak imkânsızdı. Çocuğu kurtardık. İşte bize saadetimizden yegâne yadigâr olarak Fikret kaldı. Evet, yalnız o...

İbrahim Şemsi elimi avuçlarının içine almış sıkıyordu. Bu konuşmanın kendisinde yarattığı acıya son vermek amacıyla sözünü bitirmek istedi:

— O vefat etti, bizi de kalben öldürdü. Onu da şehitliğe defnettik. Oraya, şu bildiğin yere, Necdet'in sağ tarafına, şimdi orada üç mezar görülüyor. Onların yakınında iki ölmüş kalp bulunuyor. Necdet'in annesi, şu merhametli kadın bu çocuğu büyüttü, sevdi. Görüyorsun ya, sanki biz de yaşıyoruz, güya saadetle ömür sürüyoruz. Necdet'in ebedi dinginliğine şimdi ben de gıpta ediyorum.

İbrahim Şemsi'nin gözlerinin tekrar sulandığını gördüm, kalbinin ezildiğini hissettim; bu mert çocuk, bu hamiyetli koca o hain kadının hatırasını hâlâ yüceltiyor muydu? Onun hayalini sevmeye hâlâ devam ediyor muydu? Bu acı, bu ıstırap bunu göstermiyor muydu? Kendisini teselli için:

— Hayat mücadelesi, ne çare kardeşim... dedim.

— Tabii tabii. Özellikle insanın böyle melek gibi bir evladı olursa. Onun ufak bir gülümsemesi hayatın acılıklarını bana unutturmaya yeter. Siz Fikret'i bilmezsiniz. Ne kadar sevimli, ne kadar zeki bir çocuk olduğunu bilseniz, hayatın

ıstıraplarına tahammül etmemin sebebini anlardınız. Cuma günleri şehitliğe beraber çıkarız. Fikret minimini elleriyle o üç mezarın üstüne sarı güller serper. O zaman hayatın ıstıraplarını bir an için unutmuş gibi olurum.

Bu açıklamayı yapmış olmaktan rahatsız olduğunu gösterecek bir şekilde yüzünü ekşittikten sonra sözünü başka konuya getirmek istedi:

— Lakin bizi niçin aramıyorsunuz?

İbrahim Şemsi'nin bu sorusuna karşı ben de söyleyecek bir söz bulamamıştım. Bundan böyle ziyaret edeceğimi vaat ederek veda ettim. Haldun Fikret'in o mavi gözlerinden doya doya öptüm. Kendisinden ayrıldığım zaman kalbimden doğru kabaran derinlerden gelen bir ses cins-i latife karşı lanet eder gibi oluyordu: Ah bu kadınlar, bu kadınlar...

Mağazadan çıktım. Yolda giderken aklım bu hayat macerasının bütün hakikatlerini kavramak üzere meşgul bulunuyordu. Bu kadar ıstırap, bu derece azap tahammül anlayışına sığabilir miydi?

Kendi kendime diyordum ki:

— Öldükten sonra da... Evet, dünyanın elemlerinden ve ıstıraplarından el çektikten sonra da ondan kurtulamamak, ruhlarının sessizce sevişmesine mani olacak huzur bozucu bir engel oluşturuyormuşçasına onu ebedi mezarında bile takip etmek, ruhani istirahatini bozmak... Bu ne garip kader, ne düşkün talih.

Ağır adımlarımla yürürken kalbimde müthiş bir yük, ağır bir keder hissediyorum. Tepebaşı Bahçesi'ne gittim. Yaprakları dökülmekte olan ağaçların altına oturdum. Bahçede kimse yoktu, ben yalnızdım. Hazan... Öyle ya, yapraklar dökülüyorken, ağaçlardan hayatın özsuyu çekiliyorken, orada kimin işi olabilirdi! O yalnızlık içinde düşüncelerime daldım. Meliha'nın hayatının akıbeti de feci değil miydi? Ruhumun o son dayanılmaz sancıları göz önüne getirerek sıkıldığını hissettim. Kalbimi titreten bir veda nağmesinin toprağa düşmekte olan kuru yapraklar arasında kulağıma yetiştiğini sanki duyuyordum.

Sanıyordum ki Meliha'nın ruhu bunları söylüyor:

Niçin? Ey nur-ı sermedî-i garâm
Sana cevelân-geh-i terennümken
Ruh ve kalbim gibi büyük, rûşen
Ebedî bir mesire-i ilhâm
Sen sukut eyledin soğuk ve haşin
Bu siyah toprağın zalâm-âlûd
Sine-i infial ve nekbetine;
Beni terk ettin... İşte ben tabut
Denilen heykel-i harabînin
Sığınıp zıll-ı havf u dehşetine
Sana geldim melul ve giryende,
Sana ey âfitâb-ı tâbende.[1]

Ruhum bu matem nağmesinin tesiri altında ezilirken düşünüyordum: Zavallı Necdet, zavallı Müzehher. Meliha'yı bu iki zavallı arasında anmaya gönlüm razı olmuyordu. Fakat o, onların arasında bulunuyordu. Ebediyen orada bulunacaktı. Ah, bu aziz varlıklar şimdi...

— İşte hayat, dedim. Bunun zevki nerede, lezzet ve saadeti hangi yerinde?

O anda yüzüme kurumuş bir yaprak düştü, hayalden uyandım. Hayat özsuyunu kaybedip de minimini sapı kendisini tutamayarak yere düşen, çürüyüp mahvolmaya mahkûm olan şu yaprağın düşüşü hayatın hakikatini bana gösteriyordu, gösteriyordu...

1 Günümüz Türkçesiyle: Niçin? Ey ebedi sevda ışığı / Sana şarkı söylediğin dolaşma yeriyken / Ruh ve kalbim gibi büyük, parlak / Ebedi bir ilham mesiresi / Sen düştün soğuk ve haşin / Bu siyah toprağın karanlığa bulaşmış / Öfke ve bahtsızlık sinesine; / Beni terk ettin... İşte ben tabut / Denilen harap heykelin / Sığınıp korku ve dehşetinin gölgesine / Sana geldim melül ve ağlayarak / Sana ey parlayan güneş.

TÜRK EDEBİYATI KLASİKLERİ - 53

Necdet Feridun eğitimli, yakışıklı, çapkınlığıyla meşhur bir gençtir. Ancak hiç ummadığı bir zamanda altın bukleleriyle onu büyüleyen Meliha ile tanışınca gerçek aşkla yüz yüze gelecek, önceleri aşkına karşılık bulamayarak çektiği ıstıraba daha sonra en yakın arkadaşının karısı olan Meliha'nın da onu sevdiğini öğrenmesiyle yenileri eklenecektir.

Zavallı Necdet 1902'de *İkdam* gazetesinde tefrika edildikten sonra 1920'de yapılan üçüncü baskısında on dört bin rakamına ulaşmış, dönemin en çok okunan eserlerinden biri olmuştur.

Saffet Nezihi (1871-1939)
Asıl adı Ömer Lütfi'dir. Galatasaray Sultanisi'nde okuduktan sonra, bir dönem Kapalıçarşı'da kuyumculuk yaptı. Hayatının son günleri Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde geçti, orada vefat etti.

Saffet Nezihi, Edebiyat-ı Cedide akımının etkisi altında yazdığı duygusal romanlarla tanınmıştır. Roman, öykü ve makaleleri *İkdam, Servet-i Fünun, Malumat* gibi gazete ve dergilerde yayımlanmıştır. Eserlerinde genellikle romantik aşkı konu edinmiştir.

En ünlü eseri, kendisinin "ilk zâde-i tab'ım" (ilk evladım) olarak nitelediği *Zavallı Necdet*'tir. *Teehhül Âleminde, Kadın Kalbi* gibi romanlarının yanı sıra bir de tiyatro oyunu bulunan Saffet Nezihi'nin seçme eserlerine Türk Edebiyatı Klasikleri Dizimizde yer vermeyi sürdüreceğiz.

14 TL